

KELEBEĞİN RÜYASI

*Öğretmenlik Matüraları Yarışması
Ödüllü Eserleri*

EĞİTİM-BİR-SEN

KELEBEĞİN RÜYASI

ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI
2005 - 2008

EĞİTİM-BİR-SEN Yayınları: 28
Edebiyat Dizisi: 10

Eğitim-Bir-Sen Genel Merkezi Adına Sahibi
Ahmet GÜNDOĞDU

Genel Yayın Yönetmeni
Hıdır YILDIRIM

EĞİTİM-BİR-SEN GENEL MERKEZİ
GMK Bulvarı, Daniş Tunalıgil Sok.
No:3/13 Maltepe / ANKARA
Tel: 0 312 231 23 06
Faks: 0 312 230 65 28
GSM: 0 533 741 40 26 - 0 505 640 82 33
web: www.egitimbirsen.org.tr
e-posta: egitimbirsen@egitimbirsen.org.tr

1. Baskı
Ocak 2009 / ANKARA

ISBN : 978-975-6153-20-8

Teknik Hazırlık - Baskı
Hermes Tanıtım Ofset Ltd. Şti.
www.hermesofset.com.tr

TAKDİM

Yer yer seçerek, yer yer de bir sıra takip ederek okuyabileceğiniz bu metinler, sizde ne gibi bir tesir meydana getirecek bilemiyoruz. Fakat eminiz ki gönlünüz, her biri ayrı bir dal teşkil eden bu metinlerde asılı kalacaktır. Çünkü bu güzel kitabın hangi parçasından ve sayfasından başlarsanız başlayın; ya bir öğretmenin, ya bir öğrencinin, şimdiye kadar hiç itiraf edilmemiş mahrem hislerine ortak olacak, dolayısıyla bu sayfalardan kolay kolay kendinizi alamayacaksınız. Ve böyle böyle, yurdun farklı coğrafyalarından 29 öğretmenin ve sayısız öğrencinin teşkil ettiği anlamlı bir korodan yükselen ezgili sesler arasında, adeta başınız dönecek.

Bir yandan bu parçalarda anlatılan öğretmen, öğrenci ve idarecilerden yansıyan yüksek bir kalp hassasiyeti!.. Öbür yandan da, insanı ve dolayısıyla öğrencileri çekip çeviren yüksek bir eğitim idealizmi!.. İşte böyle bir idealizm ve kalp hassasiyeti, adını sanını bilmediğiniz nice köylerden, derin vadilerden, ıssız saharalara kondurulmuş yatılı bölge okullarından, şehir ve kasabaların varoşlarından fıskıra fıskıra, binlerce öğrenciyi çekip çeviriyor ve onların hafızasında, bir daha asla unutulması mümkün olmayan renk, imaj ve tesirler biçiminde size, bize, hepimize el sallıyorlar.

İşte bu kitap, Eğitim-Bir-Sen'in 2005 yılından beri, her yıl düzenli olarak sürdürdüğü eğitime ve öğretmene ilişkin hatıra yarışmalarından bir demet teşkil ediyor.

Okuyunca fark edeceksiniz ki, hiçbir eğitim ve pedagoji kitabının ihtiva edemeyeceği bir derinlik söz konusu bu metinlerde. Çünkü onların her birinde sa-

yıların, ölçülerin, kaide ve prensiplerin, oradan buradan devşirilmiş ithal formüllerin işe yaramadığı bin bir durum karşısında, her an bir yara sarılıyor, her an bir keşif gerçekleştiriliyor. Ve bu yazıları okurken elinizde olmayarak, ya anlatılan öğretmenle (unutulmayan) ya da onunla ilişki içindeki öğrenci ile veya araya girmiş uzun yılların ardından bu güzel parçaları kaleme alan *yazıcı bir sınıfla* özdeşleşmek durumunda kalıyorsunuz. Bir anda hem küçücük bir *öğrenci*, hem kendisine bel bağladığınız emniyet ve şefkat abidesi bir *öğretmen*, hem de bu anlamlı ilişkiyi en iyi şekilde kaleme almaya çalışan *yazıcı bir sınıfla*..

İşte Eğitim-Bir-Sen'in düzenlemiş olduğu yarışmaların en büyük başarısı da burada ortaya çıkıyor. Çünkü bizi olduğu kadar, sizi de yepyeni, bâkir bir yazıcı sınıfla karşı karşıya getiriyor bu metinler.

Metinler ve Yazıcıları

Bu güzel metinleri kaleme alan ve her biri farklı farklı yıllarda derece kazanan kişiler kimlerdir diye, haklı olarak sormak durumunda kalacaksınız. Mesleki kariyerleri, hizmet yılları, doğduğu yerler ve mezun olduğu okullar vs. Kuşkusuz bu hususlarda size sayfalar dolusu malûmat aktarmak kabil olsa bile, böyle bir yola başvurmayı asla düşünmüyor ve sizi doğrudan ilgili metinlerle baş başa bırakmayı arzu ediyorduk. Çünkü bu eserlerin, kendileri dışında herhangi bir prezantasyona, takdime ve tezkiiyeye ihtiyacı bulunmuyor. Onların her biri, tek başına, o kadar güçlü ki tahmin edemezsiniz.

Hal böyle olsa bile, derece kazanan kişi ve metinlerin altına, dipnot kabilinden küçük bazı bilgiler koymaktan da geri durmadık. Dediğimiz gibi, üç-beş satırdan veya birer-ikişer paragraftan ibaret bu bilgiler bile fazla!.. Fakat ilgili arkadaşlarımızla haberleşmeye imkân

sağlamak ve hangi metnin nerede ve hangi topraklarda kaleme alındığı hakkında bir fikir vermek bakımından da bir faydası yok değil.

Ancak dediğimiz gibi, Eğitim-Bir-Sen'in bütün amacı, bu metinlerle doğrudan ilişki içine girmenizi ve onlar hakkında aracısız bir kanaate sahip olmanızı sağlamaktır. Çünkü bu metinler, bizi kendi başlarına bir değer ifade ediyorlar. Dolayısıyla bu metinleri okuyunca, Türkçe kitaplarındaki bazı parçalarla şöyle veya böyle bir mukayese imkânı doğacağını da düşünmüyor değiliz.

Göreceksiniz ki, Türk eğitim sisteminin ve öğretmenin, bilinen ve bilinmeyen yanlarının dışında, bambaşka bir tarafı daha mevcut. İşte işin o tarafını bu arkadaşlarımız, mucizevi birer fırça darbesi ile müthiş tablolara dönüştürüyorlar. Ve bu yürekler parçalayan tablolar, renklerle ve fırça darbeleri ile değil, ruh ve kalpten beslenen bir yazıyla, okuyan herkesi gıpta ettirecek bir yazma kabiliyeti ve üslupla ortaya çıkıyorlar. Öğretmenin çoğu kişi, çevre ve yönetim tarafından unutulmuş bu derin hassasiyetine ve aynı derecede yüksek feragat ve idealizmine tercüman olmakla, Eğitim-Bir-Sen her bakımdan iftihar duymaktadır.

Dolayısıyla Eğitim-Bir-Sen'in, 2005'ten beri sürdürdüğü yarışma sonuçlarından bir demet teşkil eden bu eser, Türk eğitim sistemi ile camiamızın içinde bulunduğu ruh halini yansıtması bakımından ayrı bir önem arz etmektedir. Bu bakımdan eğitime ve öğretmene dönük hizmeti kendine şiar edinen sendikamız, bu sene dördüncüsünü gerçekleştirdiği *eğitime ilişkin hatıralar* dizisi ile büyük bir takdir toplamış, Anadolu'nun ve Trakya'nın her bir bölgesine dağılmış binlerce eğitim gönüllümüz arasında da, ciddi bir yazma heyecanı meydana getirmiştir.

Eğitim-Bir-Sen ve Yarışmalar

Sendikamıza üye olan veya olmayan her seviyeden öğretmenin iştirak edebildiği bu yarışmalarda, önce il birincileri belirlenmiş, bilâhare 81 ilin birincileri, genel merkezimizde yeni bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Dolayısıyla Türkiye çapında on binlerce öğretmenin katıldığı yarışmalar sonunda, ilgili yılın birinci, ikinci ve üçüncüsü ile mansiyon kazanan üç eser ve jüri özel ödülünü hak eden bir başka eserle birlikte, toplam sekiz eser kamuoyuna duyurulmuş bulunmaktadır.

Yarışmalarımızın jüri üyeliği görevini ise, memleketimizin seçkin isimleri yürütmüşlerdir. Kendilerini yakından tanıdığımız Prof. Dr. Ramazan Kaplan ile her biri ayrı ayrı dönemlerde Yazarlar Birliği Genel Başkanlığı görevini yürütmüş Mehmet Doğan, aynı zamanda danışma kurulu üyeliğimizi de yapan Necmettin Turinay ve Hicabi Kırlangıç bu isimler arasındadır. Birer yıllık jüri üyelikleri ile hikâyeci Rasim Özdenören ile değerli eğitimci ve bilim adamı Prof. Dr. Selahattin Turan'ı da bu arada önemle zikretmemiz gerekir.

İşte bu kitapta, 2005'ten beri gerçekleştirdiğimiz eğitim ve öğretmen hatıraları yarışmalarında dereceye giren, mansiyon kazanan ve jüri özel ödülünü hak eden son derece başarılı eserler yer almaktadır.

Eğitim-Bir-Sen'in daha önceki yıllarda gerçekleştirdiği yarışmaların her biri, yukarıda zikrettiğimiz sekiz eser ve 81 ilin birincisi ile birlikte, topluca yayınlanmıştı biliyorsunuz. Ortaya çıkan yarışma sonuçlarını, topluca bir araya getiren eserlerimiz, yayın sırasına göre aşağıdaki isimlerden oluşmakta idi:

- Mum Işığında Son Mahnı / Öğretmenlik Hatıraları Eğitim-Bir-Sen Yayınları, Ankara 2006

- Yüreğimdeki Resimler / Öğretmenlik Hatıraları Eğitim-Bir-Sen Yayınları, Ankara 2007
- Yola Düşenler / Öğretmenlik Hatıraları Eğitim-Bir-Sen Yayınları, Ankara 2008
- Üşüyen Hayatlar / Öğretmenlik Hatıraları Eğitim-Bir-Sen Yayınları, Ankara 2009

Dolayısıyla elinizin altındaki eser 2006, 2007, 2008 ve 2009 yılları başında yayınlanan, fakat ilân ediliş tarihi itibariyle de, bir önceki yıla ait yarışma sonuçlarını ihtiva etmektedir. Ve bu arada da, işaret ettiğimiz dört yıla dağılmış vaziyette dört birinci, dört ikinci ve dört üçüncülük kazanmış metinle birlikte, on iki mansiyon ve dört de jüri özel ödülünü içinde barındırmaktadır. Hemen hatırlatalım ki bazı yıllarda aynı dereceyi kazanan, yani eşit puan alan eserler de vardır. Bu durumun gözden kaçırılmaması icap eder.

Fakat dikkat edilirse bu kitapta birinci gelen, ikinci gelen veya mansiyon kazanan eserler, kendi aralarında gruplandırılmamışlardır. Kuşkusuz, böyle bir yol da izlenebilirdi. Ancak biz daha başka bir yol takip ettik ve her yılın sonuçlarının kendi arasında, bir bütün halinde algılanmasına imkân sağlamak istedik. Bunda ayrıca sayısız faydalar bulunduğunu da düşünüyoruz. Hem ilgili yıla ait yarışma atmosferinin muhafazasına, hem de aynı yıla ait eserlerin, birbiri ile mukayesesine imkân sağlamak gibi.. Dolayısıyla okuyucu, eserleri bu açılardan da değerlendirebilecektir. Öyleyse yeni baştan özetlememiz gerekirse, elinizin altındaki eserde 2006, 2007, 2008 ve içinde bulunduğumuz 2009 yılına ait yarışma sonuçları, kendi aralarında bir grup teşkil edecek biçimde dört ayrı bölümü ihtiva etmektedir diyebiliriz.

Bu Kitabın Amacı

Peki böyle bir eseri neden yayınlıyoruz? Bu neticeler, yani dereceye giren eserler, ilgili yılın yarışma sonuçlarını ihtiva eden *Mum Işığında Son Mahnı* (2006), *Yüreğimdeki Resimler* (2007), *Yola Düşenler* (2008) ve *Üşüyen Hayatlar* (2009)'da yer aldığı halde, niçin bunları ayrıca yayınlamak cihetine gidiyoruz?

Hemen hatırlatalım: Yukarıda adını verdiğimiz eserler, o kadar rağbetle karşılandı ki, geçen yıllar boyunca gördüğü rağbet dolayısıyla sayısız baskıya mazhar oldular. Sırf bununla da kalmadı kuşkusuz. Öğretmen camiamız, çeşitli eğitim yöneticileri ve eğitim öğretime ilgi duyan çeşitli dernek ve vakıflar da bu eserlere ilgi gösterdi, sahip çıktı. Daha ötede bazı belediyeler, bu eserleri sevdi ve ayrı ayrı baskılarını yaptırarak, kendi çevrelerinde hediye suretinde dağıtımına gittiler.

İşte bu talep yoğunluğu, bizi bu hususla ilgili olarak yeni baştan düşünmeye sevketti ve elinizin altındaki seçmeleri, toplu halde bir araya getirmek durumunda kaldık. Yani hem yaptığımız çalışmaların derli-toplu algılanabilmesine imkân sağlamak, hem de ilgili çalışmalarını yakından takip eden çevrelere bir kolaylık temini bakımından, böyle bir yola başvurmuş bulunuyoruz. Dolayısıyla daha rahat ve kolay okumayı temin ettiğimizi düşünüyoruz.

Bütün bunların ardından söylemek gerekirse, büyük romancılar ve büyük bestekârlarda olduğu gibi, karşısındaki kalabalık öğrenci gruplarının ayağını yerden keserek, onları başarıdan başarıya koşturan, geniş soluklu bu mürebbi sınıfın tanınması ve bilinmesi için (anlatılan öğretmenler), bu metinlerin tekrar tekrar gözden geçirilmesi icap ediyor.

Nitekim onlar gerçekten büyük ruhlar ki, bir değil bin kalbe birden şifa oluyorlar. Bir çift sözü, bakışı ve

işareti ile kalabalık sınıfları müşterek bir koro seviyesine yükseltiyorlar. Daha mühimi de yurdun bütün coğrafyalarından, uzak-yakın bütün beldelerinden ve sosyal kesitlerinden olan bizlere de; bu hocaları görmediğimiz (hatırası yazılan hocalar), bilmediğimiz halde dahi, onların teşkil ettikleri koroya iştirak etmek durumunda kalıyor ve bundan büyük bir haz duyuyoruz. Bunu sağlayanlar da hiç kuşkusuz, bu güzel metinleri yazan, kuran ve inşa eden haleflerinden (dereceye girenlerden) başkası olmuyor.

Yani bu kitap, şimdi çoğu hatırlanmayan veya rahmetli olmuş, adsız Türk eğitimcilerinin gizli, yazılmamış bir tarihi gibi bir şey!.. Daha doğrusu da, eğitime gönül veren her bir kişinin, “başucu kitabı” mesabesinde denilse yeridir. Kuşkusuz bir “başucu kitabı” da; asıl başucundan tutulması gerekenlerin, yine de bu metinleri kaleme alan yeni halefler olduğu gerçeğini asla unutmamak kaydıyla!..

Bu vesile ile başta yarışmaya iştirak eden ve dereceye giren bütün öğretmen arkadaşlarımıza, bu faaliyeti el birliği ile yürüttüğümüz eski yeni genel merkez yöneticilerimize ve il/ilçe yönetim kurulu üyelerimize, ayrı ayrı teşekkür etmek ihtiyacı duyuyorum.

Ahmet Gündoğdu
Genel Başkan
Ankara, Ocak 2009

ÖNSÖZ

İşini iyi yapmak... Doktor, mühendis, işçi, çiftçi, aşçı, öğretmen, sendikacı...

İşte bizler de Eğitim-Bir-Sen olarak sürekli işimizi iyi yapmanın; elinize sağlık, yüreğimize sağlık dedirtmenin gayretinde olduk. Sendikacılığımızı hiçbir zaman sorun kaynağı olma durumuna getirmeyip; sorunları tespit ederek, çözüm önerme, çözüme ortak olma anlayışıyla yürüttük. Sendikacılığımızı yaparken üyelerimizin hak ve menfaatlerini koruma, geliştirmenin yanında hizmet alanımızda üretime, verimliliğin artırılması gereğine de hep inandık, hep bu anlamda gayret gösterdik. İşimizi bitkinlik, yılgınlık, umutsuzluk, çaresizlik üzere değil; heyecanla, umutla ve zevkle yapmaya çalıştık.

İstedik ki; işini, her zaman iyi yapma gayreti üzere olan öğretmenlerimizin önemli hatıraları unutulup gitmesin. Hatıraları bizlerin, hepimizin, tüm öğretmenlerin, tüm okurların da hatırası olsun. İstedik ki; paylaşacağımız hatıralar yolumuza ışık olsun. Yüreğimize cesaret versin. Gönlümüze sevgi koysun. İstedik ki; tecrübeler, emekler, duygular, sancılar, heyecanlar paylaşılın, sorunlarımıza, sıkıntılarımıza parmak basılsın, çözüm için sebep çözüm için kaynak olsun.

İstedik ki ; yine işimizi iyi yapalım. Ya da bir iyi iş daha yapalım.

Bu anlayışla “Öğretmenlik Hatıraları” adında dört yıldır hatıra yazma yarışmaları düzenledik. 2005 yılında gerçekleştirdiğimiz çalışma sonucu şube birincisi olan eserleri “Mum Işığında Son Mahnı” adlı kitapta, 2006 yılında yaptığımız yarışmada şube birincisi olan eserleri “Yüreğimdeki Resimler” adlı kitapta, 2007 yılındaki yarışmada şube birincisi olan eserleri “Yola Düşenler” adlı kitapta, 2008 yılında gerçekleştirdiğimiz çalışma sonucu şube birincisi olan eserleri ise “Üşüyen Hayatlar” adlı kitapta yayınladık.

Okuyacağınız, okurken birçok değişik duyguları yaşayacağınız bu kitapta, yapmış olduğumuz öğretmen hatıraları yarışmalarında yayınladığımız dört kitabın ödül almış eserlerini bulacaksınız. Kimbilir belki bazı karelerde kendinizi, yakınlarınızı, öğretmenlerinizi, sevdiklerinizi bulacaksınız.

Eminim ki; bu kitabı okuma imkanı bulan her öğretmen arkadaşımız, etkili öğretmen modelleri ile karşılaşacaktır. İnsanları doğru anlama, birlikte olduğu öğretmen grubuna karşı ve öğrencilerine karşı duyarlı olma ve onların duygu ve gereksinimleriyle ilgilenmeye verilmesi gereken önemle karşılaşacaklardır. Eminim ki; kitabı okuma imkanı bulan her öğretmen arkadaşımız, yeterli öğretmen modelleri ile karşılaşacaktır. İnsanla, eğitim-öğretimle ilgili oluşmuş temel düşünce tutum ve davranışları yerleştirmeye, geliştirmeye ve benimsetmeye metotlar bulacaktır. Eminim ki; kitabı okuma imkanı bulan her öğretmen arkadaşımız, lider öğretmen, örnekleri ile buluşacaktır. En iyi sonucu almanın heyecanını ve çabasını aksatmadan ve eksiltmeden ortaya koyan öğretmeni. Paylaşma duygusuna sahip, başarıyı özendiren ve ödüllendiren öğretmeni. Beklentilerin farkında olduğundan toplumsal gelişmelere duyarlı ve üretken kişilik özelliklerine ve cesaretine sahip öğretmeni bulacaklardır.

Eminim ki; kıymetli jüri üyelerimiz Gazeteci-Yazar Mehmet Doğan, Gazeteci-Yazar Rasim Özdenören, Gazeteci-Yazar Necmettin Türinay, Prof. Dr. Ramazan Kaplan, Prof. Dr. Selahattin Turan, Prof. Dr. Hicabi Kırangıç beylerin jüri puanlarıyla söylediklerini sizler de söyleyeceksiniz. "İşinizi iyi yapmışsınız" diye.

Eminim ki; aynı sözleri sendikamız Eğitim-Bir-Sen için de söyleyeceksiniz. "İşinizi iyi yapmışsınız" diye. Bir başka güzel çalışmada karşılaşmak dileğiyle, emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

Düzenleme Kurulu Adına
Esat TEKTAŞ
Genel Eğitim ve Sosyal İşler Sekreteri

İÇİNDEKİLER

ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI 2005

SON MAHNI 15

2005 Türkiye Birincisi

Uçan Balonum Nerede? 17

Zeliha DEMİRCİOĞLU / Eskişehir

2005 Türkiye İkincisi

Sana İtirafım Var 27

Filiz NAMLI / Manisa

2005 Türkiye Üçüncüsü

Mum Işığında Son "Mahni" 31

Mustafa DURAK / Gaziantep

2005 Mansiyon Ödülü

Bir Rüyayı Öğrenciyle Bölüşmek 39

Tacettin ŞİMŞEK / Erzurum-1

2005 Mansiyon Ödülü

Güneye Gider Leylekler 51

Mehmet Şah ERİNCİK / İstanbul-3

2005 Mansiyon Ödülü

Cildikısıık Tüneli'nin Ardında Bahar Var 61

Kadri Raşit AKDENİZ / Kırkkale

2005 Jüri Özel Ödülü

Yürek De Düşünür 69

Kezban KERMAN / Edirne

ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI 2006

YÜREĞİMDEKİ RESİMLER 77

2006 Türkiye Birincisi

Misafir Şekeri 79

Vedat CİHAN / Eskişehir

2006 Türkiye İkincisi

Hangi Mum Yanarken Bekler 85

Cemalettin GÜNEŞ / Gaziantep

2006 Türkiye Üçüncüsü Bulut Olmak	95
Erhan SELÇUK / Hakkari	
2006 Mansiyon Ödülü Yağmurla Gelen Adam	101
Nebahat EYÜPOĞLU / Trabzon	
2006 Mansiyon Ödülü Eylül Akşamı	113
Enver AYDIN / İstanbul-1	
2006 Mansiyon Ödülü Yüreğine Okuduğum Mektup	119
Aynur DAŞDEMİR / Niğde	
2006 Jüri Özel Ödülü Yüreğimdeki Resimler	127
Murat ALAN / Ağrı	
ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI 2007 YOLA DÜŞENLER	137
2007 Türkiye Birincisi Eski Kuşlar Müzesi	139
Sinan DAVULCU / Zonguldak	
2007 Türkiye İkincisi Lâl	151
Veysi ATICI / Adıyaman	
2007 Türkiye Üçüncüsü Kelebeğin Rüyası	159
Alişen AVCI / Adana-1	
2007 Mansiyon Ödülü Bana Elini Uzat Baba!	173
Kahraman Alp GETİREN / Şanlıurfa	
2007 Mansiyon Ödülü Üç Kapılı Oda	181
Tacetin ŞİMŞEK / Erzurum-1	

2007 Mansiyon Ödülü Siyah Aşure	195
Kadriye ANLAR / Gaziantep	
2007 Jüri Özel Ödülü Çoban Yıldızı	201
Sadık YAZICI / Kocaeli	
ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI 2008	
ÜŞÜYEN HAYATLAR	211
2008 Türkiye Birincisi Ruhumda Soluklanan Menziller	213
Yaşar BAYAR / Erzurum-2	
2008 Türkiye İkincisi - 1 Gönül Fethine Doğru	225
Olgun ALBAYRAK / Giresun	
2008 Türkiye İkincisi - 2 Yüreğimin Vadisindeki Çığlık	237
İbrahim KAYA / Adıyaman	
2008 Türkiye Üçüncüsü Peryavşan	249
Alişen AVCI / Adana-1	
2008 Mansiyon Ödülü Sonsuza Uçan Uçurtmalar	259
Soner CAN / İstanbul-4	
2008 Mansiyon Ödülü Elma Şekeri	269
Ayhan ARI / İstanbul-1	
2008 Mansiyon Ödülü Garibim Garipsin Garip	283
Tacettin ŞİMŞEK / Erzurum-1	
2008 Jüri Özel Ödülü Önce Çocuk Düşleri Üşüdü	293
Sevcan POLAT / Aydın	

SON MAHNI

**ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI
2005 YILI ÖDÜLLÜ ESERLERİ**

2005 Türkiye Birincisi / Eskişehir

UÇAN BALONUM NEREDE?

Zeliha DEMİRCİOĞLU*

1975'in yazı...

İnanmıyorum! Uçan balon olur mu hiç? Ama masal-
larda her şey olur. Devler, cüceler, konuşan böcekler,
sihirli değnekler... Uçan balon da onlar gibi sihirli mi?

Abla sen uçan balon gördün mü?

"Bak geçiyor!" Renk renk, tombul tombul balonlar...
Uçan balonlar...

Dokunmak istiyorum, dokunmak zorundayım...
Yoksa bu büyüye inanmayacağım. "Bana para verir
misin baba? Bir masal satın alacağım. Teşekkür ederim,
iyi yürekli kahramanım."

"Haydi ver uçan balonumu. Peki, bileğime bağla
abla!"

Bu gece uyumak istemiyorum. Neden söndürdü-
nüz ışıkları? Balonumu seyredeceğim, onun tavanda
nasıl durduğunu... Uyumayacağım işte... Uyumaya-
cağım... U-yu...

Sabah olmuş. Balonumu aldığım gibi sokağa... Bağ-
lamasanız da olur. Ben onu sımsıkı tutarım nasıl olsa!

* 1971 yılında Eskişehir'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Eskişehir'de ta-
mamladı. 1995 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili
ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Kayseri ve Bilecik'te öğretmenlik
yaptı. Hâlen Eskişehir Süleyman Çakır Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Gökyüzü pırıl pırıl, masmavi. Uzak...

Hangi boşlukta elimden kaçtı? Nasıl uçup gitti bulutların arasına? Uçan balonumu geri alabilir miyim? Babam alabilir mi abla? Süzüle süzüle, umarsız, kararlı...

Yaşadıkça öğrendim; kimi sevgililer uzağına düşer insanın... Kalabalıklara karışır... Kimi sevgililer kara toprağa...

Kırık hayaller kanatırken de avuçlarımı sıkabilmeyi; gidenlerin ardından tevekkülle bakabilmeyi öğrendim. Öğrendim, zamanın terkisine aldıklarının geri gelmediğini.

Yirmi yıl sonra...

Erciyes!.. Oldum olası severim dağları. Dağlar güven verir bana, ayaklarımın yere basışını duyumsatır. Ve dağlar, yürümem gereken istikametın işaretçisidir.

Lakin her güzelin cilvesi... Ayaz...

İlk maaşımı olduğu gibi kömüre verdim. Isınsın diye ellerim... Yüreğimi ısıtmak içinse öğrencilerimin gözlerindeki kıvılcımlardan alevler büyüteceğim. Gökkuşadı ebrulisinde bitimsiz baharlar...

Henüz televizyonum yok. Elzem olanlar dururken şimdi bunun sırası değil. İyi ki memleketten annemlerin eski radyosunu getirmişim. Çelik'in "Hercai" si çalıyor. Şimdi Gülay... "Cesaretin Var mı Aşka?" ...

Gurbet akşamlarında, bu ezgilerden kalbime kalan burukluk, gün ışıdığında dağlar ardına sınıyor. Cıvıl cıvıl çocuk sesleri içimi yaşama sevinciyle doldurduğunda, her tasamı unutturduğunda!.. Soran, merak eden, her soruyla biraz daha filizlenip boy veren; ağlayan, çatışan, anlaşılan, sevinen, sevilmeyi bekleyen çocukların sesleri...

Demek öyle diyorsun koca Erciyes! Demek ben bu mesleği çok sevdim öyle mi ve öğrencilerimi...

Mart 1997

İki aydır bu lisedeyim. Sınıfa giriyorum. “Günaydın!” ... Ses yok. Beni gördüklerine memnun olmuyorlar. Lisede öğretmenlik yapmak üzerine ne hayallerim vardı oysa! Neden birbirimize ulaşamıyoruz? Neye direniyorlar bu kadar?

“İbrahim!”, “burada.”, “Yaşar!”, “burada.” ...

“Derse geçmeden önce bir duyuru yapmak istiyorum arkadaşlar: İlçe çapında bir şiir yazma yarışması var.” Yüzüme bakıyorlar ama çok kısa bir an. Sonra yine o meşhur devasa duvarlar giriyor aramıza. Tepkisizlik... Gözlerim, gözlerini göremez oluyor.

Öyle bir şey söylemediğim halde Nimet: “Mecbur muz yazmaya?” diyor. Anlaşılan her zamanki gibi canı benimle kavga etmek istiyor. Bir gün bu kızın isteğini yerine getirmekten korkuyorum! “Evet!” diyorum. “Sözlü notunuzu şiirlerinizden vereceğim.” “Yeteneğim yok. Nasıl yazacağım? Yaptığınız haksızlık!” “Elinizden gelenin en iyisini yazın!” Recep, daha ılımlı tavırla, kekeleyerek, “Tamam hocam, yazarız.” diyor. Nimet’in bakışlarından nefret okunuyor.

Bu sınıfta geçen her ders, hayallerime ve kişiliğime ihanet!.. Kendimi tanıyamıyorum artık. Notla tehditler savuran, çözümsüzlükler içinde savrulan öğretmen ben miyim Allah’ım!

İşte yine bağıriyorum, çıldırdım sonunda: “Yalçın! Kız arkadaşlarını rahat bırak! Senin de bir kız kardeşin var değil mi?”

İlk kez bir öğrencimi sevememenin suçluluğunu yaşıyorum.

Nisan 1997

Nimet, yarışmada birinci oldu. Sanırım bundan sonra bazı şeyler değişir. Nimet'in hatta bütün sınıfın duvarları yıkılır, dilerim!

Ödül töreninde program sunucusu Nimet'in şiirini okuyacağını anons ediyor. Gurur duyuyorum.

Salonda sessizlik... Alkışlamaya hazırlanan mütebessim eller... Bekliyoruz.

Nimet sahnede sunucuyla tartışıyor. "Okumayacağım!" diyor. Yalnız bana değil salondaki herkese öfkeyle bakıp çıkıp gidiyor.

Kalakalıyoruz...

Yazık, yanılmışım! Bir anda her şeyin düzeleceğini sanmıştım...

Ah, bu deveyi gütmek istemiyorum; geriye kaç seçeneğim kaldı?

Kasım 1997

Erguvan kokulu nevbahar, yerini ne çabuk savrulan hazan yapraklarına bıraktı. Hayallerimin mavisi hüznün gölgesine... Su toprağa karıştı. Yaprak toprağa... Toprak alabildiğine sükûta... Sükût alabildiğine içime... Benliğimi derinliklerin gizemine koyuverdiğimde buldum yaşamın anlamını. Hayat derinliklere doku-nulduğu kadar hayat. İnsan derinliğine göz kırpıldığı kadar insan. Keşfedilmemiş güzelliklerin sırrı, gözler ruha baktıkça aynalara yansır.

Hazırlıksız konuşma çalışmaları yapıyoruz. Listeden seçerek kaldırıyorum; kürsüye geçiriyorum onları.

"İbrahim! Konun, "eğitim". Süren beş dakika. Evet, seni dinliyoruz."

Recep, “gençlik” konusunda harika bir konuşma yapıyor.

Arkadaki kızlar yine çığlık çığığa... Bir anda irkiliyoruz. “Hocam! Yalçın...” Bıktım bu çocuğun taşkınlıklarından!

“Kalk Yalçın! Sen konuşacaksın.” Bütün sınıf geriliyor. Bugüne kadar derste sorulan hiçbir soruyu doğru dürüst yanıtlayamadı. Kimse onun herhangi bir konuda iki cümleyi bir araya getirebileceğine inanmıyor. Kızları zor durumda bırakmak neymiş görürsün şimdi. “Konuyu kendin seç. Tek yapman gereken burada beş dakika konuşmak.” Yalçın biraz düşündükten sonra, “Havadan sudan konuşacağım.” diyor. “Konuyu kendin seç” demekle hata ettiğimi anlıyorum. Ama sözü mü geri almam doğru olmaz. “Peki Yalçın!” diyorum, “süren başladı.”

Yalçın beş dakika boyunca konuşuyor. Havayı, suyu anlatıyor. Kâh cümleleriyle kâh mimikleri kâh hareketleriyle...

Birinci dakikanın sonunda gülmeye başlıyorum. Üçüncü dakikanın sonunda hepimiz kendimizi bu mizahçının sürprizlerinin keyifli yolculuğuna bırakıyoruz.

Kim demiş, Nasreddin Hocalar, Kavuklu Hamdiler, İsmail Dümbüllüler dünyaya bir daha gelmezmiş diye!.. Gülmeyi unutan yüzleri güldürebilmek insanlara verilmiş ne güzel armağan!

Gülebilmek ve yaşadığımızı hissetmek için senin konuşmana ihtiyacımız var Yalçın! Lütfen artık susma, olur mu?

Şubat 1998

“Okulumuzda yarışma düzenlendi: İstiklâl Marşı Okuma Yarışması...”

Okuma kelimesini duyar duymaz Recep, başını önüne eğiyor. Kıyamıyorum. Engeli nedeniyle bu yarışmaya katılmayı aklımdan bile geçirmemesi, kendine haksızlık. Kekemeler şarkı söyleyebiliyorlarsa şiir de okuyabilirler. Riski göze alarak onu yüreklendirmeli miyim? Ya başaramazsak, sonu hüsrana olursa... İşte bunu asla telâfi edemem.

“Sen de katılır mısın, Recep?” diyorum. “Ben mi?!..”

“Evet. Birlikte çalışırız. Ders çıkışında kal.”

Ritm veriyorum ona. Orkestra şefi gibi...

İyi gidiyor.

Recep’in bütün vücudu titrese de kelimeleri titremiyor.

Mart 1998

Her şey inanmakla başladı...

Ve... Ve Recep ikinci...

Ardından kompozisyon yazma yarışmasında Türkiye birinciliği...

Hangi zafer daha büyük, bilemiyorum: Yüzlerce kişi arasında konuşma güçlüğünü hiç bilmeyen yabancılara olan zaferi mi; yoksa herkesin herkesi tanıdığı küçük okulumuzda, onu dinlerken yüzüne bir an önce ne söyleyeceksen söyle der gibi bakan arkadaşlarına olan zaferi mi?

Nisan 1998

Yine ödül töreni... Birincilik ödülü, sahibini buluyor: Nimet!..

Duygular, sözcüklere ancak bu kadar kusursuz dönüşebilir ve yüreğin elçisi mısralar, iki dudağın ara-

sından ancak bu kadar efsunlu dökülebilir... Bütün salon ayakta... Alkışlar... Nimet, emanetini Kaymakam Bey'den alıyor. Kaymakam Bey, salona: "Bu çocuk, gelecek vaat eden bir kabiliyet, ülkemiz için bir cevher. Gelebileceği en iyi noktaya destek görmediği için gelemez, harcanırsa üzerimize vebal olur. Kaymakamınız olarak, huzurunuzda bu çocuğa sahip çıkıyor, tüm eğitim giderlerini üstleniyorum."

Programdan sonra Nimet'leyiz. Merak ettiğim sorunun cevabını bu gece alıyorum: "Hocam, geçen yılki ödül töreninde kürsüye çıkmadım, daha güzelini yazmam gerektiğini ve yazabileceğimi düşündüm. Size bir özür borcum olduğunu unutmadım. Umarım bu gece beni bağışlamışsınızdır. Bu başarı benden çok sizin. Eğer bizi zorlamasaydınız, bir gün bir şiir yazabileceğimden haberim bile olmayacaktı."

Hangi mazeret böylesine çabuk unutturabilir bir özrü? Hangi tehir böylesine beklenmeye değer?

Sabrın meyvesi bu kadar mı tatlı olurmuş!

Haziran 1998

Simurg'un kanatlarında telaş...

Uçsuz bucaksız sema.

Ufuk... Yine ufuk... Yine ufuk...

Benden bir parça al yanına;

Bir aşk, bir umut, bir dua...

Uç uçabildiğince kuşum,

Seninleyim daima!

"Son karneleriniz. Haydi, alın bakalım. İbrahim, Yalçın, Nimet, Recep, Yaşar..."

Yalçın üzgün görünüyor. “Hocam, beni seviyorsanız bu belgeyi geri alın!” diyor. “Neden Yalçın?” “Aile saadetimiz bu kadar mutluluğu kaldıramaz, hocam. Her karne gecesinde aynı sahnelere alışkın babam, şimdi eli havada bir heykele dönüşecek. Annem bize bu günleri de mi gösterecektin diye kalp krizi geçirir, herhalde. Ağabeyim, teşekkür alabiliyordun da bunca yıldır niye almadın, diye beni döver. Ablam, Yalçın’ın bile teşekkür aldığı bir dünyada yaşamak istemiyorum diye intihar eder. En iyisi, yol yakınken siz bu teşekkürü benden alın, hocam.”

Allah’ım, bu çocuğun her hâli komedi!

Objektiflere gülümsüyoruz. Mutluluklarımız fotoğraf karelerinde ölümsüzleşiyor. Sadece anı yakalayan kareler kifayetsiz...

Kızlar Yalçın’ın etrafını sarmışlar. Yalçın aradan utangaç ve muzip bakıyor.

Mezuniyet gecesini...

Program metnini Recep oluşturdu. Nimet sunuyor.

Şiirlerle hayatı anlatıyoruz; çocukluğu, gençliği, adanmışlığı, aşkı ve ölümü.

Son bölümde Yalçın doğaçlama yapıyor. Güldürü ustamız...

Alkışlar dindi, davetliler gitti.

“Yaşar, haydi şarkımızı söyle!”

Biraz arabesk ama olsun, biz seviyoruz. Hele Yaşar’ın sesinden olunca...

“Bu son olsun!”

Yaşar söylüyor: “O kuytu köşede beklerdim seni... Elinde kitaplar koşardın bana...”

En acılı gurbet türküsünü dinler gibi başımız önümüze eğik dinliyoruz Yaşar'ı. Notalar çağlayan olup içimize akıyor. Boğazımıza düğümler, gözümüze yaşlar bırakıyor.

Ekim 2005

Telefon çaldı. İbrahim arıyor. Duydum, bir dershanede müdür olmuş. "Alo! Nasılsınız, hocam? Arkadaşlar nasıl? Görüşebiliyor musunuz?" "İyiyim İbrahim. Ben bildiğin gibi... Bu yaz Nimet'in düğünü oldu. Kına gecesinde bizim kızlarla sabahladık. İstanbul'da çalışıyor. İkinci üniversiteye devam... Bir de yüksek lisansa hazırlanıyor. Recep de İstanbul'da. O da yüksek lisans yaptı. Geçen yıl evlendi. Yalçın, konservatuarda tiyatro bölümünü bitirdi. Herkes iyi. Herkesle görüşüyoruz ama senin artık beni unuttuğunu düşünmeye başlamıştım."

"Ne diyorsunuz hocam! Sizi unutmak mı? Sizi unutmamız için önce kendimizi unutmamız gerekiyor."

Artık uçan balonda sihir olmadığını biliyorum. Sihir, onunla uçabilmekte... Ve sihirli değnek ellerimizde... Yüreklerimizden Simurg'a kanat açan kuşları bir bir uğurlarız.

Öğretmenler, sihirli değnekleriyle öğrencilerinin yüreklerine dokundukları an, bulutların ötesindeki sonsuzluğa, onlarca uçan balon dansının ahengiyle süzülürler. Ve varoluşun eşsiz tadında katmerleşen sevgilerle gönül tahtlarına ebedî kurulurlar.

2005 Türkiye İkincisi / Manisa

SANA İTİRAFIM VAR

Filiz NAMLI*

Bana hayatın anlamını öğreten güzel çocuk, seni yazmak istedim bu gece...

Ay, az önce uzattı başını pencereden; kaldırıp başımı şöyle bir gökyüzüne baktım. Yalnızlığım vardı şu sol yanımda, bir de sekiz sene önce bırakıp geldiğim anılarım. Yıldızlar dizi dizi gökyüzünde, öyle parlak ki bu gece. Gözlerin geldi aklıma; bana insanlığı hatırlatan sözlerin. Güzel meleşim, nasıl unutabilirim ki seni... Biliyorum garip ama belki de sen benim en onurlu öğretmenimdin.

Anımsadın mı beni? Yıl 1998, diploma almanın, anemim tabiriyle adam olmanın sevinci vardı üzerimde. Evet ya, büyümüştüm, okumuştum da adam olmuşum. Bir yanım para kazanma hırsıyla dolu öylesine haylazken; öbür yanım insanlığa hizmet etmenin haklı gururunu yaşıyordu. En büyük armağan belki de bu meslek, tanrı tarafından sunulan. Sermayem çocuklarım, ama inan ki; ben de en az senin kadar çocuktum bu hayatta. Hasret denen o acı şey hep şu yanımdaydı. Tüm sevdiklerimi geride bırakarak gelmişim bu şehre. Çok benziyorduk birbirimize aslında; senin umutların

* 1975'te Ankara'da doğdu. Liseyi Ankara Sokulu Mehmet Paşa Lisesi'nde okudu. Cumhuriyet Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1998 yılında mezun oldu. İlk görevine Isparta'nın Eğridir ilçesinde başladı. Hâlen Manisa Ahmet Tütüncü İlköğretim Okulu'nda İngilizce Öğretmenliği yapmaktadır.

vardı geleceđe dair; elma Őekerine benzeyen dűŐlerin. Benimse para kazanmak uđruna geride kalan hayallerim...

Annemin ellerini öperek çıkmıŐtım yoluma. "Allah'a emanet ol yavrum. ocuklarına asla kızma." Hiç unutmadım bu sözü, hiç unutmadım... Ne güzel bir duyguydu đretmen olmak, ne onurlu bir Őeye sahiptim. Anne olamamıŐtım belki ama ben yüzlerin, binlerin en değerli hazinesiydim. Yüzüm biraz solgun olsa; anlardın halimden, bilirdin yanlıŐ giden bir Őeyler olduğunu. Gldđmde gülerdi gözlerin, güneŐin parıltısı dűŐerdi yüreğine. Ne ekmek, ne para ne de baŐka bir Őey. Sen benden o masum yüreğinle sadece biraz Őefkat bekledin. Öyle byktm ki senin gözünde; öyle erdemli, söylediklerim kanun gibiydi o küçücük sözlüğünde. Derse baŐladıđımda öyle hayranlıkla izlerdin ki; belki de öğretmeninden çok, gizli bir kahramanımdım senin. Her Őeyi bilirdim ben; her Őeyi anlardım, bakıŐlarından hissederdim ocuklarımı... Affet beni, ne olur bađıŐla kğm. Ben anlayamadım seni...

Hatırladın mı? Kar yağmıştı Isparta'ya, lapa lapa kar. Beyaza bürünmüŐtü tüm sokaklar, dağlar, ovalar. Ne heybetli görünüyordu Şu Davraz. Tipi vardı dışarıda. Ellerin sıcaksa sırtın da pek, kim anlar kemiklere işleyen soğuğu, söyle kim bilir?

Sınıfa girdim. Yine her zamanki gibi selmlaŐtık. Bizim meslekte oturmak yok bilirsin; hakkını vermelisin aldığın paranın.

Ayağa kalktım dersi anlattım. Yine dinledin beni, masumca oturduğun o sıradan. Seni kaldırdım tahtaya. Her zamankinden farklı bir ifaden vardı. "Kalkmak istemiyorum!" dedin. İnanamadım kğm. Beni çiğneyip gemene inanamadım. Sinirlendim, tekrar söyledim adını, "tahtaya kalk!" Gözlerin doldu, ama

kalkmadın. Ne acı ki gururuma yenildim. Ben, her şeyi anlayan öğretmenin ben; yokluktan üşüyen onurunu hissedemedim. Kalktın; evet kalktın; bir damla düştü gözlerinden yanıma geldin, gözlerime baktın. Israr etmesem konuşmayacaktın biliyorum. Usulca yaklaştın, kulağıma fısıldadın. Hâlâ kulaklarımda o sözün “Öğretmenim, ayakkabılarım yırtık, çoraplarım gözüküyor. Arkadaşların görmesinden utandım; o yüzden kalkmadım...”

Bilir misin? Kurşun, insanı bir kez öldürür; ben o an binlerce kez öldüm. Herkes baktı sana, sen o kadar onurluyken. Herkes gördü yamalı çoraplarını; ben o kadar asi ve anlayışsızken. Affet meleğim, dedim ya kaynayan bir aşın varsa evde; üç beş kuruş para da varsa cebinde, kralı oluyorsun bu evrenin. Gözlerine perde iniyor ansızın; ya görmüyor gözlerin; ya da görmek istemiyor, insanlıktan soyutlanmış yüreğin. Sen yine oturdun usulca. Kolay mı dersi anlatmak, senin o küçücük ayakların kar sularıyla dolmuşken; o yalan bilmeyen dilin, yoksulluğa isyan ederken? Ne kadar dinlerdin anlattıklarımı, bunca insanın arasında ezik düşmüşken? Teneffüstü, herkes dışarı çıktı. Kalmanı istedim, ağladın. Öyle ağladın ki, nehirler dile gelirdi gözyaşlarında; Ağrı Dağı isyana dururdu. Sarıldın sıkıca, biliyor musun? Bir daha hiç kimse öyle sarılmadı bana. Bakıştık birbirimize, anayla oğul gibi; sonra ağlayışımıza güldük. Güneş vurdu yüzüne, o simsiyah gözlerin parladı yine. Cebimden para çıkarıp sana uzattım. Yeni bir ayakkabı al diye; öyle onurluydun ki almadın. Sonra bir hikâye anlattım; inandın bana. “Söz veriyorum öğretmenim.” diyerek aldın. Biliyor musun? Ben o gece hiç uyumadım. Defalarca sorguladım kendimi. Koluma çantayı takıp, okul bahçesinde tur atmanın öğretmenlik olmadığını o gün anladım. Sıcacık evimin odasında, hayata dair şiirler yazarken; öğretmenliğin

tahta başında kalmadığını, ben seninle öğrendim güzel çocuk. Ben, hayatı seninle yeniden keşfettim. Ertesi gün daha da büyük bir şoktu hayatımda. Gülümseyerek öğretenler odasına girdin; beni çağırdın. Gözlerindeki o parıltı vardı ya; yeniden doğdum o ışıltınla. Ayakkabılarını gösterdin bana; ümitlerin kadar parlaktı ayakkabıların. Giderken elime bir miktar para tutuşturdun.

“Bu ne?” dedim. Pahalı olmaması için ayakkabılarını pazardan aldığını söyledin ve kalan parayı da bana getirmiştin.

Sen ne asıldın güzel çocuk; sen ne asıldın... Kim öğretilmişti sana bu kadar masum ve dik olmayı. Ben mi öğretenindim senin; yoksa bana insanlığı öğreten sen mi?

Aradan tam sekiz sene geçti. Ben seninle büyüdüm, olgunlaştım, yenilendim. Kim bilir hangi yıldızlar ülkesindedir şimdi. O minik ellerin, kiminle paylaşıyor gecenin soğuğunu; kimlerle bölüşürsün yarım ekmeğini... Ben, seni bıraktığım çizgide ama bambaşka bir paraleldeyim artık. Sınıfa girdiğimde, daha içten bakıyorum çocuklarımla gözlerine. Ne istediklerini onlara sormadan anlayabiliyorum. Unutmadan, bir fazla almak yerine, ben de senin gibi bir eksik alıp, kalanı onlarla paylaşıyorum. Hâlâ yalnızlığım var şu sol yanımda; bunu bana sen öğrettin küçük öğretenim; ben, yalnızlığımı da utanmadan insanlarla paylaşıyorum...

Anladım ki; kitaplardan öğrenilmiyor her şey. Sana binlerce teşekkür, bana içtenliği, onuru, paylaşmayı, her şeye rağmen dürüst ve ayakta kalmayı kısacası; insan olmayı öğreten kara gözlü melek.

2005 Türkiye Üçüncüsü / Gaziantep

MUM IŞIĞINDA SON “MAHNI”

Mustafa DURAK*

... Bilseydim sabahtan günbatımına kadar beni beklediğini, hiç gitmezdim ilçeye. O mumun aleviyle son düetini yaparak öleceğini bilseydim, onu sana vermezdim.

Annemi sevmeseydim, bu kadar sevmezdim seni.

Ve seni tanımasaydım; “mahni”nın türkü, “kartol”un patates, “istol”un masa olduğunu asla öğrenemeyecektim.

Tam on yıl sonra bugün hâlâ acıyorsa içim, seni kaybetmeyi hazmedemeyişimdendir.

* * *

Eylül, sonbaharın değil kışın mührüydü burada. Yağmurdan önce esen son fırtına köyün samanını, tozunu süpürüp ulu Allahuekber Dağları’nın ardında kaybolurken, birkaç güne kalmaz kar da uzun sürecek bir misafirlik için çalardı kapıları. Burada hava şartları tayin ederdi insanların yol haritalarını.

Ardahan’ın Göle İlçesi’ne bağlı Gedik Köyü’nde böyleydi eylül.

* 1969’da Çorum’un İskilip İlçesi’nde doğdu. İmam Hatip Lisesi’ni derece ile bitirdi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldu. Hâlen, Gaziantep Bahattin Teymur İlköğretim Okulu Müdürlüğü görevini sürdürmektedir. Üniversite yıllarında özel bir radyo kanalında yönetici olarak çalışmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

* * *

Ekmeğimin bittiği gündü. Son parçasını akşam yemiştim. Ya akşamdan kalan makarnayla, çaylı kahvaltı yapacaktım ya da...

“Ya da” sı yoktu. Çay kaynamıştı. Demlemek için mutfağa giderken kapı vuruldu sertçe. “Kim o?” demeye kalmadan açılan kapıdan önce sıcak ekmeğ buğusu yayıldı yüzüme. Sonra Sümbül Teyze girdi içeri. Lojmanın karşısındaki evde oturuyordu. İlk sevinç dalgasını atlattıktan sonra o konuştu:

– Günaydın öğretmen, sene teze ekmeğ getirdim.

Elindeki beyaz örtüyü açtı. Örtü kadar beyazdı ekmeğler ve sıcakık...

Bana afiyetler dileyerek, teşekkür etmemi bile beklemeden çıkıp gitti. Yüzündeki meleksi ifade çakılıp kaldı beynime.

* * *

Sümbül Teyze ile ilk konuşmamız işte böyle başlamıştı. O evde yalnız yaşıyordu. Hiç kimsesi yoktu. Sonradan öğrendiğime göre 25-30 yıl kadar önce kocası, alışveriş için gittiği İğdır’ dan dönmemişti.

O günden beri ne ölüsünden ne de dirisinden bir haber alınmıştı.

Sümbül Teyze, aslen Kırimlı; Kocası Mirza ise Azeri’ydi. Kocasıyla beraber yıllar önce buralara ırgatlık için gelmişler, zaman içinde kalmışlardı bu köyde. Konuşmalarından anladığım kadarıyla, hâlâ bitmeyen bir umutla kocasının döneceği günü bekliyordu.

* * *

O günden sonra Sümbül Teyze’ye minnetten daha öte bir duyguyla bağlandım. O benim teyzem, annem,

arkadaşım, türkü dostum; yani her şeyimdi. En sevdiğim tarafı da 65'lik yaşına rağmen temizlik konusunda gösterdiği titizlikti.

Konuşması, tavırları, giyimi en çok da beline kadar örgü yapıp uzattığı kınalı saçlarıyla farklı bir havası vardı. Bir de Rabbine karşı eşsiz teslimiyet ve samimiyeti...

Beni, "Öğretmen balam, öğretmen can." diye çağırırdı.

Lojmanın önünde beni her gördüğünde, sert rüzgârlardan önce "günaydın"lardı. Pişirdiği ekmek bile bir başka mübarekti. Okulu paydos edince ayaklarım, kutsal bir emre boyun eğresine ona götürürdü beni. Bana, özel porselen demlikte demlediği çayını içmeye gitmezsem küser, çocuklarla haber yollardı. Çay içerken de Kırım'daki çocukluk ve genç kızlık yıllarını, Mirza'ya nasıl kaçtığını anlatır, hiç duymadığım; doymadığım "mahnı"lar söylerdi.

Hasta olduğumu biliyordum. Hem kalp yetmezliği vardı hem de astımdan şikâyetçiydi. Ara sıra sigara da içiyordu.

* * *

Kasım ayı yeni bitmişti. Ertesi gün ilçeye gidecektim. Her zaman yaptığım gibi Sümbül Anne' me uğrayıp ihtiyacı olup olmadığını sormayı düşünüyordum. Son dersten çıktım. Bahçede idi. Solgun yüzü bugün daha bir kederli görünüyordu.

– Hayırdır kınalı teyzem, dedim.

– Öğretmen, senden bir hacetim vardır, dedi. Hırkasının cebinden çıkan, kat kat sardığı gri bir resimdi. Resmi göstererek:

– Bu, benim herif Mirze’dir; bu aralar hep onu dü-
şümde görürem, bunu büyüttür öğretmen can, dedi.
Resmi alıp memnuniyetle yapacağımı söyledim. Çay
demleyip içmeyi teklif ettim ama O, ineğinin hasta
olduğunu söyleyerek ayrıldı. Ben ise arkasından ma-
sallardan süzülüp gelmiş bir kahramana imrenircesine
bakakaldım.

* * *

Ertesi sabah yeni bir kar dalgasıyla kalktım. Diz boyu
yağan kar kasvetli bir hava veriyordu. Bu havada ilçeye
arabanın gitmesine imkân yoktu. Ama benim gitmem
gerekliyordu. Yolda rastladığım bir kızakla yirmi kilo-
metrelik ilçe yol ayrımına kadar gittim. Artık bundan
sonrası kolaydı. Gene de ilçeye ulaşmam öğle saatlerini
bulmuştu. Resmi fotoğrafçıya götürdüm. Fotoğrafçı,
resmin ancak ertesi güne yetişebileceğini söyledi. Yani
bu gece Göle’de kalacaktım. Yatmak için öğretmenevi-
ne gitmeden önce bazı özel ihtiyaçlarımı tedarik ettim.
Gece geç saatlere doğru Sümbül Teyze’nin resmi gö-
rünce ne kadar sevineceğini düşünerek uyudum.

Sabah inanılmaz güzel ve güneşli bir hava vardı.
Yerdeki kara inat altın gibi güneşi görünce, birkaç gün
önce bana sorduğu bilmeceyi hatırladım. Demişti ki:

– Gelende gider, gedende gelmez.

Bu, güneş olamazdı çünkü birkaç kez gitmişti ama
bugün gene gelmişti. Cevabını bugün söylemek zorun-
daydı. Hele bir söylemesindi. Ben de resmi vermezdim.
Bu düşünce daha bir neşelendirdi beni. Üstüne bir de
Kırım türküsü söyletecektim, “Sona Gelin”i...

* * *

Bir çorba içip seri adımlarla gittim fotoğrafçıya. Re-
sim, konuştuğumuz gibi büyütölmüş, çerçevenilmiş ve

de sarılmıştı. Artık ilçede kalmama gerek yoktu. Kars'a giden bir otobüse binerek köy yoluna yakın bir yerde indim. Yolda hâlâ araç geçtiğine dair bir emare yoktu. 20 kilometrelik yol, tarafımdan yürünmeyi bekliyordu. Açıkçası çok da büyümedi gözüme yol. Tek sorun, taze yağmış kara basınca ayakların zor çıkmasıydı. Hesaplarıma göre dört saatlik zorlu bir yürüyüş olacaktı. Lojmana yaklaştığımda beşinci saat dolmak üzereydi. Lojmanın önündeki karaltı ondan başkası olamazdı. Beni görmüş olduğunu bildiğim halde neden yerinden kalkarak bana doğru gelmiyor? Ve neden:

– Geldin mi öğretmen can? diyerek herhangi bir manevra yapmıyordu. Belki de uyukluyordu. Tam önünde durup poşetleri yere bıraktım.

– Selâmünaleyküm Kırım Dilberi, dedim. Hâlâ en ufak bir tepkisi yoktu. Aklıma fena şeyler gelmişti.

Düşüncelerim bulanmaya başladı. Ve sarıldım boynuna. Soğuktan donmaya başlamış kirpiklerimden yaş da akıyordu. İşte o zaman kaldırdı başını küskün bir tavırla. Zoraki gülümsemeye çalışarak:

– Geldin he mi balam, diyerek sarıldı bana. Devam etti:

– Bilirsen mi sabah küneşinden beri men seni göz-lirem?

Kesinlikle donmak üzereydi. Çok kızdım. Lojmanı açtığım gibi, bir gün önceden hazırladığım tezek so-basını yaktım. Çay yaptım, bir şeyler hazırladım. Yer sofrasında oturup yedik. Bir süre sonra titremesi geç-meye, yanaklarına kan gelmeye ve konuşmaya başladı. Canlandı adeta.

– Emaneti düzelttin mi can? diye sordu. O, “can” deyişi canımı aldı sanki.

– Evet, diyerek poşetteki resmi açmaya çalıştım. Buna engel oldu ve:

– Men evde açaram, sen bırak, dedi. Sigara istedi ve birer tane yaktık. Ben, bu huzur içinde “Sona Gelin” türküsünü belli belirsiz mırıldandım. Amacım onun söylemesini sağlamaktı. Ve başladı:

“Sona Gelin toyda oynar.

Civanları oda salar.

Üreğimde bir köz gaynar,

Çirkini feryada salar.

Salın bulak gözlü Sona.

Salın şirin sözlü Sona...”

Ve daha ne türküler söyledi o gün. İçimde türkülerle bezenmiş bir bahçe meydana geldi.

– Men sana gurbanam öğretmen, derken son heceyi oldukça uzatmıştı. Gitmek üzere kalktı. Hava karmaya başlıyordu. Köyde elektrikler yoktu, onun da mumunun olmadığını biliyordum. Bir kaç mum verip evine kadar yolcu ettim Sümbül Teyze’ mi. Lojmana dönünce yorgunluktan, üzerimi çıkarmadan attım kendimi yatağa.

* * *

Pazar sabahı saat dokuz gibi açtım gözlerimi. Sesler geliyordu kalabalık ve tuhaf... Dışarı çıktım. Hava bugün kapalı ve soğuktu. Bir öğrenci kahreden, beklemediğim o kara haberi verdi:

– Öğretmenim, Sümbül Nene ölmüş! Dünya yıkıldı o anda. İnanmadım, inanamadım. Hâlâ ıslak olan botlarımın topuklarına basarak koştum evine doğru. Ne ağlayabiliyor ne de sağlıklı düşünebiliyordum. Tek

umudum bunun yalan olmasıydı. Epey kalabalıktı evin önü. Kalabalık beni görünce yol verdi.

Odanın ortasındaki yatakta yatıyordu kınalı Sümbül Annem. Kızıl saçları açıktı ve taranmıştı. Kırmızı çiçekli elbisesinin göğsünde kavuşturduğu iki elinin arasında tuttuğu resim, kocasının çerçeveli resmiydi. Biliyordum ki Sümbül Teyzem son mahnısını mum ışığında söylemişti kocası Mirza'ya.

Peki, “gelende geder, gedende gelmez” o neydi Sümbül Teyzem, neydi o? Sen miydin, mahnıların mıydı; yoksa mahnılara katık ettiğin Mirza sevgisi mi?

Bunu hâlâ öğrenemedim ama artık öğrenmek için fazla bir çaba sarf etmiyorum. Sadece yüreğimin derinliklerinde sakladığım sıcak tebessümünde arıyorum “gidişini”. “Sona Gelin” türküsünü öğrettiğim her öğrencide ise “gelişini” anlıyorum.

2005 Mansiyon Ödülü / Erzurum-1

BİR RÜYAYI ÖĞRENCİYLE BÖLÜŞMEK

Tacetin ŞİMŞEK*

Ara sıra Siirt'ten telefonlar alırım. Uzun yıllar önce edebiyat öğretmeni olarak kalplerde ve ruhlarda tutuştuğum sevgi ateşine ait dumanların hâlâ tütüğünü duyarım. Coğrafi mekân olarak uzak ama kalben çok yakın olduğum bir diyarda, ilk göz ağrım, sevgili öğrencilerimin çıkarsız, pazarlıksız, yürekte bağlıklarını hissederim. Ben, onlara Nihat Sami Banarlı'nın Edebiyat kitabından Dede Korkut'u, Yunus Emre'yi, Fuzûlî'yi, Namık Kemal'i, Fikret'i, Cenab'ı, Âkif'i, Yahya Kemal'i, Ömer Seyfettin'i, Reşat Nuri'yi, Necip Fazıl'ı anlatmakla yetinmeyip sosyal ve kültürel faaliyetlerle birey olmanın, işbirliğinin, paylaşmanın, öz güven duymanın hazzını yaşadığımı düşünürüm. İyi ki öğretmenlik mesleğini seçmişim, iyi ki gidip Eruh'ta kırk dört ay hizmet etmişim diye sevinirim. Bayrak tö-

* Gümüşhane'nin Torul İlçesi'ne bağlı Altınpınar Beldesi'nde doğdu. Konya İvriz Öğretmen Lisesi ve Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Siirt-Eruh Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak görev yaptı. 1990'da Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'ne araştırma görevlisi olarak girdi. 1993'te yüksek lisansını, 1999'da doktorasını tamamladı. Halen aynı fakültenin Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Akademik araştırmaları ve makaleleri yanında şiir, hikâye, deneme, tiyatro gibi türlerle ilgilendi. Şiir ve yazıları çeşitli dergilerde yayımlandı. "Türkçem Eyvah!" adlı tiyatro eseriyle Türk Dil Kurumu 2004 Onur Ödülü'nü kazandı. Çocuk Edebiyatı, İlköğretimde Drama, Teoriden Uygulamaya Okul Tiyatrosu, Eylülce (Şiir) yayımlanmış kitaplarından birkaçı.

renlerinde söylediğim İstiklâl Marşı'nın övüncü, bayram kutlamalarında yaptığım sunuculukların coşkusu, tören komutanlıklarının omzuma yüklediği sorumluluk duygusu, defalarca seslendirdiğim Gençliğe Hitabe, okuduğum Bayrak ve Sakarya Türküsü şiirleri... Hepsi hafızamın özenle hatta kıskançlıkla saklanan hatıraları arasındadır.

Birçok idealist meslektaşım gibi ben de öğretmenlik sıfatının bir insan için ilâhî lütuf olduğunu düşünenlerdenim.

Üniversitede öğrencilik yıllarımda son döneminde sık sık şu cümleyi söylerdim: "Benim tayinim üç yerden birine çıkacak: Şemdinli, Şırnak, Beytüşşebap." "Söyleyene değil, söyletene bak!" demişler. Bu üç yerden birine değil, ama Şırnak'a çok yakın bir ilçeye atandım: Eruh'a. 1986'nın son günleriydi. 15 günlük süreyi beklemeden, Konya'nın Ereğli ilçesinden (ki liseyi de Ereğli'de okumuş, İvriz Öğretmen Lisesi'nden mezun olmuştum) yola çıkıp Kayseri-Elâzığ üzerinden Siirt'e gidecektim. Adana-Antep-Urfa-Diyarbakır güzergâhını da tercih edebilirdim, ama çocukluk arkadaşım, dostum Temel, Fransızca öğretmeni olarak gidip Elâzığ'da göreve başlamıştı; onu ziyaret edip "hayırlı olsun" demek istiyordum.

2 Ocak 1987 günü, Eruh Lisesi'nde, üzerinde 25 saati Edebiyat, 2 saati Sanat Tarihi, 3 saati de Rehberlik olmak üzere 30 saat ders yükü bulunan bir öğretmenimdim. Adıma eklenmiş "bey" unvanıyla da, adımın yerini alan "hocam" hitabıyla da ciddî anlamda ilk tanışmamdı bu.

İlk dersler, ilk heyecanlar, ilk acemilikler... Eruh Yatılı İlköğretim Bölge Okulu lojmanlarında bekâr öğretmenlere tahsis edilen dairede önce Tefvik, Niyazi, Sabri Beylerle, ardından Kemal, Özer, Erdal ve İsmail Hocalarla paylaşılan günler... Türkçe öğretmeni Ökkeş

Hoca' dan dinlediğimiz Bergama hatıraları... Çaydanlıkta kaynatılan kuru üzüm kompostoları... Özer Hoca'nın lezzet damıtan parmaklarında kıvamını bulmuş nefis pirinç pilâvları... Bakkal Ömer'in dükkânı önünde, hasır iskemleler üzerinde açılan iftarlar... Kemal Hoca'nın yaşama sevinci aşılayan kahkahaları...

Eruh Lisesi'nin üç katlı binasında 6, 13, 15, 16 kişilik 5/Edebiyat, 5/Fen, 6/Edebiyat, 6/Fen sınıflarına taşınan bilgiler, duygular, sevgiler, duyarlıklar... Edebiyat dersi dışında girdiğim Güzel Konuşma ve Yazma, Psikoloji, Sanat Tarihi, Resim, Müzik, İş-Teknik, Felsefe Grubu dersleri... Felsefe ve Sosyoloji'ye can kurban, Mantığın klâsik bölümüne eyvallah ama sembolik mantık anlatırken iki tebeşir tükettiğim saatler...

Yıl 1988. Eruh Lisesi Edebiyat Öğretmeniyim. Ömür boyu onurla taşıyabileceğim bir sıfat bu. Aynı zamanda Kültür Edebiyat Kolu rehber öğretmeniyim. Öğrencilerimin tiyatroya ilgisi inanılmaz boyutta. Bunu daha stajyer olarak çalıştığım ilk yıl içinde fark ettim.

Eruh sembolik bir mekândı. Sabahlara kadar silâh seslerinin susmadığı, kaygıların bölüşüldüğü, tedirginliğin yürek boyu yaşandığı bir yer. Benim içinse küçük, sevimli bir ilçe. Gönül yordamıyla fethedilecek nice gönüllerin bulunduğu inandığım bir dünya. Ortak paydaları "sevgi", "inanç", "vatan" ve "birlikte yaşama arzusu" olarak koyduğunuzda mesajınızın ulaşacağı adresler bulmak zor değildi. Dolayısıyla öğrencilerime kürsüden Edebiyat anlatmak yetmiyordu bana. Ders dışı faaliyetlerle, öğrencilerimin zihin ve yürek ufuklarını açmak, kişiliklerinin gelişmesine katkıda bulunmak istiyordum. Ne yapmalıyım? Tiyatroyu seviyordum. Lise ve üniversite yıllarında tiyatro çalışmaları yapmıştım. 1982' de yazdığım "Zeytin Gözlü Nazlı" adlı piyes, Ereğli Kız Meslek Lisesi'nde sahnelenmiş ve büyük ilgi görmüştü. 1986 Haziranında fakülteden mezun olur-

ken “Bugünü Yaşamak” adlı oyunumu sahnelemiştik. Bu tecrübeyi kullanabilir, öğrencilerimle oyunlar sahneleyebilirdim. Oturdum. Çanakkale Şehitlerini Anma Programı çevresinde 18 Mart 1988’de sahnelemek üzere “Vatana Kurban” diye bir oyun yazdım.

Söz konusu savaş olunca, savaş efektlerinin kaydedildiği kasetlere ihtiyaç vardı. Kolaydı! On bir askere on bir tüfek, on bir takım asker elbisesi, on bir çift bot lâzımdı. O da kolaydı! Tabur komutanıyla görüştüm. Oyundan söz ettim, ihtiyaçlarımızı sıraladım. Sevinçle karşıladı. Oyunu izlemeye mutlaka geleceği vaadiyle bir çuval malzemeyi salona gönderdi. On bir tane tüfeği de iki asker görevlendirerek salona taşıttı. Kostüm ve aksesuarlar tamamdı. Sahne düzeni çoktan hazırđı zaten. Birinci perdede sediri, gaz lâmbası, duvarda asılı halısı, tüfeği ve Kur’an-ı Kerim’iyle bir köy evi dekoru; ikinci perdede çam dalları, kum torbaları, iri iri taşlarla cephe manzarası oluşturacaktık.

Provalar çok hızlı ve başarılı geçti. Mehmet’i Behzat oynuyordu ve tek kelimeyle harikaydı. Tepeden tırnağa kabiliyet. Dramda böyleydi, ama Behzat asıl tiyatro kabiliyetini ertesı yıl sahneye koyacağımız “Başlık Parası” adlı komedide sergileyecekti. Mehmet’in babasını Hikmet, cephede bir grup askerin başında vatani koruma ve kurtarma iradesini temsil eden Teğmeni de Nurettin canlandırıyordu.

Çanakkale Muharebeleri’nin yoğun olarak sürdüğu günler. Cephelerde vatanın gencecik evlâtları bir bir şehit düşmekte. Mustafa ve Mehmet de Anadolu’nun bir köyünden kalkıp gönüllü olarak cepheye gitmek isterler. Mehmet anne-babanın biricik oğludur. Tek oğul askere alınmaz, ama Mehmet evde duracak, ev adlı daracak mekâna sığacak bir yiğit değildir. Yalvar yakar, izin koparır annesinden. Babası, cepheden sakat olarak henüz dönmüştür. Bir sabah, ezan vakti Mehmet’le

muhtarın oğlu Mustafa yola çıkarlar. Birinci perdenin sonudur. Oyunun tam bu bölümünde ezan vaktini sezdirmek için sahne gerisinden saba makamında bir ezan okunmalıdır. Peki, ezanı kim okuyacaktır? Sesi güzel bir öğrencim vardır: Oyunun ikinci perdesinde Onbaşı Abdurrahman rolünü oynayacak olan Bülent. Provalarda ezanı hep o okumuştur.

“Hadi, Bülent! Ezan!” dediğimde, Bülent’in heyecandan dilinin damağının kurduğunu, sesinin kısıldığını görüyorum. Ellerini iki yana açıyor. Dünya tatlısı bir bakışla, çaresiz, susuyor. Kuliste on üçü sahne önünde görevli, yaklaşık yirmi öğrenci var. Bülent’ten fayda yok. Ezan okuyacak biri lâzım. Hemen, şimdi! Kim? Kimse yanaşmıyor. Başlar hızla ve pürtelâş iki yana sallanıyor. “Edemem hocam, vallah okuyamam. Allah, kitap, Kur’an, yapamam, beceremem.” Ne yapmalı? İş başa düştü deyip, eli kulağa atıyorum ve hayatımın en güzel sabah ezanını okuyorum. “Hayyaalelâh” bölümünde ses yavaş yavaş azalıyor ve perde kapanıyor.

İkinci perdede bir ezan sahnesi daha var. Çatışmaların kesildiği bir ara, öğle vaktini haber vermek için ezan okunacak. Yine gözlerim Bülent’i arıyor. Bülent, heyecan nöbetini hâlâ atlatamamış. Diğerlerine dönüyorum: “Hadi, çocuklar!” diyorum, “sıra sizde. Ben sabah ezanını okudum, bari öğle ezanını biriniz okuyun.” Mehmet’i oynayan Behzat muzipçe gülümsüyor: “Vallah hocam,” diyor, “bizim camide bi tene müezzin var.” “Anlaşıldı kerata,” diyorum, “bu oyunda müezzin rolü benim.” Ve nasıl söylemeli, bu kez rast mı hicaz mı olduğunu pek kestiremediğim, seyirciler arasında bulunan Müftü Bey’in de ayırt edemediğinden emin olduğum bir ezanın “Eşhedüenlâilâheillâllah” kısmına kadar okuyorum. Yine ses azalarak uzaklaşıyor.

Çarpışmalar başlıyor. Ardından cepheye gönü-
lü olarak gelen Mehmet'in de fedakârlığıyla Conk
Bayırı'nda bir destan yazılıyor ve son tepe düşmandan
geri alınıyor. Mehmet şehit düşüyor. Teğmen, Meh-
met ve diğer şehitler arasında, Çanakkale'yi kazandı-
ran ruhu sezdirenen bir tirad söylerken oyunun adına da
gönderme yapıyor:

"Var olun yiğitlerim. Gazanız mübarek olsun. (Yü-
rür, bakışlarını şehitler üzerinde gezdirir. Uzaklara ba-
kar.) Bir diriliştir bu. Bir şahlanış... Yalnızdık, suskun-
duk, acılıydık. 'Hasta' dediler. 'Yerinden doğrulamaz'
dediler. Fırsat bu fırsat dediler. Ardından bütün dünya
yürüdü üstümüze. Ne çok düşmanımız varmış. Kara
bulutlar çöktü üstümüze. (Kısa bir sessizlik) Öyle bir
doğrulduk ki yerimizden. Yeni bir tarih yazdık. Yeni
bir destan. Evet, bir destan... Kahramanları... (Bayrağı
gösterir.) Bir hilâl uğruna batan (şehitleri gösterir.) şu
güneşlerdir. Bayrağa kan verdiler onlar. Can verdi-
ler toprağa. Bir enkazdan bir abide çıkardılar. Ölüme
koştular. Ne için? Kimin için? (Sessizlik) Benim için...
(Seyirciye) Sizin için... Hepimiz için... (Sessizlik) Bugün
Kurban bayramı. Onlar bayramı yaşayamadılar. Biz
yaşayalım diye. Kurban oldular. Vatana kurban. Yüz-
lerce, binlerce, yüz binlerce kurban. (Sessizlik) Biz bu-
yuz işte. Gün gelir vatana kurban oluruz."

Alkış tufanı arasında perde kapanıyor. Yorgunuz,
ama büyük bir işi başarmış olmanın verdiği hazla bü-
tün yorgunluğumuz ufalanıp gidiyor. Gece bitiyor, öğ-
rencilerimi tek tek kutluyorum. Onlar rol yapmadılar
âdeta, yaşadılar. Ben onlara "rol yapmayın" demiştim,
hissedin, yaşayın! Hissettiler, yaşadılar, bir ruhu keş-
fettiler, duyguyu bilince dönüştürdüler. Bir öğretmen
olarak daha ne isteyebilirim? Evet, tebrikler! Bütün
tebrikleri öğrencilerime yönlendiriyorum. Asıl başarı

onların çünkü. Ben, onların içinde saklı cevherin açığa çıkmasına zemin hazırladım sadece. Kendilerini keşfetmeleri için bir ayna tuttum. O kadar!

Toparlanma zamanı. “İyi geceler!” dileyip dağılmak üzereyiz. Müftü Eyüp Bey, kulise geliyor. Sarılıp tebrik ediyor. Bir ağızdan teşekkür ediyoruz. Müftü Bey, “Merak ettim,” diyor, “piyeste sabah ezanını kim okudu?” Öğrencilere dönüp gülerek “Gördünüz mü, çocuklar,” diyorum, “ilk eleştiri Sayın Müftümüzden geliyor.” Müftü Bey, “Hakikaten merak ettim.” diyor, “O ezanı kim okudu?” Söylemek istemesem de, öğrencilerden biri “Sesinden tanımadınız mı hocam?” diyor, “Tacetin Hoca okudu. İyi okudu, değil mi?” “Öğle ezanını da mı?” diye soruyor Müftü Bey. Saklamak imkânsız. “Evet!” diyorum. Müftü Bey, koluma giriyor, “Biliyorsun, yarın cuma,” diyor, “Merkez Camii’nde ezanı sen okuyacaksın!” “Etme eyleme müftüm,” desem de, Müftü Bey’in tavrı değişmiyor. “Ben anlamam, hoca!” diyor, “Yarın ezan vakti camide ol!” “Peki.” diyorum. Ertesi gün, Eruh Merkez Camii’nin minaresinden, bu kez galiba hicaz makamına biraz daha yakın bir ezan sesi yükseliyor gök kubbeye.

Tiyatronun öğrencilerim üzerindeki olumlu ve yapıcı etkisinden eminim artık. Ertesi yıl, “Başlık Parası” diye bir oyun yazıyorum. İki perdelik bir komedi. “Abbas” diye bir kahramanım var. Sekiz oğul babası. Oğlu Ali’ye Güllü Bacı’nın altı kızından birini, Zeyno’yu istemeye gidiyor. Güllü Bacı on bin dolar başlık parası istiyor. Abbas Ağa, tarlası, eşeği, öküzü nesi varsa hepsini satılığa çıkarsa on bin doların dörtte birini ancak tedarik edebilecektir. Üstelik bu daha birinci oğuldur. Geride yedi oğul daha vardır: Asım, Kasım, Rasim, Hazım, Nâzım, Kâzım, Mülâzım.

Söz arasında Abbas Ağa, paranın peşin olup olmadığını, taksitli olursa kaç mâl olacağını sormayı da ih-

mal etmemiş; Güllü Bacı'dan "Abbas Ağa, kendine gel! Çamaşır makinesi mi alıyorsun, buzdolabı mı, yoksa müzik seti mi? Trink para! On bin dolar!" zılgıtını ye-miştir.

Hanımı Binnaz zorlamakta, oğlu Ali yalvaran göz-lerle bakmaktadır. Abbas Ağa, çare, daha doğrusu para bulmak zorundadır. Aklına bir çözüm gelir: Yedi oğlu-nun eline yedi çuval verip seyircinin arasında dolaştırır, başlık parasına yardım ister, ama seyirciden de um-duğu desteği bulamaz. Geriye bir ihtimal kalır: Ali'nin İstanbul'daki dayısı! Ali, İstanbul'a gidecek, çalışıp çabalayacak, on bin doları kazanıp köyüne dönecek-tir. Önünde altı aylık bir zaman vardır. Birinci Perde, Ali'nin İstanbul'a yolculanması ile biter.

Ancak altı ayda on bin dolar kazanmak mümkün müdür? Hele Güllü Bacı, altı ay sonra başlık parasına yüzde elli zam yapınca iş, büsbütün imkânsızlaşır. Bir altı ay daha! Tekrar yüzde elli zam! Altı ay daha! Yüz-de elli zam! Bu gidişle Ali, gurbetlerde çürüyecektir. Aradan yıllar geçer, nihayet Ali, bir çuval dövizle ve Kurtalan Ekspres'le İstanbul'dan memleketine döner. Abbas, Binnaz'la, tren istasyonunda Ali'yi beklemekte-dirler. Ailenin çilesi dolmamıştır henüz. Bu kez tren rö-tar yapar, Abbas Ağa "Tren niye gecikti?", "Ne zaman gelecek?" sorularıyla gişede uyuklayan memuru sık sık rahatsız eder. En sonunda sabrı taşan memurun tok sesi sahneyi doldurur: "İstanbul nere, Kurtalan nere? Elbet bir gün gelir. Hoş bu uçaktır? Git otur bekle hemşerim, bak herkes bekliyor."

Piyes sahnelendikten sonra, okulda, öğretmenevin-de ve çarşıda uzun süre "Hoş bu uçaktır?" cümlesi yan-kılanıp duracaktır.

Rol dağıtımını yaptım. Abbas Ağa Behzat'tı. Ali rolü için, lise 1. sınıftan, edebiyat derslerinde "Ho-cam, ne ben sizi göreyim, ne siz beni görün" tarzının

gediklilerinden Sabahattin'i seçtim. Bu çocuğu özgüven duygusuyla tanıştırmak lâzımdı. (Oyundan sonra, Sabahattin'i ele avuca sığdırmanın imkânı yoktu artık. Edebiyat derslerinde Sabahattin'in işaret parmağı da koleksiyona dâhil olmuştu.)

Oyunda Binnaz Hayriye'ydi, Güllü ise Yüksel! Uzun yıllar önce babası Almanya'ya giden ama dönmeyen, babasını beklerken istasyonu mekân tutan bir de delimiz vardı. "Tren gelir hoş gelir ley ley lüm lüm ley" türküsünü sürekli tekrarlayarak istasyon içinde dolaşıp duran, banklarda uyuyan bir deli. Onu da Murat oynayacaktı. Zeyno rolünü Vatan'a vermiştim. Abbas Ağa'nın yedi oğlunu oynayacak öğrencilerim de belliydi: Hayrettin, Bülent, Suat, Münir, Yılmaz, Altuğ, Remzi...

Metni mumlu kâğıtlara yazıp teksir makinesinde çoğalttım ve öğrencilere dağıttım. Gişe memuru rolünü verdiğim Hikmet, ertesi sabah erkenden çıkageldi. Elinde tiyatro metni. Uzattı bana: "Hocam, buyurun." dedi. "Ne oldu Hikmet?" diye sordum, "Piyeste oynamaktan vaz mı geçtin? Sebep ne?" "Vazgeçer miyim, hocam" dedi. "Metni niye geri veriyorsun?" sorumun karşılığı "Ben rolümü ezberledim, hocam." cümlesiydi. Hikmet, metni kendisine verdiğim o günün gecesini, ayna karşısında rolüne çalışarak geçirmiş ve metni ezberlemiş.

Bir haftalık masa başı çalışmasından sonra, ezber faslı tamamdı. Sahne çalışmalarına başladık. Bir aylık çalışma ile oyun sahnelenecek duruma geldi.

Oyun, EYİBO (Eruh Yatılı İlköğretim Bölge Okulu) Tiyatro Salonu'nda sahnelenecekti. Okulumuzun Müdür Vekili Mevlüt Bey, aynı zamanda EYİBO'nun da müdürüydü. EYİBO 8. sınıf öğrencisi Kasım'dan programla ilgili bir afiş çizmesini istemiş. Kasım'ı çağırıp afişi tarif ettim, "Yine de senin hayal gücün önemli" de-

dim. Kasım bir g¼n sonra, K¼lt¼r Bakanlığı K¼t¼phaneler ve Yayınlar Genel M¼d¼rl¼đ¼'n¼n Lise ve Dengi Okullar Arası Araştırma Yarışması duyurusunun arkasına çizdiği afişle çıktı geldi. Sirtında içi para dolu yırtık, yamalı çuval taşıyan bir kahraman resmi. uvalın ağzı açık, etrafa paralar d¼k¼l¼p saçılıyor. Üst başlık: "Eruh Lisesi Veda Gecesi." Bu ana başlığın ardından alt alta sırasıyla Başlık Parası (Piyes), İki perdelik Komedi, Yazan: Tacettin şimşek... Ve Halk M¼ziđi, Sanat M¼ziđi, Folklor, Skeler, Parodiler, Koro, S¼rprizler, çekiliş!

Afişin alt b¼l¼m¼nde şoye bir ağrı yazısı: Sayın Eruhlular! ocuklarınızın hazırlamış olduğu eğlence ř¼lenine şeref vermenizden kıvanç duyarız. Not: Davetiye ücretlidir. Biletler Lise M¼d¼rl¼đ¼'nden temin edilebilir.

Yer: YİBO Salonu, Tarih: 7.6.89, Saat: 20

G¼n¼ saati geldi çattı. Program başladı. Skeler, parodiler, folklor, ardından piyesin birinci perdesi, araya halk m¼ziđi korusu girecek, ardından ikinci perde, daha sonra bir s¼rprizle gece son bulacaktı. T¼rk Halk M¼ziđi Kızlar Korusu'nu Sabahat, Erkekler Korusu'nu Nafiz y¼netiyordu. Her ikisi de çok iyiydi. Gerçi b¼yle iki koro h¼linde çıkmaları tamamen mecburiyettendi, ama olsun, bunu yalnızca biz biliyorduk. Provalar sırasında kızlarla erkeklerin sesi arasında uyum sağlayamayınca ayrı ayrı çıkmalarına karar vermiştik.

Ardından piyes başladı. Abbas'ı Behzat oynuyor ve g¼steri sanatları l¼gatiyle s¼ylenecek olursa, gerçekten "d¼kt¼r¼yordu." Hayriye, Y¼ksel, Hikmet, Murat, B¼lent... Hatta başlık parasına yardım için seyirci arasında çuvalların dolaştırıldığı b¼l¼m¼de sahnenin boş kalması için Abbas Ağanın "Bir t¼rk¼ s¼yle ferahlayalım" diye Åřık Hasan kimliğiyle sahneye çağırdığı Osman da... Sahne ¼n¼nde ve arkasında herkes, ¼st¼n bir performans sergilemek için ant imiş gibiydi.

Oyun, umduğumuzdan fazla ilgi gördü. Seyirciyi etkilemeyi başarmıştık. Sahne önünden kulise bütün kadro çok mutluydu. Bunda kuşkusuz, protokol sıralarında yer alan Millî Eğitim Müdürümüz Mehmet Ceylan'ın hoşgörüsünün de payı büyüktü. Abbas Ağa, Güllü Bacı ile başlık pazarlığı yaptıkları sahnede bir ara seyirciyle diyaloga giriyor, "Güllü Bacı'nın işi iş. Onda altı tane kız var. Her kız için on bin dolar. Ne eder? Altmış bin dolar... Dile kolay... Üç günde zor sayarsın... Ya ben? Fukara Abbas. Ben ne yapayım? Düşünen beni düşünsün. Ağlayan bana ağlasın. Sekiz tane oğlan. Ben nereden bulurum o kadar parayı? Her oğlan için on bin dolar. Ben para fabrikası mıyım? Oh ne âlâ! Karı oğlan fabrikası, ben para fabrikası... Siz oğlan babaları! Keyfiniz, rahatınız yerinde, değil mi? Zavallı Abbas burada kıvransın. Siz orada gevrek gevrek gülün, keyif çatın bakalım. Sizi de göreceğiz." diyordu. İlginç olan, İlçe Millî Eğitim Müdürümüzün de beş kız babası olması ve esprilere en çok gülenler arasında yer almasıydı.

Sürpriz saati gelip çattı. Okul müdürü dâhil, herkesin "Sürpriz ne?" sorusunu ustaca geçiştirmiştik. Başlangıçtan itibaren sır gibi sakladığımız sürprizden yalnızca üç kişinin haberi vardı. Lise 1 öğrencimiz Veysi, Matematik Öğretmenimiz Perihan Hanım ve ben. Veysi, sürprizin kahramanıydı. Perihan Hanım, Veysi'yi sahneye hazırlayan kişi, bense Veysi'nin kâşifiydim. Veysi'yi kimsenin bilmediği bir yönüyle sahneye çıkarmanın muzip ve muzır bir tarafı da yok değildi.

Veysi sahnede oryantal yapacaktı. Veysi'nin kostümü ve makyajı Perihan Hanım'ın elinden çıkmıştı ve tek kelimeyle kusursuzdu. Tülden bir peçe, Veysi'nin yalnızca gözlerini açıkta bırakmıştı. Veysi, baştan ayağa tüllerle bezenmiş nakışlı, desenli, saltanata benzer bindallı bir elbiseyle sahneye çıktı. Teypten Arap müziği kaseti Samara çalınca, Veysi'nin gösterisi başladı. Böyle bir tepki bekliyor muydum, belki. Bu kadarını

bekliyor muydum, hayır! Kulisin aralığından baktım, seyircide bir dalgalanma oldu. Birkaç kişi öfkeyle bağırmaya başladı: “Tuu! Rezalet! Ahlâksızlık! Dansöz mü yetiştiriyorsunuz?”

Veysi'nin kıvrak dansı yanında, Perihan Hanım'ın titizlikle gerçekleştirdiği makyajdan dolayı seyirci, Veysi'yi kız öğrenci zannetmiş ve tepkisini açıkça ortaya koymuştu. Üç dakikalık bir gösteriydi bu. Teybi kapattık. Kulisten Veysi'yle birlikte sahneye ıktım. Başını sahnede açtım, Veysi'yi tanıttım ve seyirciden Veysi için kuvvetli bir alkış istedim. Biraz önce öfkeyle haykıran seyircilerden bir kahkaha yükseldi.

İki saat kadar süren veda gecesinden geriye, hatırladıkça gülümsediğim tablolar ve Millî Eğitim Müdü-rü imzalı bir Teşekkür Belgesi kaldı. Bir de o yıllarda birlikte tiyatro faaliyetleri gerçekleştirdiğimiz öğrencilerimin hâlâ tiyatro ile ilgilendiklerini bilmenin mutluluğu.

En küçüğü şimdi otuz küsur yaşlarında; Nail, Suat, Bülent gibi birkaç meslektaşım olmuş koca adamlar, benim sevgili ocuklarımdı. Biz, onlarla bir rüyayı bölüştük. İnsan, vatan ve bayrak sevgisini kuru nasihatlerle değil; tiyatronun, şiirin, sporun ve müziğin diliyle oğalttık. O ocuklar, nefretin körüklediği yanlış, kanlı maceralara sürüklenmediler, ruhlarını dağlarda armıhlara gerdirmediler. Arada hiçbir çıkar ilişkisi olmadığı hâlde, hâlâ telefonun öbür ucundan “Hocam!” diye sıcacık hitaplar duyuyor, çağrılar alıyorsam, bunda kalplere ekmeye çalıştığım sevgi tohumunun rolü olmalı diye düşünüyorum.

Bir karakterin oluşumunda, bir hayatın kuruluşunda ve bir yüreğin kurtuluşunda payı olan insanlara ne mutlu!

2005 Mansiyon Ödülü / İstanbul-3

GÜNEYE GİDER LEYLEKLER

Mehmet Şah ERİNCİK*

Sevgili Dostum,

Bu mektubu kime yazacağım diye düşünürken, benim duygularımı en keskin biçimde sadece senin anlayabileceğini düşünerek sana yazıyorum... Biliyorsun ki ben Üsküdar'da öğretmenliğe başladım. Gerçekten yorucu bir iş, çocuklarla sürekli uğraşmak boğazıma ve genel olarak sağlığıma yansıyor. Hatırlarsan bizim ortaokulda hocalar bizim gürültü yapmamızdan rahatsız olduklarında ve hatta çaresiz kaldıklarında şu bedduayı ederlerdi: 'İnşallah bir gün siz de öğretmen olursunuz ve görürsünüz gününüzü!' Dedikleri gibi oldu sanırım... Şimdilerde günde sekiz saat derse girdiğimde, tabiri caizse kendimi zor atıyorum eve. Müthiş bir dinamizm istiyor öğretmenlik. Çocuklar çok enerjik ve o enerjilerine yetişmek pek mümkün gözüküyor. Aslında bunları anlatmak için yazmıyorum bu mektubu, ama dilime geldi de söyleyiverdim.

Bu gün beni ortaokul yıllarıma götüren bir olay yaşadım okulda. Gerçi olağan bir durum gibi gözüküyor; ama beni derinden sarstı. Sevgili dostum; bir öğrenim var, görsen dünyalar güzeli. İnsana huzur veren

* 1980 yılında Batman'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Batman'da tamamladıktan sonra Marmara Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Şiir ve yazıları Düş Parantezi, Derkenar, Okuntu, Kırklar, Yedi İklim ve E dergilerinde yayımlandı. Halen İstanbul'da öğretmenlik yapmaktadır.

bir gülümsemeye sahip. Denebilir ki sürekli gülüyor. O güldükçe benim öğretim coşku kamçılanıyor sanki... Bugün yine derstedik ve sınıfın doğal havasından kaynaklanan esprilere herkes kahkahalarla gülüyordu. Hele bizim Pilot Özgür. Exuperiy'in Küçük Prens'ini okuduktan sonra pilot olmaya karar verdi. (Kitabı çok beğenmiş, hatta bana şöyle demişti: 'Öğretmenim baştan sona bitirebildiğim ilk kitap, bu oldu.') Bir ara gözüm Cansu'ya takıldı. Cansu somurtmuş, tahtaya bakıyordu. Buna bakmak denir mi bilmiyorum, öylesine derindi ki sanki duvarı delip uzaklarda, çok uzaklarda yitip giden bir şeyi yakalamak ister gibiydi. Ders bitimine kadar onun bu kaybolmuşluğu sürüp gitti. Teneffüste yanıma çağırdım, 'Neyin var kızım, durgunsun?' diye sordum. İlk, 'Yok bir şey öğretmenim.' dedi. Tutukluğunun yanındaki arkadaşlarından kaynaklandığını sezdim. Aldım onu, rehberlik odasına götürdüm. 'Anlat.' dedim. Ardından, 'Belki bir şey yapamam; ama dinlemeyi bilirim.' diye ilave ettim. Önce sustu, sonra gözlerinde iki damla yaş belirdi... Ah sevgili dostum, o göz yaşlarını görmeliydin gerçekten; anlattıklarının çok ötesindeydiler, öyle masum akıyorlardı ki... Göz yaşlarına tahammül etmenin pek kolay olmadığını o an anladım. İçimden bir şeylerin kopup boşluğa savrulduğunu hissettim, yine de 'Anlat.' dedim. O da derin bir iç geçirerek, 'Ağır geliyor öğretmenim.' deyiverdi. 'Ne ağır geliyor kızım?' diye sordum. 'Hayatım çok karışık, kaldıramıyorum. Neden bütün her şey beni buluyor?' diye sordu. Ben de teselli edemeyeceğini bile bile, 'Hepimizin farklı sancıları var kızım. Sanıyor musun ki hayat öyle hep güllük gülistanlık. Yok öyle bir şey! Hem sonra öyle olsaydı, yaşamamızın anlamı mı kalırdı? Zorluklar var ama önemli olan direnebilmektir bu zorluklara.' dedim. 'Ama hocam, ben bebekliğimden beri çekiyorum. Artık çekmek istemiyorum.' dedi. 'Çektiğin şey nedir?' diye sorduğumda, bana ekonomik sıkıntıla-

rından bahsetti. Sınıfının genel ekonomik seviyesinin iyi olmasından dolayı bu sıkıntıları gözünde büyüttüğünü anladım. Okula ödevini yapamadan gelmenin, sınıfta toplanan paraları verememenin sıkıntısını yaşıyordu. Biz büyüklerce bu normal bir durum; ama çocukların etkilenimleri farklı olduğu için sancıyı ta derinlerinde hissediyorlar. Çocukluk yıllarım geldi gözümün önüne. Gerçi ne sana ne de bir başkasına yansıtmadım; ama aynı ezikliği ben de hissetmiştim. Hem de iliklerime kadar. Hatta hatırlar mısın bilmiyorum Müzeyyen Hanım'ın aidatları istediği zamanları... Ya o çın çın bağırsını? Öyle zamanlarda saklanmak için küçük bir delik bulsam girip saklanırdım. Ve yine okula kitapsız gelişirim... Biliyorsun benim ortaokulda bir Türkçe kitabım bile olmadı... Hatırlıyorsan senden bakardım metinler okunurken, ödevleri de okulda senin defterinden beş dakikada geçirirdim defterlerime... Hani o Rus malı defterlerim vardı ya, biri siyah diğeri kahverengi; ne zordu onlara yazı yazmak. Öyle ki birkaç gün sonra silinip giderdi yazdıklarım. Yazımın düzelmemesini o defterler ve o aceleyle yazılan ödevlere bağlıyorum.

İşte Cansu, şimdi öğretmenlik yaptığım yerden o zor çocukluk yıllarıma uzanan bir köprü oldu. O, diğer öğrencilerime hiç benzemiyor, eğitimcilik hayatımda onun kadar duygularını dışa vuran bir öğrenci ile karşılaşmadım. Gülmesinin yanında ağlamasını da biliyor; içindeki en küçük kıpırtı hemen yüzüne yansıyor. Ayrılıklar çocukları derinden sarsıyor ve ne yazık ki çağımızda boşanma hızı baş döndürücü! Düşünsene ailesi parçalanmış bir sürü çocuk... Cansu da onlardan biri, babasını da annesi kadar seven; bu yüzden de sürekli anneye baba arasında gidip gelen bir ruha sahip... Bu çelişki onu daha da yaralamış. Annesini görüp geldiği zamanlar, bambaşka biri oluveriyor, o zamanki bakışlarını görsen sevgili dostum, pırıl pırıllar... İşte o zaman

çın çın gülümsemesi sınıftan eksik olmaz. Gerçi bu aralar annesini göremiyor, haliyle bu da hâl-hareketlerine ve duruşuna yansımış. Öyle ki geçen sene dimdik olan endamı bu sene küçülüvermiş gibi. Yine geçen seneki kendine olan güveninden hiçbir emare yok ortalıkta... Bir yıl önce tiyatrodaki oynuyordu. Rol yapma yeteneği vardı. İyi de bir başarı sağlamıştı. Fakat bunun yanında dersleri kötüydü. Özellikle Türkçesi. Cümleleri birleştirmekte zorlanıyordu. Annesi ve babasının Alman kökenli olmasından dolayı bu böyleydi. Bir de gün boyu işte olan babası onunla ilgilenmeye çalışsa da tek başına yeterli olamıyordu. Kompozisyonlarında da bölük pörçüklük söz konusuydu. Bunlar bir öğrencinin eğitiminde ikinci planda olan durumlar kanımca. Önemli olan hayata karşı hazırlanabilmektir. Sence de öyle değil mi? Biz, çocukları bilgiyle boğmaya çalışıyoruz. Oysa onlara yüzmeyi öğretebilsek ne güzel olurdu. Maalesef müfredatımızda bazı aksaklıklar var, olaylara resmiyet katalım derken; tümünden kaybediyoruz çocukları... Düşünsene çocuğa resmi evrak gibi bakıyoruz... Daha bir sürü sorun...

Sevgili dostum, ben Cansu'yu dinlerken ara ara kendi çocukluğuma gittim. Cansu'nun 'Öğretmenim siz bana değer veriyorsunuz...' deyişini beni ne kadar mutlu etti bir bilsen. Bilmiyorum hatırlıyor musun Itri Bey'i? O da bana benim Cansu'ya verdiğim değeri vermişti okula geldiği ilk günde... Sen gerçi müziği sevmezdin, belki hatırlamıyorsundur onu ama ben hiç unutmadım. Benim yaptığım sadece Cansu'yu dinlemektir, onun yaptığı sadece bir cümle söylemek ve bir dokunuş... Hepsini bu...

Itri Bey, o heybetiyle nasıl da sınıfa girmişti, hepimiz susmuştuk. Onun da Adnan Bey ya da Coğrafya Öğretmenimiz gibi biri olmadığı ne malumdu? Tedbirli davranmıştık ya kızarsa diye... Bilmiyorum seni de

etkilemiş miydi? O gün hafızama bütün ayrıntılarıyla yerleşmiş. Çok net hatırlıyorum; Fransızca öğretmeni-miz Müzeyyen Hanım'ın çın çın ve kulağı tırmalayan bağırışlarıyla uyanmıştım. Sen hep uyanıktın, ben ara-da bir uyurdum, hala öğrencilerimle sabahları şakalaşı-yorum, 'Uykumu bölmeyin, beyler bayanlar!' diyorum. Öğrenciler gülüyor ve safça cevap veriyorlar ' Ama öğ-retmenim siz uyanıksınız ki!' Ben de onlara 'Siz öyle sanın.' diyorum tebessüm ederek. Sonra derse devam ediyoruz. (Yine dağıttım dostum, benim bu huyum hiç değişmeyecek...) Üç ve dördüncü saatte siz dışarı çıkmıştınız ben içerde kalmıştım, çünkü içim içimi yi-yordu. Haluk Bey, hani şu kalın bıyıkları olan kocaman Müzik Hoca'sı, o bana bir hafta evvelden demişti ya, 'Flütsüz gelersen, okula gelme!' diye. Sıkıntılı bir bekle-me... Bütün beklemeler sıkıntılı ya, bu en beterlerinden biriydi... Sonra Itri Bey içeri girmiş ve şu sözleri söyle-dikten sonra rahatlamıştım. 'Ben Müzik Öğretmeniniz Itri Yücel, İstanbul'dan geldim. Mimar Sinan Üniver-sitesi Devlet Konservatuari'nı bitirdim. Öğretmenlikte üçüncü yılım. Şimdi sizinle tanışalım.' Sonra hepimiz isimimizi babamızın mesleğini söylemiştik. Sahi o za-manlar hepimizin babası neden serbest meslek sahibiy-di? Neden hiçbir zaman babamızın mesleğini söyleye-medik? Neden 'Benim babam bizi geçindiremeyecek bir meslekte çalışıyor.' diyemedik? Neden 'Benim ba-bam bizi geçindirmek için bir senede saçlarını beyaz-lattı.' diyemedik? Yoksa utanıyor muyduk? Biliyor mu-sun o çocukluğum bana çok dokunuyor. Gerek Sosyal Yardımlaşma Müdürlüğü'nün önünde defter ve giysi beklemek, gerek tırabzan ayakkabılarım... Hatırlıyor musun o siyah tırabzanlarımı? Ya o üstümdeki paçavra sayılacak giysileri? Ben unutmuyorum; Itri Bey'i, üze-rimde kirli, ütüsüz bir gömlek, yıllarca kullanıldığı bel-li olan bir ceket; ayaklarımda, hep beni utandıran, beni ezen siyah tırabzanlarımla karşılaşmıştım. Cansu'nun

elbiseleri Allah'tan o kadar kötü değiller. Sınıftakilerinkiyle aynı... Benimkiler, benim nefretim baş aktörleri... Ben o zamanlar, o ayakkabılarıma herkesin baktığını ve beni küçümsediğini düşünürdüm. Cansu da öyle düşünüyor mu diye merak ettim; ama incir diye sormadım. Her inciniş büyük bir yara açıyor ruha. Buna sebep olmaktan korkuyorum doğrusu. Bilmeden herhangi bir öğrencimde kötü bir iz bırakma korkusu... İyi bir iz bırakabilirsem ne mutlu bana...

Itri Bey gibi yapabilirsem ne mutlu olurdu biliyor musun? Hani tanışma faslından sonra dışarı çıkıp elinde bir çalgı aleti ile gelmişti Itri Bey... Tabi ben enstrümanlardan bir flütü bir de kitaplarda gördüğüm sazı biliyordum. Bu başka bir şeydi. Saza benzemiyordu. Güzel bir rengi vardı. Masanın üstüne koymuş ve sınıfa konuşurken bir yandan okşar vaziyette sapından tuttuğu enstrümanı için 'canımın içi' ifadesini kullanmıştı. O zamanlar bir enstrümanın "canımın içi" olabilmesi bana çok tuhaf gelmişti. Sonra 'Bu çalgı aleti' demiş ve duraklamıştı; ardından söylediği şeylerin farkında olan birinin ses tonuyla 'Tınısı insan sesine en yakın enstrümandır. Hemen hemen her müzik türünde rahatlıkla kullanılabilen bir alettir. Perde araları çok geniş olduğu için hüznün, neşenin, korku gibi her duyguyu iletebilir.' demişti. Sınıfa yönelttiği 'Çalmamı ister misiniz?' sorusuna, hepimiz tek bir ağızdan ve büyük bir coşkuyla "Evet!" demiştik. Metalden ya da hayvan bağırsağından yapılmış dört teli olan bu çalgı aletini eline almıştı. Diğer eline de yayı almıştı. Enstrümanı, boynu ile omzu arasında sıkıştırdığında, merakımın nasıl bir ses çıkaracağı üzerine yoğunlaştığını iyi hatırlıyorum. Tellere rahat rahat ve sancılı bir iki dokunuş yaptığında büyülenmiştim. Enstrümandan çıkan sesler munis çocuklar gibi sınıfta dalgalanıyordu. Duygulanmamanın na-mümkün olduğunu o müzik dersinde anlamıştım.

Şiirin damarlarını da sanırım o sınıfta, o an, o müziğin büyüyle bileklerimde hissetmişim. Kalbimin coşkusunu anlatmanın kabili yoktu zira Sait Faik'in dediği gibi 'biz hepimiz biraz şairdik' değil mi?

Sevgili dostum, müzik dindiğinde içimdeki saadeti anlatamam. Sanırım hepimiz büyülenmiştik. (Biliyor musun Itri Bey bir defasında TRT'deki müzik gruplarında da çalan bir profesyonel olduğunu söylemişti bana. Neden bıraktığını sorduğumda 'Çocukları seviyorum.' demişti.) O büyülenme çok kısa sürmüş bizim sınıf eski hababamlığına geri dönmüştü, sen de onlara katılmıştın, ama benim merakım Itri Bey'in enstrümanınındaydı. Parmağımı kaldırmıştım, Allah'tan hemencecik beni görmüştü ve bana bir gülümseme fırlatarak, içimi ısıtmıştı. (Gerçi biliyorsun ki biz sınıfça öğretmenlere soru sormama taraftarıydık, çünkü sorduğumuz sorular yüzünden azar işitebilme ihtimali söz konusuydu. Meselâ Fen dersini anlamış mıydın hiç? Ben hiç anlamadığım halde Adnan Bey'e hiç soru sormadım. Çünkü Adnan Bey derse girdi mi ders ders olmaktan çıkar, kâbusa dönüşürdü. Dersi anlamaya çalışmaktan çok dersin sonunu düşünürdük. Diken üstünde oturmak buydu sanırım. Boğucu bir 80 dakika... Ben böyle bir öğretmen olmayacağıma daha o günden söz verdim.) Itri Bey; elbiselerimi, tırabzanlarımı umursamamış ve yanıma kadar gelmişti... Sarı saçlarıma dokunan elini hissetmişim. Sonra yüzüme şöyle bir dokunuvermiş ve 'Sen ne tatlı çocuksun öyle, benim bir yeğenim var sana benziyor' demişti. Sadece bir dokunuş ve yine sadece bir cümle... Ben asla unutmadım o cümleyi ve o dokunuşu... Bu olayı ve bu sözcükleri asla unutamayacağımı düşünmemiştim o an; ama koltuklarımın kopardığını itiraf etmeliyim... Sonra bana ne için parmak kaldırdığımı sormuştu da ben o çaldığı enstrümanın ismini merak ettiğimi söylemişim. O da 'Keman' de-

mişti. ‘Çalmak ister misin? Madem yeğenime benziyorsun kimseye vermediğim kemanımı çalabilirsin!’ diye ilave etmişti. Ben de memnun olmuş bir ifade ile başımı ‘evet’ anlamında sallamıştım. Sonra sana dönüp gülümsemiştim...

Kemanı elime aldığımda bir ağırlık hissetmiştim. Ardından ünlü bir müzisyenin kıvraklığıyla kemanı boynuma doğru götürmüştüm. Yayları tellere dokundurduğumda tuhaf ve acı sesler çıkarmıştı keman. Sanki “dur ne yapıyorsun!” der gibiydi. Tekrar denemiştim; ama yine aynı ses... Bir türlü beceremedim o gün, o kemandan doğru bir ses çıkarmasını. Olsun, hayatımda ilk defa bir kemana dokunmuştum ve İtri Bey’in yeğenine benziyordum. Bundan daha güzel ne olabilirdi ki. İnan ki sevgili dostum bir dokunuş ve tatlı bir çift söz sönmeye tutmuş umudumu alevlendirmişti... Kendimi önemli hissetmiştim. Var idim; hem de ne Jean Paul Sartre’in Varoluşçuluk’u, ne de Albert Camus’nun Yabancı’sının anlatamadığı bir biçimiyle... An olarak anımsanabilecek, bir kaç dakikaya sığınan bir olayın hayatın bütün alanlarında kendini gösterebileceğini şimdi yeni yeni fark ediyorum. Seni de böyle etkileyen durumlar oldu mu hiç ortaokul yıllarında? Bu durum belki de herkesin hayatında böyle şekilleniyor... Küçük rastlantılar ya da tevafuklar binlerce sözcüğün değiştirmeyeceğı bir şekilde insanı değiştirebiliyor. Bu olay beni o denli değiştirdi ki gerek şiirlerimde gerek öykülerimde bir kemancının varlığını da o an’a borçluyum.

Hatta bir öykümün başkahramanı bir kemancı... Bu öykümü okudun mu bilmiyorum. Okumadıysan sana göndereyim. Konusu kısaca şöyle; kemancı belirsiz bir boşluktan gelip Kadıköy Meydanı’nda keman çalıyor. Kemancının, ne geçmişi ne de geleceğı var. Hiç konuşmuyor ve tellerin çıkardığı seslerle halleşiyor insanoğ-

luyla. Sadece hüznü şarkılar; özlemlerin, ıstırapların dili oluyor. Kemancı, sessizlikten geldiği gibi sessizliğe gidiyor. Kadıköy meydanına küçük bir im... Hayatıma küçük bir im. Bu yazıyı yazarken öğrencimin gözyaşları bana küçük bir im... Seninle geçirdiğimiz üç yıl küçük bir im... Bu küçük imler bir gün büyük imlere dönüşecek.

Anılar anıları açıyor sevgili dostum, Türkçe öğretmenimiz Gülşen Hanım'ı hatırlarsın, bize kızmamasına rağmen dersinde sustuğumuz öğretmenimiz... Ondan değil de eşinden korktuğumuz öğretmen... Bir ikindi sonrası bir şeyler yazdırırken, birden dışarıda uçan leylekleri görmüştü de bir çocuk sevinci ile sınıfa dönmüş heyecandan titreyen sesiyle 'Bakın bakın leylekler göçüyor...' diye bağırmişti. Hepimiz şaşkın ve anlamayan bir tavır ile pencereye doğru bakmıştık. Bir grup leylek güneye doğru yolculuğa çıkmıştı. Güneş hafif erguvani bir renkteydi. Gerçekten müthiş bir görüntü idi; ama beni etkileyen leyleklerin göçüşü değil, bir öğretmenin sevinç çığılığı atarkenki çocuksuluğuydu. Zira biz hep öğretmenleri sadece ciddi yanlarıyla görmüştük. Onların sevinçlerinin olabileceği aklımın ucuna bile gelmiyordu. O gün beni hayrete düşüren şey de oydu, Gülşen Hanım, çocuklar gibi seviniyordu. Hatta eğer karşımızda olmasa çocuklar gibi zıplayacağına emindim...

Şimdi o sevinçle beraber o cümleyi ara ara düşünmüyor değilim. Daha bir imgesel bakıyorum artık o leyleklerin göçüşüne... Çocuklar bir leylek ve vakti geldiğinde göçüp gidiyorlar. Her sene mezun ettiğim öğrencilerin ardından Gülşen Hanım'ın cümlesini kullanıyorum: 'Bakın bakın leylekler ne de güzel göçüyor.'

Güneş kızıl, hayat güneye doğru akıp gidiyor, bir ressam öylece durmuş çocukluğumun canlı resmini

iziyor tuvale... Benim elimde bir ocukluk... Sarsılan
bir görüntü... Ama güneye ište... Bütün umutlar g-
neye...

Itri Bey ve GlŒen Hanım...

Beni güneye gönderdiler...

Büyük imlerin baŒkentine...

2005 Mansiyon Ödülü / Kırıkkale

CİLDİKISIK TÜNELİ'NİN ARDINDA BAHAR VAR

Kadri Raşit AKDENİZ*

Yıl 1991. Eylül'ün son haftası. Ankara'dan Karabük otobüsüne biniyorum. Yeni nişanlanmışım, yüreğimin yarısı memlekette. İçim kıpır kıpır. Öğretmen olmuşum, Karabük İmam Hatip Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak atanmışım. Yanımda küçük bir bavul var. İçinde liseden sonra hiç giymediğim bir takım elbise, kravat, traş takımı ve pijama... Geredé'den sonra İstanbul yolundan Karabük istikametine dönüyoruz. İç Anadolu'nun güz sarısı epey geride kaldı. İklimin yeşili kolladığı topraklarda hayal cümbüşü içerisinde otobüsümüz Karabük'e doğru iniyor. Cildikısık Tüneli'ni geçiyor otobüs, epey yaklaşıyoruz şehre. Etrafı yüksek dağlarla çevrili, demir-çelik fabrikasının zehrini soluyan bu şehri bir hapishaneye benzetiyorum, Cildikısık Tüneli'ni de hapishanenin kaçması imkânsız kapısına... Oysa ömrümün ve öğretmenliğimin en anlamlı sekiz yılını geçireceğim bu şehir için ne kadar anlamsız hatta acımasız yargılarda bulunmuşum. Dağların kuytusuna saklanmış demir-çelik fabrikasının zehir kustuğu bu şehir meğerse tozlu teninin içinde masalsı, bin bir renkli gönül bahçesi saklamaktaymış. Cildikısık Tüneli de saklı cennet kapısıymış.

* 1968 yılında Yozgat'ın Sorgun İlçesi'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kırıkkale'de tamamladı. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nden 1991 yılında mezun oldu. Aynı yıl atandığı Karabük İmam Hatip Lisesi'nde sekiz yıl görev yaptı. Halen Kırıkkale Atatürk Anadolu Lisesi'nde görev yapmaktadır. Üç çocuk babasıdır.

Eylül veda ederken, ben göreve başlıyorum. Oldukça büyük bir okul, geniş bahçenin içerisinde yatılı öğrencilerin kaldığı yurt, spor salonu, bir köşesinde müstakil sevimli bir lojmanı var. Lojmanda Müdür Bey ikamet ediyor. Çekingen tavırlarla derslere giriyorum. Acemiliğinizi fark eden öğrenciler sabrınızı ölçen söz ve davranışlar sergiliyorlar. Sınıflar oldukça kalabalık... Kimi sınıflarda öğrenci sayısı elli-altmış hatta yetmişi buluyor. Çekiniyorum, ümitsizliğe düşünüyorum, kendi öğrencilik günlerimi düşünüyor yeni gelen öğretmenlere takındığımız tavrı hatırlıyor, yeniden cesaretleniyorum. Lise sınıflarından birisine dersim var. Derse giriyorum, meraklı bakışlar arasında sınıf defterini imzalıyorum. Tahtaya dersin adını, konuyu ve adımı yazmışlar: K. Raşit Akdeniz. Öğretmen masasına yakın sıralardan öğrencilerin konuşmalarını duyuyorum.

– Raşit Akdeniz’i anladık da oğlum bu “K” ne ki?

Yanındaki cevap veriyor:

– Kebap oğlum, kebab!..

İçimde biriken kahkahayı, kendimi zor tutarak tebesüme çeviriyorum.

Okullar arası futbol turnuvası düzenlenmiş, ‘Top oynar mısınız?’ diye soruyorlar ‘Oynarım.’ diyorum. Daha ilk maçta, sonradan müdürümüz olacak olan Sefer Bey’e sol ayağımdan çıkan top çarpıyor bir süre rahatsızlanıyor... Bir daha maçlara çıkmıyor. Finale kadar yükseliyoruz. Bir entrika sonucu final maçına çıkmıyoruz ve ikinci oluyoruz. Taraftarımız, öğrencilerimiz...

Daha sonra okul bahçesinde takım arkadaşlarımız ve rakiplerimiz oluyorlar. Kaynaşıyoruz.

Benim sol ayak meşhur oluyor.

Derken yıllar sürecek olan halı saha maçlarımız başlıyor. Gündüz okulda, gece yurt nöbetlerinde hep öğrencilerimizle beraberiz. Sağlam gönül bağları kuruyoruz.

Hiçbir zaman çözülmeyecek!..

Ne kadar eğitimi alsanız da öğretmenliği öğretmenlik yaparak öğreniyorsunuz. Kendi çocukluğunuzu, gençliğinizi unutarak öğretmenlik yapıyorsanız işiniz oldukça zor. Sıralara aşkını çakıyla kazıyanlar, platonik aşklarını Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses, Orhan Gencebay'la besleyenler, özenle taranıp şekil verilen saçlarını kestirmemek için özellikle pazartesi günleri okula girişte her türlü cambazlığı deneyenler, sevdiği kızın peşine takılıp yolunu gözlediği için derse yetişemeyenler ve daha neler neler... Bunların yanında, oldukça idealist, erken büyümüş ya da büyüdüğünü zanneden, memleket kurtaran, sabahlara kadar başını dersten kaldırmayan, gözü dersten başka bir şey görmeyen, saygıda kusur etmeyen, utanan onlarca yüz... Ne güzel yüzlerdi onlar.

Öğretmenlikte yeniyim ve kiracıyım. Ev sahibim oğlunun oturacağı gerekçesiyle evini boşaltmamı istiyor. Yeni bir ev buluyorum, taşınacağım. Öğrencilerim taşınacağımı duyuyorlar. Eşyaları toparlarken bir traktör sesi geliyor. Çiftçilikle de uğraşan bir öğrencim traktörün kasasına 10-15 arkadaşını da alarak yardıma geliyor. Kim demiş gurbette sahipsizsin diye! Yeni yuva kurmuşum eşyam sınırlı. Kaşla göz arasında güle oynaya ev taşıyoruz, acıkıyoruz, ayaküstü bir şeyler atıştırıyoruz. Yalnız değilim, göğsüm kabarıyor, gözlerim doluyor.

Okul çıkışı hemen eve gitmiyoruz. Öğretmen arkadaşlarla kol kola çarşıya gidiyoruz. Çay ocağımız var, halka oluşturuyoruz. Ali Ayçıl'le tanışıyoruz. Masamız daha da güzelleşiyor, sohbet derinleşiyor, zenginleşiyor. Ali, kıyısından geçip de göremediğimiz güzel iklimlere işaret ediyor. Bir şair dokunuyor söze, söz bir başka renkte açıyor o zaman. Safranbolu'ya gidiyoruz. Cumbalı evlerin gölgesinde, ıhlamur kokularıyla ahşap evlerin kokularının kaynaştığı mekânlarda geziyoruz. Serin çınarların gölgesinde çay içiyoruz peşpeşe... 'Merhaba'sı yanında.

Arastalarda dinleniyoruz. Yıllar sonra Ali'nin kaleminden süzülecek 'Arasta'nın Son ırağı' büyüyor buralarda.

Özellikle hafta sonları çevredeki mesire yerlerinin çağrısına dayanamıyoruz. Kâh Eskipazar yakınlarındaki Çetören'e, kâh Kastamonu yolu üzerindeki Eşekdüzü mevkiine gidiyoruz. Safranbolu yakınlarındaki Gürleylik ya da Ovacık yolu üzerindeki bakir orman içleri de uğradığımız yerler arasında. Kaynaşıyoruz, paylaşıyoruz, hüzünleniyoruz ve özlüyoruz birbirimizi.

Yıl 2005, göreve başlayalı 14 yıl olmuş. 6 yıldır Kırıkkale'de öğretilimlik yapıyorum. Çoluk çocuğa karışmışım. 3 çocuğumdan en büyüğü sekizinci sınıfa gidiyor. Yüzümde yılların yorgunluğu, yüreğimde gülden hatıra bahçeleri...

Masamda bir yığın mektup, birçoğu 1999-2000 tarihli. Hepsisi de Karabük'te bıraktığım çocuklarımlın mektupları... Erken yokuşa sürülmüş, düşleri baltalanmış çocuklar. İmam Hatip Lisesi öğrencileri oldukları için ansızın önlerine dikilen bir set, gül kokulu düşlerin sonu oluyor. Onları zor zamanlarında bırakıp tayinimi isteğim için çok üzülüyorum. Kaleme ve kâğıda sığınıp mektuplaşıyoruz. Üzerine gözyaşı, düşmüş mektuplar... Mazlumun âhu sinmiş mektuplar...

04.11.1999 Perşembe

Saygıdeğer Kadri Hoca'm;

Ben Karabük'ten Fatma. Ne zamandır size mektup yazmak istiyordum ama demek nasip bugüneymiş. Burası sizin bildiğiniz gibi... Tabii eskisinden bir farkı var; garipleşti, yetimleşti... Ama yine de kalanlar buranın güzel yönleri ile avunmaya çalışıyor. Ne yapalım, başka çaremiz yok ki...

Az önce hatıra defterimi karıştırdım. Sizin ve arkadaşlarımdan yazılarına şöyle bir göz attım. Gözlerim doldu, doldu ve taşı. Şimdi de karşımda resminiz duruyor. Bir öğretmen, bir öncü, bir abi hatta bir baba gibi sevdiğim resminiz... Yine birkaç damla düşüyor gözlerimden. Ama şu sözler geliyor aklıma; "hasret güzel şey, kaderde kavuşmak varsa..."

Ayrıca hocam sizi hala çaya bekliyorum, unutmadım sözünüzü. Fakat sizi kınamıyorum çünkü biliyorum ki eğer elinizde olsaydı mutlaka gelirdiniz.

Bu arada hocam oralar nasıl? Yeni dostlar edinebildiniz mi? Orada sizi bizim gibi üzen öğrencileriniz var mı? Biz sizi unutmadık hocam, inşallah siz de bizi unutmamışsınızdır.

Benim size bir de kötü haberim var; İsmail Abim üniversite sınavını kazanamadı. Belki de böylesi hayırlıdır. Şimdi Akif Abimle beraber sınava hazırlanıyorlar. Gerçi bu ülkede okumak zor ama... Çalışsan da, kazansan da okumak çok zor. Görüyoruz neler oluyor; 100 sorunun 99'unu yapıyorsunuz kazanamıyorsunuz, kazanıyorsunuz okuyamıyorsunuz. Okudunuz diyelim bu sefer yine sudan bahaneler bulup çalıştırmıyorlar. Sabretmekten başka çaremiz yok. Belki de Âkif'in ;

"Yâ Rabb, bu uğursuz gecenin yok mu sabahı?

Mahşerde mi bîçârelerin yoksa felâhı!"

Mısralarında dediği gibi kurtuluşumuz ancak mahşerde olur. Ama ben yine de karanlık gecelerin sabahının doğacağına inanıyor ve onu bekliyorum. Yalnız artık sabrım tükeniyor.

Geleceğe ait kaygılarım var. Başörtümle okuyabilecek miyim? Çalışmamın karşılığını alabilecek miyim? Gerçi olaylar karşısında çalışma azmim de azalmıyor değil.

Bu arada yarın Miraç Kandili. Büyük Nebi'nin en hüznü yıllarından birinde Allah (c.c) tarafından huzuruna çağrılıp, avutulduğu gecenin yıl dönümü. Biz de bekliyoruz avutulmayı. Kandiliniz mübarek olsun hocam. İnşallah bu kandil sizin, bizim ve tüm inananlar için hayırlara vesile olur.

Hocam bir de zarfın içine iki tane kuru yaprak koydum. Benim çok hoşuma gittiler. Kitabımın arasında buldum onları. Size Karabük'ten bir soluk göndermek istedim. Kendi kuru ama belki size canlı hatıralar anımsatacaktır.

Son olarak size annemin ve abimlerin çok çok selamının olduğunu söylemek istiyorum. Siz de Dilara'ya benim selamlarımı iletirseniz mutlu olurum. Belki beni isim olarak hatırlamaz ama Abant'a beraber gidip geldiğimizi, kucağında uyuduğunu, onunla sohbet ettiğimizi hatırlatırsanız o zaman hatırlayabilir.

Sizi hep hayırla anacağım.

Allah yardımcınız olsun. Sizi seven öğrenciniz.

Fatma Şengül

03.10.1999

Mutsuz ve umutsuz bir gönülden sevgilerle...

Böyle bir hitapla başlamak istemezdim. Fakat gerçekleri inkâr etmenin hiçbir anlamı yok. Mutlu, umutlu olmak için de bir ışık yok. Önümüze koydukları engellerle mevcudumuz azaldı; azalacak da. Sınıf mevcudu yarı yarıya düştü. Tayininizin çıktığını duyduğum anda şok olmuştum. Bekliyordum ama gerçekleşmesi elbette daha kötüydü. Günde beş vakit dua ettim tayininizin çıkmaması için ama nafiye... Belki de böylesi daha iyi olmuştur. Eminim siz de bu hali görünce üzüldünüz. Bizi arkadaşlarımızdan ayırarak mutsuz kıldılar hocam.

Geleceğimizin de ne olacağını bilemiyoruz. Umutsuz bir bekleyiş içindeyim sanki. Her gün okula geldiğimde “acaba beni bugün bekleyen bir hadise olacak mı? Her zamanki kıyafetimle okula girebilecek miyim?” soruları moralimi altüst etmeye yetiyor. İçimden ders çalışmak isteği bile gelmiyor. Sonumun ne olacağını bilemiyorum ki... Nasıl çalışacağım?

Kara haber tellalcısı gibi böyle kötü konulara girmek istemezdim ama iyi bir konu bulamıyorum. Bu sene okul o kadar sıkıcı geliyor ki, her gün zoraki gidiyorum. Geçen seneyi düşünüyorum da koşa koşa giderdim. Boş sınıflar, boş koridorlar ve boş bir bahçe. Artık bahçede ne top oynayanlar var, ne de sohbeti koyulaştıran öğretmenler. Sanki hepsini bahçeye siz topluyordunuz. Şimdi hiçbir öğretmen çıkıp da havuz kenarında oturmuyor. Arkadaşlarla çamların altında gezerken sık sık sizi hatırlıyoruz. Derslerden kaçışımız, sizinle sohbetler yapmamız... Hepsi artık geçmişte kaldı. Geçen seneye birazcık olsun dönmek için neler vermezdim. Ama böyle bir şeye en ufak imkân bile yok. Kendimi okulun ilk haftası o kadar yabancı hissettim ki, sanki okula ilk defa geliyordum. Yanına gidip konuşabileceğim bir hocam yoktu. Aileme karşı, çevreme karşı mücadele ederek geldiğim bu okuldan nefret ettiğim bile oldu şu kısacık zaman zarfında. Tabii insan zamanla alışıyor her şeye. Okulun son günü siz bana “alışırsın” demiştiniz, gerçekten de alışılıyor ama nasıl? O zaman da kim bilir me nekşe gözlerden (sizin tabirinizle) ne kadar gözyaşları dökülüyor.

Hiçbir şey bana anlamlı gelmiyor artık. Monoton bir hayatla baş başa kalmış durumdayım. Kendimi eğlendirecek ufacak bir gerekçe bulamıyorum. Aslında sınıfta herkes böyle. Okulun ilk günü boş sıralar bize, biz boş sıralara bakıyorduk. Sanki o gidenler yine aynı yerlerinde oturuyorlardı. Hepsinin yüzleri gülüyordu oturdukları yerde. Günler geçtikçe gerçeklerin farkına vardık.

Giden dönmüyordu, dönemiyordu (sizin gibi). En çok da sınıfımızdaki üç erkeğe acıyorum. Bizden çok sıkılıyorlar ve top oynamak istediklerinde bile üç kişi oynamıyorlar.

Belki de böylesi hayırlı olmuştur. Kendimize bir uğraş bulamayınca herkes kendini derse verdi. İnşallah ilerde bu emeklerimizin karşılığını alırız. Her birimiz ideallerimizdeki üniversitelere yerleşiriz. Şimdilik bundan başka dileğim yoktur, Allah'tan tek arzum budur.

Her edebiyat dersinin ardından sizden bahsetmemek mümkün olmuyor. İlerde bir gün sizi aniden karşımızda görmek istiyoruz. Fakat o bir gün çok uzun olmasın.

Nesrin

Hayalleri baltalanmış çocuklarım, ümitsizliğe sürgün edilmiş çocuklarım... Yüreklerinde kötülüğün, nefretin asla yer bulamadığı erdem abidelerim... Sürüldükçe çorak iklimlere, ellerinde gül demetleriyle geri dönen çocuklarım. Her günün ardında, bir gece pusuya yatmıştır. Ansızın bastırır karanlık. Bilinmez ki zifiri karanlığa karşı ay çıkacaktır tebessümüyle, korkuları umuda çeviren. Her şeye rağmen onların birçoğu üniversite tahsiline devam ediyor. İmkânı olanlar yurt dışında okuyor. Bir kısmı da layık oldukları okullar olmasa da yüksek öğrenimlerine devam ediyor. Kimisi üniversiteyi bitirmiş kimisi askerde. Onlar yaşadıkları sıkıntıları başkalarına yaşatmayacaklar. Çünkü merhameti en iyi anlayanlar onun en çok uzağına düşmüş olanlardır.

Cildikısık Tüneli'nden ilk geçişimden bu güne tam on dört yıl geçmiş. Kardemir'in gölgesindeki bu metal kokulu şehir, ilk izleniminin ötesinde bugün benim için bir gülistandan başka bir şey değil. Kaç kervan kondu göçtü kim bilir bu şehirden. Eminim her gönül heybesine bir gül takılı kaldı.

2005 Jüri Özel Ödülü / Edirne

YÜREK DE DÜŞÜNÜR

Kezban KERMAN*

Ne zaman başladı bu deli tutku, ne zaman yüreğime demir attı bilmem. Belki babamın öğrencilerini benden çok sevdiğini düşünmem, belki annemin 'Öğretmenim, öğretmenim!' diye seslenen öğrencilerinin cik cikli sesleri düşürdü beni bu sevdaya.

Dört kardeş, dört öğretmen. Bu bir gelenek mi? Genlerle ilgili bir şey mi? Bu aile başka meslek, başka hayat tarzı bilmez mi?

Bilmiyorum, öğretmen olmadan nasıl yaşanır? Ne yenir, ne içilir, Nasıl yürünür yolda, bilmiyorum! Ekmeğim, suyum, aşım, aşkım mesleğim. Gözümü ona açtım ben, ona kapayacağım.

Bazen abartılı bulur öğrencilerim, yakınlarım bu sevgimi. İnanamazlar "Hay lay lom, hay lay lom" diye sınıfa atlaya zıplaya girişime, hemen her sabah, 'İyi ki varsınız, iyi ki öğretmenim.' deyişime!

* 1970 yılında Kars'ın Kağızman ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Kağızman, Karpuzlu ve Uşak'ta tamamladı. Aydın Cumhuriyet Lisesi'nde tamamladığı lise öğreniminin ardından 1992 yılında Trakya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisansını 1995'te tamamladı. Özel bir dershanede, Silivri Atatürk İlköğretim Okulu'nda ve Edirne Ticaret Borsası İlköğretim Okulu'nda çalıştı. 1997'den beri Edirne Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İki perdelik basılmamış bir komedisi vardır. Yazıyla ilgili çeşitli ödülleri ve hâlen devam eden hızlı okuma ile ilgili bir kitap çalışması vardır. Evli ve bir kız annesidir.

Utandırım bu sevdayı söylemeye bazen. ‘Meslek işte!’ der bazıları, ‘Ekmek parası!’ hayır, bunlar değil! ‘Gönül yarısı, ciğerparası mesleğim, öğretmenliğim!’ derim, bir garip olur içim.

- Nereye atandım, nereye?’
- Silivri, Atatürk İlköğretim Okulu.
- Ne zaman başlayacağım?
- 15 gün içinde başlamalısınız.

İlk pazartesi, okula gidiyorum, ‘Yeni atanan Hoca Hanım geldi.’ diyorlar. Ben miyim yani o Hoca Hanım? Vay be! Hoca Hanım! Allah’ım, başbakan mı oldum, cumhurbaşkanı mı? Yok canım, daha yukarılarda bir şey... Uçuyorum. Sınıfa girdim, öğrenciler birden ve hızla ayağa kalktılar, korktum. Ne oluyor, neden ayağa kalktılar, şimdi ben ne yapacağım, ya da ne diyeceğim? Kısa süren bir sessizlik ve bakışma anı... Evet, evet, oturun, oturun dememi bekliyorlar. Ben sınıfa giriyorum ve koca sınıf ayağa kalkıyor... ‘Haaa! Oturun, oturun!’ Gülüşmeler...

Orta bir çocukları... Sevmeye hazır... Ne desen ne yaparsan, mukaddesin. Nasıl bir duygudur bu?

‘Öğretmenim, kaç yaşındasınız?’ ‘Öğretmenim ne kadar güzelsiniz’ ‘Öğretmenim ben Ahmet’in yanına oturmak istiyorum!’, ‘Öğretmenim, öğretmenim...’ Hep onlarınım!

Biri vardı Murat, sınıfın en yaramazı, biraz kızdım mı hemen gelir elini uzatırdı ‘Öğretmenim vurun’ diye! İçim acırdı, uzun zaman düşüncem olurdu. Sonra aldılar okuldan onu, okul çıkışında köfte satardı arkadaşlarına, gelen geçene, ebedi düşüncem oldu.

Biri ‘Gülü seven, dikenine katlanır.’ konulu kompozisyona, ‘Ben birini seviyorum, onun da ağabeyleri var,

her gün beni koşturuyorlar, eh ne yapalım katlanıcaz!’ diye yazarak veciz anlatımın en güzel örneğini kazı-mıştı hafızama.

Unutamadığınız bir hatıranızı yazın dediğimde, ‘Bizim bir ineğimiz vardı, yıldırım çarptı, öldü.’ yazısına şaşıp; saçları dökülen bir öğretmeni anlatırken, ‘Üstü açık bir öğretmenimizdir.’ deyişine az gülmemiştim.

Ve tayinim çıktığında Edirne’ye, öğrencilerime: ‘Nişanlım orada beni bekliyor, ne yapayım çocuklar, gitmezsem evde kalırım.’ deyişime onlardan birinin acıklı bir veda mektubu yazarak sonuna da ‘Biliyorum öğretmenim, gitmeye mecbursunuz, gitmezseniz evde kalırsınız.’ yazışı... ‘Giderseniz çatıya çıkar atlarımız!’ diyerek günlerce ‘Ya yaparsa’ korkusuyla uykularımı kaçıran Gülkız!

Bütün çocukların birden öğretmeni olamaz mıyım?

Yıldızsız gökler gibi öğrencisiz dünya, sıkıcı, bo-ğuk.

Yolda ya da ne bileyim herhangi bir yerde, biri size: ‘Öğretmenim!’ diye seslenir bazen. Tanıdık bir sestir ama... Artık eski günlerdeki gibi ‘318 Çetin’sin sen!’ diyemezsin, gözlerin, kalbin tanır bu sesi ve sesin sahi-bini, doktor olmuştur artık o, öğretmen, mühendis, ba-zen de çaycı, öyle bir gururlanırsın ki tarif edemezsin, etmen de gerekmez esasen...

Bazen tanımazlar seni, evladı terk etmiş anneye dö-nersin. Bakakalırsın yavrunun arkasından, biraz kırgın, biraz kızgın, biraz da düşünceli; ‘Ne yaptım, ne yapma-dım.’ diye...

Veli toplantısında elleri çamaşır suyu kokardı veli-lerimin, kenar mahallelerin bir okulunda çalışırken; ço-ğunun temizliğe gittiğini anlardım. Kimi kocasını kay-betmiş kanserden, kiminin evinde müzmin bir hasta...

Kimi, karı koca işsiz, sekiz çocuk bir odada... Birinin: 'Hoca Hanım, yaramazlık yaptığında kes kulağını eve yolla!' deyişini hiç unutmam. Çoğuna çocuğunu sevmeyi öğrettik önce, eve rahat gittiler çocuklarım böylece...

Bir çocuk düşüydü her şey,

Uykuyla sabah arası

Tüm şehir benim sanırdım,

Düşlerimde çocuk kaldım.!¹

Çocuk kaldım onlarla derken, Edirne Lisesi!.. Gençlik, gençler. Ne! Olamaz! Nasıl yaparım, ne ederim? Yıllarca ilköğretimde çalıştım, bilgilerim, unutuldu, eskidi... Kendim istemiştim oraya gitmeyi ama...

İkinci ilk ders...

Korkuyorum...

Bu çocuklar çok büyük...

Çocuk? Genç?

Hiç şüphem yok artık onlar benden çok biliyor, üstelik bunlar beni değil, birbirini seviyor... Bu işte bir terslik var.

Gece gündüz çalışıyorum, bu arada evlendim, bir bebeğim oldu, minicik. Geceleri hiç uyumuyor; çocuklar ders, o süt ister. Okul, dersler, programlar...

Yetişemiyorum...

Sınıfta bir şeyi bilmeyince öğrencilerin alaylı bakışları, kimi zaman bakışlarına eklenen acı sözleri... Öğretmenlik yok, itibar yok... Kimsin sen?

Korkunç yıllar, ikinci üniversite, eşlik, annelik, öğretmenlik? Sıralama nasıl olmalı?

– Hocam, ben Fransız klâsiklerini bitirdim, şimdi neyi okumamı tavsiye edersiniz?

–

– Hocam, modern tiyatro dramla mı trajediyle mi başlamıştı ve Shakespeare’in Hamlet’i hangisine giriyordu?

–

Ve meslektaşlarım...

– Artık önlerine geleni liselere gönderir oldular.

– Yüksek lisans yapmış ama tecrübe başka tabii.

– Hayır, geleceksin hafta sonu genel provaya!

– Beş Edebiyat öğretmeniyiz, ben gelmesem? Çocuğu bırakacak yerim yok da...

– Biz de çocuk büyüttük ama onu hiç mazeret yapmadık!

Kâbus mu, gerçek mi?

– Gelmek zorundasın!

– Peki!

Hafta sonu, hava soğuk, her yerde kar var. Alıyorum bebeğimi, doğru okula. Okulda kaloriferler yanmıyor. 15 öğrenci, 5 öğretmen, başlıyoruz çalışmaya. Çocuklar şiir okuyor, biz de oldu, olmadı, burayı düzelt, burada şunu de filan diyoruz. Biz derken, ben diyemiyorum, çünkü Elif (kızım) durmuyor! Altını mı kirletti? Karnı mı acıktı? Henüz altı aylık!

– Olmaz, gelmen lazım! Biz de böyle büyüttük!

‘İçim acıyor!’

Yazık oluyor çocuklara farkındayım ve üzüliyorum, yapabileceğim her şeyi yapıyorum ama bu kadar olabiliyor...

Hastalanıyorum, uzun hastane günleri...

'Çocuklarım, sizler de benim öğrencilerimsiniz!'

Hayata dönüş.

Ey Türk titre ve kendine gel!

Geldim. Alıştım. Ben büyüdüm, onlar küçüldüler.
Tekrar öğretmen oldum.

Hiçbir şey kolay değildi, başarı altın tepside önüne
sunulmuyordu insanların biliyordum.

Sonra ödüller, sıra sıra, çok çok ödüller. Bunları bek-
liyorum, çünkü çok çalışıyorum.

Bir gün, şimdi çoktan emekli olan o zamanki müdü-
rüm, çağırdı beni yanına: 'Hoca Hanım, sana iki gün
izin veriyorum, çocuğun da hasta, hem ona bakar, hem
de dinlenirsin biraz...' dedi. Şaşırdım ama memnun da
oldum hani. Eh sonunda çalışmalarım takdir ediliyor
olmalıydı. Teşekkür ettim, eve gittim.

Ertesi gün bir telefon,

– Öğretmenim biliyor musunuz, yazdığım kom-
pozisyon Türkiye birincisi olmuş, siz izinli olduğunuz
için Müdür Bey kendi adını yazdırmış, onunla gidece-
ğiz ödül almaya. Üç gün Ankara'da üç gün de GAP'ta
ağırlayacaklarmış bizi. Keşke sizinle gitseydik!

Çok sevindim, çok üzüldüm!

İlâhi adalete inanacaksın! İlâhi adalet tecelli etti ve
tam o günlerde müdürüme bir başka görev çıktı, öğ-
rencimle ben gittim ödül almaya.

Türkiye birincisi oldu bir öğrencim. Başbakan'dan,
cumhurbaşkanından ödüller aldık, yüreğim büyü-
dü dağlar kadar. Benim öğrencim! Benim öğrencim!
Allah'ım ne büyük gurur!

'Bu çocuklar zeki, bu çocuklar ileri, işlenmeli bir cevher gibi.' diyerek, 'Öğretmen nasılsa sınıf da öyledir.' düşüncesiyle güçlü, derli toplu olmaya; 'Öğretmen, kendini yavaş yavaş gereksiz kılabilir' diyerek de tüm bilgi ve gücümü onlara, geleceğin geçici sahiplerine vermeye adanmış; hatıralarımı, kafamda değil, yüreğimin içinde sakladım yıllarca.

Gün geldi kendi çocuğumu unuttum okul kapılarında! Bundan gurur duymadım ama kendimi kaptırılmış ders veriyordum başka çocuklara. Benimdi her biri... Benim her biri...

Bir sabah, ansızın 'bir ölüm rüyasıyla uyandım'², Osman! Lise ikide okuyan, 9 zayıflı Osman'ım! Kara gözlü, iri yarı, dalyan gibi, aslan gibi delikanlı Osman! Osman'ım! Asmıştı kendini tren köprüsüne! İnanamadım! Telefondaki ses, 'Ben de dokuzda iki suçluyum, iki dersine giriyordum!' diyerek ağlıyor. Tüm öğretmenlerde bir suçluluk hissi!

Abisini bir kenar mahalle okulunda okutmuşum! Askere giderken Osman'ı bana emanet etmişti abisi... Emanete sahip çıkamadım! Osman'ım! Evladım! Tek yaşasaydın, bütün 100'ler senin olsaydı! Nasıl yaptın, nasıl? İlk defa bir öğrencimi dövmek geldi içimden, kaldırıp, canlandırıp, dövmek! Deli misin ne yapıyorsun! Osman'ım!

Kendini öldürmeden bir gün önce, 'Öğretmenim, şu dersime zayıf vermeyin!' demişti. 'Çok geç, karneler basıldı bile, çalışır kurtarırın!' demiştim. Hatırladıkça, kendimin en azılı düşmanı oluyorum. Acaba bir şey yapabilir miydim? Osman'ım!

Yanıktır o günden beri yüreğim!

İşte böyle... Binlerce hayatı yaşıyoruz bir bedende. Bir kişi değiliz ve bir rüyanın içinde. Bu bir rüya değil,

bir tesadüf değil bu. Bu bir varoluş hikâyesi, yok oluşun içinde... Öğretmenlik, hayatın tarlası, hayat içinde hayat; hayatta tat öğretmenlik... Hatıralar... 'Uykuya varmış gibi görünen yollar...'³

¹ Emre Sururi (İnternet yayını)

² Faruk Nafiz Çamlıbel (Han Duvarları'ndan)

³ Faruk Nafiz Çamlıbel (Han Duvarları'ndan)

YÜREĞİMDEKİ RESİMLER

ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI
2006 YILI ÖDÜLLÜ ESERLERİ

2006 Türkiye Birincisi / Eskişehir

MİSAFİR ŞEKERİ

Vedat CİHAN*

Nefti akşamlardan bir akşamdı. Düşüncelerim nefti, yüreğim nefti, geleceğim nefti... Hâlbuki ağız dolusu gülüşün, güneş bakışın yasaklamıştı bize neftiliği. Biliyorum, "Yasak!" sözcüğünü de hiç kullanmamıştın; ama anlamıştık duruşundan, tavırlarından sadece yüreklerimizi karartmanın yasak olduğunu. Gönül kapın, sıcak renklere açıldı. Karaya çalan her şey yasaktı sanki ifade etmemene rağmen.

Bugün okula gelsem, yüzüne bakamazdım, biliyorum. "Kasımda açan kasımpatılarım!" derdin bize. Kasımpatı sarıdır, kasımpatı kırmızıdır, kasımpatı morudur.

Mor kasımpatın olmak istemiyordum açıkçası gözünde. Mor renk her daim itici gelmiştir bana. En iyi bu rengi bilirim ben öğretmenim. Bu rengin, bu kadar kötü olduğunu ilk kez, sen gelmeden bir sene önce anlamıştım. Nasıl mı? Bir hayırseverimiz, oldum olası yoksul etiketli öğrencileri giydirecekmiş. Sağ olsunlar beni de götürdüler 38 numara ayağımdaki 34 numara ayakkabıyı değiştirmek için. Süslü püslü, kürklü mürklü teyzeler bizi giydirdiler, kuşattılar. Sonra sıraya geçtik mağazanın en fiyakalı köşesinde. Tam otuz çocuktuk.

* 1971'de Eskişehir'de doğdu. Osmangazi Ortaokulu'nu ve Motor Teknik ve Meslek Lisesi'ni bitirdi. KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Sürmene Lisesi'nde öğretmenliğe başladı. Halen Eskişehir Muzaffer Çil Anadolu Lisesi'nde görev yapmaktadır.

İçlerinde en çelimsiz, en kara, en kuru bendim. Arkadaşlarım buruşturup attılar beni en geriye. Hanım teyzeler çekip çıkardılar beni en kuytudan en öne. Birisi şefkatle alнімdan öptü. Dudağıyla mührünü bastı kara alnímna. Sonra fotoğrafçı bastı deklanşöre. Tanınmak için gözlerimi yumdum, ellerimi kapattım yüzüme. Montumuz, kazağımız, ayakkabımız vardı ya, gerisi laf-ı güzaf... Mutluydum, mutluyduk. Ta ki ertesi güne kadar. Malûmunuz o zamanlarda da şimdilerde de bu tür hayır işleri gazetelerde birinci sayfalık. Tabii bir bedel karşılığında. Ertesi gün sınıf arkadaşlarım gazetelerde beni görüp de işaret parmaklarıyla beni işaret ettiklerinde, kendilerini Himalayalar gibi hissedip hissettirdiklerinde anladım morun ihanetini, kalleşliğini ya da ebedi dostum olduğunu.

Nice sonra sen geldin. Tam unuttum derken ihanetin adı ebedi kardeşim, hain, dipsiz kuyu, kalleş rengi olmadı, olmadı, yine olmadı. Aylardan kasımdı ve ayazdı sabah. Hem de ne ayaz. Pazardı günlerden ve sayım vardı. Bacasından nefeslerimizin tüttüğü 'kondu'muzun zili çaldı. Açtım. Hani piyangodan, sayıaldan insanlar büyük ikramiye kazanırlar ya, kucak dolusu para... Ben katılsam bu şans oyunlarına kısıme-time tüm geleceğimi ipotek altına alacak yüklü bir borç senedi çıkar herhalde. Herhalde de değil, buna eminim. Aylardan nefti kasım, günlerden küflü pazar. Çalan zil de paslıydı. Hıçkırığa tutulmuş bir kanarya sesi. Sayım memuru olmalıydı. Dedim ya tesadüfün bu kadarı diye... Bizi sayacak senmişsin. Bugüne kadar hayatta bir tek sen saymıştın zaten beni. Şimdi ailemi de sayacaksın. Keşke, keşke sen saymasaydın bizi! Gıcırıtılı kapının ardında seni birden karşımda görünce ebedi dostum, yine yalnız bırakmadı beni. Üşümüştün. Tır tır titriyordun ve burnun kızılılık gibiydi. "İçeri almayacak mısınız?" dedin. "Alamam!" diyemezdim. Aldım.

Odun, kömür yoktu. Yerler beton üstü muşambaydı. Ve benim sırtımdan boşanan terler bir kat daha buza çalıyordu 'kondu'muzu. Güllüşün, sıcaklığın, aydınlık bakışın 'kondu'muzu ısıttı diyemeyeceğim; çünkü gerçekçiyim ben. Evin reisi hanesine fındık gugarı elli anamı yazdın ya işte o zaman ilk defa ısındık. Hem de hep beraber. Hep beraber, koro halinde yayıldı kahkahamız nefes tüten bacadan tüm sokağa. Biliyor musun annem de ilk defa 'say'ıldı o gün. Devlet ciddiye aldı annemi, ona değer verdi. O günden beri, düşük omuzları daha bir dik.

Derslerde sayıları öğrendik. Ana dilimizi, dağları, ovaları, denizleri ama en önemlisi sevmeyi, sevilmeyi, saygı duymayı, adam olmayı öğrendik. Unuttum Ağrı Dağı'nın yüksekliğini, pi'nin hangi sayıya tekabül ettiğini... Etteki, sütteki kaloriyi, portakaldaki vitamini...

Hani bir keresinde tahtaya kaldırıp da bana bir problem sormuştun. Hiç unutmuyorum şöyleydi: "Annem 20 lira verdi. Bakkaldan 4 ekmek aldım. Geriye kaç liram kaldı?" Çarptım, çıkardım. "4 liram kaldı öğretmenim." dedim. Heyecanla kalkıp yerinden, uçarcasına yanma geldin. Alnımdan öpüp: "Aferin yavrum, ekmeğin fiyatını biliyorsun. Sen okur, adam olursun!" demiştin. İşte o gün anlamıştım aslında çoktandır adam olduğumu. Ekmek 150 kuruşken de biliyordum fiyatını. Nasıl bilmem. Yine bir gün sormuştun bana: "Yavrum ellerin niye kara?" diye... Çok uğraşmıştım, benim ellerim de arkadaşlarımdan elleri gibi süt beyaz olsun diye. Olmazdı, çıkmazdı. Hatta pıtırılı briketlere sürterdim ellerimi, çıksın karalıklar diye. Ama o karalar sayesinde eve her gün bir ekmek götürebiliyordum. Okul çıkışlarındaki en sadık dostum boya sandığı ve kara boyalar öğretiyordu bana ekmeğin kaç lira olduğunu ve de enflasyonun ne olduğunu öğretmenim.

* * *

Trabzon'dan gelmiştin. Daha ilk g¼n bizim gibi olduğunu anlamıştım. Bizden olduğunu daha doğrusu... Ayakkabıların toz içindeydi ve sanırım ayağını da sıkıyordu. Bunu en iyi ben bilirim ¼đretmenim, ben hissedirim. Ceketin de sanki emanet gibiydi. "Ne insanlar g¼rd¼m ¼st¼nde elbise yok, ne elbiseler g¼rd¼m içinde insan yok." der Mevlâna. İğreti ceket, tozlu ayakkabı... Olsun ne ¼nemi var sanki bunların? ¼d¼n ceketin içinde adam vardı, bunu biliyordum. Altın sarısı kasımpatı g¼l¼ř¼n, parmak izin kadar eşsizdi. Çok zaman sonra ¼đrendim anacığının bir tek ineğinizin s¼t¼yle seni okutup muallim yapabildiğini. Kursağından geçen en l¼ks kahvaltılığın kuymak olduğunu. Benim anam da peynir, zeytin olmadığında, gerçi ikisi bir arada hiçbir zaman bulunmadı ya, mısır ununa su katıp doyururdu karnımızı. Bizim kuymağımızın tek eksiği sizinkinden, tuzlu peynir yoktu içinde.

Hayatının en anlamlı, en ¼nemi g¼n¼nde, yani ¼đretmenliđinin ilk g¼n¼nde diyemezdim sana tabii ki: "¼đretmenim, boyayayım ayakkabılarınızı!" diye.

* * *

Evet, nefti bir g¼n bug¼n benim için. Bu yaşta kara deyip karalar bağlamak olmaz tabii ki. Hayatımın yeşil mevsimindeyim hen¼z. Ama bug¼n karaya çalan nefti bir g¼ndeğim. 24 Kasım ¼đretmenler G¼n¼ bug¼n. İlk ¼đretmenler G¼n¼'n... İlk hediyeği ben vermeliyim sana. Unutamayacağın bir hediyeye olmalı bu. Fakat d¼n hava yağmurluydu ve işler kesatti. Hani fiyatını bildiğim için, bu ocuk okur adam olur nişanesini verdiğin o en değerli nimeti bile alamamıştım d¼n. Bug¼n sabah olmasını istemedim hiç. Lâkin gece F-4 hızıyla geçti ve anamın: "Hadi oğlum, geç kalacaksın okula!" s¼z¼nden ilk defa iğrendim bug¼n. "Hastayım anne!" dedi-

ğimde ebedi dostum belirdi yine yüzümde. Kim bilir arkadaşlarım ne cicili bicili paketlerle mübarek ellerini öpecekler bugün.

Okul çıkışında sıra arkadaşım Yüksel uğradı. Sınıfta göremeyince ilk işin beni sormak olmuş. Seni tanıdıkça örnek almıştım kendime. Senin gibi öğretmen olacaktım. Seni kıskanıp biraz da rakip görmüştüm kendime hani. Seni her konuda geçecektim. Beni sorduğunu Yüksel'den öğrenince bana bir gol atıp yine öne geçmiştin. Ama biliyor musun ilk defa bir yenilgiden haz aldım bugün.

Geç de olsa bu ilk Öğretmenler Günü'nde seni yalnız bırakmanın yanlış olacağını düşündüm. Evine gelmeye karar verdim. Kara ellerimle, sana ak paketler getirmeyi çok istedim. Nice zaman sonra şimşekler çaktı kafamda. Evet, sana verebileceğim ve tam da sana layık bir hediye vardı yatağımın altında. Geçen bayram komşumun elini öptüğümde aldığım ilk jelâtinli misafir şekeri. Bonbon çağından jelâtin çağına geçişimin bu ilk ibaresini saklamıştım unutulmaz bir anı diye. Belki de kıyamamıştım yemeye. Özel bir günü bekliyorlardı önceleri platonik aşkım sonra müebbetliğim olan ilk göz ağrımın bana verdiği pembe mektup zarfının içinde. Bu özel ödül ancak sana yakışırdı öğretmenim.

Çaldım kapını akşamleyin, senin aşına olduğun Karadeniz'in hırçın yağmurları gibi. Yağmur, deniz, kemençe, odun ateşinde harlanmış ve nara dönmüş sıcak ekmek ve tereyağı, tulum ve horon senin için yaşandı, romantizmdi. Daha önce anlatmıştın da biliyorum tüm bunları. Elini öpüp de iki mavi jelâtini eline sıkıştırdığımda, şaşmıştın. "Bunlar ne?" demiştin şaşkınlıkla. "Misafir şekeri öğretmenim; yoksa sen de mi bilmiyorsun tadını?" dediğimde "Tamam da n'olacak bunlar?" demiştin. "Komşu vermişti, saklamıştım. Size Öğretmenler Günü hediyesi..." demeyi başardığımda

Karadeniz'e doğudan ve batıdan gelen yağmurlar birleşip sel olup akmıştı. Ne set kaldı o günden sonra aramızda ne de ket. İlk yasağını koymuşsun sınıfta ertesı gün: "Her türlü hediye yasak!" diye.

* * *

Kırmızı kurdele ve nazar boncuğu iliştirip diplomanın yanına astığın şekerler yerinde duruyor mu hâlâ öğretmenim?

* * *

Unuttum kelebeğin ömrünü ve türlerini, Amerika'nın ne yana düştüğünü, aya ilk gidenin kim olduğunu, savaşların nedenlerini ve sonuçlarını... Lâkin unuttum kara ellerden ve alın terinden utanmanın yanlış olduğunu... Unuttum nefti akşamların maviye dönüşebileceğini...

Seni bir ben unuttum, bir de evin reisi hanesine yazdığından beri omuzları dik alını kırışık, fındık gugarı elli anam.

Kim bilir şimdi neredesin, ne yapıyorsun, hangi yürekleri ısıtıyorsun? Hani belki uzaklarda bir yerlerde beni merak ediyorsan, hemen söyleyeyim: Ellerim hâlâ kara; ama dediğin gibi, istediğin gibi alnım ak. Hem de apak öğretmenim...

2006 Türkiye İkincisi / Gaziantep

HANGİ MUM YANARKEN BEKLER

Cemalettin GÜNEŞ*

I. (Adem)

Adını öğrendiğin ilk öğrencindim.

Lojmanın bacasında dumanı göremeyince, dayımın katırıyla iki çuval odunu yükleyip getirmiş, merdivenin altına dizmiş, kapını öyle çalmıştım. Sen odunlara, ben adını öğrendiğin ilk öğrencin olduğuma sevinmiştim.

Akşamdan başlayan kar sabaha dek aralıklarla yağmış ayaza çevirmişti. Kar hayatımızdı bizim. Tüm hesaplarımızı kışın uzun ve çetin geçeceğini düşünerek yapardık. Senin orada olman bizi sevindirirdi nedense?

Haftanın ilk günü, heybelerimize sayfaları dağılmasın diye dikilmiş kitaplarımız, tarhana, kuru üzüm ve hayallerimizi koymuş, dizlemiştik karlı yolları. Her gün birimizin babası önden çığır açar, ardından dizi-

* 1971’de Kahramanmaraş’ın Afşin ilçesine bağlı Esence kasabasında doğdu. İlkokulu kasabada bitirdi. Afşin Merkez Kur’an Kursu’nda hafız oldu. 1991 yılında Afşin İmam Hatip Lisesi’nden mezun oldu. Aynı yıl başladığı İmam-Hatiplik görevine sekiz yıl devam etti. 1999 yılında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ni bitirdi. Din Kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmeni olarak atandı. Üniversite yıllarında “Gülnihal” dergisini çıkardı. Şiir, hikâye ve denemeleri Ahenk, Altınoluk, Bengisu, Güneysu, Gülnihal, Hakses, Harman, Milli Eğitim, Yeni Dünya ve Gökkuşluğu gibi dergilerde yayımlandı. Halen Gaziantep Hasan Ali Yücel Lisesi’nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

lirdik sırayla. Okulun bulunduğu tepeye vardığımızda -sobayı yakmış olmalısın ki- tütüyor okulun bacası.

İstiklal Marşımız için sıralanıyoruz. En öndeyim. Gözlerim gözlerinde, tanımanı, gülümsemeni bekliyorum. Ayaz, çatlamış ellerimizi, kemre bağlamış yüzlerimizi çiziyor adeta. Alışık değilsin belli. Yanakların kıpkırmızı, titriyorsun. Omuzlarını indirmiş, ceketinin içinde büzülmüşsün. Sobadan kararan ellerini karla ovalamışsın ama çıkmamış meret. Sinirlisin, üşümüşsün ya ondandır. Bana takılıyor gözlerin. Gözlerinin içine içine bakıyorum. İki çuval odunun hiç mi hatırı yok? Şimdi tanırısın. Öyle sinirli bakıyorsun ki gözlerimi koyacak yer bulamıyorum. “Burnunun hali ne oğlum, silsene burnunu.” Bakışlarındaki öfkeyi anlıyor, soğuktan hissetmediğim ellerimi burnuma götürüyorum. Parmaklarımla alıyorum burnumdakini ama akıntı yerine sert bir buz parçası kalıyor elimde. Bitmiyor, elimi çeker çekmez, ayazdan buz tutan burnumdan sıcacık bir şeyler iniyor dudağıma. Önlüğüme damlamasın diye eğiliyorum. Ayaklarımın ucundaki bembeyaz kara damlıyor kıpkırmızı damlalar. Kar kırmızı oluyor, kan kırmızı. Yüzün nasıl değişiyor birden. Bakışlarındaki ayaz yerini bahara bırakıyor. Hemen yanıma geliyor, cebinden çıkardığın mendili burnuma tutup, iki elinle yanaklarımı kavriyorsun. Gözlerimi kullanarak yüreğimin içine bakıyorsun. Utanıyorum ama iyi ki akmış burnum. İyi ki buz tutmuş sümüğüm ve iyi ki kanatmış burnumu.

Adımı hatırlıyorsun öğretmenim.

“Adem gel yavrum, ne kadar üşümüşsün.” İçerde, sobanın yanına sandalyeni çekip oturtuyorsun. Acıdan değil, mutluluktan ağlamamak için kendimi zor tutuyorum. Önümde dizlerinin üzerine çöküp, iki elinle yeniden yanaklarımı avuçlarına alıyorsun. Mendilin kıpkırmızı kan. Gözlerinden yanaklarına doğru süzü-

len damlları gördüğümde heyecan ve sevinçten titremeye, ağlamaya başlıyorum. O iki damla hayatımda aldığım ilk özel hediye oluyor. Tüm acılarımı hayal kırıklıklarımı ertelıyor. Yalnız bedenimdeki soğuğu değil yarınlarımdaki soğukları da dindiriveriyor.

O günü, sen merhametle, ben umut ve hayallerle dolduruyorum.

Aylar geçiyor.

Köye ve bize alışlıyorsun. İnatla, hırsla çalışlıyorsun. Daha önce adını duymadığımız ne kadar sınav varsa hepsine hazırlıyorsun. Şehirdeki çocukların okullarından, evlerinden, hayatlarından bahsediyor, dünyanın bu dağların arasıyla sınırlı olmadığını anlatmaya çalışlıyorsun. Her günümüzü ders, her yeri okul yapıyorsun. Canımızı sıkıyorsun çoğu zaman ama varlığıyla yokluğunu kıyaslamak bile istemiyoruz.

Yıllar geçiyor.

Okulu bitiriyoruz. Arkadaşlarımızın çoğu sınavları kazanıp vilayetteki okullara gidiyorlar. Ben ve beş arkadaşım kazanamıyoruz. Babalarımızın göndermeye hiç niyeti yok. İlçedeki liseye kaydımızı yaptırıyor, okulumuzun yanı başında bir kerpiç ev kiraliyorsun. Köyden odun, yufka, bulgur, salça, turşu gibi şeyleri gönderiyorlar. Sen her ay maaşı aldığında tüm ihtiyaçlarımızı tamamlıyorsun. Tanıdıklardan, akrabalardan getirdiğin kıyafetlerle donatıyorsun hepimizi. Yeni olmasalar da hep güzel elbiseler giyiyoruz sayende. Arada gelip denetliyor, nasihat çekiyorsun. “Kazanırsak milletin kaderini değıştireceğimizi” anlatıyorsun. Kendi kaderimiz ortadayken hiç de inanamıyoruz. İnanmasak da yaptıkların bizi inanmaya ve kazanmaya mecbur ediyor. Kendi çalışmamızın değil, öğretmenimizin dualarının sonucu herhalde, kazanıyoruz sonunda.

Üniversiteyi kazandığımın ikinci yılı tayin istediğini, ayrılacağını öğreniyoruz. Sanki bir daha göremeyecekmişiz gibi üzülüyor, yalvarıyoruz gitmemen için.

Gidiyorsun. Gidişin köyümün yaşadığı en büyük doğal afet oluyor sanki.

“Gidiyorum ama her evde benden bir tane var artık.” diyorsun. Abartısız ama samimi, gözyaşlarıyla uğurluyoruz. Köy meydanı böyle kalabalık görmüyor bir daha.

İl emrine verildiğinde ilk çılgnlığı yapıyor, kimse-nin istemediği bir köyü istiyorsun, gönderiyorlar seve seve.

* * *

Okulumu zamanında bitirip, meslekaşın oluyorum.

İlk yaz tatilinde İsmail’in arabasıyla ziyaretine gitmeye karar veriyor, düşüyoruz yollara. Biz de köyde büyüdük ama bu kadar uzak, unutulmuş, mahrum, sapa bir köy olabileceğini düşünemiyoruz. Sarp dağlar, dik yokuşlar, kıvrım kıvrım inişler, burnumuzun dibindeymiş gibi yakın görünen, karlı, yalçın dağlar, kayalar, keçiler, yaz günü sırtında şekle odun taşıyan kadınlar. Arkamızı görmemize fırsat vermeyen tozlu yolların sonunda, derenin içinde biçimsiz, çatısız taş evler karşılıyor. Okulu soruyorum, aşağlarda çatısı kırmızıya boyanmış yeri gösteriyorlar.

Okulun yanında küçük bir inşaatta buluyoruz seni. Elinden küreği atıp bir koşman var ki, babam böyle karşılamadı beni hiç. Muhabbetini, bakışını, susuşunu, her halini nasıl da özlemişim öğretmenim? Memleketi elli yıl geriden izleyen bu köyde değil de bir tatil köyündesin sanki. Okula tuvalet yaptığınızı söylüyorsun. Öyle güzel anlatıyorsun ki yeni köyünü, orada çalışmak istiyor canım.

“...çok cömert insanlar. Tüm varlıklarını ortakmışım gibi benimle paylaşırlar. Her mevsim ayrı güzel. Sonbaharı burada yaşamalısınız bir kere. Dağlar bile başka renge boyanır. Meşeler, sumaklar mosmor keşilir. Hele üzüm hasadı tam bir şenlik. Her yamaçta bir evin mahseresini kullanır, pekmez yaparlar. Ardıç oluklarında tepelenen, küpeli kazanlarda kaynatılan şıra, katlaşıp olgunlaşması için güneşe bırakılır. Pekmez zamanı sıcak ekmekle pekmez köpüğünden yemelisiniz. Pekmezden yapılan samsa, sucuk, bastık, kesme var ki, insan yalnız bunları yese kışı atlatır...”

“...hem şu dağları şu gökyüzünü görüyor musun? Bu gök hiçbir yerde bu kadar mavi ve temiz, yeşille böyle kaynaşmış değildir. Toz toprağın, soğuşun lafı mı olur bunların yanında. Kışın odun zamanı izin verilen yerden odunumuzu hazırlar, katırlarla aşağı indirir, traktörle getiririz. Kırmaları bile ayrı keyiftir odunun. Kamalak, mezda, ardıç sobada ayrı âlem. Mübarek sanki yanmaz da hıçkırır içli içli. Dumanı öyle güzel kokar ki, akşamları yürürken yeryüzünün tütsülendiğini sanırsın... Ya keçi sütü... Nasıl yağlı, nasıl lezzetli bir süttür o. Ormandaki en ulaşılmaz otları keçiler şifa için toplayıvermişler benim için. Gördüğünüz dağların ardında ağullar vardır. Keçi sayısına göre herkes nöbetleşe güder keçileri. Sonra, siz cevizli böreği de bilmezsiniz. Öğrencilerim bana azık getiriyorlar, ben de kocaman çaydanlığım ile demliyorum çayı, içiyoruz hep beraber.”

Anlatıyorsun. Kimi zaman gülüyor kimi zaman dalıp gidiyoruz ve saatler geçiveriyor. Kendi görev yerlerimizi anlatıyoruz. Sevdiğimiz mesleğimize bir kere daha hayranlıkla bağlanıyoruz. Çalıştığın yerin şartlarını görünce, bütün iyimserliğine rağmen üzülüyoruz. “Gençliğimde böyle yerlerde çalışmalıyım. Bu yaz evlilik var. Sonra istesem de çalışsamam belki. Sizin kö-

yünüzze gelmemiş olmamı ister miydiniz? Bak, bir iken yüz olduk, bin, on bin olacağız inşallah.” diyorsun. Bunun üstüne söz kalmıyor bize söyleyecek.

Hava kararırken tüm ısrarına rağmen kalamıyor, vedalaşıyoruz. Boynumuza sarılıyor, yürekte, sıcak, hasretle öpüyor, ellerini öptürmüyorsun. Arabaya bindiğimizde uzun süre konuşamıyoruz. Ayışığı, suskunluk, ayrılık... Yollar kıvrılırken içim yanıyor, seni göremeyeceğim duygusuna yeniden kapılıyor, kahroluyorum. İsmail’e bakıyorum, O çoktan koyuvermiş, damlalar süzülüyor yanaklarından. Hiç bir ayrılık beni senin ayrılığın kadar sarsmadı ama kendi geçmişimi düşününce “Varlığımın, varlığıyla ne kadar alakalı olduğunu” ve söylediğın, “Allah bir kulunu severse, ona nerede ihtiyaç varsa oraya gönderir” sözünü hatırlayıp teselli oluyorum.

Düğün tarihini okulların açıldığı hafta öğreniyorum.

Düğününe gelmemize izin vermiyorsun. “Okul zamanı öğrencilerini bırakıp eğlenmeye mi geleceksin!” diye kızılıyorsun. Susuyorum. Yanında olmayı o en mutlu anını paylaşmayı nasıl da arzuluyorum ama içimde kalıyor hevesim.

Aylar sonra Abdullah Said’in -oğlunun- nasıl afacan, nasıl tatlı bir çocuk olduğunu gülmekle ağlamak arası mutluluk şaşkınlığı bir ses tonuyla anlatılıyorsun. Nasıl seviniyorum öğretmenim, nasıl? Abdullah’ını görmek, sana gösteremediğim, bastırduğım sevgimi onunla gidermek için can atıyorum. “Yaz tatilini bekle”, diyorsun. Bekliyorum...

II. (Faruk)

Adını öğrendiğim ilk öğretmenimdin. Geleceğini duyduğumuz öğretmenler biz adlarını öğrenmeden giderlerdi.

Parmağıma dolanmış bezi sordun. “Dolama çıkmış, bal sürdüler.” dedim. Kızgın acıyan gözlerle baktın, “Doktora götürdü mü baban?” Sustum. Şişen parmağımı, elimdeki bezleri çıkarıp iyice temizledin. Şişen kısmı sıktın parmaklarınla, kirli sarı cerahatler fışkırdı, ardından kan. Evine götürüp, merhem sürdün. Hiç zonklamaz, sızlamaz oldu elim. Cuma günü maaş izninde doktora götürdün. Götürmesen, sağ elim olmayacaktı... Babam evdeki keçilerin ayağı kırılrsa sarardı ya elime bakmadı bile.

Yollar kapalıydı üç haftadır. Yarıyıl tatilinin ilk haftasıydı ve sen gidememiştin. Güya sana olan minnet borcumu ödemek için utana sıkıla vardım kapına. Elimde, başaklanmış ağaçlardan sonbaharda topladığım ceviz, biraz kuru üzüm, patates, taze sulanmış yufka. Yalnızdın. Eşin ve küçük Abdullah, annen baban Hac’ dan yeni döndükleri için onların yanındaydı üç haftadan beri. “İyi ki geldin Faruk” dedin. Utanarak azık torbasını uzattım. Aldın, gözlerinin içi gülüyordu, “Yiyecek ekmeğim kalmamıştı” diyerek hak ettiğimden fazla -defalarca- teşekkür ettin. Üç ya da dört gün sonra açıldı yollar. Yaşlı arabanla çıktın yola. Eşin ve Abdullah’ınla dönmek üzere...

III. (Adem)

Okulların açılmasına iki gün kala dönmeye karar veriyorsun. Kar yağıyor. Annen baban ısrar ediyor, “Senin köyünde kış daha şiddetlidir, yoldan emin olmadan çıkma”, diyorlar. “Ben kar şoförüüyüm, çıkmadığı yerde takarım zincirleri, endişe etmeyin, dua edin yeter, ilk defa gitmiyorum ki ben bu yolu” diyor, vedalaşıp düşünüyorsunuz yollara. Yollar kar, için umut dolu. “Ayrıldıklarımından çok bekleyenlerim var” diyorsun. Kar yağıyor. Yağan karın hızına arabanın silecekleri

yetişemiyor. Abdullah annesinin kucağında, sen ko-
nuştukça yüzünü, tombul yanaklarını çevirip, sohbete
katılmak ister gibi bakıyor, zaman zaman minik elleriyle
alkış tutuyor. Ellerini yakalayıp öpüyor, ısırıyorsun.
Kaşlarını çatıp ne yaptığını anlamaya çalışıyor. Eşin en-
dişeli, “dikkatli ol” diye uyarıyor. Abdullah annesinin
dizlerinde ayağa kalkıyor. Dikiz aynasındaki Maraş işi
minik sandaletleri sallandıkça tutmaya çalışıyor

İki ilçe geçiyorsun. “Kar amma iştahlı yağıyor”, en-
dişeni belli etmemeye çalışıyorsun. Yüzellidört kilo-
metre geride kalıyor. Sekiz kilometre, yani iki köy son-
ra köyünün yolu başlıyor. Araba karlı ve kaygan yolda
sallanarak ilerliyor. Karın yoğun olduğu iki virajda
kayarak dönüveriyor geldiği yöne. Aldırmıyorsun.
“Verilmiş sadakamız varmış” diyor devam ediyorsun.
On dört kilometre kalıyor. Haramlıbel düşündürüyor.
“Orayı da açtım mı yürüyerek bile varırız” diyorsun.
Haramlı’ya yaklaşan son virajda tutmaz oluyor te-
kerlekler. Hafif dokunuyorsun frene, eşinin çığıklı-
rı, Abdullah’ın kızgın bakışları arasında hızla geldiği
yöne dönüyor araba. İleri geri, ileri geri dakikalarca uğ-
raşıp o daracık yolda dönmeyi başarıyor, Haramlıbel’e
dayanıyorsun. Aşağıdan hızlanıp yokuşu o hızla aşaca-
đını sanıyor, yükleniyorsun gaza. Olmuyor. Yokuşun
ortalarında kalıyor araba. Yavaş yavaş geri inmeli-
sin ama fren tutmuyor. Arka camın buzundan hiçbir yeri
göremiyor, arabayı kendi haline bırakmak zorunda
kalıyorsun. Eşinin gözleri korku ve endişeyle bakıyor.
Yokuşun altına kadar hızla iniveriyor araba. İnip, arka-
dan zincirleri alıyorsun. Abdullah annesinin buğularını
sildiği cama dayanmış seni seyrediyor. Kapı otomatığı-
ne basıyorsun, kapılar kilitleniyor. Çıkan ses, kilitlerin
hareketi Abdullah’ın hoşuna gidiyor. Minik elleriyle
alkışlıyor seni. Bir daha, bir daha yapıyor gülücüklerini
seyrediyorsun.

Hava kararıyor hafiften.

Kar yağmıyor ama ayaza çeviriyor, sert esiyor, savuruyor karları. Zincirleri düzenleyip sağ tarafı takıyor, lastiklerle iyice gerginleştiriyorsun. Karla ıslanan ellerinin üstü ayazdan çizgi çizgi çatlıyor. Ellerini nefesinle ısıtmaya çalışıyorsun. Rüzgâr kar'ı öyle güçlü savuruyor ki önünü görmekte zorlanıyorsun. Bu havada yarım saatlik zaman kaybı bile yolun tamamen dolmasına, izlerin kaybolmasına sebep olur ki göremediğin yolda zincir de kâr etmez. Sol tekere takmaya çalışıyorsun. Soğuktan parmakların oynamaz hale geliyor. Rüzgârın sesiyle karışık köpek seslerini andıran tuhaf sesler geliyor. İçine bir sızı çöküyor. Doğrulup, tipiden, savrulan kardan görünmeyen yamaçları görmeye çalışıyorsun. Sesler gelmeye devam ediyor ancak en ufak bir kararlı göremiyorsun. Yeniden giriyorsun arabanın altına. Zinciri takıp doğrulduğun an dehşetle açılıyor gözlerin, gayrı ihtiyari yaslanıyorsun arabaya. Birkaç adım önünde üç kurt. Korkudan dizlerinin bağı çözülüyor. Zaman denemeyecek kadar kısa sürede düşünmeye çalışıyorsun. Arabanın anahtarını hafifçe cebinden çıkarıp basıyorsun, kapılar açılıyor. Sol elin kapının kolunda, hafifçe çekiyorsun. Eşin buğusunu sildiği camdan bakarken çığlık çığlığa bağırıyor. Çekiyorsun kapıyı, kapı açılmadan, kımıldayamadan boğazını parçalayan dişleri hissediyorsun. Ne olduğunu nasıl olduğunu anlamadan iki elin boğazında yığılıveriyor, boğazından adeta fışkıran kanlara, ormana doğru kaçışan kurtlara bakakalıyorsun. Eşin çıldırmaşçasına bağırıyor. Son bir dermanla doğruluyor, Abdullah'ın cama dayanmış, korkuyla açılan gözlerine, ferî sönen gözleriyle içercesine bakıyorsun. Koklamaya doyamadığın yavrunun bir daha göremeyeceğin gözlerine bakarken iki damla yaş süzülüyor yanaklarından. Boğazından fışkıran kandan daha ağır gelen iki damla. Bedenin soğurken yüreğinin

yangını artıyor. Arabanın camında, boğazından fıskıran kanın, tutunmaya çalışan parmaklarının izini bırakıp yığılıveriyorsun. Bembeyaz kar kıpkırmızı kanıyla boyanıyor. Eşin, dağları sarsan feryadıyla yerden yere atıyor kendini. Yüzünü çevirip, artık hissetmeyen bedenine sarılıyor çığlıklar arasında. Kalbi, beyni kaldıramıyor acının şiddetini, yığılıveriyor kanlar içindeki bedeninin üzerine.

* * *

Ertesi gün...

Avcılar, öğretmenlerinin parçalanmış bedenini, ona sarılıp kalmış eşinin ve arabanın ön koltuğunda gülümseyerek donmuş Abdullah'ın cesetlerini buluyorlar.

* * *

Ertesi gün...

Gazetelerde iki parmak kalınlığında bir haber;

Görev yerine dönen genç öğretmen, eşi ve çocuğuyla donarak hayatını kaybetti.

Aynı gazetenin mañşetinde,

Güneyde tatil yaparken ile yakalanan şarkıcı'nınsüz görüntenmiş resimleri veları anlatılıyordu.

* * *

Ertesi gün...

Herkes şarkıcıyı konuşuyordu...

2006 Türkiye Üçüncüsü / Hakkari

BULUT OLMAK

Erhan SELÇUK*

Hüznün gölgesinde Sümbül Dağı'yla bakışan şehrin, henüz erken saatlerinde çocuk seslerine büründüğü bir gün; olacaklarım, alacaklarım ve kaybettiklerimle koca on beş yıl geçmişti ömrümden. Ömrümün her durağına bir umut çığırkanlığı bir de amaçsız yaşama ağrısı bırakıp gelmişim. Lise ikinci sınıfa geçmişim. Geçmişim geçmesine de bir lise öğrencisinin bilmesi gerektiğinin ne kadarını sindirmiştim belleğime? Sanırım "hiç" sözcüğü en uygun kelimeydi, öğrenimime karşılık olarak söylenebilecek.

Bu duygularla, hiçbir kakhaha çiçeğine vatan olmayan, o acımsı yüzümle gidiyordum okula. İlk gün okula yeniden başlamanın çelişkilerini, amaçsızlığımı nedense daha çok duyumsuyordum. Sokaklarda yüzüme benzeyen ne çok yüz, benim gibi çaresiz, isteksiz, yeni dönemin ilk ders saatine aksak adımlarla ilerleyen ne çok insan var. Sokaklarda şehrimin kaderine ne çok benziyor adımlarımız. Belleğime kazınan yalnızlık hissi, okulun bahçesinde kalabalıklara dönüşmüştü. Sınıf arkadaşlarımın sessizliğine sessizlikle "sadece kalabalık oluşturalım diye" iştirak ediyordum o sabah.

* 1980 yılında Hakkari'de doğdu. İlköğrenimini Hakkari Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda, ortaöğrenimini de Hakkari Lisesi'nde tamamladı. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. 2003 yılından bu yana Hakkari Anadolu Öğretmen Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Törenden sonra sınıfıma doğru ilerlerken aslında toz kokan, yeni boyanmış duvarların neftiliğini içine sindiremeyen okulumun eksik bir yanım olduğunu fark ediyor; kendimi aksini düşünmeye zorluyordum. Uzak bir şehirde anne kokulu bir mendilin, tren istasyonlarında çocuğa farkındalığını hissettiren titretilmiş sallanışı gibiydi her şey...

Kapıdan girdiğimde hiçbir zaman parçası olacağımı tahmin bile edemediğim sınıf kavramını idrak etmeye çalışıyordum. Yaz boyu farklı olduğunu sandığımız; ama her seferinde 300 metreden ibaret kalabilen cadde boyu avare gezintilerimizdeki karşılaşmalarımızdan arta kalan anı kırıntılarıyla oyalıyorduk kendimizi. Güzel geçtiğine kanaat getirerek her türlü mübalağaya başvurarak anlattığımız tatilimizi özetlerken, içeriye yüzünde korkudan başka hiçbir tarifi olmayan, orta boylu bir bayan girdi. Elinde emanet gibi duran çantasında bize getirdikleriyle... Kendini tanıtırken, bizi tanımaya çalışan; amaçlarını, prensiplerini sıralayan ve rutin nutuklarla can sıkıntımıza sıkıntı katan bir öğretmen...

Ben defterimden kopardığım bir kâğıt parçasına denizi çizmeyi yeğlemiştim. Dalgalarını o kadar canlı çizmiştim ki, mavisinin anlamında gizil bir yaşamı aralayan çizgilere çoktan kaptırmıştım kendimi. Sınıfta bu ilk derste yaşanan bunca kalabalık ortasında hem de... Bir anlık sessizlik, tüm büyüsünü bozdu denizimin. Öğretmen, başucumda bekliyor, çizdiklerimi anlamlandırmaya çalışıyordu. Yüzüne bakmadan, kâğıdı avucumda buruşturdum. Öğretmenim, kâğıdı elimden aldı. Uzun uzun baktı ve ekledi:

– şimdiden sıkıldın, öyle mi?

Aslında 'şimdiden' ile başlayan benim için anlamsız bir tümceydi. Sıkılmanın tarihini yazıyordum sanki. İçimde demlenip duran bir çaresizliğe ufak pencereden bakınca hüznü anlaşılan Sümbül eşlik ediyordu, her ders aralığında. Utandım yine de. Dinlemesem de din-

lemediğimi bu kadar aleni belli etmemeliydim.

Henüz adını bile bilmediğim öğretmenim, teneffüs esnasında koridorda tuttu beni:

- Adın ne?
- Erhan.
- Ders çıkışı öğretmenler odasına gel, olur mu?
- ...
- Gelirim

Okulların anlamsızlığını, saat ile sesler arasında geçen dakikaları, dışarıdan, çok uzaklardan gelen mutlu bir sesin tınısını; küçük resimleri defterine çizerken her şeyi çizip mahvettiğinden habersiz bir benliğe, bana, kendince tedavülde kaldırılmış bir nasihat reçetesi sunulacaktı yine. Karar verdim, gitmeyecektim ve öyle de yaptım.

İki gün sonra karşılaştığımızda randevuya karşı gösterdiğim itaatsizliğin zaferiyle süzdüm öğretmenimi. O, her seferinde yara bere içinde kalan; ama direnen bir asker kadar cesurdu karşımda:

- Yerde olsam, ben de gelmezdim.

Ben şaşkın bir vaziyette bekliyordum. Öğretmenim:

– Kuru nutuklarımı dinlememekte haklısın. Sana daha önce söylenenleri tekrarlamayı düşünmüyorum. Bak sana ne verecektim, al; ama sonra aç.

Belki de ilk kez titreyen adımlarıma eşlik eden merdivenin ağırlığını bu kadar duyumsuyordum. Hızla sınıfıma çıktım. Zarfı açtım. İçinde büyük ihtimalle özdeyişler var. Yo, hayır "Oğlum dersi dinlemen gerekir." Ya da "Bana karşı saygısızlık yapamazsın." Düşündükçe yenileri geliyordu aklıma. Zarfı açtığımda günlerdir kan çanağında dönen ve bu nedenle kronikleşen bulanıklıktan zarfın da nasibini aldığını düşünüyordum. Ama hayır... Bir resim bu... İçinde güneşin tüm ihtişamıyla eşlik ettiği, berrak, masmavi bir denizin resmi...

Bir sonraki derste öğretmenimden bir şeyler, bir tümce bekleyerek pür dikkat dinledim kendisini. Yaklaşık bir ay, ne yüzüme baktı ne de bir şeyler söyledi bana. Bu tavır, bir yandan daha önce hiçbir zaman söz hakkı almayı düşünmediğim derslerde konuşma hissi uyandırıyor, öte yandan da canımı sıkıyordu. Haftada yalnızca dört saat dersimiz vardı o öğretmenimizle. Yalnızca dört saat... İnanamıyordum kendime. Kırk dakikası bile yüreğine, beynine asılı duran bir dinamit olmaktan çıkan bir ders, nasıl olmuştu da dört saati az buldurmuştu bana? Öğretmenimin anlattıklarına tepkiler vermeliydim. Sorular sormalı, tartışmalı, gerekirse onu alt edebileceğimi kanıtlamalıyđım. Ama nasıl?

O gün pencereden yine nazlı yâri, Sümbül'ü seyre dalmıştım. Dağın zirvesinde duran kar yığnında saklanmış yaralarım varmış gibi. Başındaki ak duvağını çıkarmayan heybetli Sümbül... Öğretmenimiz, bana bakıyordu. Öyle dikkatli bakıyordu ki 'arkası yarın' kuşağını andıran dalgınlığım yerle bir olmuştu. Birden: "Herkes bir kâğıt çıkarsın." dedi. Hepimiz defterimizden gürültü ile kopardık yaprakları. "Şu an hissettiklerinizi kısaca yazın. Dürüstçe, değiştirmeden... Süreniz on dakikadır."

Hakikaten ne hissediyordum? Bunu düşünüp yazmaya zamanım mı vardı? Aslında hocama boş bir insan olmadığımı ispat etmenin, onu alt etmenin zamanıydı. Yok, hayır, bu basit bir davranış... İyisi mi dürüst olayım, dürüstlük hiç de fena olmaz. Şu an kendime karşı başarabilmeliyim bunu.

Kâğıda "Sümbül'ün başucunda duran bir bulut ne hissediyorsa onu hissediyorum." diye yazdım. Aynı gün, teneffüste hocamız içeri girdi ve "Arkadaşlar, dürüst değilsiniz!" deyip çıktı. Oysaki hiç bu kadar dürüst olmamıştım kanımca. Hiçbir şey hissedemediğimi anlatabilecek en güzel cümleydi bu benim için.

Savaş sonrası kederinden yaşımanın ve yalnızlığın tüm ağrıları tekrar canlanan bir çocuğun hüznüne kapıldım

o an. Günlerce, dökülmeye bile mecali kalmayan yapraklar ile yol olmaktan başka her şeye benzeyen okul patikası arasında, bitkisel bir yalnızlığa gömüldüm. Gramofonlarda çalınan bir taş plak öylesine acıyordu ki beni: yüreğim... Dersi ipe çekiyorum buna rağmen. Neden diyecektim, neden?

Öğretmenimiz, kâğıtlarımızı da getirerek gelmişti. Sahiplerini özellikle vurgulayarak okuyordu yazıların. "Gerçeğe hiç mahal vermeyen cümleler bunlar." diyordu. Gerçekten de o on dakikalık süre zarfında ne çok şey düşünmüştük sınıfça (?). Açlığa sürüklenen Afrika'yı düşünen, yarım bıraktığı romanın sonunu merak eden, Hakkari'nin kentleşme sürecini ne zaman tamamlayacağını merak eden birçok arkadaşım... Öğretmenimiz, her okuduğu kâğıda "yalan" diyordu. Biz, susmayı yeğliyorduk. Kâğıdına ne zaman sıra gelecekti? Bakalım bu kez ne diyecek gibi sorular canımı iyice sıkılmıştı. Kararlıydım ama savunacaktım bu kez kendimi. Ve nihayet... Masum bir çocuğun aç bırakılmış gözbebeklerinde beyaz bir kedere bürünmüş, evcil yaralarımın kâğıdı... Öğretmenim, yüzüme baktı, güldü ve:

– Erhan, teşekkür ederim. Yazdığın cümleye inanıyorum.

Berçelan'ın yerleşik yalnızlığından ruhuma doğru inen derin bir ferahlığı yudumluyordu bedenim. Hiçbir şey iken, her şey olmaya müsait bir yaşam parıltısıydı bu karşılık. Filizlenen bir şeyler vardı, evet hala tükenmeyi reddeden bir şeyler... Öğretmenimiz ekledi:

– Arkadaşınız 'Sümbül'ün başucunda bir bulut ne hissederse' diyor. Orada bekleyen bir bulut var, doğru bu. Görkemli, kendisi gibi durabilen, yaratılışındaki mucizeye tanıklık eden bir bulut hem de. Görkeme bakıp, utancından kapkara kesilen ve zamanı gelince yağmur damlalarına dönüşen bir bulut... Ekmek olan, su olan bir bulut... Şiire ilham, çiftçiye buğday, çimene renk olan bir bulut. O bulut, boş yere mi bekliyor? Hayır! Arkadaşınız o buluta benzetiyor kendisini. Buna

içtenlikle katılıyorum. Karşısında hepimizin şaşakaldığı, dilinde söyleyecek tüm kelimeleri yuttuğu bizler, Dünya'nın en görkemli bulutları değil miyiz? Yağmur olmaya, çoğalmaya müsait... Yaratmanın en ateşli ispatları... Nedense sizler, hiçbir şey olamayacağınız kanısındasınız. Bakın geçen derslerden birinde arkadaşınız denizi çizmişti bir kâğıda. Size uzak bir kavram değil mi deniz? O, sizin hayallerinizden kâğıtlara yansımışsa; gerçekleştireceğiniz ne kadar şey vardır düşünsenize! Haydi, kendiniz için bulut olmayı deneyin.

Gözlerim buğulanmıştı, kendimi zorladım, olmadı. Ağladım... Utandım başlangıçta, sonra bir daha doya doya ağladım hem de. Karar vermiştim bulut olmaya artık. O gün, 1994 senesinde...

Günlerimi değerlendirdim ve öğretmen oldum, bu direnmemle bulut oldum. Çoğalmak, umut, ekmek, buğday olmak için...

Yıllar sonra bir seminere katıldım, bir yaz mevsimi, öğretmen olarak... Seminerde konuşmak için karşımıza geçeni tanıyordum, öğretmenimdi. Uzun ve hararetli bir tartışma vardı. "Nasıl öğretmeli, ne yapmalı dönüşüm için?" gibi bir konuda herkes fikrini beyan ediyordu. Ben de parmak kaldırdım:

– Hocam, bulut olmayı öğretmeliyiz.

– Ne demek o?

– Bulut; zamanı gelince koyulaşır, parçalanır, çoğalır, umut olur, ekmek olur. Bakın, bizim gibi...

Öğretmenim, beni tanımıştı. Gözleri doldu, titrek bir sesle:

– Harika! dedi

Herkes, çıldırduğımızı düşünerek bizim dediklerimizi anlamaya çalışıyordu, kafalarda tek bir soru vardı: "Bulut olmak da ne demekti?"

2006 Mansiyon Ödülü / Trabzon

YAĞMURLA GELEN ADAM

Nebahat EYÜPOĞLU*

Ağustos ayının son haftalarıydı, aylardır ne bir yağmur damlası düşmüştü alnımızı serinletecek, ne bir nefes rüzgâr esmişti bağrımızı ferahlatacak. Yerden fışkıran ne varsa; ot, çöp, börtü böcek önce başlarını günlerce havaya dikmişler, bekledikleri gelmeyince bu sefer tekrar toprağa sığınırcasına başlarını yere eğmişlerdi. Benim memleketimde ağaç çok azdır. Bütün dünyada ağaçlar az sanırdım o zamanlarda; hep çatlayan topraklar, suya hasret uçsuz bucaksız bozkırlarda yaşar bilirdim bütün insanları, hiç de öyle olmadığını yıllar sonra anlayacaktım. Daha pek çok şeyi anladığımı ve öğrendiğimi gibi... Biz çorak toprakların bağrında yetişmiş çocuklar, ayaklarımız çıplak, saçlarımız taraz taraz, elimiz yüzümüz kir pas içinde, güneşten çatlamış yanaklarımızla suya hasret o topraklarda alabildiğine özgür, dünyadan habersiz yaşadık.

Okulların açılmasına az bir zaman kalmasına karşın köye ne gelen ne giden vardı. Okulun defalarca sıvanmış dış cephesi dış etkenlere karşı koyamamış; sıcaktan, soğuktan dökülmeye başlamıştı. Camları kir pas için-

* 1966 yılında Kırşehir'de doğdu. İlkokulu Kırşehir'e bağlı Kızılcaköy'de bitirdi. Ortaokulu ve liseyi İzmir İnönü Lisesi'nde yatılı olarak okudu, Kırşehir Lisesi'nden mezun oldu. 1989 yılında Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 1994 yılında Ankara'da öğretmenliğe başladı. İki yıl Artvin Lisesi'nde çalıştı. Halen Trabzon Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

de terk edilmiş bir viraneyi andırıyordu. Zaten okulumuzun garip bir de hikâyesi vardı, ben o zaman çocuk aklımla pek idrak edemiyordum. Okul devlet arazisine değil de Hacı Kasımların arazisine yapılmış ya da Kasım Dayı devletten hakkını alamadığı için arada bir galeyana gelir, “Bu okul benim malım sayılır, istesem kökünden dinamitlerim” diyerek, köy muhtarı İsmail Dayı’yı çileden çıkarırdı. Tabii biz çocukları da korkuturdu. Zaten torunu, tel boyun, yelken kulak Kadir, “Bu okul bizim akıllım” diyerek, arada bir burnunu havaya dikerek gezerdi. Peki, o zaman neden okulun kapısının üstünde TC Milli Eğitim Bakanlığı İlkokulu diye yazardı? Ben o zamanlar köyümüzün ağaçsızlığını anlamadığım gibi bunu da çözemedim. Okulun hemen yakınında bir de lojman vardı, öğretmen lojmanı. Gelen öğretmen orada kalacaktı, fakat gelen öğretmen olduğu halde, kalan öğretmen hiç olmamıştı. Geçen yıl gelen öğretmen on gün köyde kalıp, bir ay giderdi, sonra biraz daha kalır, iki ay kaybolurdu. Sonra da hepten gittiği için lojmanda kalmaya pek zamanı olmamıştı. Zaten yıl sonunu beklemeden, bize karne bile vermeden gitmişti. Biz karnelerimizi daha sonra gelen bir Milli Eğitim görevlisinden almıştık. Kısacası bu lojman hiç kullanılmadan eskimeye yüz tutmuştu. Biz çocuklar geçen yıldan ümidimizi kestiğimiz için öğretmen falan gelir diye beklemiyor, yazın ala sıcağında koşturup oynuyorduk. Lojman da okul da Kasım Dayı’nın ıvır zıvırını koyduğu depo gibi duruyordu.

Her ne kadar okulun açılmasını biz çocuklar umursamaz gibi görünsek de aslında içten içe okulun açılmasını bekliyorduk. Dedemin şehirden geçen yıl aldığı takvimde bir okul resmi vardı, bazen gizli gizli ona bakardım; okul önünde sıra olmuş çocuklar, şiir okuyan başka bir çocuk, öğretmenler... Güzel bir okul, her şey ama her şey bana çok güzel görünürdü. Fakat bilirdim ki ben o çocuklardan değildim.

Bir sabah, her zamanki gibi bir sabahtı, hava gene kapanacak gibi olmuş toplanan bulutlar yağmuru hatırlatıp sonra vazgeçmiş, güneş yine bütün ihtişamıyla ıslıl ıslıl kendini göstermişti. Köyün meydan yerinde, muhtar İsmail Dayı'nın iğneden ipliğe satış yaptığı bir dükkânı, bir de erkeklerin akşamları bir araya geldikleri kahvehane, ilerisinde de camii vardı, okul köyün üst başında, meydanın biraz dışına düşüyordu. İşte tam bu köy meydanına bir kaç günde bir minibüs gelirdi. Gelen her minibüs bize yeni haberler, yeni adamlar, yeni havadisler getirirdi. Minibüsün geldiğini çok uzaktan görürdük. Köyün köpekleri önde, biz çocuklar arkada olanca gücümüzle koşardık minibüse doğru, sonunda içimizden birini ya da bir kaçını sevindirecek bir şeyler çıkardı minibüsten. Kiminin babası gelmiş olurdu, kiminin bir yakını.

Bu sefer minibüs köyümüze zayıf yüzlü, siyah sık saçlı, iri ela gözlü, ince orta boylu bir adam getirmişti. Elinde siyah bir çanta vardı. Kahverengi pantolonu, yolculuktan olsa gerek kırışmış, kısa kollu gömleğinin arkası terden ıslanmıştı. 25-30 yaşlarında genç bir adamdı bu. İnce önce siyah gür saçlarını sol elinin parmaklarıyla geriye doğru taradı, o zaman beni şaşkırtan bir şey oldu; gelen adamın elleri beyaz, parmakları kalem gibi uzun ve biçimliydi. İlk kez bir erkekte bu kadar güzel bir el görüyordum. Dedemin elleri nasırlı, parmakları kalın ve küttü, sadece dedemin değil bütün köyümüzdeki erkeklerin elleri öyleydi ben de pek çok sanmalarım gibi bütün erkeklerin elleri böyle sanıyordum. Birden aklıma geçen yıl gelen öğretmen geldi, acaba onun elleri de mi böyleydi, diye düşündüm. Ama ben onun, değil ellerini hatırlamak, yüzünü bile unutmuştum, çok kalmamıştı ki bizimle. Yeni gelen adam önce hepimizin yüzüne tek tek baktı. Gözleriyle bizi şöyle bir okşadı geçti. Yaklaşık on, on beş kadar çocuk birbirimizin arkasına gizlene gizlene kaçamak bakışlarla süzdük bu yeni gelen yabancıyı.

Kimseye söylemedim ama içimden “Acaba öğretmen mi geldi?” diye düşündüm. Çok sonra bütün çocuklar bunu düşündüklerini söylediler, ama o zaman cesaret edip de ‘öğretmen geldi’ demek hiç birimiz için kolay değildi, çünkü yanılabilirdik, o zaman da diğer çocuklar alay edebilirlerdi. Bunun için ben, en emin olduğum tahmini yürüttüm, samimi arkadaşım Ümüş’ün kulağına eğilip “Sünnetçi gelmiş.” dedim. O da zaten kocaman olan gözlerini ayıra ayıra, anlamadığı halde, “Ben zaten anlamıştım.” dedi. Yeni gelen adam, “Merhaba çocuklar!” dedi. Kimse de ses yok. Aslında hepimiz içimizden “Merhaba” dedik, ama sesli söyleyemiyorduk. Utanıyorduk. Birden Memiklerin tombalak, avurtları şişkin, sarı başlı oğlu Salim, “Merhaba” demesin mi? Bu sefer dirseğimle, önümdeki çocukları ite ite öne geçerek, “Merhaba, siz sünnetçi misiniz?” diyerek atıldım. Ortalıkta bir sessizlik oldu, herkes sus pus gelecek cevabı bekliyordu. Hemen arkamdaki Bedirlerin küçük Zeki acıklı bir iç geçirdi. Gelecek cevap herkesten çok onu ilgilendiriyordu çünkü. Yeni gelen adam gülümsedi, eğildi, saçımı okşayarak, “Yok, ben öğretmenim!” demesin mi? Bütün çocuklar önce kısa bir şok geçirdik. Tabii bu arada benim tahminimle alay etmeyi bile unutan çocuklar bir an önce evlere koşup haber vermeyi istiyorlardı, en başta da ben... Zaten İsmail Dayı, dedem, bir kaç köylü yeni gelen adamın, yani öğretmenimin yanına gelmişlerdi.

Biz çocuklara koşa koşa evlere gidip haber vermek kalıyordu. Her zaman lastik ayakkabılarımı giyen ben, bugün terlik giymiştim, içimden bu duruma sinir oluyordum, çünkü Memiklerin tombalak, avurtları şişkin sarı başlı Salim’in benden önce eve varıp haber yetiştirmesini içime sindiremiyordum, bu terliklerle de koşamıyordum. Terliklerimi elime aldım ve hem eve doğru koşuyor hem de olanca gücümle bağırıyordum, “Nineee, önlüğümü hazırla, öğretmenimiz geldiii!” Ninem avluya

çıkmuş, bana bir şey oldu sanmış olacak ki telaşla ellerini eteklerine sile sile bana doğru geliyordu.

O gün bütün çocuklar bir başka sevinç yaşıyorduk. İçim içime sığmıyordu. Hemen yarın olsun okula gidelim istiyordum, bu sene ilkokul 3. sınıfa gidecektim. Nineme ve bana göre okulun en çalışkanı bendim. Yine öyle olmak istiyordum. Ama ertesi gün okula gidemedik, çünkü önce okulun tamir görmesi, öğretmenin lojmana yerleşmesi gerekiyormuş. Olsun buna da razıydım yeter ki öğretmenimiz gitmesin, ben bir kaç gün daha bekleyebilirdim. Bu arada önlüğüm çıkarıldı, yıkandı, temizlendi benimle birlikte okula gitmeyi bekliyordu.

Öğretmen Ömer Bey, dedem böyle diyordu, ama biz hemen onu sahiplenmiştik Ömer Öğretmenimizdi o bizim. Yakışıklı, güler yüzlü, sevgi dolu bakışlı, cana yakın, yürekli bir adamdı. Köylüye hemen kendini sevdirdi, onlarla camiye gider, sohbet eder, şaka yapardı. Okulun açılması için amele gibi çalıştı, badana yaptı, boya yaptı, sıraları dışarı taşıyıp köylülerle tamir etti. Biz çocuklar kuşlar gibi çevresinde koşuyor, ona biraz daha yakın olabilmek için birbirimizle yarışlıyorduk. Ama birbirimize söylemekten, hatta kendimize bile itiraf etmekten korktuğumuz bir şey vardı ki o da, bir gün onun da diğer öğretmenler gibi gideceği korkusu... Köyden bir kaç kadın lojmanı temizlediler, ben de yardım ettim onlara, su taşıdım, temizlik bezi getirdim. Aslında daha çok şey yapmak istedim, ama ayak altında dolaşıyorsun diyecekler diye fazla yaklaşmadım, bolca su taşıdım.

Her akşam bir aile öğretmenimize yemek götürüyordu, ama ben istiyordum ki her gün bizde yesin ya da biz götürelim yemeğini. Çünkü diğer öğretmenler belki de yemekleri beğenmedikleri veya yemek yapamadıkları için gitmişlerdir diye düşünüyordum. Ninemin iki ayağını bir pabuca sokuyor, her akşam surat asıyordum, ille yemeğini biz götürelim diye.

Bütün hazırlıkların tamamlanıp okula bir an önce gitmenin sabırsızlığını yaşarken bir sabah, öğretmenimizi köy meydanında, kahvenin önünde minibüs beklerken gördüm. Bütün dünya başıma yıkıldı, elinde siyah çantası, geldiği elbiseleriyle bekliyordu “Gidiyor” dedim içimden. Gözlerime yaşlar hücum etmişti, içimde kocaman bir ağırlık, yavaş yavaş yanına yaklaştım, fakat daha fazla ileri gidemedim, sormaya bile cesaretim yoktu, ama o beni görmüştü, yanına çağırdı, çekine çekine yaklaştım, yüzüne bakamadan, yüzüne bakamıyordum, çünkü ağlayabilirdim: “Öğretmenim gidiyor musunuz?” dedim. “Evet, ama geleceğim, şehre inmem lazım, okula bir şeyler getireceğim, bir de eşyalarımı alacağım.” dedi. O zaman yüzüne bakabildim. Yıllar sonra öğretmenim bana, kahvenin önündeki o ışıltılı, sevgi dolu, yalvaran bakışımın onu bu köye bağlayan nedenlerden biri olduğunu söylemişti.

Memiklerin tombalak, avurtları şiş, sarı başlı oğlu Salim’i hiç sevmezdim, sevmezdim, çünkü kızları küçümser, sürekli alay eder, oyunumuzu da bozardı. Fakat onun da en az benim kadar Ömer Öğretmen’i sevdiğini ve beklediğini o günlerde anlamıştım. Çünkü ben Ömer Öğretmen’in köye döneceği günü beklerken o da kimseye sezdirmeden beklerdi. Minibüsün geleceği yolun üst başında o, alt başında ben, en samimi arkadaşım Ümüş, Nesrin, Semra... dönüşünü beklerdik öğretmenimizin. Çocuklarda zaman kavramı çok gelişmemiştir, bu yüzden de öğretmenimizin ne kadar süre gelmediğini bilmiyorum, ama biz çocuklara çok uzun bir süre gelmişti. Hatta kimi günler gelen minibüsten inmediğini gördüğüm zamanlarda, ümidimi keser gibi olur mahzunlaşırdım. Ama giderken “Geleceğim” demesini de unutmuyordum. Tel boyun, yelken kulak Kadir, “Gelmeyecek, bu köye öğretmen gelmeyecekmiş, biz başka köydeki okula gidecekmışiz.” gibi ileri geri sözler sarf ediyordu,

güya babası demiş falan... İnanmıyordum ona, gelecekti söz vermişti. Bir akşam yatağımda sıkıntıyla uyumaya çalışırken ninem birden öğretmeni sordu dedeme, nefesimi tutup dedemin ne diyeceğini bekledim. Çünkü ben öyle çok soruyordum ki "Neden gelmiyor veya ne zaman gelecek öğretmenimiz?" diye, bıkmışlardı benden artık, azarlayıp susturuyorlardı. Dedem: "Burada sosyal hayat yok, sıkılıyorlar, kolay değil köy yerinde yaşamak, ne yapsınlar alışmışlar büyük şehirlere." dedi. O zaman "Sosyal hayat ne demek acaba?" diye düşünmüştüm. İlkokul dördüncü sınıfta bir Sosyal Bilgiler dersi vardı, acaba onunla bir ilgisi var mıydı? Nasıl bir şeydi bu sosyal hayat da o olmayınca sıkılıyordu? Bunu aklımın bir köşesine yazıp gelince öğretmenime sormaya karar verdim. Demek ki benden başka inanan yoktu öğretmenin geleceğine. Bu beni daha da kahrediyordu.

Ve bir sabah beklediğimiz minibüsten indi, bu sefer eli kolu doluydu; bir sürü paket, kutu, çanta vardı elinde. Hepimiz, köyün bütün çocukları, hatta Bedirlerin küçük Zeki bile, hiçbir zaman beline tam oturmayan pantolonunu tuta tuta koşuyordu. Herkesten önce ben koştum, bu sefer hazırlıklıydım, lastik ayakkabılarımı giymiştim. Hepimiz ellerimizde poşetler, çantalar, kutularla okula doğru koşar adım gidiyorduk. İsmail Dayı'nın, "Oh oh, hadi yavrular, göreyim sizi." sözleri bizi daha da coşturuyor, kan ter içinde elimizdekileri okula taşıyorduk. Ve ben o gün ilk kez bir insanın sözüne güvenilebileceğini öğrenmişim; güvenmeyi, inanmayı öğrenmişim, bana öğrettiği ilk şey bu olmuştur Ömer Öğretmenimin. Beni bugün bile şaşırtan şu olmuştur ki, o gün beklediğimiz bir şey daha gelmişti öğretmenimle, Yağmur... Aylarca beklenen yağmur... O gün bütün gün bereket yağmıştı gökten, toprak yağmura biz öğretmene olan susuzluğumuzu doya doya içmiştik.

Ömer Öğretmen getirdiklerini okula yerleştirdi, ertesi gün de hepimizi okula çağırđı. Bütün çocuklar sevinç içinde hazırlandık. Benim saçlarım çok uzundu, ninem tararken çok acıtırdı, ince dişli tarakla tarardı, böylece saç diplerim de temizlenirmiş; bit, pire ne varsa dökülmüş. Şimdi ne zaman saçlarımı tararken acısa, sabahları okula giderken ninemin saçlarımı çekiştire çekiştire tarayışı gelir aklıma. Herkesten önce okulda olmanın hevesiyle okul bahçesine vardığımda Memiklerin tombalak, avurtları şiş, sarı başlı oğlu Salim'i, tel boyun yelken kulak Kadir'i, bir de dayımın kızı sarı Safiye'yi görmeyeyim mi, tabii bozuldum, hiç umursamaz gibi davranıp bir kenarda Ömer Öğretmen'in gelip okulu açmasını beklemeye başladım. Yavaş yavaş köyün bütün çocukları bahçede toplanmaya başlamıştı. Köyümüz, çocuklarını okutmaya hevesli, eğitime önem veren insanlardan oluşuyordu, ama yoksul bir köydü, imkânsızlıklar yüzünden çoğu çocuk ilkokuldan sonra okuyamıyordu.

Bir süre sonra Ömer Öğretmen elinde anahtar, gülümseyerek geldi, kimimiz utangaç utangaç saklanıp, kimimiz önce beni görsün diye öne öne çıkarak çevresinde toplandık, bizi önce sıraya soktu, boy sırasına. Canımı sıkan bir şey vardı ki bazı çocuklar önlük giymeden gelmişlerdi. O zamanlarda çocuk aklımla yoksulluğun ne demek olduğunu pek kavrayamıyordum. Kimi çocukların önlük alacak parası bile yoktu. Oysa bana göre her çocuğun bir önlüğu olmalıydı. Ömer Öğretmen hiç kızmadı önlüksüzlere, oysa ben kızırıyordum. Okul açıldıktan kısa bir süre sonra hepimizin siyah önlüğu, beyaz yakası oldu. Nasıl mı? Ömer Öğretmen bunun için de şehre gidip bir kumaşçıyla ve bir terziyle anlaşarak indirimli önlük diktirdi önlüğu olmayan çocuklara. Hepimize indirimli kitaplar aldı, ikinci el. Kalemlerimizi İsmail Dayı'nın dükkânından aldık. Defterlerimizi Ömer Öğretmen getirdi şehirden. Onu nasıl getirdi bilmiyorum,

ama o isterse bize dünyayı bile getirebilirdi, yağmuru bile getirmemiş miydi gelişiyse?

Ve biz derslere başladık. Var gücümüzle çalışıyorduk, hepimiz bir sınıftaydık. "Aferin! İşte bu benim istediğim çocuk" sözlerini duymak için elimizden ne gelirse yapıyorduk. Ben okumayı çok seven bir çocuktum. Bana çeşit çeşit hikâye kitapları verirdi. Daha ilkokulda dünya klasiklerinin pek çoğunu okumuştum; Sefiller, Şeker Portakalı, Ömer Seyfettin, Sait Faik, ...

Her şey çok güzeldi, sımsıkı bir sevgi bağıyla bağlanmıştık Ömer Öğretmen'e. Sınıfta bir soba vardı, hepimiz odun getirirdik evden gelirken. Hamdi Emmi okulun müstahdemiydi. Parasını köyden toplayıp Öğretmenimiz de üstüne koyar, verirdi maaşını. Sobayı Hamdi Emmi yakardı.

Hepimiz artık okullu olmuştuk, Ama içimdeki "Öğretmenimiz gider mi?" duygusunu atamıyordum. Çünkü üç sene yarım yamalak okumuştuk, gelen öğretmenler kalıcı olmuyordu hiç. Ömer Öğretmen hafta sonları giderdi bazen, ama pazar akşamı bilirdik ki geri dönecek, içimizde korkuyla karışık bir ümitle beklerdik dönüşünü.

Bir sabah hiç beklemediğimiz bir şey oldu, pazar akşamüzerydi, minibüsten Ömer Öğretmen'le birlikte bir de kadın indi. Kıvrır kıvrır saçlı, esmer narin bir genç kadındı. Hemen ertesi gün de bir kamyonetle bir kaç parça eşya geldi. Öğretmenimizin eşiymiş bu yeni gelen güzel kadındı. Oldukça mesafeli, dudaklarında soğuk bir gülümseme her şeye süzer gibi bakan, pek konuşmayan bir kadındı bu. Ne yazık ki, bu kadın geldikten sonra Ömer Öğretmenimizin değiştiği hiç birimizin gözünden kaçmadı. Eskisi gibi değildi; gözlerindeki eski ışıltı yoktu, dalgındı, hatta zaman zaman sinirli oluyordu. Hiç birimize bağırmasa, sesini yükseltmezdi ama bakışıyla bizi

çok etkilerdi, anlardık ki Ömer Öğretmen kızdı, hemen çeki düzen verirdik kendimize. İşte bu halleri sık olmaya başladı. Ben çocuk aklımla öğretmenimin mutlu olduğunu seziyordum. Çok üzülüyordum, o kadına kıızıyordum, nasıl üzebilirdi böyle bir adamı, nasıl kıyardı, aklım almıyordu.

Ömer Öğretmenimin mutsuzluğunun nedenini de ninemle dedemim konuşmalarından öğrendim. Biz çocuklar dinlemez gibi görünür, ama her şeyi dinler, kendi kafamızda yorumlarız. Öğretmenimin eşi mutlu değildi bu köyde, gitmek istiyordu, huzur vermiyordu adama. Öyle diyordu ninem, dedeme. Bunu öğrendiğimde içime bir ateş düştü, gidecekti Ömer Öğretmen, o da bırakacaktı bizi. Şimdi bile sevdiklerimden biri uzak bir yere gidecek olsa içimde o günkü duyduğum acıyı duyarım. Bu farklı bir acıdır, çaresizliğin verdiği, onmaz bir acı... Hiç bir şey yapamazsın, sadece seyredersin, elinden hiç bir şey gelmez, sadece dua edersin "Ne olur gitmesin!" diye...

O seneyi öylece bitirdik. Bana çok şey öğretti o bir sene, sadece bana değil diğer çocuklara da öğretti. Bir insanın işine ne derece bağlı olabileceğini, severek bir işin nasıl başarılabileceğini, her şeyin bir çaresi olduğunu ve en önemlisi de insanı sevmeyi öğretti; çıkarsızca, beklentisizce bir insana bağlanmayı öğretti. Hepimiz bir üst sınıfa geçmiştik. Ömer Öğretmen bir gün şöyle demişti "Bu sınıfta çok iyi yerlere gelecek çocuklar var, hepiniz zeki çocuklarsınız, hepinizi iyi yerlerde göreceğim." Bu sözler bizi motive ediyordu. Canla başla çalışıyorduk.

Ertesi yıl, öğretmenimizi aynı ümitle ve heyecanla bekledik. Ve söz verdiği gibi yine bir yağmurlu günde çıkageldi. Yanında eşi ve küçük bir bebekle. Oğlu vardı öğretmenimizin Ceyhun isminde, mini mini bir bebek. Onu da bastık bağrımıza. Yıl ortasında öğretmenimizin mutsuzluğu iyice artmıştı. Oğlunun varlığı bile onu

mutlu etmiyordu. Bir gün köyde öğretmen lojmanından yüksek sesler geldiği söylentisi yayıldı. Zaten biz çocuklar öğretmenimizin dalgınlığından kötü şeyler olduğunu seziyorduk. Ve bugün hala bunu, yani öğretmenimizin mutsuz olduğunu, bir gün gidebileceğini birbirimize bile söylemekten kaçındığımızı biliyorum. Yıllar sonra eski arkadaşarımla bir araya geldiğimizde bunu itiraf edebilmiştik

Bir sabah lojmanın önüne bir kamyonet geldi, evdeki eşyaların bir kısmı sessizce kamyonete yüklendi. Eşyalar yüklenirken yardım etmedim. Bir kenarda ellerim çenemde, oturup sessiz sessiz seyrettim. İçimde bir ağlama duygusu kabarıyordu, ama ağlamaya bile gücüm yoktu, çocuk kalbimle kırılmış, incinmişim. Bütün güvenim zedelenmiş, bütün sevincim sönmüştü, devamlı yutkunuyordum. Ben öğretmenim de gidecek sanıyordum oysa giden eşi ve oğlu oldu. Eşyalar gittikten sonra herkes dağıldı. Akşam olmak üzereydi. Bu sefer çiseleyen yağmur hiç birimizi mutlu etmiyordu. Ben de ninem kızarıp diye eve doğru gidecekken, birden geri döndüm, çocuk yüreğimle öğretmenimin o anda ne kadar üzgün olduğunu hissedebiliyordum. Öğretmenimi çağıracaktım, "Bize gidelim öğretmenim, ninem sizin sevdiğiniz yoğurt çorbasından yaptı." diyecektim. Aslında bilmiyordum ninem ne yemek yaptı, yoğurt çorbası yapmadıysa da ben yaptım diyecektim, kafamda bunları kurarak eve yaklaştım. Cesaret edip kapıya vuramadım, dolandım, pencereden seslenmeyi düşündüm, uzandım pencereye ve o anda ömrüm boyunca unutmadığım o sahneyi gördüm. Ömer Öğretmen yarı boş odada, bir sandalyeye oturmuş ağlıyordu. Dondum kaldım. İlk kez bir öğretmenin ağladığını görüyordum. O ki her şeyi başaran, her şeye göğüs geren, bize hayatı sevmeyi öğreten, şarkılar söyleten, bizimle top oynayan, şiirler ezberleten, gülen, güldüren adam. Oraya, pencerenin altına çöktüm ben de ağladım,

ağladım, ağladım... Ve ben bu sırrı çocuk kalbimle hep taşıdım, yıllarca kimseyle paylaşmadım.

O bizimle kalmıştı, O, ailesini değil bizi seğmişti, bırakmamıştı bizi, o öğretmenliğin en zor olanını seğmişti; köy öğretmenliğini... Yıllar sonra, "Sadece bir yıl daha ver, sonra gideriz, bu çocuklar okuyacak, içlerinde çok zekiler var, yazık olur gidersem, bir sene daha, sadece bir sene daha kalalım." dediğini, ama eşinin kendisini dinlemediğini anlatacaktı bana. Bizimle kaldı, bizi parasız yatılı sınavlarına götürdü, ümit bağladığı öğrencilerin çoğu sınavı kazandı. Belki de köyümüz, tarihinde ilk defa en başarılı öğrencilerini o yıl verdi. Memiklerin tombalak, avurtları şişkin, sarı başlı Salim burslu olarak gittiği Kanada'da öğrenimini tamamladı bir üniversitede gıda mühendisi profesörü oldu. Tel boyun yelken kulak Kadir, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi, akademik kariyer yapıp profesör oldu. Semra, kadın hastalıkları uzmanı oldu. Ümüş (adının Ümmühan olduğu nu çok sonra öğrendiğim samimi arkadaşım) İngiltere'de mastır yapıp üniversitede öğretim üyesi oldu. Ve burada sözünü etmediğim pek çok arkadaşım çok iyi yerlere geldiler. Çünkü, Ömer Öğretmen bize okuma azmi verdi, bize yardım etti, elimizden tutup içimizdeki cevheri ortaya çıkardı; hürmetle öpülesi o güzel elleriyle benim çorak topraklarımda nice fidanlar yetiştirdi.

Ben mi? Ben okuduğum bölüme dereceyle girdim, belki çok farklı bölümler okuyabilirdim, ama öğretmen olmak istedim. Ben yağmurla gelen o adam için, öğretmenim için, başka fidanları sulamak için ağaçları ve yağmuru bol bir şehirde öğretmen oldum. Ömer Öğretmenim ise bizi mezun ettikten sonra bir yıl daha kalıp başka yere gitti. Bundan bir süre önce de vefat etti. Ruhu şad olsun. Ve onun gibi nice Ömer Öğretmenlere selam olsun.

2006 Mansiyon Ödülü / İstanbul-1

EYLÜL AKŞAMI

Enver AYDIN*

Yılları geride bırakarak, geleceğe doğru usul usul ilerlemek. Geçmiş bir hatıra defteri gibi koltuğunun altına almak ve yüksek bir tepeye çıkarak rüzgârın söylediği şarkılara kulak kesilmek. Vatanını, yaşadığın şehri, dostlarını ve öğrencilerini tebessümle seyrettikten sonra o defteri koltuğunun altından çıkarmak ve iştahla okumaya başlamak. Çocukluktan gençliğe, gençlikten yetişkinliğe doğru adım adım büyümek; artık daha dingin, daha olgun ve derin bir duruş edinmek olsa gerek.

Geçmiş çok daha iyi görüp seyredebiliyor insan. Yaşanılan olayların, daha net görülebilmek için; sanki akıp giden zamanla birlikte mayalanarak hatıralara dönüşmeleri ve kendilerine yıllar sonrasının pencerelerinden bakılacağı günü beklemeleri gerekiyor. Yaşandığı an farkına varılmayan ayrıntılar, yıllar sonrasının penceresinden kafamızı uzattığımız an da bize göz kırıp tebessüm ediyorlar. Hani ağlasak mı gülsek mi, sevinsek mi üzülsek mi diye şaşkına döneriz ya bazen, ben ne zaman hatıralarıma uzanmaya kalksam, bu şaşkınlığın, bu garip ruh halinin istilasına uğradığımı fark ediyorum. Hüznün bir karabasan gibi yüklendiği anlarda tebessüm ediyor olmak...

* 1976 yılında Sakarya'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Sakarya'da tamamladı. 1998 yılında Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Halen Güneşli İlköğretim Okulu'nda Beden Eğitimi Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Şimdi yıllar öncesine dönüp, hayatıma yön veren, örnek ve asil tavırlarıyla beni derinden etkileyen öğretmeni düşünüyordum, yine aynı garip ruh haline bürünüyorum. Orta son sınıf öğrencisiydim. Babamın işleri kötü gitmiş, işini kaybetmiş ve büyük borçlar altına girerek uzun bir süre ortadan kaybolmuştu. İcralık olmuş ve evimizde ne varsa kaybetmiştik. Her kapı çalışında ve telefonun sesini duyduğumda, göğüs kafesime kocaman bir ağırlık oturur, kalbim daha hızlı atmaya başlardı. Ya bir avukat olurdu arayan, ya sert, buyurgan ve ürkütücü bir ses tonuyla, üst perdeden konuşan bir alacaklı ya da polis. Hatırlıyorum da, elektriklerin ve suyun kesilmesine ne kadar üzölmüşsem, telefonumuzun kesilmesine de o kadar sevinmiştim. Sırf ev sahibine yakalanmamak ve onun “Baban nerede, ne zaman gelecek. Kirayı ödeyin yoksa evden atacağım hepinizi.” sözlerini işitmek için apartmanın kapısında anahtarı sessizce çeviriyor ve ışıkları bile açmadan karanlıkta evimize bir hayalet gibi giriyordum.

Ve kış! Evde yer yatakları, battaniyeler ve yakıt olmadığı için bir işe yaramayan derme çatma sobadan başka hiçbir şey yok. Bu manzaradan kaçmak, annemi ve iki kardeşimi karanlıkta battaniyelere sarılmış öylece otururken görmemek için zamanımın çoğunu dışarıda geçiriyor, annemin ağlayışlarından uzaklaşmak için kendimi sokaklara atıyor, geç vakitlere kadar orada burada sürtüyordum. Bir gece en yakın arkadaşımın birlikte, onun evine çok yakın bir keresteciden tahta parçaları çalmaya karar verdik. Planımızı uygulamaya koyup bir çuval tahta parçasını sırtlandığım an, annemin ve kardeşlerimin yaşayacağı sevinci düşünüyordum sadece. Anneme sunacağım gerekçe de hazırđı; keresteciye yardım ettik ve karşılığında da bu çuvalın içindekilerle mükâfatlandırıldık!

Yakalandık!

Ben çuvalı sırtlanıp keresteciden çıkarken biri görmüştü bizi. Görmüş ve arkadaşımı da tanımişti. Ertesi gün dersten çağrıldığımda, müdür beyin odasında polisler bekliyordu bizi. O an hissettiğim korku, utanç ve heyecan, izahtan varestedir.

Arkadaşımınla birlikte karakola gittiğimizde ne yapacağımı bilmiyordum. Artık utançtan çok, korku ve sahipsizlik duyguları içindeydim. Çaresizlik, şaşkınlık. . Telsiz sesleri nasıl da tırmalamıştı kulağımı, polisler bu işi nasıl yaptığımızı sorduklarında dilim nasıl da tutulmuştu. Konuşamıyordum bile.

Bir an onu gördüm. İçimde utançla karışık bir umut belirdi. Koridorun hemen karşısındaki odaya girerken bana baktı, göz göze geldik. O bakışta anlayış vardı, “senin için geldim” vardı, o bakışta “seni önemseydiğim için buradayım, endişelenme, çözeceğim bu hadiseyi, kurtaracağım seni” vardı ve “neden böyle bir şey yaptın ki çocuk, keşke yapmasaydın, başını derde sokmasaydın” vardı biraz da. Yıllar geçmesine rağmen, o yüz, o ifade, o bakışlar hala capcanlıdır hafızamda. O gözleri şimdilerde çok daha net okuyorum. Öyle heybetli gelmişti ki bana o an; kimsesizliğimi, çaresizliğimi ve korkularımı alıp götürmüştü varlığıyla.

Liseye geçtiğimde edebiyat hocam olacaktı, ama o yıllarda Türkçe öğretmenimdi o benim, Ali’ydi ismi. Nasıl yaptı bilmiyorum ama bizi kurtardı. Karakoldan çıkmak üzereyken bir kadının ağlayarak konuştuğunu fark ettim, annemdi. Onu teselli eden yine Ali Öğretmen oldu.

Okulun hemen yanındaki karakolun kapısından çıkarken beni yeni bir sürpriz bekliyordu. Polisler tarafından götürüldüğümüzü duyan öğrenciler okulun duvarlarına dizilmişlerdi ve ben o kalabalığı gördüğüm an yerin dibine geçmiştim. Gözlerimi yerden kaldırmadan oradan uzaklaştım ve ağlaya ağlaya eve gittim. Saklanacak en emin yer uykuydu, kendimi yatağa atıp üzerimi de sıkı-

ca örttüm. Karar vermiştim, okula bir daha gitmeyecektim. Henüz uykuya dalmadan annem geldi ve benimle konuşmaya çalıştı. Ona okulu bıraktığımı söyledim. Hiçbir güç oraya gönderemezdi artık beni. Bir hırsızdım ve bana aşağılayıcı gözlerle bakacak onca kişinin arasında bir dakika bile duramazdım. Uykuya dalmışım.

Omzumdan sarsan bir elle uyandım. Onun eliydi. Bir kez daha göz göze geldik ve hızla toparlandım. Gülüm süyordu. Okula gitmeyeceğimi söylediğim için endişelenen annem, ondan benimle konuşmasını rica etmiş. Bana kendi çocukluğundan, bakkaldan şeker aşırıldığından, hatta bir keresinde komşusunun ördeğini bile arakladığından bahsetti. Bunları anlatırken gülüyor ve beni, yaşanan her kötü olayın yıllar sonra tebessümle hatırlanacak anılara dönüşeceğine inandırmaya çalışıyordu. Bakışlarında, duruşunda, gülüşünde ve sözlerinde beni utandıracak en ufak bir iz yoktu. O konuştuğça rahatlıyordum. Yaptığının bir hata olduğunu ama bunu bir daha tekrarlamayacağıma inandığımı söyledikten sonra, kendisinin, çocukluğunda çok daha büyük hatalar işlemiş olduğunu ekledi. Bu hatanın bütün enerjimi, yaşama sevincimi ve heyecanımı emerek beni elden ayaktan kesmesini, çok daha büyük hatalara kapı aralamasını engellemiş ve beni okula gitmeye ikna etmişti. Ertesi gün okul kapısında bekleyeceğini ve beni görmediği takdirde evime gelip sürükleye sürükleye götüreceğini söylerken, yüzünde buyurgan ve kızgın bir ifade değil, rahatlatıcı ve babacan bir gülümseme vardı.

Üç beş gün kadar sonra, bir kış boyunca yetecek kadar odun ve kömür gelmişti eve. Bu yakıtın babamın gönderdiği parayla alındığını söyleyen annem bana gerçeği yıllar sonra itiraf edecekti. Ali Öğretmen'in işiymiş bu, bana söylenmemesini de o istemiş. Gerçeği öğrendiğimde üniversitede okuyordum ve o an dalıp gittiğimi, öğretmenimi bir kez daha hürmetle andığımı, minnet

duygusuyla dolup taşığımı ve hayalimde uzanarak o mübarek ellerini öptüğümü hatırlıyorum.

Artık çocukluktan gençliğe adım atmıştım. Lise ikinci sınıftaydım ve sırlıslıkam âşık olmuştum. Garipliğe bakın ki, kalbini sevdiğine açmaya cesaret edemeyen ben, böylesi bir meselede Ali Hoca'ya açılmaya cüret edebilmişim. Ne tepki vereceğini bilmiyordum ama yardıma ihtiyacım vardı. Birine anlatmasaydım boğulacaktım sanki ve o kişi de Ali Hoca olmalıydı. Beni dinledi, dinledi dinledi... Bugün bile aklımdan çıkmayan şu sözü söyledi ilk önce: "Her şeyde olduğu gibi, sevgide de onuru ayakta tutmalı insan. Hem kendi onurunu hem de sevdiğinin onurunu." Anlayışına hayran olduğumu bugün çok daha iyi anlıyorum. Aşk öcü gibi gösterip beni korkutmak yerine, onun nasıl bir şey olduğunu anlatmayı ve aşkın onurunun nasıl korunacağını öğretmeyi tercih etmişti. Yıllar sonra kendimi parolasam da bugüne geri dönemeyeceğimi ve ileride bir pişmanlık duymamak adına, istersem gidip onunla konuşabileceğimi söyledim.

Gittim, konuştum ve "dost olalım seninle" gibi bir teselli sözüyle reddedildim! Tepeden tırnağa yıkılmış bir şekilde hocama koştum, gülümsedi ve "Yaz" dedi. Şaşkın şaşkın yüzüne baktım. "Aşkın yaz" diye devamını getirdi sözünün. Ve o günden sonra yazmaya başladım ben. Aşkımı yaza yaza yazmaya âşık oldum. Ve şimdi bana "Yaz" diyen o dev yürekli adamı yazıyorum. Asla kâfi gelmeyecek sözlerim onu anlatmaya, biliyorum, zira ayrıntılara dalmaya kalktığımda kalemimin soluksuz kalacağını hissediyorum.

Lise üçüncü sınıftaydım ve okulun son günleriydi. Öğrencilerin büyük çoğunluğu gelmemişti ve son saat Ali Hoca bizi serbest bıraktı. Arkadaşların çoğu test çözmeye başlamışlardı. Hocam yanıma oturdu ve konuşmaya başladık. Nereden aklıma geldi bilmiyorum, "Hocam, birlikte bir şiir yazalım mı? Bir dize siz, bir dize ben! Ne

dersiniz?" diye sordum. Kabul etti ve ilk dizeyi kendisi yazarak kâğıt ve kalemi önüme uzattı. Düşündüm ama bir türlü hocamın karaladıklarına uygun bir dize bulamadım. Kâğıt ve kalemi tekrar uzatarak hocamdan dizeyi değiştirip yerine başka bir dize yazmasını istedim. Kâğıt yeni bir dizeyle birlikte önüme geldiğinde ben yine kala kalmıştım. Düşündüm, düşündüm, düşündüm... Yine olmamış ve aynı şeyi hocamdan tekrar istemiştim ki, kâğıdı ve kalemi hızla önüne çekip "Anlaşıldı, senden hayır yok. Bu şiiri kendi başıma yazacağım." diyerek ders sonuna kadar başını kâğıttan kaldırmadı. Çıkış zili çaldığında kâğıdı katlayıp cebine koyarken "Kalan kısmını evde tamamlayacağım." dedi ve gözden kayboldu. Ertesi gün ilk teneffüste "Eylül Akşamı" adlı bir şiir uzattı bana. İki sayfalık uzun ve çok güzel bir şiirdi. Ders girer girmez, şiiri adeta içtim.

Ve okulun son günü. Öğrenciler ellerinde karneler birbirleriyle ve hocalarıyla vedalaşıyorlar. Gülenler, ağlayanlar, sevinenler, üzülenler... Öğretmenler odasının önünde kolundan tuttum Ali Hoca'yı ve "Hocam size bir hediye vermek istiyorum." diyerek, onu boş sınıflardan birine çektim. Ceketimin cebinden çıkardığım kâğıtları eline tutuşturdum. Kâğıtları açtığında şaşırmıştı. "Bu da neyin nesi?" der gibi bakıyordu yüzüme. Hocamın kendi şiiriydi bu: "Eylül Akşamı"

"Lütfen elinizdeki kâğıtlardan takip edin hocam" diyerek şiiri ezbere okumaya başladım. Şiir bittiğinde birbirimize öyle bir sarıldık ki, görülmeye değerdi doğrusu. Bana, "Bu hayatımda aldđım en güzel hediyeydi." dediğinde ben bir şey söyleyemedim. Sınıftan dışarıya çıktığımızda, ömrüm boyunca unutamayacağım bir hatırayı kuşanmış olduğumun farkında değildim belki o gün. Bugün olsaydı; verdiğim hediye, hayatında aldđı en güzel hediye olduğunu söyleyen hocama şunu söyledim: "Hayatıma giren en güzel insan için az bile..."

2006 Mansiyon Ödülü / Niğde

YÜREGİNE OKUDUĞUM MEKTUP

Aynur DAŞDEMİR*

Bu gece, ayın saklandığı yerde yıldızları gördüm. Ne kadar da insanlara benzediklerine, uzak ve pırılıtlı duruşlarına bir kez daha şahit oldum. Kim bilir? Kaç milyonuncu kez yaşanan bir görsel şölen de kendimi buldum. Neden bilmiyorum... Hem birbirlerine yakın, hem de bir o kadar uzaktı hepsi. Hem insanlar gibiydi, hem kendilerince duruyor gibi... Semayı süsleyişlerinde ve sadeliklerinde gösteriş buldum. Yaratılmışlığın verdiği sonsuz bir gösterişti sanki bu. Küçük bir Anadolu kentinde bu düşsel sema; heyhat!

Memleketimde günlere vuran ayazlar adım atar hep bu kış günlerinde. Güzel insanlar süsler bu küçük Anadolu kentini. Güzel bakışlar vardır. Ömrü vefa etmeyenleri düşündüm bir an ve ömrü vefa edip de ihmal ettiklerim geldi aklıma. İnsana özgü müdür bu davranış yoksa hep akılda mıdır? Hatırladıklarımız, unuttuklarımız. İnsan ne büyük bir muamma, ne güzel

* 1972’de Niğde’de doğdu. İlköğrenimini Niğde Selçuk İlkokulu’nda, ortaöğrenimini Niğde Kız Sanat Ortaokulu ve Niğde Kız Meslek Lisesi’nde tamamladı. 1998 yılında Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliği Bölümü’nü bitirdi. Öğrenim hayatı sırasında edebiyatla yakından ilgilendi. Çeşitli yarışmalarda ödüller aldı. Üniversite döneminde kendi şiirleriyle şiir dinletileri hazırladı, kendi imkânlarıyla şiir sergisi açtı. 1998 yılında Erzurum’da öğretmenliğe başladı. 2001 yılında Niğde Kız Meslek Lisesi’ne atandı. 2005’ten beri Niğde İl Millî Eğitim Müdürlüğü AB Eğitim ve Gençlik Projeleri Mesleki Eğitim Koordinatörlüğü’nde çalışmaktadır.

bir yaratılış örneği. Yaratandan ötürü; beni hoş görmesini diledim ihmal ettiklerimin, sevdiklerimin. Büyük bir koşturmaca sarmış günlük hayatın içinde hepimizi. İliklerimize kadar sevgisini duyduğumuz insanları özleryer olmuşuz da vakit bulamamışız her nedense. Çocukluğumdan elime, büyük dostluklar, vefalar biriktirmiş yüreğim.

Yeryüzünde bizim için yaratılmış rengârenk güzellikler içinde buldum seni. Sen ki peygamber mesleğini yaparsın. Yüreğimde iz bırakırsın. Yazın, kışın ve an gelip de yokluğun, kimsesizliğin bastırđıđı günlerde; gül yüzünle dünyamı aydınlatırsın. Seni buldum bu gecede öğretmenim. Ellerimden tuttuğun, o günler geldi aklıma. Benim memleketim garipti, yalnızdı öğretmenim. İçim memleketimdi benim. Yalnızlığım vardı, suskunluğum büyürdü benim. Aslında yalnızdım, gözlerimde büyürdü yalnızlığım. Ve sonrasında; şiirlerim oldu dize dize ve yazılarımdı oldu, verdiğin cesaretle dillendirdiğim... Ellerim kalem, düşlerim sen oldun öğretmenim, çocuk yüreğimde... Büyüttüğün güzel gözlerinde ben vardım öğretmenim. Ben o kadar büyük değildim! Minicik bir candım aslında; suskun ve öylesineydin işte. Sen bana nasıl dokundun? Nasıl değiştirdin öğretmenim? Dünyaya farklı bakar olmuştum sayende. Ne güzeldin öyle. Suskun yüreğimi canlandıran sen olmuştun. Hiç unutmam, ortaokulun ilk adımlarını attığım zamanlardı ve bir şiir yarışmasıydı. “-Korkma! Yaz, başaracaksın, sana güveniyorum!” demiştin. Ben kendime güvenmiyordum oysaki. Sen beni nasıl görmüş, nasıl bulmuştun? Onca yürek, onca can arasında. Beni nasıl yüreklendirmiştin de birinci olmuştum? Hiç anlayamamıştım, onca şiir arasında. Nasıl duygular yüklemiştin bana. Ya da benim öğretmen olacağımı nerden bilip de nasıl yüreklendirmiştin beni? Nasıl bir sevgiyle sunulmuş bir ilhamdı o? Gözlerinde ilahi bir

ışılıyla bakardın ya; masum, çocuk yüreklerimize... Belki de, bütün sır burada gizliydi. Ne kadar büyük bir sevgiyle yaratılmış ve kuşatılmıştın sen? Çok güçlüydün, sevgi dolu gözlerinle...

Sanki annemdin benim! Çocuğun yoktu o zamanlar, genceciktin. Ama sanki ben senin çocuğun kadar yakındım sana. Yüreğin yüreğime o kadar yakındı aslında. Hep özeldin benim için. Onca çocuk arasında, sevgiyi paylaşmayı da sen öğrettin bana. Kimse kendini yalnız hissetmezdi senin bulunduğun yerde. Allah'ım o ne büyük bir yürekti öyle. Ufak tefektin ama güçlü adımların vardı. Yumuşacık kalbinin, ellerine dokunan yansımaları vardı. Sevgiyle dokunurdu ellerin Ayşe'lere, Elif'lere, Aynur'lara. Çok büyüktün sınıfa girdiğin anlar. Hiç bitmesin dediğim zamanları, bana sen öğrettin. Hiç bitmesin diyen öğrencilerim oldu benim de; sende öğrendiklerimle. Senin bana yansıyan ışığınla; öğrencilerimi aydınlattım gücüm yettiğince.

Öğretmenliğin insan olmak olduğunu; insan olmanın da senin yüreğin kadar var olmak olduğunu da sen öğrettin. Allah'ım derdim, nasıl bu kadar sabırlı olur bir insan ve bu sabra bir de güler yüz nasıl eklenir derdim, çocuk aklımca. İnanılası gelmezdin bana; çok büyük gelirdi yaptıkların. Tüm yaramazlıkları bir anda nelere dönüştürürdün? Meğer ne zor bir işmiş yaptığın öğretmenim. Sabır çiçeklerini ekmek gerekirmiş, yüreğimizin en derinine. Bunu da senden öğrendim. Ne çok duygunun çiçeği olmuşsun öyle, yüreğimde sessizce. Şimdi düşünüyorum da, ben senin en çok gözlerini sevmişim. Her zaman, biri yeşil, biri mavi bakan gözlerini. Bunca farklı yaratılmışlığının, Allah tarafından hediyesi diye düşündüm hep.

Hiç unutmuyorum, bir kış günüydü Niğde'de. Yerler cam gibi buz tutmuştu. Bir gün öncesinde, senin çok üzüleceğin bir kaza geçirmiştin öğretmenim. Beş

parmağım da yanmıştı sobada. Geceyi gözyaşlarıyla geirmıştim. Annem yanımdaydı ama sen beni sabah görecektin. Canım çok yanmıştı. Bilirdim, bana kıyamazdın. Diğerlerine de kıyamazdın ama sanki "bana daha çok kıyamaz" derdim, ocuk aklımca. Nasıl bir sevgiyle yaslanmışsın böyle yürek hafızama? Bak, kaç yıl geçmiş üzerinden. Bugün de hala öyle taze bir du-ruşla bakıyor bana.

Kaç yıl öncesinin Niğde'si ve sabahın çok erken saatleriydi. Her zamanki gibi; okul antamla bir bütün olup çıkmıştım yola. Sabahın ayazı kötü vuruyordu yüzüme. Bir yandan yanmış elime seviniyordum; yazı yazacağım elim yanmadı diye, diğer yandan da sana gelmeye çalışıyordum. Okul sendin, hayat sendin o gün benim için. Mutluydum, çünkü sana getiren yollardan geçiyordum. Her yer buz tutmuştu. Yüreğimde sıcak bir glştn ya sen. Umurumda değildi yollar-daki karlar, buzlar. Hem acele, hem dikkatli yürüyordum yolları. "Allah'ım" diyordum, "ne çok buz var bu sabah." Koşmak istiyordum ama adımlarımı buz kesiyordu, yüzümde ayazlar geziyordu.

Kış güzeldi fakat bugün sanki daha bir zorluyordu. Eski evler vardı buralarda. İçine tarihler sıkıştırılmış, nice hayatların hatıralarını sığdırmış eski evler... İçi insanla dolu ama sanki çaresizliğin barındığı eski evler. Hayata dair öğrendiğim türlü şeyler, sanki bu evlere sığınıyordu bu sabah. Kediler de saklanmıştı, köpekler de. U u böcekleri yoktu, yaz günlerinde kalmıştı ama yüreğim sanki uçuyordu ve sana geliyordum. Glen gözlerinde, bilgiyi, şefkati, sevgiyi, merhameti öğrenmeye yürüyordu adımlarım. Ama bu adımlar, buzların durmaksızın çelme takmasına engel olamıyordu. Mehteranda bir yiğit gibiydim bu sabah; bir duruyordum, bir gidiyordum. Elbette; neslim dedem, ceddım babandı. Ama bu buzlar diyordum kendi kendime, sanki

bu sabah çok fazlaydı ya da gece çok ayaz yemişlerdi. Değilse bunca keskin olmazlardı derken; kendimi yerde buldum. Allah'ım ne büyük bir şanssızlıktı bu. Bir gece önce bütün parmaklarımın yandığı yetmiyormuş gibi; aynı elim bir de buzla kesilmişti. Kan revan içinde kalan yanmış parmaklarıma şaşkınlıkla bakıyordum sadece. Etrafta kimsecikler yoktu. Bir Allah'ın kulu gözükmüyordu bu sabah. Gözlerimden yaşlar süzülüp akmaya başladı. Çaresiz hissettim kendimi o anda, hiç olmadığım kadar çaresiz... Etrafı gözlemleyen o kız çocuğu gitti, yerine sokağın ortasında acısıyla baş başa kalan bir gariban vardı sanki.

Her acı büyüktür elbette ama kulun kaldıramayacağı acı verilmez ya, dayanmaya çalıştım. Ama gariban olmak, garip bir can gibi durmak sanki yaşıma çok fazla geldi, hıçkırarak ağlamaya başladım. Bu soğuk kış gününde kimsecikler yoktu Allah'ım. Evle okul arasındaki mesafenin tam orta yerindeydim. Eve dönsen, o gün seni göremeyecektim öğretmenim. Elim kanlar içinde kalmıştı ama sana gelecektim ille de. Başka bir kazaya mahal vermemek için adımlarımı daha dikkatli atmaya çalışarak, okula yaklaşıyordum.

Ders zili çoktan çalmıştı bile. Sana geç kalmıştım. Sığınacak liman gibiydin ya sen. Geç kâğıdı bile almadan doğruca sınıfa yürüdüm. Bu perişan halimle, gözümde yaşlarla beni senden başka kimse görmesin istedim. Kapıyı bile zar zor tıklattım. Hiç unutmuyorum, sınıfa kış güneşi vurmuş ama sen ondan daha aydınlık duruyordun. Dedim ya, sanki ilahi bir nur gibi bana bakıyordun. Benim varlığım; salya sümük olmuş perişan bir öğrenci olmaktan çıkıp, o "Nur" a yaslanan bir güzel insan olmuştu. Nasıl da telaşlanmıştın, beni o halde görünce. İlk önce gelip başımı okşamıştın ya, tüm acılarım dinmişti sanki. Ne bir gece önce yanmış elim, ne de buzun kestiği acı kalmıştı aklımda. Bana gözyaşlarımı

silmem için hemen bir mendil vermiştin. Yıllar önce bir arkadaşım, “Mendil vermek ayrılıklara sebep olur.” demişti kendi aklınca. Ama sen benim gönlümden hiç ayrılmadın ki. Bu nasıl güzel bir sevgiydi böyle. Yücelmiştin iyice gözümde, etrafında ilahi bir ışıltı belirmişti yine. Hemen ellerinle, elimdeki yarayı temizlemeye çalıştın. Ben sadece bakıyordum ve seni izlemekten başka hiçbir şey yapamıyordum. Bütün acılarını ve birikmiş gözyaşlarını silmiştin bu çocuğun bir anda. Sen ne güzeldin öğretmenim. Ne kadar merhametliydin. O günü, o dersi unutmak ne mümkün yıllar geçse de. Memleketimin ayaz vurmuş günlerinde hep sen gelirsin aklıma. Hep merhametle dokunan ellerin, sevgiyle bakan gözlerin gelir. Elimde buzdan kalan iz, sanki sen gibi bakar bana, elime her baktığımda. Gözyaşlarımı bile mutluluğa çeviren, seni buluyorum.

Hayat, çok şey öğretiyor insana aslında. Ama sevgiyle, merhametle insan yetiştirmeyi senden öğrendim ben. Sevgiyle dokunulan gönüllerde, daha çok şey öğretilebileceğini, asıl olanın sevgi olduğu gerçeğini de sen öğrettin bana. Aslolan; gerçekten sevgiymiş öğretmenim.

Geçenlerde karşılaştık ya, seninle memleket sokaklarında... Yine, yeniden, görmeye doyamadığım güzel insan; sevgili öğretmenim. Yılların verdiği çizgileri göremedim yüzünde. Her zamanki gibi sevgiyi buldum yine. Yüreğini ortaya koyan duruşunun hiç kaybolmadığını gördüm. Öğretmenim; kızını anlatıyordun, üniversiteye gidiyor diye. Hiç kıskanmak gelmedi içimden. Yeryüzünde sana benzeyen bir can olması onu da mübarek kıldı gözümde. Sizlerle gurur duyuyorum diyorsun ya her gördüğünde... Ah öğretmenim ah, kendinle gurur duymalısın diyor içimdeki ses. İçimdeki ses; çok mutlu oluyor, seni her gördüğünde... İçimden sana daha sıkı sarılmak, haykırmak geliyor; sokaklar

dolusu bağırarak geliyor. İçimdeki ses, çok şey söylüyor da öğretmenim, hep kâğıtlarda kalıyor.

O kadar kendime yakın görmüşüm ki sizi kâğıda dökülürken siz ifadesi sen oluveriyor birden... Bu ne samimiyet diyorum yazarken. Ama içimde sonsuz bir yakınlık var aslında. Her defasında öğrettiğiniz saygıyla dururum ya, karşınızda... Bana bir değil birçok harf öğreten seni görmek beni çok mutlu ediyor öğretmenim. Dualarım büyüyor sana doğru. Hissediyor musun? Canım öğretmenim; bak ne öğrendim; öğretmenlik bahçıvanlıkmış aslında. Dokuz yıl az değil... Yeni yetişen gülleri, laleleri, zambakları büyütüyorum ben de. Ne kutsalmış meğer yaptığın iş. Sevdikçe öğretir, öğrettikçe ışıldarmış insan yüreği... Benim de yetişen çiçeklerimden bu kutsal mesleğe gönül verenler, sevgisini katanlar oldu. O çiçekler minik yürekleri aydınlatıyor şimdi ve seni yansıtıyorlar aslında. Onlar bilmiyor ama ben biliyorum. Gurur duyuyorum, diyorsun ya her defasında mutlu oluyorum işte. Ben de çiçeklerimle yaşıyorum bu düşsel sevinci. Çiçeklerimi, senin bize dokunduğun gibi dokunarak ve sevgiyle yetiştiriyorum öğretmenim. Her defasında uzatıyorum ellerimi tıpkı senin gibi. Adın gibi güzel görüyorum her birini. "Gün" diyorum; günbegün çoğalan büyüyen sevgimle. "Ay" diyorum her mutlu biten günün gecesinde. "Günay" oluyor adın gibi; günler anlam buluyor, yılları örüyorum ince parmaklarımla. Yetiştirdiğim her çiçek ama her çiçekte seni görüyorum. Seni yüreğimle alkışlıyorum her defasında öğretmenim... Naçizane yetiştirdiğim çiçeklerimle selamlıyorum. Ellerinizden saygıyla öpüyorum öğretmenim!

2006 Jüri Özel Ödülü / Ağrı

YÜREĞİMDEKİ RESİMLER

Murat ALAN*

A

Hafıza-ı beşer nisyan ile maluldür. Unutmasam, nasıl yaşardım? 28 yıl oldu bacım Ayşegül'ü toprağa vereli. Silik bir mezarlık görüntüsü hafızamın gözyaşıyla ıslanan bölümünde. Kim bilir kaç yıldan sonra şu satırları yazarken geldi aklıma. Dostum Ali öldüğünde henüz geçmişti on sekizi, can dostum Bünyamin ise 28 yaşındaydı. Yarına bir şey bırakmamayı öğretti son nefesinde. Her şey zamanında, her şey yaşarken güzeldi. Dedem, nenelerim, yeğenlerim... Her biri gittiğinde kıyamet koptu sandığım sevgililerim. Unutmayı öğrettiler bana giderken, acısı azalsın diye firakın. Sarı hastane odalarında geçen sıkıntı dolu günler. Bir nefes sıhhati öğrettiler unutturken. Ben günahlarımı bile unuttum. Ben neleri unutmadım ki?

B

Resim 1

Bozuk yolda ilerleyen makam aracını durduran vali arabadan indi. Şehrin kenar mahallesindeki beş ders-

* 1970 yılında Ağrı'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ağrı'da tamamladı. Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. "Türk Dili ve Grameri Tarama Tezi" hazırladı. Çeşitli şiir yarışmalarında dereceler aldı. Şiirleri birçok dergide yayınlandı. İlk şiir kitabı olan "Asya'nın Düşleri" 2000 yılında basıldı. Halen Ağrı Ticaret Lisesi'nde okul müdürü olarak görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

likli, tek katlı, taş binanın bahçesine girdi. Ustanın biri duvar örüyordu.

- Selamünaleyküm Usta! Kolay gelsin...
- Teşekkür ederim Vali Bey hoş geldiniz.
- Ne yapıyorsun?
- Sınıf yapıyorum efendim.

Vali öfkelenmişti. Çabuk milli eğitim müdürünü ve bu okulun müdürünü bulun, derhal açığa alınsın. Bina-ya kendi kafalarından nasıl ek yaparlar? Açığa alınmadan şu duvarı bitireyim dercesine tekrar malayı eline alan usta:

- Sayın Valim müdür benim...
- Kimden izin aldın sınıf yapmak için?
- Sizden efendim. Onay yazısı odamda. İsterseniz getirebilirim.
- Sen niçin duvar örüyorsun?
- Milli eğitim malzeme verebildi ancak. İşçiye verecek para da yoktu. Ben yapıyorum.

Sonradan önemli görevler yapan vali şehirde hala ismi saygıyla anılan biridir. Vatanını ve milletini sevenleri sever, sayardı. Hatasını anlamıştı.

- Sayın müdürüm sizden özür diliyorum, diyerek, müdürün harçtan çatlamış ellerini sıkmiş, inşaatın geri kalanını tamamlattıracağına söz vererek oradan ayrılmıştı, takdir etmeyi öğreterek.

Resim 2

Gidenler vardı. Toprak sıcaaktı. Avuçları buz. Küçük çukurlar... Minik pamuk eller... Gözyaşı, merhamet ve nedamet toprağın altında çürüyor, yağmur yağmıyordu. Gidenler vardı... Savaşa, zulme, fuhşa. Eşitliğin

kırılan terazisinden kadınlar ve köleler düşüyordu pazarlara... Renk renk ölüyordu insanlar. Vahşet bile unutuluyordu. Kan... İnsanlık kendi kanında boğuluyordu. Dünya; karanlık, soğuk ve mutsuzdu çöl sıcağında. Çünkü çocuklar ölüyordu. Hem de kuyuya düşmüyor, atılıyordu. Binlerce resimle doluydu kuyular. Kuyularla dolu bir kuyuda Yusuf'u arıyordu insanlık, bir ikinci vaktinde, kuyulara atmamayı öğretecek birini bekleyerek.

Resim 3

Gidenler vardı. Dört bir yanına dünyanın, iyi atlarıyla doludizgin. Heybelerinde eşi benzeri görülmemiş resimlerle. Göl kenarında düşlenen nehirlerle. Her gidiş yeni bir dirilişti. Her resim yeni bir dünya. Ve artık gül sadece çiçek değil, bir mazmundu, her resmin en güzel yerinde...

Resim 4

Gelenler vardı bir ikinci yağmuruyla iki doğudan ve iki batıdan. Yüzleri ay gibi, yüzleri güneş gibi. Omuzlarında kız çocukları. Artık herkes kendi içine derin çok derin kuyular kazıyordu. Kuyulardan Yusuf'lar çıkıyordu. Nedametle beraber merhamet fışkırıyordu kuyulardan. Kuyulardan gözyaşı taşıyordu ney olup saza. Sevmeyi öğreniyorduk.

Resim 5

Gelenler vardı. Çıplak ayakları karınca ezmekten korkan ama cesur yürekleri dağlar kadar büyük, bir o kadar yumuşak. Gelenler vardı kol kola yüzleri rengârenk. Onlar öncekilerin bilmediğini öğrenmişlerdi. Onlar Bir'i öğrenmişti. Sonra Bir'in Bir'ini ve ikinin ikincisini, üçü, dördü. Yani gülün dört goncasını. Sadakati, edebi, cesareti, adaleti; öğretmenlerin öğretmeninden öğrenmişlerdi kelimesiz, harfsiz, alfabesiz. Bu ne

büyük sırdı ya rabbi? Ben de öğretmenim ama alfabesiz öğretmiyorum. İlim Çin’de bile olsa aramayı öğreniyorduk.

Resim 6

Gelenler vardı. Anadolu’ya dörtнала. Yeleleri rüzgârda uçuşan atların sırtında. İyi atlar ve üzerlerinde iyi adamlar. Zafer muştularıyla aydınlanan ufukta, gökyüzü sönmeyecek bir güneşin doğuşuna hazırlanıyordu. Diyojen farklı bir medeniyet öğreniyordu. Koca bir çınar gökyüzünü kaplarken merhamet ve barış dallarıyla; Edebali nakış nakış dokuyordu Osman’ın yüreğini.

Ankara bozkırında sevgi yeşertiyordu Hacı Bayram; huzuruna manevi zincirlerle getirilirken Akşemseddin. Vakti gelince Mehmed’ini teslim ediyordu; Sultan Murad, ak sakallı öğretmenine. Akşemseddin, Peygamber’in hadisini öğretiyordu sonradan adı ‘Fatih’ olacak yiğide. Hamza’nın öğrencileri surlarda delikler açarken Bizans, İstanbul oluyordu; iyi atların ayakları altına çiçek atarken Rum kızları kem nazarlar arasında. Herkese özgürlük dağıtılırken yeni bir çağ açılıyordu. Öğretmene saygı altın harflerle yazılıyordu tarih sayfalarına. Saygıyı öğreniyorduk.

“Hocama eğri odun yakışmaz.” diyordu Yunus. Kırk yıldır bir tek eğri odun girmiyordu Taptuk’un dergâhına. Sonradan büyük bir öğretmen olacak öğrenci, öğreniyordu Allah’ın her yerde olduğunu, kesmediği horozla geri dönerken. “İsteyene ver anları bana seni gerek seni” diyordu.

Gelenler vardı. Mevlana, Şems’e bakıyordu. Şems aydınlatıyordu. Gel diyordu Mevlana, gel; ne olursan ol yine gel... Ve olduğumuz gibi görünmeyi öğreniyorduk.

Hoca Nasreddin'in nükteleriyle öğreniyorduk bozuk yanlarımızı, kul hakkını, komşu hakkını, gülmeyi ve Timurlardan fil istememeyi.

Gelenler vardı Veli Sultan'ın yanına kimi dargın kimi küskün. Çok sonra anlayacaklardı öğretiyi ve emaneti korumanın ne kadar zor olduğunu. Vatanı sevmeyi öğreniyorduk Silistre'de.

Ve Üstad çileyi öğretiyordu öğrencilerine şua şua, lema lema... Bir olanı ve ötekileri...

Başka bir gözle görüyorduk dünyayı. Ölmeden önce ölmeyi öğreniyorduk. Sultan-ı Şuara'nın dediği gibi. "Her nakışta o mana, öleceğiz ne çare..."

Gelenler vardı, bir avuç toprak parçasına. "Ya İstiklal, Ya Ölüm" diyordu. Yüreğinde bütün geçmiş zaman öğretmenlerinin coşkusuyla. Bayrak gülümsüyordu. Elinde tebeşir kara tahta başında bir güneş gibi doğuyordu gök mavisi gözleriyle ülkemin dağlarına, ovalarına, taşlarına. Bir kez daha öğreniyorduk esir olmamayı, olmayacağımızı.

C

Resim 1

Köyüm... Adı kanla anılan zavallı köyüm... Çocukluğuma dair hatırladıklarım çok az, genelde kurşun sesleri. İlk zamanlar yıkık dökük bir lojman ve okul binası; gaz lambamız bir de babamın elleri... Çalışkan, mahir, usta... Duvar ören, sıva yapan, boya yapan, hatta sıra yapan. Şehre taşınırken çok uzaktan bile pırl pırl görünen güzel okulumuz kaldı hafızamda babamın çatlayan elleriyle beraber ve iç dünyama derinden derine işleyen nice öğretmenlik resimleriyle.

Resim 2

İlkokulum. İlk öğretmenim. Sıddık Öğretmen... Okumayı, yazmayı öğretti bana sabırla, sevgiyle. Yaşamım boyunca lazım olacak her şeyin özünü yüreğimin altıgenlerine arı gibi işleyerek. Yirmi iki yıl oldu görmeyeli. Ama resmin beynime kazılı. Umarım yaşıyor-sundur ve iyisindir. Çünkü nerde görsem tanırım seni. Çünkü seni hiç unutmadım. Çünkü unutmamayı sen öğretmiştin bana.

Ortaokuldayım. Hüsamettin Öğretmenim konuşuyor güzelim Türkçesiyle. Dil sevgisini ilk o aşıyor bana. Dünyalar tatlısı beyefendi bir insan. Seni de unutmadım. Çünkü paylaşıldıkça azalmayan tek şeyin mutluluk olduğunu öğretmiştin bana. Senin de resmin yüreğimde.

Yine ortaokul yılları. Sesim de müzik dersim kadar kötü. Ve Senai Hocam müziği sevdiriyor. Notaları, flüt çalmayı... Hatta İtri'yi, Dede Efendi'yi... Ve neyin sazdan yapıldığını. Bir hoş seda gibi seni de unutmadım hocam.

Lise yılları. Fen bilgisi derslerinde insanoğlu insan olduğumuzu öğretiyordu Şevki Hocam, sert ama babacan tavrıyla. Ve dahi delikanlılığı.

Kâh Malazgirt'te, kâh Kosova'da, kâh Niğbolu'da sayfa sayfa tarihimizi öğreniyorduk Salih Hocamla. Bizi biz yapanı. Seni de unutmadık Salih Hocam.

Yetim hakkını, çalmamayı ve huzura durmayı öğreniyorduk Metin Hocamla Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde. Ve her Cuma, Lise Camii'nde öğretmenlerimizle omuz omuza olmayı. Hakkını helal et hocam.

Ve Nurgül Hocamla şiiri, edebiyatı, milli zevk ve duyuşu, Fuzulí'yi, Nedim'i Bakí'yi nice hoş sedayı, sevdanın mısralara sığmayan büyüsünü. Edebiyat öğretmeni

olup yanında çalışmaya başlayınca göğsünü kabartan tarifi imkânsız iç huzurunu ve gururu. Nur içinde yat öğretmenim. Seni de hiç unutmayacağız.

Resim 3

Üniversite... Kürsüde Şerif Hoca, Akif'i anlatıyor, İstiklal Marşımızı. Karşısında seksen üç ayrı insan. seksen üç ayrı dünya... Fakat hepimizin gözlerinden yaşlar süzülüyor gizli, aşikâr.

Rıdvan Hoca'dan dinlediniz mi hiç Necip Fazıl'ı yahut Nazım'ı? Yakup Hoca'dan Attila İlhan'ı. Ve an geldi Attila İlhan da öldü. Unutmak mümkün mü onları? Hele Taceddin Hocamı. Şiirin okyanuslarına açılma cesaretini yeniden kazanmama vesile olan o güzel insanı.

Her biri bir Türk büyüğü gibi gönlümün duvarlarına asılı canlı birer resim olan öğretmenlerim sizi nasıl unutabilirim?

Ç

Resim 1

İlk dersim Cudi ile Gabar arasında tek sınıflı bir ortaokul binasında. Yalnız değilim. Öğretmenler öğretmenini gönlümün baş köşesinde. Yanında diğer öğretmenlerim ve babam. Arkamdaki duvarda başöğretmenim. Sırtımı ona dayamışım. Korkmuyorum... Sadece tatlı bir heyecan. Onlara mahcup olmayacağımı biliyorum. Öğrettiklerini unutmamışım çünkü.

Karşımda öğrencilerim. Yaşları biraz büyük ama yürekleri çocuksu, coşkulu, sıcak. Gözleri ıslık ıslık. İki yıldır hasret kalmışlar okula, öğretmene. İlk öğrencilerim. İlk sevdalarım. Aytmatov'un "İlk Öğretmen"i gibi. Zil çalmasını istiyorum Zeki Ömer'e inat. Öğretmenlerim sırtımı sıvazlıyor. Bu ne büyük mutluluk.

Resim 2

Gece uzun, gece karanlık. Gece hayın, gece mayın-
lı, gece tuzak. Gelenler var. Sessiz ayaklarında kara bir
ölüm sürükleyerek. Namluları soğuk. Namluları zalim.
Öğretmenlerim ders planı hazırlıyor, karı koca köhne
bir lojman odasında. Bir dağ başı yalnızlığında. Eşkí-
ya türkülerine inat yarınki derse hazırlanıyorlar. Konu,
coğrafi bölgelerimiz. Seve seve geldikleri bu bölgede,
o gece kapılarını namluların çalacağından habersiz. Ve
coğrafyam kana bulanıyor. Karı koca mertçe paylaşı-
yor ölümü. Elbiseli vücutları bayraklara sarılıyor. Ve
yüreğimden iki resim düşüyor sınıfın ortasına. Minik
avuçlar gözyaşı topluyor sıralardan o gün. Kara tahta
daha da kara. Kan karası. Ders değil lanet okunuyor,
yüreğim daralıyor. Bir öğretmenim yetişiyor imdadı-
ma. “Ümitsiz olma!” diyor. Vatan uğrunda ölmeyi öğ-
reniyorum.

Resim 3

Kuyular kirleniyor. Kuyular kuruyor. Kuyulardan
kan çıkıyor. Kuyulardan ceset. “Kuyularımıza ne oldu
öğretmenim? Hani o içimize kazdığımız derin kuyula-
ra. Hani o içinde sevgi olan, barış olan, kardeşlik olan,
merhamet olan, ney olup sazdan saza gönülden gönüle
sır taşıyan kuyularımıza ne oldu öğretmenim?”

“Herkesin elinde niye bir kilit var öğretmenim? Her
evde, her kapıda, her cepte. Neredeyse her yürekte. Yü-
reklerimize ne oldu? Eskiden kilit var mıydı öğretme-
nim? Anahtarlarımız nerede, kimde öğretmenim?”

D

Resim 1

Biz altı kardeşiz. Aramızda birer buçuk yıl yaş fark
var. Üçümüz her sabah babamla okula giderdik. Okula

kadar babamızdı. Okulda herkesin babası. Şaşırıp baba desek kızardı. Alınırdık içten içe.

Her gece ilkokul yıllarında çoğu zaman bir gaz lambası ışığında, sonraları cılız bir ampul aydınlığında dizinin dibine oturtur, bize adam olmayı öğretirdi. Bazen bir masal, bazen bir öykü ya da bir menkıbe ile bazen de tarihten bir resimle yüreğimize kor gibi düşen, büyüdükçe bizimle büyüyen o resimlerin hepsinde babamın imzası vardı.

Resim 2

Bir gün evimizin bahçesinde tebeşirle sek sek çizerken yakalandık babama. Elimdeki tebeşiri alıp, “nerden aldın bunu?” diye sormuştu. Odandan deyince bütün saflığımla; yüzümde patlayan tokatla yerde bulmuş-tum kendimi. Devletin malını almıştım. O tokadı hiç unutmadım.

Resim 3

Sıra sıra uçuyorduk yuvadan. Her birimiz ayrı bir ile ayrı bir üniversiteye. Artık aklar düşmeye başlamıştı babamın saçlarına. Bizleri yolcu ederken anamın gözyaşlarıyla; evimizin camına yaptırdığı korkuluktaki demir harfleri gösteriyordu: “Ey oğul çalış!”

Resim 4

Teker teker dönüyorduk eve. Önceden hazırlanmış çerçevelere asılıyordu diplomalarımız. Babamın gururu ise bulutlara. Saçları iyice beyazlamıştı artık. Hiç yıllık izin kullanılmadan geçen otuz üç yıl. Artık emekli olabilirim, diyordu. Çünkü yerini biz doldürmüştük. Şerefli bir yaşam bırakmıştı bize. Sokakta gördüğü sevgi ve saygı bunun ispatıydı. Ülkesine ve bize adanmış bir ömür... Emeğin alın terinin sayfalarca yazılsa bitmeyecek öyküsü. Yetiştirdiği binlerce insan. Hepsinin duası sevgisi... Peygamber mesleğinin en canlı örneği...

Resim 5

Yıllarca içinde beslediği bir hasretti. Hep sizin için erteledim diyordu çocuklar bunca yıldır. Artık gitmek istiyorum diyordu öğretmenler öğretmenine. Ve sevgililer sevgilisine gitti, daha büyük bir sevgiyle dönerek aramıza.

Son

Evet, benim ilk öğretmenim babamdı. İnsan babasını nasıl unutabilir ki?

**ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI
2007 YILI ÖDÜLLÜ ESERLERİ**

2007 Türkiye Birincisi / Zonguldak

ESKİ KUŞLAR MÜZESİ

Sinan DAVULCU*

1.Yusufçuk

Nasıl da taze hatırlayışlarla anıyorum seni. O zamanlar taze, babaannemin şehre inişlerinde ağzımız kadar büyük akide şekerleriyle bize getirdiği mutluluk demektir. Tam o günlere denk düşünüyordum gelişin. Babaannem şehre inmişti ve akşama taze şekerlerle dönecekti. Ablamla ikimizi etrafına alacak ve taze şeker getirdim size diyecekti. Böyle mi söylerdi gerçekten, yoksa geçmişin kapılarını araladığım pencere, o eski, o pörsümüş görüntüyü bu şekilde mi aksettiriyor bilemiyorum. İlk defa babaannem o akşam bahsetti senden. Akide şekerinin 'taze' kelimesine bulanmış haberini beklerken, "yeni bir muhallim gelmiş, çok taze maşallah" cümlesi, akide şekerlerimin büyüsunü alıp götürürmüştü ansızın. Evdeki herkes seni merak ediyordu. Taze demişti ya babaannem senin için, sen o günden beri o şehirli şekerleri çağırıştırdın bende.

Okula başlamamıştım henüz. Babam şehirde okumamı istiyordu. Ama ah o babaannem, ata yurdu diyordu da başka bir şey demiyordu. Hem şehir sağır ve

* 1979 yılında Zonguldak'ın Kilimli Beldesi'nde doğdu. Kilimli Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu'nu bitirdikten sonra, ortaöğrenimini Mehmet Çelikel Lisesi'nde tamamladı. Karadeniz Teknik Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Bartın Arıt Çok Programlı Lisesi'ne Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak atandı. Hâlen Gazi İlköğretim Okulu'nda görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

dilsiz olan ablam için de bir umut kapısıydı. Çok iller dolaşmıştı babam ablam için, fakat tedavi imkânı bulamamıştı. Ama diyordu babam, şehirde her gelişmeyi kolayca haber alabiliriz. Biz buraya ait değildik, hep söylüyordu babam.

Sen de buraya ait değildin biliyorum. Taze'ydin sen de. Şehirde gelmiştin akide şekerleri gibi ve onun gibi burada kaybolup gidecektin. Burası okumuş insan için cehennem demektir. Babam söyledi bütün bunları. Hem biliyor musun, o zamanlar ben, ablamın sağır olmasından gizli bir mutluluk duyardım, "taze şeker getirdim" derdi babaannem ikimize. Sadece ben duyardım, ablam değil.

Ertesi gün okulun önüne koşuyorum erkenden. Seni görebilmeyi istiyorum. Tam nisanın biri. 'Nisan bir baklası' ekecek bizimkiler, akşam konuşmuşlar aralarında. Evdeki hiçbir sözü kaçırmıyorum. Ablama inat, dünyanın bütün seslerini duyabilmeyi istiyorum. Yağmurlu bir gün. Okul çocukları eski ve kirli yüzleriyle okul bahçesinin kapısından giriyorlar. Babam bu çocuklarla oynamamı yasaklayalı belki de yüzyıllar olmuş. Kötü çocuklar bunlar, küfürlü konuşurlar çünkü.

Yıllarca içimde ince ince tütecek o sarı lojmandan çıkıyorsun. Seni izliyorum duvarın arkasından. İçimde kırmızı bir korku! Akide şekerinin en çok kırmızı olanını severdim, yağmurda seni eritecek gibi. Hayır, erimiyorsun, aksine bir koşuda giriveriyorsun okul kapısından. Ama benim şekerlerim koşamazlar ki.

Sonra babamla tanışmanız. "İyi çocuk" diyor babam senin için, "Hem kültürlü de. Çok yazık olacak." Dünyanın bütün sesleri sende toplanıyor sanki ya da küçük tahta sandığıma sokuşturduğum gizli kelimelerim senin için kaçıp geliyorlar kulağıma. Akide şekerim küçülüyor, çocuk oluyor ve anne şekerin ellerinden tutup

yollarda yürüyor. Okul çıkışı köyün yollarında. Hiç ara vermeden, benim tüm korkularıma rağmen; yağmurda bile.

Bize geliş gidişlerin artmıştı. Giderken mutlaka başımı okşar öyle giderdin. Konuşmazdın, gülerdin sadece bana. Sana soracaklarım vardı; fakat yalnız olmalıydık. Bir de ablam olmalıydı yanımda. Zaten hep ablamı konuşurdunuz babamla. "Mutlaka bir çaresi olmalıydı." Babam ablam için dolaştığı şehirleri, başvurduğu doktorları sana anlatırdı. Sen tanıdıklarının çocukları arasında, duymayı ve konuşmayı başaranlardan bahsederdin. Ben kırmızı koltuğumuzun üzerinde sana bakardım. Ablam duysun istemezdim, bunu sana anlatmalıydım. Yalnız olmalıydık bunun için. Zaten hep ablamı konuşurdun, benimse sadece giderken başımı okşardın.

Eylülle birlikte okula başlıyorum. Senin öğrencinim artık. Babamın bütün şehir tasarılarına rağmen senin öğrencinim. Ne de olsa ata yurdu. Derslerde uzun uzun sana bakıyorum. Ayrıcalıklı olmalıyım. Çünkü sen defalarca başımı okşadın, hem sürekli tedavisinden bahsettiğin o kız çocuğu var ya, o işte benim ablam. Anla istiyorum, anlamıyorsun. Akide şekerinden nefret ediyorum.

Annemin ölümü birbirimize bağlıyor bizi. Hep yanımdasın. Minik gözyaşlarımı ellerinle siliyorsun. Bana kuşlardan bahsediyorsun, "annen" diyorsun "seni bırakmadı." "O seni izliyor ve kuşlarla haber gönderiyor sana. Bak duyuyor musun: Yusufçuk!.. Yusufçuk!..

Ama benim adım Yusuf değil ki! Cennette bütün çocukların adı Yusuf olur. Peki, ben nerden bileceğim annemin beni çağırdığını? Şuran sana söyleyecek!..

Dokunduğun yer kalbim. Onu da sonraları sen öğrettin bana. "Bak burası senin kalbin" demiştin. Bak-

mıştım. Yusufçukların sesini ayırt ediyordu demek kalbim. Annemin sesini bana orası söyleyecekti. Hiç ağlamadım o günden sonra ve öğrettiğin gibi ne zaman beyaz ve küçük bir kuş görsem, kulağımı göğsümün üstüne yaslayıp annemin sesini aradım.

Kuş hikâyeleri anlatmaktan hiç bıkmadın. Hep kuşlardan bahsettin bize. Yine bir kuş hikâyesinin orta yerinde, öğrettiğin gibi parmağımı kaldırdım. Görmedin, belki de görmezlikten geldin. Kuşlarla arana hiç kimse girmesin istiyordun belki de. Ama ısrarlıydı parmağım. “Söyle!” dedin. Sesindeki sertlik umurumda bile değildi.

– Ben şehre gideceğim öğretmenim, dedim.

Kızmış mıydın bana, yüzünde anlaşılmaz bir ifade vardı. Yıllarca bunun bir kızgınlık ifadesi olup olmadığını sordum durdum kendime. Yıllarca cevabını alamadığım bir soru olarak beynimin meydanlarında at koşturdu bu soru. Sonra konuştun, sesin annemin bahçede kazmasıyla toprağı yararkenki sesi gibiydi. Biraz sert, ama merhametli daha çok.

– Önemli olan bu vatana hizmet etmek, şehir köy önemli değil.

Ne demekti bu? Beni kısıkanıyordun değil mi? Ben şehre gidiyordum, sense bu köyde kalıyordun. Oh olsundu sana. Hem ablamı da alıp götürüyordum. Sen yalnızdın, kuşların senin olsundu.

2. Turnalar

Ve gidiyoruz. Babam annemi de götürmek isterdi kuşkusuz. Ama olmamıştı. Üstelik buralar artık daha bir yaşanılmaz olmuştu. Babaanneme her akşam bun-

dan bahsederdi. Halamın yanında da rahat edebilirdi babaannem. Seninle veda etmek için okula kadar gelmiştik babamla. Yüzündeki tebessüm de neyin nesiydi. Üstelik sana bakmama rağmen başımı da okşamamıştın. İçimde garip bir duygu vardı. Ağlamak istiyordum. Biliyordum ki önünde ağlarsam, Hüseyin'le yaptığımız maçlarda ağladığım gibi ağlarsam, sen de Hüseyin'in yaptığı gibi benimle alay edecektin. Süt çocuğu diyecektin, belki de muhallebi. Neden muhallebiyi seçerlerdi ki, muhallebi tatlıydı oysa. Muhallebi güzeldi.

Kuşlarla ilgili hikâyeler öğrendim senden sonra. Cennetin dışındaki yerlerden haberler getiren kuşları öğrendim senin ardından. Turnayı öğrendim en çok. Yaşlanan ana ve babalarının geçimlerini sağlıyordu turnalar. Ben de bir turna kuşu olup babama ve ablama bakmalıydım. Okumalıydım. Yıllarla birlikte içimdeki turna da büyüyordu. Kuş seslerini ayırt edebilen yüreğimi, bir turna kuşu yapıp sana göndermeyi istiyordum. Haber kuşuydu turna. Eşi öldürülen turna yere iner ve eşinin başından ayrılmazdı. Böyle yazıyordu kitaplar. Bense yüreğime eş bildiğim annemi ve seni, o iki dağın arasında sıkışıp kalmış köyde bırakmıştım. Vedasız ve ayrılıksız. Giderek sadece!..

Okullar, üniversite ve öğretmenlik. Sana özenmiş miydim öğretmen olmayı isterken? Hiç durmadan kuşlara ait hikâyeler okurken, aklımın bir köşesinde sen var mıydın? Bilmedim.

Öğretmendim, tayinim bir köye değil bir beldeye çıkmıştı. "Önemli olan bu vatana hizmet etmek, şehir köy önemli değil" cümle mi bana ışık olmuştu hiç bilmedim.

Kuşlar vardı, turnalar, turnalarımız...

3. *Çavuşkuşu/İbibik*

Yine eylüldü...

Yağmur yağıyordu. Caddelere boydan boya düşüyordu yağmur. Otobüs tam okulun önünde bırakmıştı beni. Bu yağmurun seninle bir alâkası olmalıydı. İlk defa adını koyuyordum çağrışımın. Öğretmenliğimin ilk gününde sinsi bir yağmur, sarı lojmanından çıkıp okula doğru koşan, yağmura inat koşan ve ısrarlı bekleyişime rağmen erimeyen, uzun boylu o simsiyah saçlı adamı resmetmişti, ilham etmişti bana. Müdür odasına giriyorum. Bu sensin değil mi? Bu yüz çizgileri senin çizgilerin. Bu insanın ta içindekileri görmeye çalışsan bakış aynıyla sen!..

Ama saçlarındaki beyazlar, o asabi duruş? Bunlar da neyin nesi? Bir rüyanın ortasında mıyım? Bu sen olamazsın... Hem sen bizim köyden evlenmiştin ve gitmeyesiyeye yerleşmiştin o yere. Babaannem şehre inişlerinde anlatmıştı bunları bize. Sen de köylüler gibi bahçe yapıyor, köy odasında köylüler gibi köy sorunlarını konuşuyordun. Herkes seni o köyün yerlisi kabul ediyordu. Ya sürekli gülümseyen yüzün? Babaanneme göre melek gibi bir adamdın.

O anda katar katar kuşlar geldi ötelerden. Yuvaları dağılmış ve habersiz kuşlar. Bu kesinlikle sendin. Önündeki tabelada babamın ağzından sıkça duymaya alıştığım, okulda diğer çocuklara öğrettiğim adın yazılıydı. Nasıl da kurumluydum o kirli yüzlü, eski elbiseli çocuklara adını söylerken. Dünyanın en büyük sırrını biliyormuş gibiydim. Üstelik yıllarla birlikte, senin kuşlarla ilgili hikâye kültürüne de ulaşmıştım.

Bu sendin!.. Yine karşıdaydım. Üstelik yalnızdık da. Yıllarca sana söylenmek üzere o kadar çok cümle biriktirmiştim ki içimde. Haberci kuşlara inat biriki-vermişti o hikâyeler. İsmimi söylüyorum sana. Yeni

edebiyat öğretmeni olduğumu söylüyorum. Yüzünün şeklinde eskilerden kalma tanıdık ve munis bir ifade oluşsun istiyorum. Martılar çılgık çılgığa geçiyorlar içimden. Değişmiyor yüzün. Sert, belki de müstehzi!.. Sadece bir “hoş geldiniz” dökülüyor dudaklarından. Sesin ah o sesin, ne kadar sert tınıda. Oysa yıllarca kulağımda taşıdığım o ses bir hüdhüd kuşuydu. Süleyman’a Belkıs’tan haberler getiren. Dünyanın en güzel hikâyelerini taşımuştı bana. Ve sen, anlıyordum ki, bazen kudretli bir Süleyman olmuştun, bazen melikeler melikesi Belkıs.

Hem biliyor musun, çavuşkuşu derlerdi bizim orda Hüdhüde. Bilirdin mutlaka. Üstelik şuracıkta bana anlatıvereceğin bir çavuşkuşu hikâyen de vardır senin. Anlatmadın. Telefonun çaldı. Bana elinle gitmem gerektiğini anlatan bir işaret yaptın. Adını masanın üzerindeki o küçük tabelada okurken, hâlâ kuşları düşünüyordum.

Nasıl da yıkılmış çıktım o gün okuldan. Nereye gidiyorum?

Nasıl iniyor, nerede yürüyor, hangi merdivenleri kaç basamak tırmanıyorum, bilmeyorum. Bilmemin de hiçbir anlamı yok. Senden sonra böyle bir gereksinimim olmamalı zaten.

Bu soğuk dünya içinde senin sesinin sonsuz görüntüleri, renkleri, anne sesiyle karışmış çağlıtısı akıp durdu yıllarca içimde. Evet, seni takip etmiştim. Sarı lojmanı, akide şekerlerini, ‘sizler de okuyup millete hizmet edeceksiniz’ sözünü, kuşları, en çok da kuşları... Şimdi sen kendi elinle kurduğun kaleleri ateşe vermiştin. Kutsalımı alıyordun, renklerimi alıyordun.

Babama bahsetmiyorum senin okul müdürüm olduğundan. Üzülür mü, sevinir mi kestiremediğimden belki de. Senden babama hiç bahsetmedim. Bunun yerine,

seni bulabileceğimi zannettiğim binaların çatı altlarına, saçaklara, pencere oyuklarına baktım. Yoktun ve olmak için hiçbir bahanen yoktu.

Seni elinde bazen bir çekiç, bazen bir kerpetenle kapılarla, pencerelerle uğraşırken görüyorum. Selâm bile vermeden geçiyorum. Toplantılarda konuşurken, törenlerde konuşurken hep o asabi çehren takılı kalmış yüzünde. Sana inat hep gülüyorum.

Aylar geçiyor derken. Seninle konuşmaya karar veriyorum. Nasıl da cesaret ettim odana gelmeye? Dönüp dönüp tekrar geldim kapına. Kafamda oluşturduğum bir bahane ile çaldım kapını ve içeri girdim. Koltuğundaydın. İçerisi lavanta kokuyordu. Sandalyelerde iriyarı ve eski giyimli iki öğrenci oturuyor. Nasıl da rahatlar oturdukları yerde!.. Oysa ben ayakta iken bile tedirginim. “Buyurun öğretmen bey” diyorsun. Çocuklar yerlerinden kalkıp sana teşekkür ediyorlar ve sessizce terk ediyorlar odayı. Gözlerinde sana baktıkça çoğalan o sevgi de ne? Bu hırpani kılıklı çocukların sana benden daha yakın olmalarının sebebini öğrenebilmek için neler vermezdim ki?

– Beni unuttunuz mu hocam? diye soruyorum. Evde provasını çokça yaptığım için olmalı hiç takıntısız çıkıverdi bu soru ağzımdan.

– Bir öğretmen unutmaz öğrencilerini, diyorsun, Öğretmenin kanatlarıdır öğrencileri. Masal ülkelerine doğru yol almak için, bir öğretmenin, öğrencilerine ihtiyacı vardır.

Masal ve kanat... Senin kelimelerindi bunlar. Zaman geriye döndü bir anda. Öyle bir hızla döndü ki, o iki dağ arasındaki köyden kuşlar üzerine söylenmiş binlerce türkü gelip kulaklarıma konuverdiler. Loş bahçelerde mürdüm ağaçları çiçeğe durdu. Sarı lojmanın önünde sabahın çok erken saatlerinde, bir yirmi dört kasım

günü kara önlüklü, kara yüzlü çocuklar sıraya girdi ve hepsini, Çilli Halim'i bile, yanaklarından öptün. Manzara resimli takvim yapraklarına sarılmış siyah uçlu kalemler sana uzatılırken nasıl da mutlu oldun. Kalemleri sınıfımızdaki o tahta dolabın gözüne koyarken neden ellerin titriyordu ki? O çocukların arasında sıraya girmemiştin. Üstelik takvim yapraklarına değil de, albemli kâğıtlara sarmıştım babamın sana aldığı o çakıyı. O kirli çocukların kalemlerini alan sen, benim hediyemi görünce yüzünün şeklini neden değiştirmiştin. Beni de öptün onlar gibi ama "bu çakı senin olsun" dedin, "benim için sakla." Üstelik benim süslü kâğıtlarımı çöpe atmıştın. O kirli çocukların takvim yapraklarını ise, düzeltip tahta dolaba koymuştun. Benim hiçbir şeyim o tahta dolaba girmeye hak kazanamamıştı. Sonra koltuğunun altına aldın beni. Uzun uzun baktın, baktın. Küçük bir çocuk babasının elinden tutup, kendisini şehre götürecek otobüse doğru ilerledi. Annem neredeyse evimizin balkonundan bize seslenecekti. "Öğretmen bey" diyecekti, "beni bırakıp gidiyorlar."

O hırpani kılıklı, eskimiş yüzlü iki öğrenci kanatların oldu senin ve Kaf Dağı'na doğru uçurdular seni.

4. Güvercin

Seninle resmi konuşmaların dışındaki tek konuşmamız olmuştu o gün konuştuklarımız. Sonra o kaza! Ağlıyordum sadece. Ayaklarımda tonlarca ağırlık, tonlarca ağrı, ağlıyordum. Gözlerim kapalıydı. Gözlerimin kapalı olduğuna o kadar eminim ki. Sert bir elin alnımda dolaştığını, saçlarımı okşadığını hissediyorum. Karmaşık sesler... Faili meçhul konuşmalar... Neyin neye ait olduğunu ayıramıyorum. Çok uzun süredir yattığımı belimdeki uyusukluk haber veriyor. Gözlerimi

açıyorum sen, gözlerimi kapatıyorum sen!.. “Ne oldu bana?” diyorum. Gülüyorsun. Az uzağında babam, o da gülüyor. “Şükürler olsun” diyor, “ağır uykundan uyanabildin.” “Müdür bey sağ olsun yalnız bırakmadı bizi. Seni de hastaneye o yetiştirmiş.”

Ağlıyordum sadece. Üstelik ayaklarımı hareket ettiremiyordum. Beldeden şehre dönerken otobüsümüz kaza geçirmiş. Babam uzun korku elbisesini muştulu bir haberle yırtan adamın iç rahatlığıyla ve biraz da şımarıklığıyla anlatıyor. Müdür bey haberi alır almaz koşup gelmiş, ambulandan önce beni alıp götürmüş hastaneye. Şoför ve arkasındaki koltukta oturan ben ağır yaralıymışız. Diğerleri küçük sıyrıklarla atlatmışlar. Uçuruma yuvarlanmışız. Şoför de yırtmış kefeni. Habire anlatıyor babam. Sanki susarsa beni kaybedecek. Ablamın suskunluğunu hatırlıyor kuşkusuz.

Sen de gülüyorsun. Yüzündeki sert ifadenin bulutları dağılmış. Güneş açmış yeniden yüzünde. “Küçük yaramaz” diyorsun, “senin bu şehir sevdan başına zaten bir iş açacaktı.”

Alnımda dolaşan o nasırlı elin sana ait olduğunu öğrendiğimde, hıçkıra hıçkıra ağlıyorum. Yanında ve hiç utanmadan. Demek benim için kaygılanmıştın. Başucumda geçirmiştin günlerini ve gecelerini. Oysa ben daha birkaç gün önce seni, öğrencilerini unutmakla suçlamıştım. Sen unutmazdın, bir vefa dağıydın sen!.. Öğretmendin. Seninle ilgili ne çok şey öğrendim bu hastane döneminde. Sadece öğrencilere değil, öğretmenlere de babalık yaptığını, o sert çehrenin çok sevdiğin hanımını kaybettikten sonra yüzünde kaldığını; o köy kızının, Zeynep’in, buralara kadar sürükledikten sonra seni bırakıp sonsuzluğa doğru kanat açtığını ve daha neleri...

5. Kuğu

Yeniden sana bağlanıyorum. Seninle ilgili öğrendiklerime yeniden iman ediyorum. Akide şekerim yeniden seninle hayat buluyor. Okul benim bütün varlığım oluyor seninle. Çıkınca büyü bozuluyor sanki. Evlerin rengi daha bir soluklaşıyor. Ayağımdaki alçılarla okula geliyorum. Sınıfa sen çıkartıyorsun beni. Zil çalınca sınıftan alıyor, öğretmenler odasına götürüyorsun. Uzun uzun bakıyorsun yüzüme eskisi gibi. O iki dağ arasındaki köyü, Hacı Rasim'in kızı Zeynep'i arıyor gibisin. Sonra utanıp yüzünü yere eğiyorsun. Öfke, gurur ve utangaçlık yüz hatlarında nasıl da bir arada barınıyor böyle.

Okul çıkışları dolaşıyoruz seninle. Bazı sokaklara özellikle girmiyoruz. Orada falanca öğrencimiz boyacılık yapıyor, burada filanca öğrencimiz babasının yanında tezgâhtarlık yapıyor. Bizi görürse utanabilirler.

Ahmet, büyük bir futbolcu olacağı inancını taşıdığı o sarışın çocuk, yol parasını bile senden alıyor. Ayşe'nin babası hastanede rehin kaldığında maaşını o gün almıştın. Bir lirasına bile dokunmadan nasıl da onlara vermiştin maaşını. Köy okullarına giden koli koli kitaplar!.. Bütün bunları öğrenmem için pek çok insanla konuşmam gerekmiş meğer. Şaşıyorum eskisi gibi. Müdürü olduğun okulun öğrencilerine karşı nasıl da hassassın. Yıllanmış bir asaleti gizleyen o sert çehren... Süvarisini bulmuş renkler yeniden at sürüyor kalbimin atardamarlarında. Ah o kuşlar...

Ya başucumda bekleyişin, bana el ayak oluşun. O sert ve kaba ellerinle en ılıman mevsimleri getirişin. Sonra bana yeni bir hayat dersi verişin:

– Bir öğretmen unutmaz öğrencilerini. Öğretmenin kanatlarıdır öğrencileri. Masal ülkelerine doğru yol almak için, bir öğretmenin öğrencilerine ihtiyacı vardır.

6. Anka

“Gayet büyük ve efsanevi bir kuştur. Rüzgâr estikçe, çok delikli gagalarından çeşit çeşit sesler çıkarmış. Çeşitli renk ve şekillerle süslü imiş. Bir sene yaşadıktan sonra çalı çırpı toplayıp üzerine çıkararak ötmeye başlamış. Ötüşü kendisini coşturunca kanatlarını çırpmaya başlar, kanatlarının çıkardığı kıvılcımlardan otlar tutuşur ve birlikte parlak bir alevle yanarlarmış. Geride kalan küllerinden bir yumurta ortaya çıkar ve yavru doğurmuş. Eski musiki bilginleri, bu kuşun çıkardığı sestten musiki ilmini icat etmişler.”

Sen bir öğretmen ve yöneticisin. Bir Anka kuşu gibi küllerinden doğuruyorsun yarınları. Güller açsın diye memleketin her bir yanında, öğrencilerini canınla yoğuruyorsun sen. Seninle Ankalar, diyar diyar vatan toprağına, bin bir revnaklı sesler katıyor. Sen öğretmensin...

2007 Türkiye İkincisi / Adıyaman

LÂL

Veysi ATICI*

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nda idareci olan Arif Kingir hocam, okumam için bana günlüğünü vermişti. Aşağıdaki yazı, bu günlüğün bazı bölümlerinden oluşuyor.

Tarih: Haziran sarısı

"Ah bu yollar... Gurbeti mi sılaya bağlar bu yollar, sılayı mı gurbete..."

Ya sen ey yüreğim! Neresi gurbetindir senin, neresi sılan? Tahta sıraların hizasında usul usul atan yüreklerle bağlanırken, bir sılan olabilir mi senin? Rengârenk kelebeklere bağlanırsın önce. Bu renkler benimdir dersin, bu kanatlara uçmayı ben öğrettim. Kabarırsın titrek ve sıcak... Gün gelir havalanır allı pullu kanatlar engin ufuklara doğru. İşte o zaman, ayrılığın buruk acısıyla çöküverirsin dirseklerinin aşındırdığı emektar kürsüye; melûl, mahzun, ama gururlu. İçinde sevinç vardır o an, içinde acı; kalakalırırsın öylece. Sıcak yazların tenhalığı akar içine, haziranların vedalı sarılıkları... İçin-

* 1966 yılında Adıyaman'da doğdu. İlkokulu Adıyaman'da, ortaokul ve liseyi Ankara Hasanoğlan Atatürk Öğretmen Lisesi'nde okudu. 1993 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. 1994 yılında Trabzon'da Türkçe öğretmeni olarak göreve başladı. 1997 yılında Adıyaman Anadolu Öğretmen Lisesi'ne atandı. Halen Adıyaman Fatih Anadolu Lisesi'nde görevini sürdürmektedir.

de Őiirler bűyűr; ayrılık rengi Őiirler... Fakat kelimeler takılır bođazına. Bıçak gibi dizelerle sancılanırsın; ama dilin lâl!..

Ve sonra umudun kanadı dokunur sıcaklıđına. Őehirler kurulur tahtına, yemyeŐil ovalara kesmiŐ kűyler... Kokusunu duyarsın çiçeklerin, gűçmen kuŐların bahar műjdesini dinlersin űtűŐlerde. Dudaklarında pembeleŐirken belirsiz bir tebessűm, hazan sarısı eylűlleri beklersin bir daha umutla; taze sonbahar baŐlangıçlarını... Bilirsin ki eylűl yeni yűrekleri muŐtular. Beklersin yeni kozaları. İçinde Őiirler, içinde Őarkılar bűyűr. MűjdeleniŐ mutluluklarla titrerken, dilin lâl...

Sonra gűn gelir, ey yűređim, seni de alır yollar. İçinde, uçup giden kelebeklerin rengi kalır; bıraktıđın kűrsűde dirseklerinin izi, duvarlarda yankılanmıŐ sesin... Geride mutluluklar gűműlűrken mazinin sayfalarına, űnűnde umutlar dođar. Umutlara sarılırsın, yaralarına merhem olsun diye.

Yollar... Bıraktığın ucunda ayrılık, yaklaŐtıđın ucunda umutlar vardır. Yamalı asfaltların űzerinde yuvarlanan tekerlekler, uzaklaŐtırır seni sila olmuŐ gurbetten; sila olacak gurbete yaklaŐtırır. Bağlandığın sıralardan ayrılmanın çatlaklarını, bağlanacağın sıraların umuduyla sıvarsın. Ayrılık acısı derinden derine yayılırken içinde, gűzlerine yeni umutların ıŐıltısı yerleŐir.

Otobűs, yalnızca seni almıŐtır; birkaç parça eŐyan, birkaç koli kitabınla birlikte. Sevgilerin ve sevgililerin geride kalmıŐtır. Bilirsin, sevgileri ve sevgilileri taŐımaz otobűsler. Onlardan, buruk hatıralar kalmıŐtır içinde yalnızca. Ama bilirsin ki bu yolun yaklaŐtıđın ucunda da sıralar vardır. Bilirsin ki bu sıraların arkasında da seni bekleyen yűrekler vardır. Umudun ıŐıltısı bir daha yerleŐirken gűzlerine, her birinde kendini gűrűrsűn űnce; sonra mutlu bir űlkenin, sonra bűtűn insanlıđın geleceđini... Hatırlarsın ki bir zamanlar, sendin o sı-

raların arkasındaki yürek. Çekingen, ürkek ve şaşkın; ellerini saklarken o sıraların arkasında, kara tahtanın önündeki yüreklerden umut akmıştı yüreğine; hatırlarsın. Hatırlarsın sınırsız, işte o zaman yüreğin titreşim, dilin lâl...

Şimdi gidiyorsun; şimdi kara tahtanın önündeki yürek sen olacaksın ve sıraların arkasındaki yürekler seni bekliyor. Sana çok benzeyen yürekler!.. Memleketine gidiyorsun çünkü.

Yüreğim buna inanmıyor. Dokunmasa ellerim atama belgesine, gözlerim okumasa üzerindeki yazıyı, yüreğim inanmayacak. Sivas'ın hazan sarısına boyanmış bozkırları iki yanımdan akmasa geriye, yüreğim inanmayacak.

Tarih: Ekim göçü

Ekim... Ilık gün güneşinin yalancı bir bahar yaşattığı ay... Turnalar katar tutuyor mavileşen gökyüzünün derinliklerinde; kim bilir bahara hazırlanan hangi ülkeye doğru kanat çırpıyorlar? Aşağılarda, ekime hazırlanan yumuşak topraklı tarlalarda yaban güvercinleri... Leyleklerle güvercinlerse, çoktan terk etmiş yuvaları. Boş yuvalar lâl!..

Bu turnalı göğün altında, kuzeydeki Toroslara kadar uzayan güvercinli ovanın bir noktasındaysa ben... Etrafımda ufacık bedenlere sarılmış, her biri ayrı bir hikâyeye kanayan sıcacık yürekler... Kimisi, çıplak Torosların kanyonundaki dört taş duvar arasında can bulmuş; kimisi Fırat'a uzanan kurak ovada unutulmuş kerpiç bir damda; kimisi şehrin bir kenar mahallesinde, ocağı tütmez bir gecekonduca... Bir annenin saçına, bir babanın yüreğine tutunmaktı belki payları; ama olmamış, olamamış. Bu yüzden dilleri lâl!..

Ders zili çaldığında sıraların arkasına diziliyorlar. Ellerini saklıyorlar sıraların derinliklerine. Belki bütün bütün kaybolmak istiyorlar. Ama tek yapabildikleri, ellerini saklamak!.. En neşeli anlarda, meselâ biri; “Adıyaman kokuyor toprağında taşında” diye bir türkü söylerken gümbür gümbür; hüznün simsiyah perdesi iniyor buğulu gözlerine kimisinin. Karanlık, kapkaranlık bir sırra sarınıyor. Yüreğimi bütün bütün açmak istiyorum onlara. Araya köprüler kurmak, yollar açmak istiyorum; gözlerindeki buğunun perdesi buna izin vermiyor. Dudaklarından dökülecek bir kelimeye umut bağlıyorum bu sırrı çözmek için; ama dilleri lâl!..

İşte en çaresiz olduğum anlar bunlar. Kitaplar yazmıyor bu sırrın formülünü. Okullar öğretmedi bana bunu. Anlıyorum ki öğretmen olmak yetmiyor; daha başka bir şey olmak gerek. Ama ne!.. Biri bilmeli diyorum, bilmeli! Fakat bilmiyor kimsecikler; kime sorsam dili lâl!..

Müdür yardımcımız Yusuf Hoca biliyor bu sırrı. Eylül sarısına boyanmış bir günde ona soruyorum. Buğulanıyor gözleri, şefkat kesiliyor birden:

— Burada öğretmen değiliz diyor. Çok daha öte bir şey... Fakat bunu kimse anlatamaz. Ne ben ne başkası... Burada yaşadıkların öğretir sana. Burası bir çilehânedir, burada yaşayacağın şey, çiledir. Ve çileye katlanma gücünü veren şeyse aşktır. Çile de aşk da burada yaşanır, burada öğrenilir. Aşkı keşfedenler, çileye seve seve katlanır; keşfedemeyenlerse bırakır çilehâneyi. Keşfedemeyenler lâl!..

Anlaşılan ben de daha keşfedemedim... Onun için köprülerim çoğu zaman işe yaramıyor. Onun için, hüznün simsiyah perdesi inince gözlerime, çaresiz kalıyorum. Onun için kelimelere en muhtaç olduğum zamanlarda dilim lâl!..

Tarih: Kasım vurgunu

Kasım... Yukarıda turna katarlarının izi çoktan silinmiş. Bu kez, yağmur yüklü bulutlar kanat çırpıyor, kim bilir hangi uzak denizden gelen. Fırat'la Toroslar arasında genişleyip duran ova, siyaha kesmiş. Ezeli iki âşık; yani toprakla tohum çoktan kavuşmuş. Dışarıdan lâl sanılsa da, bu aşkın şarkısı baharda duyulacak, Turlularla, çiçeklerle, böceklerle beraber. Bunu biliyorsun sen ey yüreğim.

Günlerden pazar... Nöbetçiyim. Kasım sabahının ayazında yola çıkıyorum. Yatakhane koridorunda Yusuf Hoca'nın sesi yankılanıyor. Bu sesi duymak, bana güven veriyor; yine de benden önce gelmiş olmasını kıskanıyorum. Selâm veriyorum; selâmımı alırken saatte bakıyor geciktiğimi ima edercesine. Zamanında geldiğimi söylüyorum. Gülümsüyor:

– Burada mesaiden fazlasını yapmak gerek, diyor.

Buna gücenmiyorum.

Kara yazgının acısıyla yastıklara sessizce gözyaşı akıtan, kaybettiği şefkati arar gibi yorganlara sarılan, kim bilir hangi kâbuslarla uykusu paramparça olduktan sonra yorgun düşen minik bedenleri uyandırıyoruz. Şefkatin sıcaklığını verir mi bilmem; sıcak bir çay için yemekhaneye indiriyoruz onları!..

Kahvaltıdan sonra dağılıyoruz. Yusuf Hoca, çocuklardan bir kısmını alıp yatakhaneye götürüyor. Ben sınıfları dolaşıyorum, spor sahasındakilerle top oynuyorum, bahçede dolaşanlara eşlik ediyorum... Köprüler kurmaya çalışıyorum yürekleriyle yüreğimin arasında.

Beni çağırıyor Yusuf Hoca, yatakhaneye. Bir anne şefkati ile bir baba duruşu kazanmış buluyorum onu. Müdür yardımcısı değil şimdi. Şimdi, baştan ayağa

anne, baştan ayağa baba... Çocukları sıraya dizmiş, sırası geleni alıyor, tas tas döküp ılık suyu, bir anne şefkatiyle yıkıyor. Sonra havluya sarıp odaya oturtuyor ve baba edasıyla uyarıyor:

– Sakın kıpırdama, üstünü açma!

Sert bir eda ile söylese de, minik yürekler bu ses tonunda bir baba yüreğinin sıcaklığını tadıyor. Bu sertliğin içindeki şefkati yudum yudum içiyor.

Yıkama faslı bitince giydiriyor hepsini, yeniden anne şefkati kuşanarak!.. Sonra beni bir kenara çekiyor;

– şu Mehmet'i ikna edemedim diyor. Gideceğim diyor, başka bir şey demiyor. Babası yok. Annesi, bir lokma ekmek bulamadığı için evlenmek zorunda kalmış. Kocasını istemiyormuş çocuğu. Bir kere de sen dene bakalım, belki kalmaya ikna edersin. Ben şimdi çamaşlıklarını yıkayacağım çocukların. Makinede yıkayamıyoruz, renklerini bozuyor meret.

Ve çamaşıra girişiyor. Ben Mehmet'i alıyorum yanıma. Bahçede dolaştırıyorum, kantinden çikolata alıyorum. Dilimin döndüğünce okulun güzelliğini anlatmaya çalıyorum. Güzeli yataklardan, güzel yemeklerden söz ediyorum. Uzak yakın umutları açılmaya çalıyorum. O, ağlıyor yalnızca, tek kelime söylemiyor: Mehmet suskun, Mehmet lâl!..

Ayaklarımız bizi Yusuf Hoca'nın odasına götürüyor. Yüreğimdeki güç tükeniyor, isyan edercesine son kez valarıyorum:

– Neden gitmek istiyorsun yavrum! Bizi neden bırakıyorsun! Bak, yemek veriyoruz, çamaşlıklarını yıkıyoruz, harçlık veriyoruz. Evinde bu rahatlığı bulamayacaksın ki...

Suskunluğu çözüldüğü çocuğun bu kez:

– Siz de beni anlamıyorsunuz diyor, gözyaşları yanaklarında sıralanırken. Evet, burada her şey var, biliyorum...

Gömleğinin yakasını çekip derin derin kokluyor özlemle. Göğsünden yükselen titremeyle ekliyor sonra:

– Her şey var, ama annemin kokusu yok işte...

Ah yüreğim, kokladığın her gül kanatır seni. Uçup giden turnaların izi kalır sende, kanatlanan kelebeklerin rengi!.. Öğretmen olmak yetmiyor işte, yetmiyor; anne de kokmalısın. Ne büyük bir savaşın acımasız meydanında imişsin meğer! Şimdi anlıyorsun değil mi, şu yanında duran Yusuf Hoca'nın bir ay kadar önceki sözlerini! Şimdi, aşkın kanatları örseliyor seni. Galiba çileye talip oluyorsun.

Dönüp Yusuf Hoca'ya bakıyorum. Yusuf'un gözlerinde damlalar!.. Yusuf'un yüreği titre; dili lâl Yusuf'un..."

2007 Türkiye Üçüncüsü / Adana-1

KELEBEĞİN RÜYASI

Alişen AVCI*

O, saçlarımızdaki tozu öğütüp,

Şakaklarına beyazlar düşürdü

Ona...

Soğuk kış sabahları sıkıcı olur. Hele bir de gökyüzü tırşeleşmişse ve bir perde gibi kırışan çamurlu yollar hiç bitmeyecekmiş gibi önünde uzayıp gidiyorsa daha da sıkıcı olur. Kasımın bu on beşinci sabahında, elimde gittikçe ağırlaşan tıkız valizim ile sıkıntının tam ortasındayım. Çiseleyen yağmur damlaları saçlarımda ağırlaşıyor. Alnımın daha çok açılmış olduğunu o an fark ediyorum. Evet, saçlarım epeyce seyrekleşmiş. Ama şu an bunu düşünecek durumda değilim. Rüzgâr, keskin bir bıçak gibi tenimde gezinirken, vücudumun kaskatı kesildiğini hissediyorum. Hatta bazen palto-
mun içine kadar sokuluyor, ürperiyorum. Karşımda hiç bilmediğim; çukurlu, ıssız ve çapraz bir yol var. Böylesi durumlarda müphem bir duygu sarar insanın içini. Ayaklarımda biriken kesekli çamur adımlarımı ağırlaştırmasa, daha hızlı yol alacağım ama mümkün olmuyor.

* 1973 yılında Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nin Başak Köyü'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kızıltepe'de tamamladıktan sonra, 1998'de D.Ü. Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Eserleriyle üç adet kişisel resim sergisi açtı, on bir karma sergiye katıldı. Halen Adana'da Dede Korkut İlköğretim Okulu'nda Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Neyse ki bir müddet sonra köyün ilk evleri görünmeye başlıyor, buna seviniyorum. Yaklaşık iki kilometre kadar yürüdükten sonra, terkedilmiş izlenimi veren köye ilk vardığımda beni yabansı bir sessizlik karşılıyor. Ne bir ses, ne bir hareketlilik. Toprak damlı evler, tahta kapılar, inişli çıkışlı lâçka yollar, gölmiş sokaklar göze çarpıyor. Köyde kekremsi bir hava hâkim. Sınır bozucu bir gıcırtyla açılan tahta bir kapının sesini duymasam, köyde hiç kimsenin yaşamadığını düşüneceğim. Açılan daracık kapının aralığında seyrek bıyıklı, orta yaşlarda bir adam beliriyor. Zaten kısık olan gözlerini daha da kısarak: “Sen köye yeni atanan öğretmen olmalısın?” diyor bana. “Evet” diyorum. Nefes nefese kalmışım, sözü kısa kesiyorum.

Adam, rengi solmuş kabanının yakasını kulaklarına doğru kaldırarak: “Hoş geldin, yorgun olmalısın. Bu mevsimde, bu çamurda dolmuşlar köyün içine kadar girmez. Seni hemen lojmana götürüyüm de biraz dinlen.” diyor.

Lojmana doğru yürürken sigaradan çatallaşmış sesiyle, köye ataması yapılan öğretmenlerin çeşitli bahanelerle buraya gelmek istemediklerini, fakat iki hafta önce okul müdürünün burada göreve başladığını söylüyor. Yalnız olmadığımı seviniyorum, sıkıntım biraz olsun hafifliyor.

İlk kez bir lojmanda kalacağım. Erguvan kırmızısı çatısı ve taşlarla örülmüş akçıl duvarlarıyla, gri bir lojman görüntüsü geçiyor içimden. Bir müddet sonra yanılmadığımı anlıyorum, düşündüğüm lojman tam karşımda duruyor. Avlunun kapısında vakur duruşuyla uzun boylu, şık giyimli biri, bir şeyleri gözlemler gibi pürdikkat uzaktaki bir noktaya bakıyor, Müdür Bey olmalı. Tam o an uzaklardan bir kadının zağlı çığığı duyuluyor. Bu acı çığılıkla birlikte bağırtılar birbirine karışıyor. Yanımdaki köylü ve okulun kapısında bek-

leyen adam hiç duraksamadan çılgınlığının geldiği yöne doğru panik halinde koşuyor. Ben de heyecanla lojmana doğru birkaç adım daha atarak, olayı görebileceğim bir uzanım arıyorum. Gördüklerim karşısında kanım donuyor: Bir grup öğrenci, başka bir grup öğrenciyi amansızca taşıyordu. Saldırıya uğrayan çocuklar bir yandan kendilerine atılan taşlardan kafalarını ve yüzlerini korumaya uğraşırken, bir yandan da telaş içinde kaçmaya çalışıyordu.

* * *

Müdür bey, elinde suni deriden yapılmış siyah renk evrak çantasıyla sınıfın kapısından içeri girdi. Dağınık biçimde sıralara yerleşmiş öğrencilere göz ucuyla baktı. Sonra sınıfa selam vererek, sırt kısmı sökülmüş olan sandalyeye oturdu. Bir gün önce gelip yerleştiği bu köyde hem öğretmen, hem de müdür olarak göreve başlamıştı. Bu gün bu köyde ilk dersine giriyordu, o da en az öğrenciler kadar heyecanlıydı.

Daha ilk gün, soyadları Akdağ olan, sınıf mevcudunun neredeyse yarısının okula hiç gelmediğini fark etti. Çocuklara bunun nedenini sorduğunda hayretler içinde kaldı:

“Onlar bu okula gelemezler öğretmenim, korkuyorlar” diyor öğrencinin biri. “Çünkü onlar bizim amcamızı öldürdüler. Onlarla aramızda kan davası var.”

“Tamam da yavrum köyde başka okul yok ki.”

* * *

Lojmanın içindeki odun sobasıyla ısınmaya çalışıyorum. Neredeyse bir saat geçtiği halde hâlâ üşüyor ve ısınmakta zorluk çekiyorum.

Az sonra, açılan lojmanın kapısından biri, soğukla birlikte ivedilikle içeri giriyor. Deminki olaya telaş için-

de müdahale eden kişi bu. Çamura belenmiş, üstü başi az önceki saldırının izleri içinde. Ellerini ovuşturarak bana doğru geliyor.

“Hoş geldiniz hocam ben Mehmet Öğretmen, sizi bekliyordum” diyor. Sıcak bir tebessümle elimi sıkıyor. O da taşlı saldırıdan nasibini almış belli. Ama sanki bir saat önceki kavganın ortasında kalan kendisi değil, gayet serinkanlı ve güleç. Müdür Bey’i ilk gördüğümde yüzü bana Yull Bryner’in bıyıklı halini hatırlatıyor. Daha otuz yaşlarında olmasına rağmen, siyah saçları epeyce beyazlamış ve dökülmüş, alnı iyice açılmış. İnsanı kucaklayan, sıcak ve bilge bakışları var. Kestane kahvesi gözleri güven veriyor insana.

* * *

Akdağ ailesinin büyüğü konumundaki Seydi Amca, yaklaşık iki saattir teslim olmamak için mücadele verdiği tartışmadan sıkılmıştı. Üstelik okul müdürü Mehmet Bey, bütün aile fertlerinin huzurunda düşüncelerini çürüterek, onu adeta zor durumda bırakıyordu.

“Kuru gayret çarık eskitir Müdür Bey! Nasıl sağlayacaksınız bu kadar çocuğun güvenliğini?” diye soruyor Seydi Amca sesini biraz daha yükselterek. Herkes bu sorunun cevabını merak ediyor. Bütün gözler Mehmet Bey’e çevriliyor. Mehmet Bey, hiç tereddüt etmeden, aynı kararlı ses tonuyla: “Bizzat ben sağlayacağım” diyor ve devam ediyor: “Her gün sabah erkenden bütün çocuklarınızı kapınızdan alıp, okula götüreceğim paydos saatinde de yine evinize teslim edeceğim. Ayrıca sınıfta ve teneffüslerde de çocukların her türlü güvenliğini sağlayacağım,” diyor, dik bakışlarını hiç çevirmeden. Derin bir sessizlik başlıyor, Seydi Amca, elindeki son silahı da kaybetmiş bir komutan gibi önüne bakıyor. Kasketini çıkarıp ağır hareketlerle önce kırılmış saçlarını, ardından kalın bıyıklarını kaşıyor. Düşünceli

gözleri bazı aile fertlerinin yüzünde geziniyor. Biraz sonra yüz kasları gevşiyor, buruşuk yüzünün içinden Mehmet Bey'e bakıyor: "Köyde tek öğretmensin, okul ile bizim evler arasında en az üç yüz metrelik bir mesafe var. Bu karda kışta yağmur çamur demeden bunu gerçekten yapabilecek misin?"

* * *

Bir gece daha bitti ve işte gürbüz bir pazartesi daha dimdik karşımda duruyor. Yataktan çıkar çıkmaz dayanılması güç bir soğuk, bembeyaz bir sis, sabahın yorgun karanlığı bir olup üstüme geliyor. Müdür Bey yaklaşık bir saat önce çıkmış olmalı, neredeyse gelir, ben de diğer çocuklarla tören yapmalıyım.

Biz tören yapmaya hazırlanırken, kesif sisin içinden Müdür Bey ve sırtlarında okul çantaları ile kırk üç çocuk beliriyor. Bu görüntüyle birlikte aralık rüzgârı, biraz daha üşütüyor sanki. Çocukların gözlerini ürkek bir telaş, bir heyecan sarıyor. Dört gün önceki taşlı saldırıdan sonra ilk kez okula geliyorlar. Onları da hemen sıraya katıp töreni bitiriyoruz. Bir tarafta Akdağ ailesinin, diğer tarafta da Zınnar ailesinin çocukları olmak üzere, iki sınıfı da ortadan ikiye bölüp ayrı oturtuyoruz. Müdür Bey şimdilik öyle oturtuyormuş. Sonra Müdür Bey kendi sınıfının başına geçiyor, ama arada bir benim sınıfı da gözlemliyor. Benden çocukların tavırlarıyla ilgili bilgi alıyor. Sorumluluğunun bilincinde büsbütün dikkatli davranıyor.

Kahverengi sıralarda öyle otururken, çocukların kırık kafalarındaki iğreti sargının içimizde yarattığı düğüm mü, yoksa babalarının, amcalarının genç yaşta anlamsız bir düşmanlık sonucu öldürülmüş olmalarının bıraktığı sızı mı daha yoğun? Kestirmek zor. Çocukların yaşantısında biteviye çatışmalar, köhne düşmanlıklar, sık sık yaralananlar ölenler, kin ve nefret eksik ol-

muyor. Býyýklerin dilindeki ümitsiz serzenişler, sakın bir yaşantıyı özletmeye fırsat tanımazken, kendilerini çepeçevre kuşatan kara yazgıyı nasıl değiştirebilir bunlar. Bu şartlarda sınıftaki kitaplık, karatahta, mevsim şeridi, tarih şeridi, haritalar, ünite köşesi, okuma fişleri, renkli tebeşirler yaşantılarının ne kadarını doldurabilir? Evlerin her metrekaresinde hissedilen sefalet, yirmi birinci yüzyılın eşiğinde elektriği, suyu, yolu, telefonu, sağlık ocağı olmayan bu köyün yarattığı şaşkınlık, çaresizlik, keder, insanın burnunun direğini sızlatıyor.

İlk iki derste bir sorun çıkmıyor. Üçüncü teneffüs zili çalar çalmaz koridor çıkışında bir gürültü kopuyor. Kavga ve küfür sesleri okulun koridorlarında yankılanıyor. Öğrenciler bizden daha seri bir şekilde olay yerine seğirtip, hemen kavgaya müdahil oluyorlar. Ortalık karışıyor, biz sınıfların kapısında kontrollü bir çıkış sağlamaya çalışırken, ilk çıkanlar küfürleşerek kavgayı başlatıyorlar. Hemen onları ayırmaya çalışıyoruz, fakat onlarca çocuk öyle tutuşmuşlar ki kavgaya, öyle kenetlenmişler ki birbiriyle, bu hiç de kolay değil. Biz birilerini ayırırken diğerleri tekrar yumruklaşmaya başlıyor. Sopa sallayanlar, yerlere düşenler, küfür savuranlar, gömleği yırtılanlar, ezilme tehlikesi geçirenler birbiri-ne karışıyor. Çocuklar yetişkin insanlar gibi basbayağı şiddetli ve haşın bir kavgaya tutuşuyor. Hatta bizler de bazı darbelerden nasipleniyoruz. Nutkum tutuluyor. Çocuklara zarar vermeden ayırmaya çalışırken, bir an kendimi kaybedip, bazılarını hızlı bir şekilde kenara itmeye başlıyorum. Çocukların bir kısmı şiddetli itmemden dolayı duvara çarpıyor, sertçe yere düşüyor. Bazılarının da ellerini birbirinden ayırmak için kollarına sertçe vuruyorum. Neyse ki olay çok büyümeden ve çok ciddi yaralanmalar olmadan çocukları tamamıyla ayırıyoruz. Hepsini apar topar sınıflarına alıyoruz. Müdür Bey birbirine bakan iki sınıfın kapısını açarak,

koridorun ortasında herkesin duyacağı bir ses tonuyla konuşuyor:

“Çocuklar!.. Bir daha böyle bir olayın olmasını istemiyorum. Hepiniz kardeşsiniz, arkadaşsınız, büyüklerinizin hatasını siz devam ettirmemelisiniz. Tam tersine sizler, eğitilmiş insanlar olarak, onların hatalarını düzeltmelisiniz. Kavgayla gürültüyle hiçbir şeyi çözemeyeceğiniz gibi olayları daha da büyütür ve içinden çıkılmaz bir hale getirirsiniz. Unutmayın kavgaya kavgayı, nefret nefreti doğurur...”

O gün bir daha teneffüse çıkmıyoruz. Onlarla uzun uzun konuşup, şiddet yönlerini sağaltmaya çalışıyoruz.

Paydos saatinde Müdür Bey çocukları tekrar alıp evlerine götürüyor. Kavgayı duyan bazı velilerin, çocuklarını yine okuldan almasından endişe ediyor. Nitekim iki saat geç kalmasından haklı çıktığını anlıyorum. Yorgun bir vaziyette gelip yanıma oturuyor. “Baba koruk yer, oğlunun dişi kamaşmış.” Yazık çocuklara, birkaç tanesi kötü yaralandı. En az on beş aile çocuklarını tekrar okuldan almak istiyor. Onları yeniden ikna etmeye çalıştım ama Nuh diyor peygamber demiyorlar. Yarın sabah tekrar deneyeceğim. Anne ve babalarının kaygısını da anlıyorum, fakat bu böyle sürmemeli, bu işe kalıcı bir çözüm bulmalıyız.” diyor kaygılı bir ses tonuyla ve ekliyor: “Her şey o kadar basit bir olayla başlamış ki şaşarsın. Bilirsin işte, bazen insanın dili kafasından hızlı çalışır.” Bir müddet susuyor, epeyce bir dalıyor ve sonra bana dönerek: “Öğretmenim, Gordion’daki düğümün efsanesini duymuş muydun?” diye soruyor. Hayır duymamıştım. Anlatmaya başlıyor: “Büyük İskender ordusuyla birlikte Gordion’a doğru yöneldiği zaman, hiç kimsenin çözemediği bir düğümün efsanesi anlatılmış. Gordion, Sangarius şimdiki adıyla Sakarya ırmağından geçen Pers kraliyet ordularının yolu

üzerinde bir kent imiş. Düğüm, tahtaya bağlı halatın ucu gözükmeyen, çözümlenmesi imkânsız bir düğümmüş. İskender elleriyle düğümü çözemeyince, kılıcıyla halatı bir hamlede kesip düğümü yok etmiş. Yani Büyük İskender kalın halatı birbirinden ayırmış, ama aslında düğümü çözememiş!..”

Müdür Bey’in ne demek istediğini anlamıştım. Evet, haklıydı, haklılığını da karşı tarafı hiç üzmeden, kırmadan, çok uygun cümlelerle anlatıyordu. Bu sözleri beni hayli düşündürmüştü, çünkü doğru söylüyordu. Bu odsuz ocaksız insanları etkilemenin başka bir yolu olmalıydı.

* * *

Mehmet Bey, kavgalı ailelerin çocuklarını bir hafta süreyle ayrı sıralarda oturtuyor. Bu süre içinde hiç sorun çıkmıyor. Bir zaman sonra çocukları aynı sıralara oturtmaya başlıyor, küçük bir iki sorun dışında pek bir şey olmuyor. Çocuklar bu yeni düzene de alışıyorlar. Hatta zamanla birbirlerinden, malzeme temin etmeye bile başlıyorlar. Tabii Mehmet Bey bu arada refakat işini hiç aksatmadan, büyük bir özenle sürdürüyor. Hem okul içinde, hem dışında bizzat kendisi çocukları kontrol altında tutuyor. Yaklaşık on günlük bir zaman zarfında çocuklar, aralarında hiçbir anlaşmazlık kalmamış gibi birbirleriyle oyun oynamaya, şakalaşmaya başlıyorlar.

Birkaç gün sonra paydos saatinde, alışkanlığın verdiği bir psikolojiyle toplanan çocuklar, Mehmet Bey’in kendilerini evlerine götürmesini beklemeye başlıyorlar. Ama o gün Mehmet Bey’in aklından başka bir şey geçiyor:

“Çocuklar, bu gün size evlerinize kadar eşlik etmeyeceğim. Ancak gidişinizi izleyeceğim olumsuz bir durum olursa hemen müdahale edeceğim, merak etme-

yin.” Öğrenciler ilk kez tek başlarına okulun önündeki hayattan çıkıp, evlerinin bulunduğu yöne doğru yürümeye başlıyorlar. Müdür Bey de uzaktan pürdikkat onların gidişini izliyor. Ortalıkta olağanüstü bir durum yok. Çocuklar adım adım uzaklaşırken, uzaklardan bir kadının bağırmasıyla karışık küfürlü sesleri duyuluyor. Mehmet Bey bir şeylerin ters gideceğini öngörüyor. Çok geçmeden Zinnar ailesinin öğrencileri, okul arkadaşlarını şiddetle taşlamaya başlıyorlar. Müdür Bey koşar adım olay yerine giderken, saldırıya uğrayan Zinnar ailesinin çocukları, bir yandan kaçmaya, bir yandan da elleriyle kafalarını ve yüzlerini korumaya çalışıyorlar. Diğer grup ise nefes bile almadan taş yağmuruna devam ediyor. Orta yaşlarda bir köylü de hemen olay yerine koşarak, Mehmet Bey’e yardımcı olmaya çalışıyor. Neyse ki saldıran öğrenciler, direkt müdahale eden ve çocukların önüne geçen Mehmet Bey’in uyarılarını geç de olsa dinliyor ve duruyorlar. Mehmet Bey, taş atan öğrencilere dağılmalarını söylüyor ve hepsini evlerine yolluyor. Çok geçmeden saldırıya uğrayan çocukları inceliyor, bazılarının çeşitli yerlerinden yaralandığını görüyor. Yaralarıyla bir müddet ilgilendikten sonra onları güvenli bir şekilde evlerine ulaştırmak için yola koyuluyor. Sonradan, sekiz ay önce köydeki son çatışmada kocası vurulan bir kadının çocukları, kıskırttığı ve doğrudan doğruya saldırttığı anlaşılıyor.

* * *

Başta okulun bahçesi olmak üzere öğrencilerle birlikte köyde her evin önüne en az bir ağaç dikiyoruz. Müdür Bey’in Ziraat Müdürlüğü’nden temin ettiği çam, akasya, dişbudak, gladiçya ve dut ağaçlarını köyün çeşitli yerlerine dikiyoruz. Gerek köylülerle, gerek öğrencilerle yapılan bu beraberce çalışma, barışçıl bir rüzgâr için nispeten faydalı oluyor. İki ailenin fertleri de bu çalışmalarda yer alıyor. Köylüleri abdest aldıkla-

rı suyla veya el yüz yıkama suyuyla ağaçları sulamaya ikna ediyoruz.

Aradan fazla bir zaman geçmeden, köye kaymakamın geldiğini duyuyoruz. Bütün köylülerde bir heyhey, bir heyecan hâkim. Kaymakam, ilk şaşkınlığını, kendisini karşılayan yemyeşil ağaçlarla yaşıyor. Derken köyün okulunu da ziyarete geliyor. Bizim sınıflara da girip, heyecan içindeki öğrencilerle sohbet ediyor.

- Senin ismin ne çocuğum?
- Melisa Akdağ, diye cevaplıyor çocuk.
- Büyüyünce ne olmak istiyorsun?
- Müdür olacağım.
- Öyle mi, aferin sana, diyerek, onun yanındaki çocuğa dönüyor: Ya senin adın ne bakayım?
- Süleyman Zınnar, diye yanıtıyor çocuk, utangaç bir eda ile.

Bu ismi duyunca Kaymakam şaşkınlığını gizleyemiyor. “Zınnar mı?” diye söylenerek, Mehmet Bey’e yöneliyor. Kulağına eğilerek fısıltıyla: “Müdür Bey bu nasıl oluyor? Bu çocukların ailesi hasım değil miydi?” diye soruyor. “Evet, sayın kaymakamım öyle, ama çözmeye çalışıyoruz,” diye cevaplıyor Müdür Bey. Kaymakam’ın şaşkınlığı biraz daha artıyor. Müdür Bey’in odasına doğru yürürlerken Kaymakam : “Ben bu sorunu çözüp, köye barış getirmek için tam altı kez, yörenin de hatırlı kişilerini yanıma alarak geldim. Fakat altısında da başarılı olamadım. İğdede de var, çıkırıkta da!.. İki taraf da yaşıyor. E tabii sekiz yıllık bir husumet!.. Arada, iki taraftan toplam beş ölü ve onlarca yaralı var kolay değil elbet. Fakat çok şaşırdım. Biz iki ailenin büyüklerini bir araya getirmek için çok uğraşıyorduk, buna çocukları bile yaşıyordu. Ama

gördüğüm kadarıyla çok anlamlı adımlar atmışsınız. Bu süreçte benim de yapabileceğim bir şey olursa seve seve yaparım.” diyor. Kaymakamın samimi ve iyi niyetli olduğu anlaşılıyordu. “Elbette sizin de yapabileceğiniz bir şeyler olacaktır, takdir edersiniz ki köyde elektrik, su, yol, sağlık ocağı ve telefon yok, bunların tedricen halledilmesi, zannedirim kalıcı barışa hizmet edecektir.” diye cevaplıyor Müdür Bey.

Bu son gelişme bizleri enikonu ümitlendirmişti. Ne de olsa mülki amirin desteğini alıyoruz arkamıza. O günden sonra Kaymakam Bey eskiye oranla çok daha sık gelmeye başlıyordu köye. Sık sık Müdür Bey’den bilgi alıyor, köylülerle ve öğrencilerle sohbet ediyordu. Onu da bir heyecan sarmıştı, o da gelişmeleri merakla izliyordu.

* * *

Ocak ayının son haftasıyla sömestr tatili başlamıştı. Ben köyden ilk gün ayrıldım. Ama Müdür Bey birkaç gün daha kalıp ilişkileri gözlemledi. Sonra köyden on günlüğüne ayrıldı. Ama içi pek rahat değildi. Nitekim tatil dönüşü hafakanlar bastı bizi. Köyde ikisi ağır olduğunu öğreniyoruz. Tam her şey rayına girdi derken, bu son çatışma her şeyi bozmuştu. Durum tekrar fenaya sarmıştı, Allah’tan ölen olmadı da olay biraz ucuz atlatıldı. Ama Müdür Bey’in köye gelişi, havayı bir anda değiştirmişti. Bütün köylülerin onun iyi niyetinden şüphe duymaması, ona sonuna kadar güvenmesi işleri biraz daha kolaylaştırıyordu. Hatta birçoğunun yüzünde, ona karşı, derin bir mahcubiyet gözlemleniyordu. Müdür Bey artık daha iyi anlamıştı ki, kalıcı bir barış için, kalıcı bir çaba gerekliydi ve bu gereklilik ona çok önemli bir karar aldıracaktı.

Dersler tekrar başladı. Müdür Bey yine Akdağ ailesinin çocuklarına refakat ediyor. Hatta bazı durumlarda kavga çıkmasın diye yetişkinlere de eşlik etmeye başlıyor. Bu sefer son çatışmayı gerekçe göstererek, çocuğunu okula göndermek istemeyen pek çıkmadı. Sorun çıkaranlar da çabuk hizaya geldi. Çünkü herkes çocukların güvenliği ve eğitimi konusunda Mehmet Bey'in gerekli önlemleri alacağını veya doğabilecek olumsuz bir durum karşısında gerekli tavrı koyacağını biliyordu. Onunla ilgili kimsenin herhangi bir tereddüdü yoktu. Müdür Bey iki düşman ailenin, ortak değerini haline gelmişti, büyükten küçüğe herkesin sevgisini ve güvenini kazanmıştı. Tıpkı Kaymakam Bey'in güvenini kazandığı gibi!..

Bu arada köye su getirmek için ilk çalışmalar başlamıştı. Nitekim on sekiz gün sonra köy içme suyuna kavuştu. Başta kuyudan su çekmek zorunda olan kadınlarda olmak üzere, herkeste bir heyecan, bir sevinç hâkim. Bir buçuk ay sonra da köylülerin şaşkın bakışları arasında köye ilk elektrik ışığı verildi. Yediden yetmişe bütün köylüler olağanüstü mutlu ve heyecanlı!..

Bu arada çocukların aralarındaki ilişkiler daha da gelişmiş, paylaşımları büsbütün derinleşmişti. Birbirlerine yardımcı olmaya, hatta birbirleri için fedakârane davranışlar sergilemeye başlamışlardı. Mehmet Bey, neredeyse bütün öğrencilere inanılması güç bir barış duygusu ve kararlılığı yerleştirmişti. Bunlar haliyle yetişkinleri de etkiliyordu. Çünkü artık her evde, yaşları küçük bile olsa, bu anlamsız düşmanlığı yok etmek isteyen birer barış elçisi vardı. Zaten köylüler en ufak bir kavga girişiminde karşılarında mürekkep yalamış, ne yaptığını bilen saygın bir müdür buluyorlardı artık.

* * *

Ben o köyde iki sene kaldım. Sonra tayin istedim ve oradan ayrıldım. Ben ayrılırken çok ender de olsa,

kavgalar devam ediyordu. Müdür Bey'i bir daha hiç görmedim. Ama hasta köylüleri mekkâre arabasına bindirişini, gecenin bir yarısı karlı tepelere tırmanmasını, "Her adım bir basamak eksiltir" deyişini, durmadan dinlenmeden çabalayışını, her gün kitap okuyuşunu, olmayacak duaya âmin deyişini hiç unutmadım. Onunla geçirdiğim uzun kış geceleri, en umutsuz anlarda bile neşeli ve öğretici yaklaşımları, ikna edici bakışları, bu gün bile hatırımdadır. Yıllar sonra bir gazetede onun resmini gördüm: "Düşmanlığın hüküm sürdüğü köyde, mülki amirlerin yapamadığını bir müdür yaptı." diye, büyük puntolarla haber yapılmıştı. Yaklaşık yarım sayfalık haberde, onun övgüye değer başarısı anlatılıyordu. O, gözlerinin içindeki sıcak ışıqla hem köyü aydınlatmış, hem de köye kalıcı bir barış getirmişti. İnsanların kafalarındaki buzları eritmiş, on üç yıllık ezberi bozmuştu. Çocuklara huzurlu ve aydınlık bir gelecek hediye etmişti. Bu gün hâlâ onun öğretici bakışları ilham veriyor bana!.. Hâlâ onun gibi sabırla ve adım adım eksiltiyorum zorlu mesafeleri!..

* * *

Mehmet Bey, çocukların karnelerini tek tek dağıttıktan sonra odasına geçti. Ağzı açık haldeki valizine birtakım malzemeler koydu. Daha sonra pencereye doğru yanaşarak, bir süre camdan dışarıyı izledi. Ağaçlar gövermişti, kelebekler uçuşuyordu. Okulun hemen yanında, yapımı bitmek üzere olan sağlık ocağının kırmızı beyaz bayrağı dalgalanıyordu. Gözleri, neftiye çalan çam ağaçlarında, elektrik direklerinde, karne heyecanı yaşayan öğrencilerde dolaştı bir süre. Biraz daha ötede Akdağ ve Zinnar ailelerinden karışık bir köylü grubu top oynuyordu. Bu sahneyi görebilmek için tam altı sene mücadele vermişti. Yarıyıl ve yaz tatillerinde bile köyden ayrılmamıştı. Bıkmadan, usanmadan aralıksız uğraşmış, en sonunda düşünüyü gerçekleştirmişti.

Uzun yollar teperek, sık sık kendisini ziyarete gelen yaşı annesinin, çerçevdeki fotoğrafına baktı: “Oğlum, ömrünü doğuya mı ipotek edeceksin?” diyen serzenişlerini hatırladı. “Hayır anne, bak bütün ömrümü vermeme gerek kalmadı.” diyecekti iki gün sonra ve beş buçuk yıllık bir ayrılığın kollarına bıraktığı bir güçle daha sıkı sarılacaktı ona. Evet, annesini biraz geç kucaklayacaktı fakat o, öğrencilerinin kucaklaşmasını görebilmek için, bunu çoktan göze almıştı.

2007 Mansiyon Ödülü / Şanlıurfa

*Derler ki; "Onurlu yürekler, duru ve sağlam kan pompalarlar."
Şeref ve mertliği ilke edinmiş, onurlu adama...*

BANA ELİNİ UZAT BABA!

Kahraman Alp GETİREN*

Her zaman söylediği bir cümle vardı; "Eğer başara-
cağıma inanırsam yapamayacağım şey yoktur."

Sanırım inanç ve azim onun ruhunda var...

9 yıl önce...

Urfa'nın kuzeyinde bir yerde, küçük bir köyün yu-
karısında, tepelerin arasında düz bir mera vardır. Otlar
bir diz boyu yükselir. Koyun otlatan kızlar gelir buraya.
Koyunlar otlanırken, çocuklar özgürce haykırır mutlu-
luklarını, hayallerini paylaşır, bağırır çağırırlar, sesleri-
nin yankısını dinlerler. Kendi seslerini dinleyen kendi-
leri de olsa bir dinleyenleri vardır bu dünyada. Ve bir
de kuşlar vardır. Çocukların arasında uçup dururlar.
Her kanat çırpmaları, her süzülüşleri özgürlüğün coş-
kusunu hissettirir. Dozulmaz bir seyirleri vardır.

Her çocuk kendine bir kuş seçer. Yürekleri bir kuş
yüreği olur. Hafifler canları ve bir kuşun bedenine gi-
rer. Ürkek bakışlarla gökyüzünde özgürlüğe kanat çırp-
parlar.

* 1973 yılında Şanlıurfa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Şanlıurfa'da tamamladı. Çukurova Üniversitesi'nden mezuniyetinin ardından Şanlıurfa'da göreve başladı. Halen Şanlıurfa 2002 Vakıflar İlköğretim Okulu'nda görev yapmakta olup, evli ve iki çocuk babasıdır.

* * *

Bir sonbahar günü; ellerinde güz çiçekleri ve bir de tebessümleriyle okula gelen çocuklara biz de gülümstedik. Yüzyıllardır sevgilerin kalplere gömüldüğü bu yerlerde; bir sevgiliye, bir anaya çiçek vermek en gad-dar törelere meydan okumaktı. Kırların tüm çiçekleri öğretmenlere aitti. Ve çocuklar toprakta bir tek çiçek bile bırakmadılar. Uzattıkları o küçük ellerin içindeki çiçekler, aslında sevginin, bastırıldığı derinliklerden fıskırıp çıkması değil de neydi?

O yıl kırlarda çiçek toplayan o kadar çok çocuk var-dı ki; o çiçeklerin karşılığını vermemiz için tek sınıflı bir okulumuz mevcuttu. Fakat çocuklar o sınıfa sığmıyor-lardı. Sınıfa doluşan öğrencilerin kalabalıklığını görün-ce, okul odunluğunu sınıf haline dönüştürmeye karar verdik. Odunluk o kadar küçüktü ki, mutlaka bir iki metre büyütmemiz gerekiyordu. İşçi lâzım dedim; “biz varız ya” dedi. Boyacı dedim; “biz” dedi. Kalıpcı, de-mirci dedim, “köyden birilerini buluruz” dedi. Sanırım dostum yeni bir sınıf yapmaya kararlı idi.

O sene öğrenciler, o küçük odunluk sayesinde, sıra-larına rahatça oturabildiler. Tavanı basık, dar, az güneş alan o küçük sınıfta Selma doktor olmak istiyordu, Ali mühendis, Fatma ise hemşire olacaktı. Peki, ama nasıl olacaktı? Her yağmurda damlayan tavan hayallere vu-rulmuş bir balta gibi umutları paramparça ediyor, dü-şen her damla geleceği alıp götürüyordu. Köyün nüfu-su artıkça okul yetersiz kalıyor. Üstelik beşinci sınıftan sonra aileler çocuklarını uzaklara gönderemiyorlardı.

Selma doktor olmak istiyordu. Parlak masum göz-leri yardım istiyordu. Ama nasıl? Nasıl? Ya İsmail! O bilim adamı olmak istiyordu. Hayaller bu kadar büyük olabilir mi? Hayal olduktan sonra dorukları bile aşar. Yeter ki bir hayal olarak varlığını korusun, sönmesin.

* * *

Bir bayram töreninde Müdür Bey o etkili konuşmasını yaptı. "İnanırsanız yaparsınız. İnanmak, başarının yarısıdır." demişti. Ne güzel konuşmuştu dostum. "Hepimiz inanıyoruz" dedi çocuklar bağırarak. Bir sessizlik çöktü ortama. Hepsi inanıyorlardı. Peki ya şimdi! İlandıktan sonrası? Bunun için kimse bir şey söyleyemedi. Tören bitti. Çocuklar dağıldı. İnanarak dağıldılar. Ama Fatma hâlâ hemşire olmak istiyordu. Hem de inanarak!.. Yürekten, tüm gücüyle hemşire olmak istiyordu. Çocuktü ve hayalleri vardı.

Yağmur yağıyordu.

Beni odasına çağırdı. Masanın üstündekileri görünce şaşırđım.

– Bunlar da nedir?

– Bunlar yapacağımız okulun projesi, dedi.

– Ne okulu? Kim yapacak?

– Biz yapacağız, dedi.

– Nasıl bir okul bu?

– Çok derslikli kocaman bir okul. Onlarca öğretmeni olacak, dedi. Ve ardından kendinden emin bir şekilde gülümsedi. Sanırım bu adam yapacağı şeye inanıyordu.

* * *

Köyün yukarısında tepelerin arasında düz bir mera vardır. Yanından bir karayolu geçer. Çocuklar karayoluna bakarlar. Her bir yolcu özgürlüğe uçan bir melek gibi gelir. Ve o çocuklar aşağıda kalmanın ağırlığını hissederler küçük bedenlerinde. Gidememenin kasvetini yaşarlar. Arkadan bakarlar, ufukta kaybolan arabalara... Ve her kayboluş, bir hayalin suda patlayan köpükler gibi yok oluşudur.

Bir sabah Devlet Su İşleri'nin ağır iş makineleri köye geldi. Dostum makineleri bir orkestra şefi gibi yöneterek derin bir çukur kazdırdı. Çay molasında gülümseyerek anlattı:

“Rica ettim, temel çukuru kazar mısınız? diye. Beni kırmadılar.”

Yapacağını yapmış, bir hayalin peşinden koşmuştu. Hayalleri gerçek yapmak. Bundan daha erdemli bir şey olabilir mi?

Bir süre o çukurun kenarına çeşitli insanlar geldi. Çukura bakarak çeşitli yorumlar yapıldı. Kimi, bu çukurun sonsuza kadar orada öylece kalacağını iddia etti. Kimi, çukur kazmakla okul yapılamayacağını söyledi. Müdürün boş hayaller peşinde koştuğunu söyleyen bile oldu. Köy konuşacak konu bulmuştu artık.

Çukurun hikâyesi dilden dile yayıldı. İnsanlar civar köylerden çukuru görmeye geldiler. Çukuru her gören değişik fikirler ortaya atıyor, çukurun çukur olarak kalması için adeta kendilerini ikna etmeye çalışıyorlardı. Çukurun başında söylenen her söz, derinlere atılmış bir hayalin kayboluşuydu.

Bir akşamüzeri ben de çukurun yanına gittim. Kenarında oturmuş, bilinmez düşüncelere dalmış Müdür Bey, geldiğimi fark etmedi. Ona seslenişim irkilmesine neden oldu:

- Neler düşünüyorsunuz?
- Tepenin yamacındaki çocukları görüyor musun? dedi.
- Görüyorum.
- Şu kırmızı elbiseli kız, ismi Selma, çok zeki biri ve okumak istiyor. Sadece onun okuyacağını bilmek bile bunca emeğe değer.

* * *

Sisli bir sabah vaktinde, karayolundan geçen bir tır köye saptı. Üzerinde uzun demirler yüklüydü. Sisin içinden aniden çıkan bu araç, sanki bambaşka bir dünyadan gelmiş gibiydi. Şaşkın bakışlar içinde çukurun yanına tonlarca demir boşalttı. Dostum Müdür Bey demirleri teker teker inceledi. Bir ara gülümseyerek bana döndü: “Bir inşaat şirketinden rica ettim. Sağ olsun getirdiler.”

Sonraki günlerde yoğun çalışmalarla çukurun içinden bir temel yükseldi. Çukuru görmeye gelenler temeli görmeye gelmediler. Bir tek çocuklar geldi. Temelin üzerinde sanki okul yapılmış bitmiş gibi öğretmencilik oynadılar. Okulun bitmiş halini hayal ettiler. Gelecek öğretmenleri düşündüler. Kimi bayan öğretmen istedi, kimi erkek.

İnşaat Müdür Bey’in yardımseverleri ikna ederek aldığı destekle ilerliyordu.

Bir öğlen vakti, köyün içindeki tozlu yoldan, arkasında kahverengi bir toz bulutuyla birkaç siyah araba geldi. İçinden siyah elbiseli insanlar çıktı. İnşaata baktılar. Müdür Bey’e dönüp:

– Bitirebilecek misiniz? dediler.

Aslında bitiremezsiniz demek istediler. Adamların arkasında biriken çocukların arasında küçük Selma, Müdür Bey’in gözlerinin içine baktı. Dostum sadece gülümsedi. Onlar giderken arkada bıraktıkları yoğun toz bulutu genizlere doluyor, o hâlâ gülümsüyordu. Ve onunla beraber tüm çocuklar!..

Aylar geçiyor. Dostum bazen bir işçi gibi inşaatta çalışıyor. Bazen bir şoför gibi yük taşıyor, bazen de bir vakıf gibi yardımseverleri dolaşıyordu. Bu okul onun çocuğu gibiydi. Her tuğlada, her demirde parmak izi,

her harçta alın teri, her boyada ince zevki vardı. İnsanın evlâdına beslediği sevgiyi okula besliyordu. O soğuk taşlardan, soğuk demirlerden yapılmış koca bina, Müdür Bey'i görünce adeta ete, kemiğe bürünüyor, babasına gülümsüyordu. Bir an önce büyümek için babasının azmini görüyor ve onunla gurur duyuyordu. Baba oğula hepimiz saygı duyuyorduk.

Pırıl pırıl bir gündü. Köy yeni okuluna kavuşmuştu. Dostum ise çocuğunun mezuniyet törenindeymiş gibi, "O benim oğlum" der gibi bir hava içindeydi. Hayalini gerçekleştirmenin onuru, başarmanın gururu ile müdürümüz insanların gözlerine baktı. Bakışlarla çok şeyler anlattı ama ne anlattığını bir tek çocuklar bildi.

Ertesi yıl okula birçok öğretmen geldi. Çevre köylerden yüzlerce öğrenci doluştu sınıflara. İlköğretim haftasında Müdür Bey bir konuşma yaptı. "İnanırsanız yaparsınız. İnanmak başarının yarısıdır" dedi. Ne de güzel konuşmuştu dostum. "Hepimiz inanıyoruz" dedi çocuklar bağırarak. "İnanıyorsanız alın size okul ve okuyun!.." O anda bir alkış koptu. Selma doktor olmak istiyordu, Fatma ise hemşire... Koşarak girdiler sınıfa, kaybedecek vakitleri yoktu çünkü.

Günler geçiyor okulun sorunları bitmiyordu. Gün geliyor sular akıyor, kaloriferler yanmıyor, malzeme sorunu ortaya çıkıyordu. Müdür Bey koşturuyor okulunu, yavrusunu ihmal etmiyordu.

* * *

Güneşli bir günde sert bir rüzgâr esti. Kara bulutlar getirdi köyün üstüne. O kara bulutlardan köye sert dolular düştü. Ve o doluların en büyükleri dostuma isabet etti. Bir hortum oluştu gökyüzünde, alıp götürecektik bütün köyü, bütün çocukları. Ama o sadece dostumu alıp götürdü. Gitmemek için çırpındığını gördüm. Ama hortum güçlüydü. Elini uzattı biri tutsun diye!..

“Bizi bırakma” diyen birini aradı. Ne elini tutan oldu, ne de bir şey söyleyen. Ellerini geri çekti. Bir teslimiyet haline büründü... Giderken gözleri sadece okuluna baktı.

Sonradan duyduk, başka bir okulda çalışıyormuş. Bir daha da geri gelmedi, eserini bir kez olsun görmek istemedi.

9 yıl sonra

Müdür Bey’den sonra yüzlerce çocuk mezun oldu bu okuldan. Fen ve Anadolu liselerini kazananlar oldu. Hiç biri müdürlerini unutmadılar. Küçük Selma büyüdü. “Eğitime Tam Destek” öykü yarışmasını kazandı. Şu anda Anadolu lisesinde okuyor.

* * *

Urfa’nın kuzeyinde bir yerde, küçük bir köyün yukarısında tepelerin arasında düz bir mera vardır. Meranın ortasında güzel bir okul yükselir. Okumak isteyen kızlar gelir buraya, çocuklar özgürce haykırırlar mutluluklarını, hayallerini paylaşırlar, bağırırlar çağırırlar. Onları dinleyen birçok öğretmenleri vardır.

Ve bir de okulları vardır. Gündüzleri çocukların arasında neşeli bir okul. Ama gece olunca babasını özler bu okul. Hüzne dalar, hasret dolar içine!.. Kimsesiz hisseder kendini. Yolunuz bir gece vakti bu okulun yanından geçerse, okulun içinden bir yalvarış, bir haykırış duyarsınız. Bu babasını kaybetmiş öksüz bir çocuğun çığlığıdır. Bıkmadan usanmadan babasını çağırır; “Bana elini uzat baba!”

2007 Mansiyon Ödülü / Erzurum-1

ÜÇ KAPILI ODA

Tacetin ŞİMŞEK*

1. Kapı: Hayatımız Derse Dâhil

Gönüller kurmaya, kimlikler inşa etmeye bazen kürsüler yetmez. Kara tahtaların ayna tuttuğu mekânlara komşu kocaman dünyalar vardır çünkü. Dışında kalsak bile içindeyizdir. Dışımızda olduğu kadar içimizdedir. Kapılar, o dünyadan derlenecek güzelliklere de açılmalıdır. Paylaşmak başka türlü nasıl mümkün olacaktır? Ders kitaplarını merakla karıştıran, 100 Temel Eser'i zevkle okuyan öğrencilerimiz, hayatı da okuyabilmeli.

Ben, her iki okumayı atbaşı yürütebilen öğrencileri daha çok sevdim. Şahsi mitimizi oluşturmada hayattan gelenleri kitaptan gelenlerden hiç ayrı tutmadım.

* Gümüşhane'nin Torul İlçesi'ne bağlı Altınpınar Beldesi'nde doğdu. Konya İvriz Öğretmen Lisesi ve Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Siirt-Eruh Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak görev yaptı. 1990'da Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'ne araştırma görevlisi olarak girdi. 1993'te yüksek lisansını, 1999'da doktorasını tamamladı. Halen aynı fakültenin Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Akademik araştırmaları ve makaleleri yanında şiir, hikâye, deneme, tiyatro gibi türlerle ilgilendi. Şiir ve yazıları çeşitli dergilerde yayımlandı. "Türkçem Eyvah!" adlı tiyatro eseriyle Türk Dil Kurumu 2004 Onur Ödülü'nü kazandı. Çocuk Edebiyatı, İlköğretimde Drama, Teoriden Uygulamaya Okul Tiyatrosu, Eylülce (Şiir) yayımlanmış kitaplarından birkaçı.

1987-88 öğretim yılının üçüncü haftası. Eruh Lisesi 6 Edebiyat Şubesi'nin sınıf öğretmeniyim. Altı kişilik bir sınıf: Hüseyin, Abdulaziz, Orhan, Murat, Cumali ve Selahattin... Altı saati edebiyat, altı saati felsefe grubu, iki saati sanat tarihi, iki saati de rehberlik olmak üzere haftada onaltı saat aynı sınıfa derse giriyorum. Haftada beş gün aynı sınıfa dersim var. Gerçekten sınıf öğretmeni gibiyim. Akrabadan ileriyiz.

Yolun alt tarafında bizim okul, üst tarafında yaklaşık yirmi metre çaprazımızda da öğretmenevi!..

Seul Olimpiyatları 17 Eylül'de başlamış, doludizgin devam ediyor.

20 Eylül 1988 salı. O gün Naim Süleymanoğlu podyuma çıkacak. Tam o saatte edebiyat dersim var. Altı saat edebiyat dersimin salı günkü iki saati kompozisyona ayrılmış. Ne yapmalı, ne etmeli de öğrencilerime Naim Süleymanoğlu'nu izlettirmeliyim? Kompozisyon konusu belli: "Naim Süleymanoğlu'nun görüntülerini izlerken neler hissettiniz? Kompozisyon kurallarına uygun olarak yazınız."

Okul müdürüne gittim.

– Hocam, dedim, izniniz olursa öğrencilerimi öğretmenevine götürmek istiyorum.

Başını imzaladığı evraktan kaldırıp hayretle baktı!

– Neden? dedi.

– Naim Süleymanoğlu dedim, bugün podyuma çıkıyor ya! Biliyorsunuz ne fedakârlıklarla Türkiye'ye getirdik onu. Örtülü ödenekler filan... Altın madalyamız kesin. Olimpiyat rekorları, dünya rekorları kırılacak inşallah... Öğrencilerimiz bu gururu sığağı sığağına, doyasıya yaşasınlar...

Gülümsedi müdür bey. Yer yer Konya ağzı serpiştirilmiş telâffuzuyla:

- Dersiniz kompozisyon herhalde, dedi.
- Evet dedim, ama nereden bildiniz?
- Ben de olsam, böyle bir yazılı anlatım konusunu kaçırmazdım, dedi.

Teşekkür ettim. Hem kendi adıma, hem de öğrencilerim adına.

Amacım, yazıya hayatı katmaktı bir bakıma. “Ak akça kara gün içindi” nasıl olsa. “Danışan dağlar aşar danışmayan düz yolda şaşar”dı hep. Hem zaten “Güneş balçıkla sıvanmaz”dı asla. “Damlaya damlaya göl olurdu” her zaman. “Para iyi bir uşak, kötü bir efendiydi” üstelik.

Hiç birinde öğrencilerimin iç yaşantısı yoktu. Oysa bir iç yaşantıyı metne dönüştürmekti niyetim. Yazdıklarımıza, yaşadıklarımızdan bir köprü kurmaktı.

Öğrencilerim için bayramdı o gün. Olmayacak bir şey olmuş, edebiyat dersi öğretmenevine taşınmıştı.

Öğretmenevi müdürü Emin Bey’le kapıda karşılaştık.

- Hayrola hocam? dedi şaşkınlıkla.
- Bugünkü dersimi burada yapacağım, Emin Bey, dedim, misafir kabul eder misin?
- Elbette hocam, buyurun! dedi Emin Bey. Belli ki anlamaya çalışıyordu.

Naim o gün 60 kiloda dokuz olimpiyat, altı dünya rekoru kırdı. Her rekorunda öğretmenevi şölen yerine döndü. Madalya töreninde İstiklal Marşımızı en gür sesimizle okumak görev değil, onurdu artık.

Öğrencilerimin sıcak teŖekkürüne gösterdiğim adres, okul müdürümüzün odasıydı. CoŖkuyla kabarmıŖ gönüllerde salkım salkım Ŗükran duyguları yeŖeriyor ve sözcük kalıplarına dökülüyordu.

Yönetmek mevzuat bilmekti, evet! Yasa, yönetmelik, genelge ezberlemekti, tamam! Ama yönetmek biraz da duyarlıkları paylaşmak, gönülleri kazanmaktı. Hayatı ıskalalamamak, ruhumuzu vestiyere bırakmamak ve okul koridorlarına, sınıflara taşıyabilmekti. Bunlar mevzuatta yazmazdı. İnsanları ve kurumları yönetmeye bazen yönetmelikler yetmezdi. Yönetmeliklerin satır araları sorumluluk yüklenerek nakıŖlanırdı.

Birlikte çalıŖmıŖ olmayı talih bildiğim okul müdürüm böyle bir karar adamıydı.

2. Kapı: Hangi Kapıları Çalmalı?

Sermayesi sevgi ve bilgi olan bir avuç idealisttik. İyi bir ekiptik ama “kem âlât ile kemalât olmaz” demiŖti büyüklerimiz.

Okul kütüphanesinde 1940’lı yılların batı klasikleri... Birçoğunun kapağı açılmamıŖ, sayfa kenarları kesilmemiŖ. Öğrencilerim, kitap okumak için sürekli halk kütüphanesi memuru BeŖir Bey’in başına ekŖimekte. Hatta BeŖir Bey’in bana çok kızdığı konusunda duyumlar almaktayım. “Bu hoca ne çok kitap okutuyor!” diyesiymiŖ sevgili BeŖir... “Gidin, söyleyin, kitap mitap yok... Okulunuzun kütüphanesi ne güne duruyor?” diye de söyleniyormuŖ... Söyleyenlerin yalancısıyım.

Teksir makinemiz, mumlu kâğıtlı kavgalı. Kolu kırık... Sayfalara yazı düşürmeye değil, mürekkep sıvamaya teŖne... Son çıkardığımız Türkçe sorularını okumak, üzerine sıva çekilmiŖ eski bir kitabeyi okumak gibi!..

Laboratuvarımızda deney tüpü bulmak, yoksul konyunda francala ekmek bulmaktan farksız.

Ya öğrencilerimiz? Hani Halide Nusret Zorlutuna, Benim Küçük Dostlarım'da "Yoksul çocuk ne demektir? Taşrada öğretmenlik etmemiş bir meslektaşım bunu asla bilemez!" der ya! İşte öyle...

Yoklukları varlığa çevirmenin bir yolu, yardımsever gönüllerde bir kıvılcım tutuşturmaktı. Ne yapabildik? Ortak akıl bize bir adres gösteriyordu: Ulaşabildiğimiz holdinglere; kurumlara, kuruluşlara, büyükşehir belediye başkanlıklarına mektup yazacak, okulumuz ve öğrencilerimiz için yardım talep edecektik. Müdür Beyle oturup bir mektup yazdık.

Metin aşağı yukarı şöyleydi:

"Saygıdeğer Efendim,

Güneydoğu Anadolu Bölgemizin küçük, şirin bir ilçesinde eğitim-öğretim hizmeti veren bir avuç öğretmeniz. Yokluklar ve yoksunluklar içinde, bu yörenin altın kalpli çocuklarını topluma kazandırmaya çalışıyoruz. Sadece görev duygusuyla değil, ülkemize olan vefa borcumuzla ve milletimize olan sadakatimizle... Öğrencilerimizi kendi çocuklarımız bilerek...

Ancak takdir edersiniz ki, eğitim-öğretim biraz da imkân işidir.

Ülkemizin bu ücra köşesinde bu körpe, samimi ve sıcak yürekleri fethetmek, böylece adınızı ebedileştirmek istemez misiniz? El uzattığınız gönüllerde adınıza dikilmiş abideler bulacaksınız. Dost elinizi uzatır mısınız?

Okulumuzun tv, video, kitap, teksir makinesi, halifleks, elektrikli süpürge, laboratuvar gereçleri; öğrencilerimizin kılık kıyafet, kırtasiye malzemeleri gibi acil

ihitiyaçlarını size bildirme cüretimizi mazur görünüz. Kapınızı mahcubiyetle çalarken hoşgörünüze sığınyoruz.

Teklifsizliğimizi samimiyetimize bağışlayacağınızı umuyoruz.

Minnet ve şükran duygularımı lütfen kabul buyurunuz.

şahsım, öğrencilerim ve öğretmenlerim adına selam, sevgi ve saygılar sunuyorum.

Mevlüt Kuntoğlu

Eruh Lisesi Müdürü”

Taleplerimiz arasında slâyt, yansı, fotokopi makine-leri, tepegöz, bilgisayar, yazıcı, dijital kamera gibi kalem-ler olamazdı. Çünkü 80’li yıllarda kimi çok lükstü okullar için, kimi zaten yoktu.

Mektubu mumlu kâğıda yazmak ve teksir makine-siyle elli tane çoğaltmak hem kolay hem de mümkündü. Ancak her mektubu okumak için içimizden birinin zarfın üzerindeki adrese gitmesi gerekebilirdi. Okunabilir olması için mektubu dışarıda fotokopi ettirmeliydik. Öyle yaptık.

Hitap blokları el yazısıyla, ayrı ayrı ve özenle yazılmış elli mektup, postalanmak üzere hazırđı. Elli mektubun ellisinden de cevap bekliyor değildik elbette. Bir iki, mutlaka. Üç beş belki. Sekiz on, şüpheli.

Düşünüyorduk ki, toprağa elli tane incir tohumu atsak, kırk dokuzu çürüse, bir tanesi çimlenip ağaç olsa ve meyveye dursa, zarar ettik denilebilir mi? Dal budak salan bir ağaç mı, çürüyüp giden kırk dokuz tohum mu? Hangisi önemliydi? Hangisi için sevinmeli, hangisi için hayıflanmalıydık?

Mektubumuza iki asil karşılık geldi; posta kutumuza iki saygıdeğer zarf düştü.

Biri, büyük bir holdingin halkla ilişkiler müdürünün imzasını taşıyordu:

“İlke olarak bu tür yardım taleplerine cevap veremiyoruz. Özür diler, selam ve saygılar sunarız.”

Bu bir zarafet örneğiydi. Cevap yazma konusundaki incelikleri, samimi bir teşekkürü fazlasıyla hak ettiklerinin göstergesiydi. Bu da önemliydi bizim için. Kimsenin birbirini duymadığı, birbirine kulak asmadığı bir dünyada, hatta kimsenin birbirini anlamaya çalışmadığı Babil Kulesi bir çağda kapısını çaldığımız bir konaktan “Kimsin?” cevabını alıyorduk. Sesimiz ta İstanbullarda yankı bulmuştu.

Mektubumuza aldığımız ikinci bir cevap vardı ki o her şeye yetti. O bizim yeşeren, meyveye duran incir ağacımızdı.

Görevliler, iki kocaman koliyi okulun kapısına taşıdıklarında, bir büyük cömertlik anıtıyla karşılaştığımız farkındaydık.

İçine hiçbir yapay duygunun sızamayacağı bir dille kaleme aldığımız ve gönlümüzle mühürlediğimiz bir teşekkür mektubu yazdık. On gün sonra iki koli daha geldi. Meğer kalbimizi hâlden anlayan insanlara açmışız, kalbimize ayna kalpler bulmuşuz. Bir teşekkür mektubu daha yazmak boynumuzun borcuydu.

Günlerce süren demirbaş kaydının iki memurumuz ne kadar yordüğünü unutmak ne mümkün.

Teşekkür mektupları bir yana, CBS'ye olan şükran duygularımız yaklaşık yirmi yıldır içimizde yumak yumak büyüdü ve hep ifade edileceği günü bekledi. Kürsülerde bu alicenaplığı hep minnetle andım. Yokluklar

içinde elimizden tutan o sıcak dost elini, muhayyilemde hep sevgiyle sıktım. Okul müdürümle birlikte...

Yönetmek, çözüm aramak ve birlikte kapılar aralamaktır.

3. Kapı: Güvercin Ölümleri

Hep aydınlıklar kovalamaz ardınızdan. Bazen de acılar vardır: Ağzınızı bıçak açmaz. İlkın ağlayamazsınız, zehrinizi içinize akıtırırsınız, yanarsınız. Bir de ağladınız mı dört yanınız kor ateş...

* * *

Ansızın ellerime yıldız dökken sesin olur.

Ellerim kar, ellerim buz...

Ellerim güvercin olur.

Bir gün güvercin olmayı deneyin, hocam. Mutlaka deneyin. Belki ölümü anlarsınız. Tanırsınız bir dağ yamacından üzerinize yuvarlanan ölümü. Bahtınıza biçilen, sizin için tasarlanan ölümü.

Bilirim, güvercin olmama hakkınızı korumak istersiniz. Güvercinlere bakmayı yeğlersiniz. Güvercinleri tanımanın tarihçesini bilmezsiniz. Güvercin olmama hakkınız mahfuzdur. Siz aslında güvercin nedir, onu da bilmezsiniz ya!

Onlar bulutturlar; yağmurları göz kapaklarımıza emanet. Nice bozkırlar yeşerttik içimizde. Nice çöller geçtik, ardımızda gülistanlar bırakıp.

Bu dünya bizden sorulmuyor, anladık. Bu dünya sizden de sorulmuyor artık. Bu dünya aslında kimse-den sorulmuyor. Hep seyirciyiz, hep seyircisiniz, hep seyirci. Dünyaya nizam veren biz değiliz, siz değilsiniz. Farkında mıyız?

Hayır! Olanı biteni, olmayanı bitmeyi gözlerimle sorgulamaktan usandım. Sahi siz usanmak nedir, bilir misiniz?

Bir eylül günüydü. “Günlerden bir gündü” diye başlayabilirdi yazar. Günler ölümlere çıkacaksa ne önemi var! İhtimal ki bir haber, ihtimal ki parçalanmış bir mevsim, yakılmış bir kitap... Bir serseri kurşun. Ve bayrak direğine asılı bir oğul... Kara tahtaya mihlanmış bir beden...

Evet, bir eylül. Bir güvercin vurdular dağ başında. Bir güvercin daha. Bir çift güvercin... Ve biz kanatlarımızdan utandık. Bir tüy uçup geldi ve şu kürsünün pencere tarafındaki köşesine kondu.

O gün kırk beş dakikamı sükûtle doldurdum. Koşsam bu denli haykıramazdım.

Mehmet, Durmuş ve ben...

Birer güvercindik. Bu adla doğmadık biz. Bu adı biz koymadık kendimize. Sonradan bulduk. Hâkî gölgelerin dağ yamaçlarında bizi korurken kullandıkları isimdi; kod adımızdı güvercin. Bu isimle çağrılmak imtiyazlı kılıyordu bizi. Ölümün soluğunu ensemizde duyma imtiyazıydı bu.

Hep böyledir. Gözlerimizde yıldızlar taşırız. Kalbimizde güneşli sayfalar... Gelecekler kurarız kendimiz için, başkaları için. Çok zaman o geleceğin içinde biz olmayız. Adımız vardır sadece. Bir de unutulmaya yenik düşmemişse andımız. Türkümüzü dillere bırakır, sevdamızı yellere bırakır; çekilir gideriz aranızdan. Bıraktığımız boşluklar kararnamelerle doldurulur.

Siz yine de güvercinlere yeni bir gözle bakın. Sınavın kendinizi. Muhtemelen Elhan-ı Şitâ’yı okurken, “Ey kebûterlerin neşîdeleri” derken, pencerelerde beliren güvercinlere iyi bakın! Bilin ki, onlar bir gün şu sizin

oturduğunuz kúrsúlerde oturmuş, kendi şiirlerini söylemişlerdir. Bakmayın bugúncamların öte yanından sizi buğulu gözlerle seyrettiklerine. Onlar kanatlarını size emanet bırakıp göğe ağmışlardır. Yoklayın yüreğinizi. Bir çift kanadın izduşümünü göreceksiniz.

Mehmet, Durmuş ve ben.

Sadece sevmeyi bilirdik. Sevdamızın bizi ölümlere taşıyacağını nereden bilelim? Ölüme "safa geldin" diyebilececek kadar yiğittik. Nasıl da yakışıyordu bize ölüm. Sevgimiz ölümlü hak edişimizdi bir bakıma. Basitçe bir ölümlü değil, yiğitçe bir ölümlü. Işığımızın incittiği kan çanağı gözler vardı. Aydınlığımızı köreltme ye bildiriler yetmezdi. Namlular dayandı şakağımıza. Öldük. Onlar namlu ucunda ben namlu sesinde.

şimdi yine bu kúrsüdeyim. Sayın ki körpe yüreklere sağdım türkülerimi. Duyun ki soylu hüznünlere boğdum türkülerimi. Mehmet için, Mehmetler için; Durmuş için, Durmuřlar için!.. Sagular koşmak, ağıtlar yakmak, mersiyeler söylemek düştü payıma. Mızrabım hiç bu kadar mustarip olmamuştu. Dostlarıma sorun! Notalarımın hüznünü yakından tanırırlar. Kurşun sesleri arasında bölüştüğümüz, bölüştükcü büyüttüğümüz ülküler vardı.

Çocuklarıml! Siz bana bir gonca boyu gelirsiniz, ben size bir gül bahçesi gelirim. Çiçeğin tomurcuk, ağacın meyve vaktidir. Hadi kızım, hadi oğlum, bir soru sorun!

şu gözlerinde güneşler taşıyan yüzler, benden bir çizgi taşırl. Ben bir Bülent büyütlürüm, kalbimin özsuuyula. O bin Bülent olur karşıma gelir. Yenleri kısalmuş ceketini kaftanlara denk. O kaftanlar içinde bir şehzade yüreği. Onlar benim çocuklarımdır. Geleceğe mektuplarıml. Cennetler kuruyorum gönüllerden. Ardımda mamur gönül bahçeleri... Kar gülleri açacak bir gün kan çöllerinde ve kardeşlik kazanacak.

* * *

Bu yazıyı ilk kime okumuştum hıçkırıklar arasında? Okul müdürümüz Mevlüt Bey'e mi, İngilizce öğretmemiz Kemal Bey'e mi? Her ikisine de belki. Mehmet'le Durmuş'un şahadet haberini aldığım günün gecesi yazmıştım.

Saat 15.30 sularında, Hükümet Meydanı'nda Sami Hoca'yla "Gitmeyin!" diye nasıl yalvar yakar olduğumuzu, ama ısrarla gitmek istediklerini ve kara kurşunlara hedef olduklarını... Gitmek için kararlıydılar. Nerden bilebilirdik ki bu, kaderin çağrısıdır. Irmaklar akacaktır. Dünyayı ikiye bölen ırmaklardan biri cennet denilen havuza dökülecektir.

Gittiler. Yarım saat sonra şahadet haberleri geldi.

Nasıl da ruhlarımız kan revandı. Müdür Bey, kader, tevekkül ve teslimiyet sargularıyla nasıl da yaralarımızı sağaltmaya çalıştı. Ne kadar metindi öyle ve ne kadar güçlü? Beni ve bizi toprağa çökerten bir acı karşısında o, direncini hiç yitirmedi. İyi ki vardı.

Yatılı İlköğretim Okulu müdürüyken bizim liseye yönetici olmuştu. Takım ruhu, etkili takım çalışması, toplam kalite yönetimi gibi pırıltılı deyimler o zamanlar var mıydı, bilmiyorum. Kemal ve Tevfik hocalara rehberlik servisi kurdurmak, beni sosyal ve kültürel faaliyetlere teşvik etmek, mezuniyet albümü çıkarmak, video film arşivi oluşturmak; Cizre'ye, Baykan'a, Tillo'ya, Van'a geziler düzenlemek, yolculuğu Hazreti Nuh, Veysel Karani, İbrahim Hakkı menkıbeleriyle süslemek, Kemal Hoca'yla iddialı masa tenisi maçları yapmak... (Kemal Hoca hâlâ hemşehrisi miydi o zamanlar? Karaman il olmuş muydu yani, Batman gibi. Sahi, biz şehir gibi şehir görmek için arada bir hafta sonları Batman'a mı giderdik? Orada fakülteden sınıf arkadaşım, can dostum Nuri'nin misafiri mi olurduk?)

Bundan öncesi gibi, sonrası da Mehmet'le Durmuş'un öyküsüdür. İki destan yüreğin, efsane mizacın öyküsü... Mehmet Kapusuz¹ ve Durmuş Güçlü²

Acıdır tepeden tırnağa. Ötesini İlçe Millî Eğitim Müdürüm Mehmet Bey'le Okul Müdürüm Mevlüt Bey söylesin. Sami, Kemal, Arif ve Enver hocalar anlatsın. Kütüphane Memuru Beşir Bey, Merkez Camii İmamı Abdulaziz Hoca ve Bakkal Ömer hikâye etsin... İlçe Müftüsü Eyüp Hoca ve Cumhuriyet Savcısı Necati Bey de tanık olsun.

Bana Künye'yi yazdıran ve içten içe, "Keşke Necip Fazıl kadar güçlü olsaydım yahut Dağlarca kadar, Gençosmanoğlu kadar..." dedirten bir öykü bu. Yalnızca onları yazabilmek için...

Yaşanan destanlık bir olaysa, yazılan da ona denk düşünmeliydi. Ben bu kadarını yazabildim. Kimsenin kuşkusunu olmasın, içimdeki şiir, kâğıda dökülenden bin kat anlamlı.

6 Eylül 1989 Çarşamba.

Dünyanın yıkılışını gördüm, kıyametin koptuğunu... Oturdum kalemimi kana bulayıp Künye'yi yazdım. Okuyucu, okunaksız yerlerini mazur görsün.

Künye

6 Eylül 1989'da Eruh-Siirt yolunda şehit edilen Durmuş Güçlü ve Mehmet Kapusuz kardeşlerimin ruhuna fatihalarla.

Ve künyem dağ başlarında okunur

Zülfüyâre dokundukça ellerim

Ellerim tebeşir tozu ellerim

Eskimiş kara tahtalar üzre

Tut ki bir eskimez yazı ellerim

*Ve künyem dağ başlarında okunur
Yâd eli tetik düşürür yâdına
Yaman çeker söz mülküne yâr beni
Söyle kim tarih düşürür bahtıma
Ve söyle kim kılar bahtiyar beni*

*Ve künyem dağ başlarında okunur
Bir kara kurşun değer kardeşime
Acıları harmanlayan kül/hani
Ey ölüm ey sevgili
Gözlerin çözer bendeki külhanı
Ve künyem dağ başlarında okunur
Ben bir ölü kentin ortasında
Lügatimde deli sözler dolaşır
Bir yağız atlıdır söz şimden geri
Terkisinde ince bir yürek taşır*

Bir zaman sonra öğrendim ki, Siirt'te iki okula bu iki şehidin adını vermişler. Bir kez daha anladım ki Vefa, İstanbul'da bir semt adı değildir sadece. Şimdi o iki okulun gönderinde bu iki isim bayrak gibi dalgalanmaktadır.

Ortak acılar insanları birbirine akraba kılar. Biz, acılar karşısında da amir memur değil, meslektaşık, paydaştık. Hayır! Dosttuk.

Yönetmek biraz da acıları paylaşmaktır.

Müdür Bey iyi bir paydaştı.

Ek

Bir insanın kaç kapısı vardır ve hangi dünyalara açılır?

Ben sadece üç kapıdan söz ettim. Otuz üç kapıdan söz etsem de sonuç değişmezdi.

- 1 Mehmet Kapusuz, Ömer ve Satu oğlu, 1966 Samsun Vezirköprü doğumlu, Kastamonu Eğitim Yüksek Okulu Sınıf Öğretmenliği'nden mezun, Siirt Merkez Ekmekçiler köyü öğretmeni. Yaşı: 23. Medeni Hali: Bekâr. Şahadet tarihi: 6 Eylül 1989.
- 2 Durmuş Güçlü. Baba adı: Mevlid; ana adı: Hanım. 1966 Manisa Kula doğumlu. Bolu Eğitim Yüksek Okulu Sınıf Öğretmenliği mezunu. Eruh ilçesi Çetinkaya Köyü öğretmeni. Yaşı: 23. Medeni Hali: Bekâr. Şahadet tarihi: 6 Eylül 1989

2007 Mansiyon Ödülü / Gaziantep

SİYAH AŞURE

Kadriye ANLAR*

Masanın üzerinde tam yedi kaşık, bir kap dolusu da aşure vardı. Rengi simsiyahtı. Aşure böyle olur muydu? Sanki etrafın kokusu ve öğrencilerin temiz olmayan üstü başı aşurenin rengini değiştirmişti. Her yer temizdi ama koku öyle söylemiyordu. Bu aşurenin ne işi vardı bu okulda? Hem de öğretmenler odasında, hatta masanın üzerinde? Sanki okul değil de büyük bir ev. İçinde yaşayan aileyi aradı gözlerim, tam sahipsiz bir ev miydi derken, birisi belirdi kapı önünde. Herhalde evin temizlikçisiydi, yok elleri simsiyah, büyük ihtimal kalorifer kazanında çalışan bir işçi; ama kadın, yok olmaz. Ben daha görevine karar veremedim “Okul müdürüyüm, hoş geldiniz!” dedi. Evin hanımıymış. Bir değil bin yıl düşünsem de doğru karar veremezmişim demek ki.

Koskocaman bir okul, zayıf kara kuru bir bayana bırakılmış. O ise sırtındaki yükün altında ezilmiş de ezilmiş ama başı hala dik. Nasıl olur dedim kendi kendime ilk günlerin verdiği idealistlikle. Bizim yetkililerimiz müfettişlerimiz, müdürlerimiz yok mu? Bu kadın bunca sorumluluğun altından kalkabilir mi? Kendini unut-

* 1980 yılında Konya'nın Ereğli İlçesi'nde dünyaya geldi. İlkokulu Sümer İlkokulu'nda, ortaokulu Cumhuriyet Lisesi'nde, liseyi Mersin 19 Mayıs Süper Lisesi'nde bitirdi. 9 Eylül Üniversitesi Matematik Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Gaziantep Servi Erdemoğlu İlköğretim Okulu'nda görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk annesidir.

muş, bayanlığını kaybetmiş!.. Şaşkınlığımı yerini öfkeye bırakmıştı ki, kaşıklar!.. Kaşıklara diktim gözlerimi; yedi tane kaşık. “Altı tane öğretmenimiz var” dedi. Ben yedinciydim ama bana kaşık yoktu. İster miydim? Yok hayır istemezdim. Geri dönüp gitsem, yok gitmemeliyim. Merakımı öylece bırakmamalıyım.

– Elleriniz, dedim.

– Ne oldu?

İnanamadım duyduklarıma, kaloriferi o yakıyor-muş. Ben öylesine şaşkın ve kızgınken, o çok sakin ve naifti. Dış kapıdan girerken karşıma çıkacak müdür huzurunda heyecanlanmamalıyım diye telkin etmiştim kendime. Hani iriyarı, bıyıklı, sert bakışlı, grand tuvalet, pırıl pırıl ayakkabıları olan şu aklımdaki yönetici.

Evet, burası bir köy okuluydu. Buraya gelirken öyle büyük hayallerim yoktu. Okulun binasını düşünmüştüm birazcık ama hiç yöneticisini uzun uzun düşünmemiştim. Yönetici deyince öyle çok yüz gelmiyordu aklıma. Sanki yöneticiler hep aynı olurdu. İkiye ayrılırlardı; başarılı olanlar, bir de başarısız olanlar. Fedakâr olanının da olduğunu işte bu okulda öğrendim. Evet, burası bir okuldu. Dikkatli bakınca aşure kabının hemen yanında nöbet defteri vardı. Gelen evrak defterine bir şeyler yazılırken yarım kalmıştı. Evin hanımı ha?.. Yok, okulun müdürü!.. Ben gelmeden hemen önce aşuresini içerken deftere kayıt yapıyormuş ben geldiğimde de odasına gitmiş. Evet, onun bir odası var orada bir bilgisayar, bir masa, dolap, iki tane de sandalye. Çok nadir göürdüm onu müdür koltuğunda, öyle koltuk meraklılarından değildi. Önemli değil derdim onun için bu koltuk. Yanıldığımı ilerde anlayacaktım.

O bir yönetici!.. Yöneticilik, anlamını onda yeniden kazanmış, ama bunu siz bilemezsiniz. Gidip de onu okulun tuvaletlerini temizlerken görmeden, okulun

koridorlarını kendi eliyle paspaslarken görmeden, öğretmenlerine ilk teneffüs menemen yaptığını görmeden bilemezsiniz. Ben de bilemedim kapıdan ilk girdiğimde Kafamda dolaşan düşüncelerden dolayı hep utandım.

Tanıdığım ilk yöneticiydi o, fakat onun gibisini ne filmlerde gördüm, ne anlatılan anılardan duydum. O okuluna âşık bir öğretmen!.. Aslında öğretmenliğini çok tadamadan, daha memuriyetinin ilk yılında müdürlük görevi verilmiş. O da bunu bir görevden çok hayat anlayışı haline getirmiş. Yürürken sesinden korktuğu, ama akrebinden, yılanından korkmadığı evinde yaşarken; köylünün onu dışlamasına aldırmadan, sömürmeye çalışmasına izin vermeden sadece okul için var olduğunu hissetmiş yıllarca. Tehdit mektupları almış, canı aklına gelmeden, okula zarar verirler diye ağlamış. Paltosu eskimiş, okulun camlarına demir yaptırmadan yenisini almamış. Köydeki evinden cumartesi günü kalkıp okula gelmiş, kahvaltısını orada yapmış. Anlayacağınız bir yuva sıcaklığı bulmuş bu koca okulda. Onun şanssızlığı, eğitime önem vermeyen, okula destek olmayan bir köyde çalışması. Başkası tarafından yere göğe konulamayacak, önünde ceket iliklenecek biri iken, bu köyde hor görülen biri haline gelmiş. Okulu hep yardım alıncak bir yer olarak gören köylü, onun zor hayatını çok daha zor yapmış.

Ona bakınca, nedense bir kalbi olmadığını düşünürdüm önceleri. Kalbinde biri var mıydı bu tür duygular taşır mıydı? Kalbini bilmem ama, aklında sadece bir şey vardı: Okul, okul, okul!.. Okula bağlanmıştı, bir annenin küçük kızına, bir babanın aslan oğluna bağlandığı gibi bağlanmıştı. Okulunu korumak için, o simsiyah ellerini koyamayacağı taş yoktu altına.

Okul onun annesiydi. Yüreği sıkıldığında kafasını koyardı masasına. Okul onun babasıydı, başı her sıkıştığında açiverirdi kapısını. Okul onun çocuğuydu, za-

rar görecek diye canı giderdi. Böyle bir sevgi nedendi? Göreviydi ama göremediği eviydi. Onun için evdi orası. İlk girdiğimde yanlış hissetmemiştim aslında.

Yanlış olan tek şey, o evin hanımı değildi. Kimi zaman sahibiydi, kimi zaman hizmetçisi, kimi zaman o büyük köşkün bahçıvanı, uşağı!.. Ama hanımı değildi. Yöneticiydi, dışardan herkes öyle görürdü. Ben de dışarıdan girdiğimde öyle görmüşüm, ama içerden?.. Yönetmek, dikte etmek, otorite kurmak onun işi değildi. Onun işi korumak, temizlemek, sevmek, tamir etmektir. Bu sevgi, bu tutku, bu aşk nedendi? Yöneticilik, idarecilik bunu gerektirir miydi? Bütün yöneticiler onun gibi olsaydı, müfettiş gelir miydi okula? Gönlünü aklını vermişti bu okula. Bu duygusu teftiş edilebilir miydi?

Demlediği çayı içerken düşünürdüm. Neden pazar-teleri hep zil çaldığında, içeri giren çocukları görünce asıverirdi suratını? O evin annesiydi hani, çocuklarını görünce mutlu olmaz mıydı? Sonra da gülerdim kendi kendime, temizlediği evi batıran çocuğuna terlik fırlatmaz mıydı anne? Onunki de böyle bir kızgınlıktı işte.

Ders işlerken, açık olan sınıfımın kapısından yavaşça geçtiğini görürdüm. Ben de bakardım arkasından sessizce. Kapalı olan sınıfların camından bakardı, sabah gördüğüm yüzünü gevşetiverirdi birden. Gizlice yaşardı öğrencilerine duyduğu sevgiyi. Sevgisini gizleyecek kadar da büyüktü kalbi.

Biliyor musunuz, bazen öğrencilerin tuvaletlerini kilitletirdi? Ben de şükrederdim. Neden mi? Öğretmenler tuvaletini kilitlemiyor diye!.. Gerçi en fazla iki teneffüs dayanırdı. Olsun varsın hafta sonu temizlediği tuvaletlerin korkunç bir hal aldığını, iki teneffüs geç görürdü ya!.. Bir gün de çikolata dağıtırken gördüm bir avuç öğrenciyi. Sınav da yapmazdı, neyin nesiydi bu? Meğer

bahçedeki çekirdek kabuklarını toplattığı öğrencilerini ödüllendiriyormuş. Evet, onun tutkusu okulaydı. Nasıl bırakıp giderdi yıllarca tozunu kokladığı bu okuldan, nasıl ayrılırdı!

Ne öğretmenler ne öğrenciler gelip geçmişti yolundan, evinden, hayatından!.. Ben de onlardan biriydim. Ben de tanıdım onu, ben de yaşadım onun yöneticiliğini!.. Yönetilmeden hayran kaldım okula olan tutkusuna, yönetilmeden öfke duydum hayatına aldırmaçlığına, yönetilmeden saygı duydum seçimine!..

Şimdi düşünüyorum da, keşke o masada simsiyah gördüğüm, ama aslında bembeyaz aşureden içmek için bir kaşık da bana düşseydi?

2007 Jüri Özel Ödülü / Kocaeli

ÇOBAN YILDIZI

Sadık YAZICI*

Vakit gece yarısı... Saatler çoktan cumartesi seferine çıkmış, bense hâlâ rötarlı cuma yolcusu... Dışarıda içimi titreten fırtına; kulağımda, sahile vuran hırçın deniz dalgası... Her şeye rağmen umudunu denizlerde arayıp yelken açan balıkçı tekneleri. Sokak lambalarının loş ışığında evinin yolunu tutmuş, gece vardiyasından dönen fabrika işçileri... Evet, sadece rötar yapan ben değilim. Kimilerinin tatlı uykuda güzel rüyalarla, kimilerinin kan revan içinde kâbuslarla, kimilerinin de hayat kavgası yolunda bir cumartesi seferi. Üzerimde haftanın yorgunluğu, yorgunluğumun tek ilacı bir fincan çayımı yudumlarken bir elimde de her eserinden ayrı feyiz aldığım bir "Kulin klasiği!.." Nazım'ın şu mısraları dökülüyordu Kulin'in kaleminden:

Karadeniz akıyor durmadan

Deli hasret, deli hasret

Oğlum sana sesleniyorum

İşitiyor musun? Memet Memet!

Her mısrasında buram buram hasret kokan şiir, bütün yüreklerdeki özlemlerin tercümanıydı sanki. İşte benim yüreğimde de, tarifi imkânsız bir can dostun özlemini kanattı. Evet, ay bulutların esaretinden çıktı.

* 1974 yılında Trabzon'un Akçaabat İlçesi'nin Ortaalan Köyü'nde doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi Giresun Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Kocaeli'nin Gebze İlçesi'nde Kroman Çelik İlköğretim Okulu'nda Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

Tüm heybetiyle yeryüzünü selamlamaya başladı. En parlak haliyle gökyüzüne hâkimiyet sağladı. Bu eşsiz parlıtı yanında yıldızlar daha sönük, sokak ışıkları daha bir loş kaldı.

İşte böyle bir akşamda tanışmıştık seninle can dostum Memet!.. Daha dün gibi hatırlıyorum; on yıl önce metropol şehirden, Anadolu'nun en ücra köşesi Ağrı'ya gidişimi. Yollar uzadıkça uzuyor, yol kenarlarında kilometreyi gösteren trafik levhaları, gideceğim yere yakınlaştığımı işaret ederken, bir o kadar da geride bıraktıklarından uzaklaştırıyordu beni. İki farklı duygunun oluşturduğu boşluğun esaretindeydim sanki. Nihayet bir ömür süren yolculuk son bulmuş, elimde valizim, hiç bilmediğim bir şehrin sokaklarında etrafa bakınıp, tabelaları okuyarak yürüyordum. Bu yorgun yürüyüşüm, öğretmenevinde noktalanmıştı. Bir şeyler yemek için bir masaya oturdum. Orada bulunan meslektaşlarımla tanıştım. Görev yerimin Karlıca olduğunu söyledim.

Bir süre oturduktan sonra köyün yolunu tuttum. Saatler süren yolculuğun ardından köye ulaştım. Okulun lojmanında Memet karşılamıştı beni;

- Burada beraber kalacağız, dedi bana.
- Diğer arkadaşlar nerede kalıyor? dedim.
- Hangi diğerleri? dedi, gülümseyerek.
- Ben buranın ilk öğretmeniym, siz de ikinci öğretmenisiniz.

Şok üstüne çok yaşıyordum Memet halinden memnun gözüküyordu. Henüz bir yıl olmuştu, ama yıllardır orada görev yapıyor gibiydi. Aynı zamanda vekil müdürdü kendisi. Eşyalarımı yerleştirmeye koyuldum. Duvara boğaz manzaralı takvimimi astım. “Ne o, tezkere saymaya mı başladın?” dedi. “Sen şükret tek başına

değilsin, duvarlarla konuşmak zorunda kalmayacaksın." Tanyeri ağarmaya başlamıştı. Ve güneşin ilk ışıklarına karışmış bir balta sesiyle, Karlıca'da ilk sabaha uyanmıştım. Memet odun kırıyordu. "Ne yapıyorsun, buranın hademesi yok mu?" "Buranın hademesi benim." "Hadi bakalım şu kırılanları al sobaları yakalım, şimdi çocuklar gelecek" dedi. İlk günüm böyle başlamıştı Karlıca'da. Bütün bunlar bir film senaryosu gibiydi sanki. Hani televizyon karşısına geçip seyrettiğimiz, seyrederken de hoşumuza gitmeyen bazı karelerini değiştirmeye çalıştığımız bir film gibi. Öyle kaptırırız ki kendimizi, ilginç komplo teorileri üretiriz. Bazen sinirlenir, öyle zıvanadan çıkarız ki, sinirimizi yediğimiz çekirdeklerden alırız. Kap dururken kabuklarını o yana bu yana atarız. Güzel işlemlerle bezenmiş kırlentleri eğip bükeriz kucağımızda, hem de canım dantelleri süklüm püklüm olana dek. Sonra film biter heyecan sona erer. Her şey kaldığı yerden tekrar başlar. Ama benim Karlıca'da gördüğüm metrajı sonsuz bir film senaryosu. Bu senaryo Karlıca'nın hayat gerçeği, ben de o gerçeğin bir parçasıydım artık.

Memet adeta kendini buraya adamıştı. Sadece mesleğini icra etmekle kalmayıp, aynı zamanda buranın hem doktoru, hem de hâkimi gibiydi. Kendini bu denli insanlığa atamış bir insanın icraatları karşısında hayretler içindeydim. Okul işlerinden fırsat buldukça köy halkıyla kaynaşıyordu. Kendini öyle benimsetmişti ki, sanki Karlıcalıların yıllardır yolunu bekleyip nihayet gurbetten dönen oğulları gibiydi. Bir bakarsınız Karlıcalıların sofrasında bağdaş kurmuş; bir de bakarsınız düğünlerinde halay başı olmuş Memet. Başı dara düşenin, akli hükümet işine ermeyenin tek adresi. Unutabilir miydi çoban Zülfikar, başlık parasını denkleştiremeyip yüreğini kanatan Narin'inin sevdasını izdivaçla sonlandıran Memet ağabeyini? Dört duvar arasında

yatalak, bir göz odanın küçük ahşap penceresinden gördükleri kadarıyla dünyayı bilip yaşayan Hasan Dede ile Hüsniye Nine, nerden bilirdi yaşlılık maaşını? İş göremezlik raporuyla maaşa bağlatmıştı yaşlı çifti. Devletin şefkat eli çalmış kapılarını, ısıtmıştı ahşap pencerele tek odalı evlerini. Üç ayda bir hiç üşenmeden, maaşlarını alıp getirirdi yaşlı çiftte. Hasan Dede “sağol evlat” derken, nasıl da gururlanırdı? Tıpkı bir babanın evladıyla övünüp göğsünü kabartması gibi. Aslında Hüsniye Nine’nin de söyleyecek çok şeyleri olacaktı, konuşabilseydi. Dili olmasa da gözlerinden anlaşılırdı; ‘berhudar ol oğul’ deyişİ. Hele sokak başlarında el açmış çocuklu kadınlara hiç dayanamazdı. Hiç tereddüt etmezdi, cebindeki son kuruşuna elini atarken!.. Tarifi imkânsız bir ifade dururdu yüzünde. Büyürdü buğulu gözleri, büyürdü yürek kadar. O iri çam yarması gibi adam tokunsan yığılacak tepeden aşağıya, sanki domino taşları gibi.

Dayanamayıp kızardım bu eli açıklığına. “Biraz yatırım yap!” derdim. “Ben borcumu ödüyorum, borçlu adamın yatırımı olmaz” der, derken de her an akmaya hazır o bir damla gözyaşını zor zapt ederdi kirpiklerinin arasında. Ne borcuydu, kime borçluydu bilinmez. Yorum yapmazdı, sadece susardı. O suskunluğun yüzünde yarattığı ifade, gizli kalmış çok şeylere gebeydi sanki. Her akşam yatmadan önce mutlaka okur, kara kaplı defterine bir şeyler karalardı. Gömülürdü adeta kara kaplı defterinin sarı sayfalarına. Ne yazardı bilemem. Ama hiç sekteye uğratmazdı. Sanki öğrenci andı gibi, andını içer ve öyle uykuya dalardı. Tek farkı, onun andının, çok sesiz ve yankısız oluşuydu. Sözlerine son noktayı koymasıyla birlikte, o kara kaplı, sarı sayfalı mürekkep kokan defter sırra kalem basar, yok olurdu. Ta ki ertesi günün akşam and saati gelene kadar. O kadar düzenli planlı ve programlı yaşardı ki hayatı? Onun en belirgin özelliği buydu. Zaten aynı saatte kal-

kar, aynı saatte yatarı. Yatağını hiç dağınık görmemişimdir. Her yeni gün, yeni bir umuttu onun için. Hep şöyle derdi: "Beklentilerdir insanı var eden, o beklentilerdir ki, gerçekleşince insanı insan eder."

Bu umut dolu, yılmayan koca yürekli adam, sadece rüyalarında teslim olurdu yaşamın olumsuzluklarına. Hemen her gece kâbus görür, annesini sayıklardı. Uyanırdı kan ter içinde, titrerdi ağustos akşamında. Sonra başını ellerinin arasına alır, müebbet hapsini doldurmaya çalışan mahkûmlar gibi, demir parmaklı pencereden seyrederdi gökyüzünü sanki bir yıldız tutar, bakışlarıyla anlatırdı içinden geçenleri, anlatmak isteyip de hiç kimseye anlatamadıklarını. Sanki hipnoz yaşanırdı, yıldızla arasında. Sonra yıldız kayar, kaybolurdu tüm hatıralarla. Tıpkı kara kaplı defteri gibi!.. Yorganın altından hissettirmeden seyrederdim, zifiri karanlık altında o donuk gölgeyi. Hiç kıpırdamaz, nefes almaz, sanki cansız bir beden dururdu hemen oracıkta, yanı başımda. Seyrederken donup kalırdım yatağın içinde. Gözlerimi açtığımda sihir bozulmuş, ne donuk gölge, ne de zifiri karanlık!.. Terk edip gitmişler olay mahalini.

Sabahın ilk ışıkları aralanmış perdeden göz kamaştırıyordu. Evet, yeni bir gün, yeni bir umut, yeni bir başlangıçtı perdenin arasından bana gülümseyen. Her yeni gün bir sonrakine gebe, akıp gidiyordu zaman. İnişıyla, çıkışıyla, düzüyle, yokuşuyla, getirisiyle, götürüsüyle akıyordu sürprize açık!.. Tıpkı kimi zaman Mısır'a hayat verip vazgeçilmez olan, kimi zaman da kıtlık getirip hayatları karartan Nil'in akışı gibi!..

Memet her zamanki gibi erken başlamıştı güne. Gecedен eser yoktu bir tek mimiğinde bile. Bilakis her zamankinden farklı bir coşku vardı; bayram sabahına uyanmış, bayramlıklarını giymek için heyecanlanan çocuklar gibi.

– Kabına sığmıyorsun, talih kuşu konmuş gibi tabanların yer tutmuyor, dedim. Gözleriyle tebessüm ederek:

– Yolcudur Abbas! dedi.

– Nereye gidiyorsun? dedim:

– Çorum’a gidiyorum, yakın bir arkadaşım evlenecek, yanında olmam lâzım, dedi.

Karlıca belki de en çetin ocak ayını yaşıyordu. Dışarıda sanki camları indirecek, insanı çıldırtacak bir uğultuyla esen rüzgâr, yerdeki kar tanelerini tekrar gökyüzüne gönderiyor, sağa sola savrulan tanecikler adeta dehşet saçıyor.

– Bu havada yola çıkman doğru olmaz bir telgraf çek dön! dedim. Söylediklerimi işitmedi bile. Çantasını aldı,

– İki gün kalıp döneceğim, okul sana emanet, dedi. Ve yoğun kar tipisi altında kaybolup gitti.

Lojmanda yalnızdım o gece. Pencerenin kenarında gökyüzünü seyre daldım. Memet’ in yaptığı gibi!.. Onun yıldızı ile paylaşmak istedim yalnızlığımı. Hava birden kapattı. Kayboldu ışık demetleri. Belli ki dostlukları sağlamdı. Almadılar aralarına beni. Hiç tereddüt etmedi o ışık demetleri yüzlerini çevirirken. Öyle karardılar ki zifiri karanlığa boğdular, kar beyazlığına rağmen tüm Karlıca’yı. O gece yalnızlığımı örttüm üzerime. Yüreğimdiki yalnızlığımın üzerine kıvrılıp, kapadım gözlerimi. Sabah erkenden okulu açıp sobaları yaktım. Hiçbir şeyi eksik koymamalıydım. Geldiğinde çatmasın kaşlarını diye. Öyle kaptırmıştım ki kendimi, telefonun çalan sesiyle irkildim. Acil Hamur’a gelmem isteniyordu. Apar topar ilçeye gittim. İlçe Milli Eğitim Müdürü’nden aldım acı haberi. Osmancık’ta kaza yapmıştı otobüsü. Hatalı sollamanın kurbanlarından biriy-

di Memet. Vekil müdürlüğü bana vermişlerdi. Dünyam başıma yıkılmıştı sanki. Duvarlar üzerime geliyor, koridorlara sığıyordum. Gitmek istemiyordum köye. Uzasın, hiç bitmesin istiyordum yollar.

İçim kan ağlarken, tepeden gözüküyordu Karlıca'nın ışıkları. Her zamankinden daha çabuktu sanki bu gelişim. İsyan ediyordum. Gitmek isteyene engel, gelmek istemeyene rehber olan yollar, söyleyin bana, dost musunuz düşman mı? Karlıca suskun, alabildiğine sessiz, Karlıca öksüz, Karlıca yetim!.. Yas ilân etmiş gibi gökteki ışık demetleri. Ardından gök kubbe sessizliğini bozdu. Vurdu acısını dışarıya, suladı gözyaşlarıyla tüm Karlıca'yı. Bir süre dolandım Karlıca'da. Eşyalarıyla yüzleşemedim, gidemedim lojmana. O gece muhtarın evinde sabahladım. Köy halkı üzgün ve yıkkın. Kolay mı kaybetmişlerdi evlâtlarını. Evlât acısını yaşıyorlardı yüreklerinin ta derinliklerinde. Hepsi taziyelerini bildirmişlerdi bana. Aradan beş gün geçmesine rağmen, kimse gelmemişti Memet'in eşyalarını almaya.

Ev adresi de yoktu bende. Belki bir yerde yazıyordur diye lojmana geldim. Eşyalarının arasında bir şeyler bulabilirim umudu içindeydim. Evrak dosyasına, kitaplığına baktım. Faturalar, dekontlar, ders ücreti çizelgeleri yoktu işte!.. O sırada yastığının altında, hafif kenarı gözüken kara kaplı defteri gözüme ilişti. Sır gibi sakladığı defterdi yastığın altındaki. Elime aldım, sanki Memet'e dokunur gibiydim. İçim ürperdi, diken dikendi tüylerim. Sanki birden girecek içeri, bırak onu aldığı yere diyecekti. Panikle tekrar yerine koydum. Biraz daha aradım etrafı, adresine dair tek bir bilgi bulamamıştım. Etrafı ararken, yastığın altındaki defter çağırıyordu beni aradığın burada der gibi.

Tekrar elime aldım, evirip çevirdim, bu bir günlüktü. Aynı zamanda Memet'in en yakın arkadaşı!.. Kapağın iç kısmında bir yetiştirme yurdunun adresi ve

telefonu gözüme ilişti. Bir de yurt önünde çekilmiş bir fotoğraf. Önce bir anlam veremedim. Bu neyin nesiydi? Merakıma yenik düştüm, üzgünüm Memet. “Yurtta Yaşadıklarım” diye başladığın hayat hikâyeni okumaya başladım. Okudukça gömüldüm, mürekkep kokan sarı sayfalara. Kimi zaman hıçkırıklara boğdu beni, kimi zaman savurdu kurumuş bir yaprak gibi. Sayfadan sayfaya hazanı yaşadı yüreğim. Kimi zaman da güldürdü güzel hatıralarıyla. Bir Memet vardı tanıyıp, bildiğim şimdi yeni bir Memet var Memet’ten içeri.

Sarı sayfalar bir ailesinin olmadığını, henüz dokuz aylıkken bir yere terk edildiğini söylüyor. Polislerin kucağında, ilk ve son defa girmişsin polis karakoluna. Memet ismini vermişler sana. Çocuk yuvasına yerleştirmişler. Aradan uzun zaman geçmiş arayanın sorunun olmadığını kimlik çıkartılmış Memet adına. Soyadın Türkmen, ana adın Makbule, baba adın Celâl!.. Kimler koymuş bu uydurma isimleri? Kim bilir belki kendi anne babalarının, yakınlarının; belki de hiç unutamayıp, yüreklerine kazıdıkları kişilerin adlarını yeniden var etmek istediler seninle. Her gece rüyalarını saçları örüklü bir kadın silüetinin süslediğini anlatıyorsun. Kucağında seni okşadığını, küçük parmaklarıyla örüklerine dokunurken, silüetten akan gözyaşlarının yanaklarını ıslattığını yazıyorsun. “O, benim annemdi” diyor, rüyandan uyanmak istemediğini yazıyorsun. Kafadaki anne modelin bu şekildeymiş. Her saçları örüklü kadına dikkatlice baktığını, ama elindeki silütle bağdaşmadığını söylüyor ve ömrünün sonuna kadar bu arayışın devam edeceğini anlatıyorsun.

Okuduğum her satır içimi acıtıyor, suçluluk duygusu ve vicdan azabıyla karşı karşıya bırakıyordu beni. İçimde pusuya yatmış fırtınalar bir anda ortalığı toz duman edecekmiş gibi tetikte duruyordu. Sorguluyordum, düze çıkarmaya çalışıyordum kendimi. Rüyala-

rındaki siluetin annesi olma ihtimaliyle, anne duygusunu yaşamış çocuk!.. Bilseydim bu durumunu, sık sık annemden bahsedipdeşmezdim yaranı. Her anneler gününde sen gizlice, hüngür hüngür ağlarken, ben hediyegöndermek için kargo peşinde koşmazdım. Efe-lenir miydim ayna karşısında yün kazaklarımı giyini-p annem ördü diyerek? Her yanışımda olduğu gibi, bu defa da yüzleştirdin beni yanlışlarımla. Hem de yüreğimi dağlıyarak!.. Yanlış davranışlarımda “Hatalısın Trabzonlu” dediğinde, önce celâllenirdim, sonra sakinleşip “evet haklıydın!” derdim. Hiç, “söylemiştim bak” demezdin. Evet, sen yaşamın keskin çarkları arasında, olgunlaşmış adam!.. Hiç celâllenmeden haykırsam, sen hep haklıydın diye, tekrar yeşerir miydin bu sarı sayfalarda?

Adını yüreğine kazıdığın Milas dilberi Filiz’le yaşadığın hüsranın itirafını yapmışsın bu sarı sayfalara. “Çok sevdim hiç kimseyi sevmemiş kadar. Kaybettiğimde yıkıldım, öyle yıkıldım ki, hiçbir şeyin beni yıkmadığı kadar.” diyorsun. Onunla kuracağın geleceği, hayallerinizi umutlarınızı işlemişsin adeta nakış gibi!.. Ne bir ilmik fazla, ne de bir ilmik eksik. “Milas dilberim, Filiz’im, kıyamam altın sarısı saçının bir teline. Ömrüm oldukça benim, ömrüm oldukça nefesimsin” diyorsun. İzdivacın eşiğinden dönmüşsünüz. “Ailesi beni kabul etmedi, kimim kimsem yok diye. Kadir kıymet bilmezmişim” diyorsun. Belli ki sana çok dokunmuş bu söz Memet.

Arkana bile bakmamışsın şehri terk ederken. Görüşmemişsin bir daha bundan gayrı. Kimselere söylememişsin hayat gerçeğini. Saklamışsın hep kara kaplı defterin sarı sayfalarında. O kadar zaman kaldık, aynı sofraya bağdaş kurduk, aynı havayı soluduk, bana dahi bahsetmedin, sakındın. Etrafındakilerin hep çekip gideceğini mi düşündün? Bu defa sen yanıldın Memet, hem

de hiç yanılmadığın kadar! Fırsat verseydin, emin ol gösterirdim ne kadar yanıldığını. O kadar gerçekçiydin ki, Çorum'daki aileni anlatırken hiç anlayamadım hem de hiç. Çok kızıyorum kendime ve de Milas dilberine. Çünkü o seni kaybetmiş, ben ise hiç kazanamamışım. Ondan aldığın yarayla hep can çekişmiş yüreğin, kangren olmuş ve bir daha kimseyi taşımamış. Bu satırları okudukça asıl şimdi tanıyorum seni. Biliyor musun? Aslında benim de sana anlatmak istediğim çok şeylerim vardı. Ah! Dönebilseydin şu Osmancık'tan.

şu an, sarı sayfalaradaki son itirafını okuyorum. Aslında bana söylediğin gibi, arkadaşının düğününe değil, yurt müdürünüzün sizin tabirinizle müdür babanızın emekliliği onuruna verilen yemeğe katılmak için gidiyormuşsun. Ne kar, ne fırtına vefa borcunun önüne geçememiş. Aslında sen borcunu fazlasıyla ödedin Memet. Artık bu şehir, bu köy bana dar Memet. Enkaz yığını gibiyim adeta. İçimde hüzün, yalnız geldiğim bu şehirden aynı ruh haliyle ayrılıyorum. Bu defa hüznüm tarifsiz, yalnızlığım anlatılmaz. Ayrılırken, Karlıca'ya kuş bakışı son kez baktım tepeden. Derin derin iç geçirip, geçmiş i yâd ettim. Öyle bir veda bakışıydı ki bu, tıpkı Endülüs Sultanı'nın Elhamra'dan İspanya'ya son kez bakıp, gözyaşlarına hakim olamayışı gibi!..

Fakat Memet, sen bir yenilgiyi değil, zaferi temsil ediyorsun benim için. Onun için aradan geçen bunca zamanın ardından, şimdi kaleme aldığım bu yazıları, yetiştirme yurtlarında filizlenip kök salan aydın kişiliğiyle kendini toplumuna ve insanlığa adayan tüm Memetlere ithaf etmek istiyorum.

ÜŞÜYEN HAYATLAR

ÖĞRETMENLİK HATIRALARI YARIŞMASI
2008 YILI ÖDÜLLÜ ESERLERİ

2008 Türkiye Birincisi / Erzurum-2

RUHUMDA SOLUKLANAN MENZİLLER

Yaşar BAYAR*

Mevsim sonbahardı ve o sarı iklimin çıldırtıcı çehresi, Evliya Çelebi'nin dilinden "Gün akşamlıdır devletlûm" demektedir. Yolları garip bir hüzün, ağaçları ziynetsiz bir yakın zaman endişesi, evleri bir telaş, insanları yazdan arta kalan neş'enin buruk tadı -çepeçevre- sarmıştı. Düşüncelerim, bu bin bir müşkilin ortasında, her an bir meçhule yollanıyor; bir malûmun eşiğinde bin meçhülün ağına düşüyordu. Sararan yapraklar arasında hemen hemen aynı renkte sızan ikinci güneşi vaktinde, tefekkürün sathi olanında bile derinlik buluyordum. Zira bu zeval vaktiydi. Zeval, aczin eşiğine yüz süren insan düşüncesidir. Hiçliği idrake zorlayan muazzam bir ikazdır. Çok zaman, insan, varlıkla yokluk arasında mekik dokuyan şuur çizgisinde, boğazında düğümlenen bir hıçkırık bulur. Dünya bir yerlere gitmekte, zaman, simsiyah gecenin çanlarını çalmaya hazırlan-

* 1958 yılında Erzurum'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Erzurum'da tamamladı. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Bir süre öğretmenlik ve okul müdürlüğü yaptı. 1990 yılında Erzurum Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne atandı. Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nde Şube Müdürü olarak görev yaptı. Daha sonra İbrahim Çeçen Üniversitesi'ne Daire Başkanı olarak atandı. Çeşitli dergilerde makale, deneme, hikâye, şiir ve araştırmaları yayınlandı. Kitap olarak yayınlanmış dokuz eseri bulunmaktadır. Güneş Vakfı ve Yazarlar ve Gazeteciler Vakfı üyesi olup, evli ve üç çocuk babasıdır.

maktadır. Her an, bizden bir şeyler alıp götürmekte ve yerinde, ne ile doldurulacağı bilinmeyen boşlukları bırakmaktadır.

Otobüse bindim, cam kenarındaki koltuğuma güzelce yerleştim. Otobüs hareket edince dışarıyı seyretmeye başladım. Gün boyunca belleğimde uyuyup duran bir takım sorular, hava kararmaya başladığında birer birer değil, hepsi aynı anda şiddetle saldırıya geçtiler. Bu, gecenin tılsımıydı. Karanlık basınca kendimi daha bir net görmeye başlardım.

İkinci güneşi, artık benim için, bir uykuya sefer eden ve yurdunu-yuvasını bilmediğim bir aşınaydı. Güneş, -bana göre- uzak ve bilinmez bir yoldaydı. Hayatın birdenbire oldu zannedilen oluşları gibi, yavaş yavaş, ama mutlaka meçhul ufukları birer birer aşarak gitmekteydi. Dünya kuruldu kurulalı gündüzler geceleri, ışık da karanlığı adım adım takip etmekte; yok olmaları var olmaları, ölmeleri de dirilmeler kovalayıp durmaktadır. Toprağın sinesinde kendini çürümeye salmış bir tohum, kayaların bağrını hayat yatağı edinmiş minik çam çekirdeği, şartların müsamahasızlığına rağmen salkım salkım boy atıp gelişmekte ve tıpkı hasmını yenmiş bir gladyatör havası içinde dalların diliyle gerilip, varlığını haykırmaktadır. Nice dev çağlayanlar vardır ki, membaları küçük birer sızıntı, nice bitip tükenme bilmeyen ışık kaynakları vardır ki, esasları birer zerreden ibarettir. Tomurcuk dudaklarını açıp varlığını haykıracağı, güller, çiçekler yüzümüze gamze çakacakları güne kadar onların varlıklarından haberdar bile olamayız. Oysaki onlar, İsrail'in Sûr'unu çoktan duymuş ve belli bir tempo ile dirilişe geçmişlerdir bile...

Hâşim'in kızıl gurûbuna daha çok vakit vardı. Duygularım, düşüncelerim henüz yuvadan uçurulmuş bir kuş kadar acemiydi; fakat uçmak... Uçmak istiyordum. Öğretmenliğe başlayacağım o coşkulu şehrâyinde hü-

zün mü, sevinç mi, ayrılık mı, vuslat mı, kaybetmek mi, kazanmak mı hâkimdi, bilemiyordum. Ancak, sarı rengin tabiatı boyayan sihri, mutlaka beni bir yerlere götürecekti. Seven, sevdiğince yol gider. Yol giden hasrettir ve hasretin yüzü ezelden sarıdır. Bu vakitte, ufka yaklaşan güneşin yüzü, bir Mevlevi dervişininki kadar sarıydı. “Zehi aşk, zehi aşk!..” diyerek döndüğünü gören gözlerim, bu sözlerin şahidiydi.

Okulu bitirmiş, Muş-Varto Yatılı Bölge Okulu’na Türkçe öğretmeni olarak tayin edilmiştim. Yola çıkarırken, o bölgenin şartlarını ve insanlarını çok iyi tanıyan bir arkadaşım dedi ki:

“Muş’ta ineceksin. Akşama doğru otobüs bulunmaz. Varto’ya ancak açık bir yük kamyonuyla gidebilirsin. Şoförlere kendini yeni tayin edilmiş bir hâkim, bir doktor veya polis olarak tanıtırırsan sana şoför mahallinde yer bulurlar, başkasını indirir, seni bindirirler. Rahatça gidersin. Öğretmenim dersen, açık kamyonun üzerinde soğuktan mahvolursun.” Ben arkadaşımın bu tavsiyesine gülümsemekle yetindim. Yalan söylemeye ne lüzum vardı?

Otobüsün camından gördüğüm gökyüzü günün ışığını bir örtü gibi çekip almıştı yeryüzünden. Artık bozkırdaki ağaçları ve kuşları göremiyordum. ‘Masal Çağı’ şairi gibi düşünüyor; ben de bozkırın ağacı söğüt, kuşu serçedir diyordum. Bakmasını bilen bir göz için vakur bir romantizm gizlidir bozkırda. Çıkın Anadolu’ya uçsuz bucaksız bozkırda, uzaktan bir tutam yeşil görürseniz, bu hayat belirtisidir. Bir dere boyunda üç beş söğüt demektir. Bir yerde söğüt varsa, mutlaka serçe de vardır; Mehmet de, Ayşe de, toprak evler ve tüten birkaç ocak manzarayı tamamlar.

Söğüt, serçe ve biz asırlardır garip bir ünsiyet peyda etmişiz. Birbirimizle iç içe olmuşuz artık. Ama diğerleri

öyle mi? Çam, yaylayı sever. Kırlangıç, leylek Hind'e, Yemen'e gider; kala kala biz kalırız, soğuğu ve sıcağı paylaşan. Serçeler yuvasını duvar kovuklarına, mertek aralarına yapar; evimiz onların da evidir. Kona kalka sergideki buğdayı yarıya durdururlar; rızkımız onların da rızkıdır. Dedemin, "Bu nimette kurdun kurşun payı var..." deyip serçelere göz yumduğunu hatırlıyorum.

Yeniden reele dönmek durumundayız. Yani söğüt ve serçeye. Osman Bey de işe Söğüt'ten başlamadı mı? Söğüt ve Domaniç, bir doğuşun ana rahmidir. O şahane rüyadaki Osman Bey'in göğsünden yeşerip dünyayı gölgesinde barındıran "Ulu Ağaç" da söğüttü. Söğüdü ve serçeyi iyi tanımak gerek. Serçenin küçüklüğüne bakıp aldanmayalım. Ebrehe'nin ordularını yerle bir eden ebâbiller de küçüktü. Onlardaki kalenderliği hercaîlik sanmayın. Onlar kendinden olanları çok iyi tanırlar. Onlarda mujik vasfı arayanlar da yanılmıştır, sürüye sayanlar da. Asıl maharet onları anlayıp, onlarla hemhâl olmakta.

Kof bir bakışla onları tanımak ne mümkün? Zaten tanımak gibi bir dertleri de yok. Onların felsefesi, "Bir çuval tahıl içinde bir tane olmak." Bu hayat tarzını onlara Yunus öğretmiş olmalı...

İşte yeni mâcerâmız yine söğüt ve serçeye başlayacak!.. Eğer müyesserse destan doğar. Gün gelir, serçeler kartal, söğütler çınar olur. İğneyle kuyu kazmaya başladığımız gün, yarın bizimdir. Allah kerim!..

Niçin olmasın diyordum? Geleceğin imar edilmesi vazifesini üzerine alan şanlı mimarlar, cemiyetin her kesiminde millî şuuru mayalayıcı istikamette bir seferberlik ilân ederek, yığınları cismanîlik girdabından kurtarıp, onları kendilerini yenileme, ruhta varlığa erme ve kendi medeniyetlerini kurma yolunda hayat nefhetmeliydiler. Mademki şair: "Velhasıl o rüya duruyor yerli

yerinde” diyor, biz de rüyalarımızın kaybolmadığına inanmalıydık. Kaldı ki hayat hiçbir zaman meselesiz ve davasız olmamıştır. Cihanı üst üste karanlıkların sardığı bir dönemde, âdeta kehkeşanlardan yıldızlar derip, bununla her gün ayrı bir donanma gecesi teşkil ederek, bununla kendi ülke ve kendi insanına hep başka başka bayram şenlikleri yaşatanlar, üstüreleşen koca bir tarihin ilk rüyalarını cılız bir söğüt ağacının dalları altında görmüşlerdi. Mütevazı bir toprak parçası üzerinde, oldukça basit bir hayat yaşayan bir avuç insanın, hayallere sığmayan bir müthiş patlamayla, denizlerin dev dalgaları gibi birdenbire belirip ortaya çıkmaları, hangi sebeplerle izah edilirse edilsin, katiyen inandırıcı olamayacaktır. Hayır hayır! Bu âteşin ruhları harekete geçiren, bu çelik iradeleri dünyanın hâkimi kılan sır, ne bunlarda ne de bunlar gibi şeylerde kat’iyen aranmalıdır. Bence bu sır onların sağlam inançlarında, tarih şuurlarında ve mukaddes ideallerinde aranmalıdır. Âh, o zevke dalıp özden uzaklaşmalar; firuze ve zebecet yaldızlı tavanlar altında çalım satmalar; zümrüt gibi bağ ve bahçelerde, lâle ve zambaklar arasında mest ü mahmûr rahata ve rehavete teslim olmalar!.. Eyvah ki, bütün bunların hepsi oldu! Ne çıkar!..

“Ufuk” denen tabiat ekranı, bütün bir hayat mace-rasını yaşar ve yaşatır. Her an, bir ümidden bir ümide, bir hayalden bir hayale ve fakat huzuru bulmak ümi-diyle koşar dururuz. Her noktada yoldaşımız, bütün tonlarıyla hüzdündür. Yerlere dökülen sarı yaprakların her birinde bir güneş saklı bulunduğunu; Fuzulî’nin “Dehr-i dün her lâhza bir nevres gülü berbâd eder” mısırânı tekrarlayarak yağmurlu soğuk bir sonbahar günü Muş’a indim. Çevremde sis ve duman, önümde ardarda mâniolar; hissiyatım sarsık, ruhum yaralı; yer yer aksak karıncalar gibi sekerek, zaman zaman yanıp kül oluncaya kadar ateşin etrafında pervâz eden kele-

bekler gibi uğarak İl Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼'ne ulaştım. Buradaki işlemlerimin uzaması Varto'ya gitmem için minib¼s bulmamı zora sokmuştu. Uzun bir soruşturmadan sonra y¼k kamyonlarının olduğu alana gelmiştim. Etrafta sadece ¼ę-d¼rt kamyon vardı. Birinin ¼n kısmında yer bulmuş, parasını da peşin ¼deyerek oturmuştum. Biraz sonra řof¼r geldi:

– Abi, biz orayı başefendiye ayırmıştık, s¼ylemeyi unutmuşuz. Kendisi geldi. Siz arkaya geğin, dedi. İtiraz faydasızdı indim...

“Başefendi” dediği uzatmalı bir jandarma onbaşısı idi. Daha ¼nce s¼z verdiği doğru olamazdı. ¼¼nk¼ “başefendi” ile Erzurum'dan gelirken aynı otob¼ste idik ve ben buraya ondan daha ¼nce gelmiştim. O anda arkadaşımın kulakları ęınlıyordu... Doğrusu, řof¼re ¼đretmen olduğumu “itiraf ettiğim” için pişmanlık duyuyordum. Arkadaşımın s¼zlerini hatırlıyordum: ‘Muş k¼¼k bir şehirdi. Herkes birbirini ęabucak tanıyabiliyordu. Genellikle kendi aralarında toplanan, kendi aralarında gezip eğlenen memur z¼mresi içinde bir mertelebeşmeyi dile getirmişti... Vali muavini “beyefendi”, mal m¼d¼r¼, orman m¼d¼r¼, cezaevi m¼d¼r¼ne kadar b¼t¼n daire amirleri “m¼d¼r-beyefendi”, h¼k¼met tabibi “doktor bey”, fen memuru “m¼hendis bey” idiler. Hepsi de bu yakıştırmalara layık ve onurlu mesleklerdi ama sadece ¼đretmenlere, evet sadece bizlere “bey” siz hitap edilir, “¼đretmen” denirdi.

“Abi, biz orayı başefendiye ayırmıştık!..”

Oysa kalbimde vatan ufuklarına ışık sağmak için ęalıřan bir ideal adamın imanı, ruhunda kendine g¼venen insanların azim ve iradesi, kafamda yarının, mamura, m¼reffeh ve mesut T¼rk iyesinin altın kapılarını açacak sihirli anahtarlarla... savaş meydanlarına atılan kahramanlar gibi Muş'a gelmiştim...

Çanakkale’de Aziziye’de Pilevne’de şehit düşen Mehmetçiklere has bir gururla ilim, irfan ve ışığın ulaşamadığı uzak yurt köşelerine aydınlık götürecektim. Artık en sıcak yuvam okul, en sevgili çocuklarım öğrencilerim, en vefalı dostlarım kitaplarım ve en büyük yardımcım da kalbimi dolduran öğretmenlik aşkı, gönlümü saran yurt sevgisi olacaktı.

Atıldığım bu hizmet ve fedakârlık yolunda, çetin güçlükler beni yıldırmayacaktı. Önüme dikilecek engeller ürkütmeyecekti. Maddi yoksulluklar, manevi sıkıntılar ideal yolumdan döndürmeyecekti. Zira kavuşmak istediğim hedefe ıstıyakla koşan hangi ideal yolcusu bu çeşit güçlüklerle karşılaşmadı? Hangi ideal adamı yeşil servilerin gölgesi serin çimenler üzerinde yürüyerek gayesine ulaşmıştır? İdeal yolu elbette uzun ve zorlu, elbette güçlük ve meşakkatlerle dolu olacaktı.

Ateşli kum çöllerinde, soğuk buz denizlerinde tehlikeli seyahatlere çıkmış ilim fedailerinin hayatını andıran yolculuğum, maddeye değil manaya; paraya değil, ruha ve şerefe değer verenlerin harcıydı.

Bu yol, aydınlık, ışık, hak ve hakikat yoluydu. Bu yol, göğsü imanla, kalbi cesaretle ve gönlü aşkla dolu olanların yoluydu. Bu yol fedakârlıklara katlanmasını, mahrumiyet ve ağırlıklara tahammül göstermesini, tehlikelere göğüs gerip, güçlükleri yenmesini bilenlerin yoluydu.

“Abi, biz orayı başefendiye ayırmıştık!..”

Dünün bu kutsal mesleği şimdi bütün cazibesini, maddi manevi, bütün itibarını kaybetmişti... Kimse- nin intisap etmek istemediği, meslek seçimi listesinde herkesin daima en sona bıraktığı ve parasız yatılı olduğu için, ancak fakirlerin, kimsesizlerin yahut da hiçbir mesleğe giremeyenlerin başvurduğu bir “son sığınak” bir “cankurtaran şimdi” haline gelmişti... Bir tesadüf

neticesi öğretmenlik mesleğini seçmiş bulunanlar, tevekküle boyunlarını bükerek, “ne yapalım hiç yoktan iyi” demekle yetinmekteydiler. Muavinin sesiyle kendime geldim:

– Abi, yere düşen kitaplar senin mi?..

Neredeyse gün batacaktı... İçimdeki sıkıntının sebebini çözememiştim hâlâ... Başım adeta kaynayan bir kazandı. Muavinin ne dediğini, kamyonun egzozundan gelen boğuk sesleri, duymuyor ya da duymak istemiyordum. Açık kamyonun üzerinde sefil bir duruma terk edilmiş, aşağılık duygusu içinde perişan bir öğretmenden değer ölçüleri maddileşmiş bir toplumda hizmet, mesleğin şeref ve itirafını koruyucu davranışlar beklemek mümkün müydü? Bilemiyordum. Oysa Fransa’yı, milli bayramlarında yaşlı bir öğretmenle iki küçük öğrenci temsil edermiş. Törendeki bütün halk, bu tabloyu büyük bir heyecanla “Fransa geçiyor” nidaları ve alkışları arasında ayakta alkışlarmış.

Öğretmeni hürmetsiz, hor ve zelil, maddi zaruretlerin pençesinde perişan bırakan bir memleketin tali ve inkişafı nerede görölmüştür? Öğretmenlerin, diğer meslek mensuplarına nazaran daha fazla terfi edilip şeref ve itibarının artması gerekirken zavallı bir yaşayışa mahkûm edilmesi esef vericiydi.

Milletler için en tehlikeli anlar, mana ve mefhumların alabildiğine birbirine karıştığı devirler olsa gerektir. Her devirde insan varlığına bitişik, ondan hiç ayrılmayan beşerî değerler, ölçüler vardır. Bunlar insanla birlikte var olmuşlardır. Bu, doğuştan gelen, var oluşun getirdiği bir beraberliktir. İnsanı bunlarsız düşünmeye imkân yoktur. Bu değerler insan varlığının, yaratılışının sırrıdır, hikmetidir. Zaten uzun tarihi boyunca yeryüzünde boy göstermeye başladığı andan itibaren, bu mefhumları ayakta tutmak için insan, elinden gelen

gayreti göstermiştir. Denebilir ki, insan varsa veya başka bir ifade şekli ile insan yaratışta kendine mahsus bir hususiyet taşıyorsa, hayatıyla beraber ondan hiç ayrılmayan değerlerin, kıymetlerin, vazifelerin bulunması da şarttır.

Muş Ovası zamanın baş döndürücü süratiyle önümden kayarken emindim ki hayatta paradan başka hiçbir şeyi sevmeyen; gösteriş ve şöhretten maddi refah ve konfordan başka hiçbir üstün manevi değere inanmayan bedbahtlar elbette buralara gelmek istemezlerdi. Ama daha dün tozlu yollarında neşe ile koşulan, başı mavi dumanlı mor dağlarında çiğdem toplanan, güneşli tarlalarında ekin biçilen bu yerler beni bekliyordu. Ona kollarımı ben açacaktım. Ona ben koşacaktım. Onun yarasını ben saracaktım. Savaşların en hayırlısı, benim yurt ufuklarını saran karanlıklarla yapacağım mücadele, başarıların en verimli; en uğurlusu benim bu meydanlarda kazanacağım zaferler değil miydi?..

Kamyonun üzerinde soğuktan üşüyor olsam bile bir ideal yolcusuydum ben... Henüz derinliğince okunmamış bir masal, zenginliğince açılmamış bir hazine ve zarifliğince işlenmemiş bir mücevher olan Anadolu'yu benim gözlerim "okuyacak" benim ellerim "açacak" ve benim usta parmakların "işleyecek"ti. Her taşı bir yakut olan bu vatan "can verme sırrına erenlerle" ben olacaktım.

Sabahları ezan sesleri ile uyanacaktım. Eğlencelerim köy düğünleri; dansım halaylar, efe zeybekleri, da-daş barları; musikim Anadolu türküleri olacaktı. Bingöl çobanlarının kaval seslerini duyacaktım. "Ovanın yeşilini", "göğün mavisini" buralarda seyredecektim. Buralarda, "geçmiş zamanın taşlarında gülen sihirli rüyasını" yaşayacaktım. Buralarda "binlerce erin şanlı menkıbesini" ve "sesi arşa çıkan hengâmeleri" yâd eden türbeler, camiler ve eski bahçeler görecektim. "İh-

tiyar ınarlardan, yedi yüzyıl süren hikâyemizi" dinleyecektim.

Ben, Yaraticısından sonra en çok hocasını seven bir milli geleneğin evladıydım. Ben, hocasını camide bile ayağa kalkarak selamlayan Fatihlerin "ulemanın atının ayağından sıçrayan çamur bizim için bir şereftir" diyen Yavuzların ocuğuydum. Böylesine köklü bir gelecekten kuvvet alarak, hocalığı her yerde ve her zaman el üstünde tutulur, baş üstünde taşınır bir haysiyet ve liyakatle temsil etmeliydim.

Hayatta ve bilhassa öğretilenlikte başarının biricik sırrı olan meslek sevgisi ve vazife aşkını gönlümde birleştirmiş kimse olarak yola çıkmıştım. Özü sözüme, sözü tavrıma ve hareketlerime uyan; herkesin benzemeye özendiği örnek insan ben olmalıydım...

Vatanını riyasız seven, milletine sözde değil, iş göreyerek, eser vererek hizmet eden; temiz ahlaklı, hür düşünceli, müspet zihniyetli; hak, hukuk ve adalet kavramlarına bağlı; milli değer ve geleneklerine hürmetkâr; şahsiyet ve karakter sahibi bir nesil yetiştirmek ilk hedefim olmalıydı. Şairin:

"Enbiya yurdu bu toprak, şüheda burcu bu yer;

Bir yıkık türbesinin üstüne Mevla titrer!"

mısraları ile dile getirdiği bu vatanda her birimizin elle tutulur birer müspet eseri bulunmalıydı. Bizler, mazinin gür ve pürüzsüz soluklarını, günümüzün en renkli ve canlı besteleriyle seslendirip, insanlığa yepyeni bir nağme duyurma mecburiyetindeyiz. Bu nağme, idealizme susamış, boşluktaki nesilleri geçmişin atlas renkli kubbesi altında ve yaşadığımız zamanın aydın ikliminde bir araya getirecek bütün hususiyetleriyle millî ruh nağmesi olmalıdır.

Acı bir fren sesiyle irkilmiştim. Gece olmuştu. Kamyonda birlikte geldiğimiz, saffetinin nevrüz utangaçlığı ile gözlerinden sanki sağanaklar inen küçük çocuğunun annesine sorduğu soruyla büyük bir hakikate uyandığımı itiraf etmiştim. Çocuk, “Anne! Binalar niye ağaçlardan yüksek?” diyordu. Yorgunluktan ayakta zor duran bu çocuk, bana “Kral çıplak!” diye haykıran çocuk gibi gelmişti. Öldürücü bir korku sayesinde ortalıkta yaşanan bir yalanın çocuğun bakışıyla çözülmesi gibi, kamyondaki çocuğun sorusu da, hayatı boğar hale gelen ama yine de kabul gören bir mimari perspektifin üzerini çizmişti. “Anne! Binalar niye ağaçlardan yüksek?” sorusunda, ağaçlardan yüksek binalar dayatan modern mimarinin insana ve varlığa yabancılığını, bu yabancılıktaki gururu ve kibri görmüştüm. Sanıyorum bu fark edişle birlikte insan-mekân ilişkisine daha çok eğilmeye başlamıştım. Bir mekâna doğan insanın kendince bir mekân kuruyor olmasında saklı çok şey olmalıydı. Ev sadece bir barınak, şehir sadece bir yerleşim birimi değildi. Ev ve şehir bağlamında okumalarım arttıkça yolum felsefeye, şiire ve müziğe daha çok düşer olmuştu. Temel bir insanlık durumuyla karşı karşıyaydım. Beni başka disiplinlere götüren bir okumanın içindeydim.

Kamyondan bir sokağın çiğ aydınlığında inip yerini henüz bilmediğim okulunun yolunu tutmuştum. Sonbahar ikindileri ses vermeye başlamıştı artık. Kaldırım kenarlarından akan sular irili ufaklı artıkları toparlamış götürüyordu. Akçakavaklar, akasyalar, cılız çınarlar yıkanmış, tabii renklerini giymişlerdi. İnsanlar bir yerden bir yerlere koşuyorlardı. Evet, yağmur dirilişti. Artık yağmur, hayatla kendisi arasında bir perde olmaktan çıkmış, hayatın bir parçası olmuştu. Beni, almış hayatın tam ortasına koymuştu. Mevsimler, bize kendimizi söylemek imkânını verirler. Bu hâliyle sonbahar, sade-

ce bir mevsim adı olmaktan uzaktı. Fakat niçin ‘ilk’ ve ‘son’ bahar?

Milletin ümit kâsesini elinde taşıyanlar, her şeyden evvel, nesillerin gönüllerini yüksek mefkûre ve ideal-lerle donatarak onları, Hızır çeşmesine giden yollara irşad etmelidirler. Dertsiz, davasız, gayesiz ve idealsiz nesillerin önce içten içe yanarak karbonlaşması, sonra da bir alev, bir tufan haline gelerek, etrafındaki her şeyi yakıp yok etmesi tabiî ve kaçınılmaz olur. Bizler, şu son bir iki asır içinde, bu türlü ölüm deliklerinin, hem de en korkunçlarına, defalarca maruz kalmış bahtsız bir milletiz. Dostun vefa bilmediği, düşmanın hıyanet ve cefadan usanmadığı hasret ve inkisar dolu bu dönemde millet ağacı defalarca ırgalandı; cemiyetin ruh kökü tekrar tekrar baltalandı; yığınlar her dönemeçte başka başka devler ve gulyabanîlerle karşı karşıya kaldı. Eğer bu çeşit çeşit ölüm ağlarına her maruz kalışımızda bir inayet eli imdadımıza yetişmeseydi, milletçe bu cehennem çukurlarından birine gömülmüş ve tarih sayfalarından ebediyyen silinip gitmiş olacaktık...

Her rüzgârlı tepesinde bir “Çoban Çeşmesi” çağıldayan ve her köşesi bir “Mavi Dumanlı Bingöl Yaylası” olan bu toprakları, “şoför mahalline” layık görülmemiş olsam da ben, Erzurumlu öğretmen, ben yeniden fet-hedecektim.

Şayet, bir سوال olursa, dönüp hâlimizi anlatan bir mısra okuyalım:

“Varsın bulunmasın bilecek nâm u şanını.”

2008 Türkiye İkincisi -1 / Giresun

GÖNÜL FETHİNE DOĞRU

Olgun ALBAYRAK*

Zambak ve Nergis

Ben de bu memleketin şehirlerinden ve medeniyetinden uzak تنها bir köşesinde, kara lastikleriyle hayata tutunanlarından biriydim evvelde... Eminim ki bu yüzden toprağı kavrayışım, yıldızlarla dostluğum, çiçeklere âşıklığım.

Beş küsur yaşımıdayım...

Okula başlamıştı tüm oyun arkadaşlarım. Bir çocuğun arkadaşı ve oyuncuğı yoksa dünyası da yoktur aslında... İçimdeki sıkıntı gözlerimi buğulandırmış olacak ki, güleç yüzlü anacığım arsız bulutları eliyle aralayıp bir dolunay misali doğmuştu kararmış dünyama.

– Üzülme kuzucuğum, ne derlerse desinler, seni yarın okula yazdıracağım!

Beni ikinci defa getirmişti sanki dünyaya...

* 1976 yılında Giresun'un Bulancak İlçesi'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bulancak'ta tamamladı. 1998 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Aynı yıl, Giresun İli Yağlıdere İlçesi Sınır Köyü İlköğretim Okulu'nda göreve başladı. Daha sonra Bulancak Lisesi ve 19 Eylül Meslek Lisesi'nde görevine devam etti. Şu an Bulancak Anadolu Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak mesleğini sürdürmektedir.

"Gönlüm Bir Kervan" adlı yayınlanmış bir de şiir kitabı bulunmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İşte o gece, ocak başında çıtırdayan gürgen odunun çıtırtısı ve yalazı eşliğinde, az sonra ahşap evimizin çinko tavanlarını okşarcasına, tıpır tıpır başlayan yağmurun huzurlu şarkısı altında, anamın merhametli kanatlarına sığınıp, sabahı bir türlü getiremediğimi hatırlarım dün gibi hâlâ...

Ertesi gün, seher kuşlarının taze nağmeleriyle yine güneşten evvel uyanan anam, belki bir anlık dalmış olan yorgun göz kapaklarımı pamuktan elleriyle okşamış, güzelliğini naza çekmeden, tüm haşmetiyle gösteren yeni bir güne uyandırmıştı beni.

Öyle muazzam olmasa da, çocukluğumun en tatlı kahvaltısının ardından, elimdeki elma tekerlekli oyuncak arabayı sürerek, yavaş yavaş girmiştim yola. Belki o halde görseydin beni, kabul etmezdin okula. Ama annem akıllı kadındı, uyanıktı. Daha yaklaşımadan, o nergis bakışlarını üzerime dikerek, bazı şeylere veda etmem gerektiğini hissettirmiş ve ilk vicdan azabını tattırmıştı bana...

Sonra, üç gözlü küçücük okulumuzun dış kapısından girmiştik bahçeye. Avare zamanlarımızın en müsait oyun alanı olan bu bahçe, o gün ne kadar da resmi gelmişti gözüme. Anacığım da, sınıftan gelen ince ama kararlı bir sesin etkisiyle, akşamki direncini bir parça kaybetmiş, durgunlaşmış, elinde olmadan omuzları düşüvermişti.

Bekledik bir süre...

Kulakları tırmalayan keskin bir zilin irkiltisiyle, daldığımız âlemlerden uyanıverdik. Ardından bir peri asaletiyle, öğrencilerinin arasından sen çıkmıştın. Ne kadar yumuşaktı tebessümün, ne kadar kırmızıydı dudakların...

Öğretmendin...

Adını o gün öğrendim. Küçük odana kabul ettin bizi. Sordun derdimizi...

Anlattı anacığım, yalvardı, yakardı... Sonra da sen başladın konuşmaya; hiç takılmadan, şarkı söyler gibi. Saçların ne kadar sarıydı, ellerin ne kadar inceydi!..

İşte sen, işte sen öğretmenim; kara önlüğümün üzerinde duran bembeyaz yakalığım ve toparlak yüzümle, yeni açmış bir zambak gibi gönlünün hakî sularına kabul etmiştin beni.

Menekşe

Adın Menekşe'ydi, yüzün menekşeydi, tavırların menekşeydi... İşte o günden sonra ihanet ettim arka sıradaki yavukluma... Gülünce güller açardı güzel yüzünde; buket gibi, elvan buketler gibi...

En öne oturttun beni; yaşım küçüktü, boyum küçüktü, ama o arkamda kaynanadili gibi yayılan tombul oğlandan, yüreğim daha büyüktü, eminim. Hatırlar mısınız bilmem, bir gün, köyün bir yerinde karşılaşmıştık da önünüze koca başlı bir köpek çıkıp dikilmişti. Bir hışımla koşturup, keskin dişlerinden kurtarmıştım sizi. İşte o, bizim köpeğimiz Zıvgili; anlayacağınız; biraz münasebetsizdi ama bunu size söyleyemedim. Çünkü şövalyenizdim artık, şövalyenizdim...

Çizgiler öğrettiniz bize; dik, eğik, yuvarlak, kavisli çizgiler... Sonra onları ördük birbirine. "Ali" oldu bir anda, "top" oldu, "tut" oldu. Sesin ne kadar tatlıydı, sesin ne kadar renkliydi...

Âh, öğretmenim!

Kimi zaman iç geçirir, derinlere dalar da anlatırdınız hasta annenizden ve yoksul babanızdan... İşte o zaman anlamıştım sizin de bu dünyaya kara lastikle geldiğinizi... Şimdi daha iyi anlıyorum bastıra bastıra,

“Çocuklarım, ne olur okuyun...” demenizi.

Siz, ormanları tarayarak gelen soğuk kış rüzgârlarını o narin yüzünüzde hissederken, içimde yepyeni bir bahar filizlendirdiniz.

Siz, değil mi ki bize “Okuyun!” dediniz, saçımı okşadınız, ellerime değdiniz.

İşte ikinci sınıftayım...

Boyum yine kısa, yaşım küçük, en öndeyim haliyle...

Konuşmasan öğretmenim, arkadaki kaktüs ruhlu çocukla!.. Ben ona göstereceğim, ben ona bir gün göstereceğim...

Medeniyetin çoğu zaman kesilen zayıf elektriğini hesaba katmadan bir anne gibi, bir abla gibi takip ettin bizi. Sınıfımız loştu ama gönlünüz pek aydınlıktı öğretmenim. Hele o gözlerinizdeki pırıltı, hele o pırıltı, dünyalara değerdi...

Sene sonu...

Duvarda yeni okuma grafiği... Birinci sırada ismim. Demedim mi öğretmenim, demedim mi? Kocamandır benim yüreğim...

Bir kitap hediye ettiniz bana. Adı “Yangın”dı. Roman mıydı, yoksa bir hikâye mi bilmem ama sizinle ilgili hiçbir şeyi bitirmek istemedim... Belki bu yüzden bir kutsal emanet gibi sakladım kuytulara, yüreğimde beklettim.

Kaktüs çiçeği

Üçüncü sınıfın başı...

Hediyele kaderim denk düşmüş gibi elimde ve dilimde bir yangınla, sonraki sene geri dönüş yolunda, içindekilerle beraber ırmağa yuvarlanacak olan kırmızı köy minibüsünün arka camından, o gün, gözü yaşlı arkadaşlarım ve hercai bir menekşe gibi çizgi çizgi olmuş titrek dudakların uğurlamıştı beni... Şehre gidiyordum;

Bir güz sabahı,

Zorunlu oluşlarla,

Yürek yakışlarla,

Ağlayışlarla gidiyordum... Uzaklara...

Fazla beklemedim.

Köye dönüşüm, bir kaza ertesindeydi. Musallada iki tabut dizili:

Biri yengem, diğeri...

Kaktüsler de çiçek açar demiştin ya öğretmenim, inanmazdım ama arkadaşımın gözyaşlarından öğrendim...

O bir kaktüstü ama inci gibiydi çiçekleri...

Gitmiştin... Bilmem hangi diyarlara? Her ayrılış, az ya da çok bir yıkımdır aslında.

Demez miydin zaman zaman, hasretlik düştü mü insanın içine, sık sık dalar uzaklara... Ah öğretmenim,

O gün, artık garip kalan eski okulunuza sırtımı dayayıp dalıverdim uzaklara ve söz verdim bir gün, menekşelerin destanını yazıp göklere yollayacağıma.

İçimdeki katar katar turnalarla...

Bilirsiniz; kocamandır yüreğim, sizin kadar olmasa da...

Ben bir zambağım öğretmenim, ıssız diyarların çi-
çeği,

Hakî derinliklerinize ara sıra kabul edin beni,

Rüyalarda da olsa,

E mi?

Kardelen

Çiçekler biter mi?

Büyüdüim, kocaman oldum artık...

Ön sıralarda oturmuyorum.

Adım lise öğrencisi; hem bileğim kocaman tıpkı yü-
reğim gibi...

Sen mi haber edip de buluşturdun zümrüt ovalarda
bizi?

Ne kadar da çiçek varmış dünyada öğretmenim; ben
yalnız birkaçını bilirdim. Ama tanıdım, sevdim, sevil-
dim. Bilirsin, kocamandır yüreğim. Hem... hem çiçek-
leri de pek severim.

İşte bakın, şimdi girdi içeri biri. Elleri büyük, iri cüs-
seli... Zor bir sınıf, kalabalık, bazıları şımarık.

Baktı sınıfa hoca, baktı ve hiçbir şey söylemeden
terk edip gitti...

Ama ne bilsindi kimlerin etrafı ayrık otları, azaları
sarmaşık. Bilseydi eğer; bunun babası alkolik, şununki
başka türlü illetli...

Bilseydi eğer... Terk etmezdi...

Adı Mehmet'ti...

Sonradan, hatırlattı bize hayat gayemizi... Kitaplar verdi bize, güldürdü, ağlattı ve eğlendirdi. Hangi öğretmenin kapısını gecenin bir yarısı beş kişi varıp da çalabilirsiniz? Memnuniyetle karşılar da alır sizi içeri... Çay içersiniz, sohbet eder, elma yersiniz. Devasa bir kütüphane altında, emrinize amade bir şark köşesi... İşte o günlerde sevdim kitap kokusunu ve kütüphaneleri...

Eski bir takası vardı, gezerdik köşe bucak; teklifsiz, gece yarıları sokak sokak... Ufuk turları, tatlı sohbetler ve sabaha değin muhabbetler... Şimdi çelik çomak derdinde değil mi yaşatlarımız; analar bîhaber, babalarsa kalender?..

Hocam...

Bilirmişsiniz meğer sarmaşıkları ve bizi...

Bilmeseydiniz eğer, terk ederdiniz, terk ederdiniz...

Şimdi biz, bir Ramazan Bayramı benim evimde; kimimiz koca adam olmuş, kimi rütbeli, kimi rütbesiz... Ama hepsi adam ve beraberiz...

Neler konuşuyoruz bir bilerseniz...

Öğretmen olanlar var aramızda tıpkı benim gibi. Kardeşliği tazeliyoruz. Anlatıyoruz hikâyelerimizi.

Sıra bana da geldi; hani derdiniz ya meraklıyı bekletmemeli...

Esmem krizantem

Sene 2000.

Beş Minareli Şehir'de, bir lisedeyim. Elli beş kişilik bir sınıf; gencim, toyum ve meslekte yeniyim... Çocuk-

lar nedense bilenmiş, buzdan kaleler örmüşler etraflarına... Birbirimizi görüyor, ama duymuyoruz, hissetmiyoruz. Duvarlara anlatıyorum sanki dersi. Hele şu sınıfın külhanisi, hele şu sahte psikopatı, delisi... Her türlü, her türlü...

Dersin yarısı:

- Oğlum o elindeki ne?
- Önümdeki sıranın parçası.
- Senin sıkıntın ne çocuğum?
- Arkadaşımın tokası.
- Soruma kim cevap verecek?
- Yok, hocam yok, bizden size yâr olmaz; kapılar sürmelidir.

– Bu ne imtihandır Allah'ım, bu ne imtihandır!

"At at olana kadar, sahibi mat olur." demez miydi atalar?.. Yılmadım. Ne menekşeler tanıdım ben, ne kardelenler gördüm çocuklar... Hem kaktüslere de alışım...

Siz beni bilmezsiniz beni, kocamandır yüreğim; leylakları da, sümbülleri de, gelincikleri de severim... Ben meşk edemezsem sizinle, Mevlâna dönsün öyleyse, Yunus söylesin. Dost desin, sevgi desinler... de aydınlansın yara tutmuş yürekleriniz...

Bir ay sonra...

Oyunlar sert oynanır mı buralarda...

Beyazlayan saçlarıma mı yanayım, kindar bakışlar altında yaptığımız sahte dostluk maçlarında, kaval kemiklerime sallanan tekmelerin acısına mı?

Olmayacak mıydı Allah'ım? Kemiklerim ne kadar sızlayacaktı daha?

Sabrın sonu selamettir ya, biz gemiyi yapalım; suyu felek elbet gönderirdi...

Dersin biriydi...

Yine anlatıyordum buzdan duvarlara... Azıcık bir soluklanma... Derken, kızın biri kalktı ve konu ile ilgili meraklı bir ifadeyle soru yöneltiverdi... Hz. Hatice ruhlu bir kız, tüm saaletiyle, "Ben varım!" demişti, sonunda "Ben varım!"

Hem de bile isteye, bütün zılgıtları göze alarak, öyle bir krizantem çiçeği işte...

Kimisi kin dolu, kimisi şaşkın, kimisi sevinçle izlediler bizi... İşte o kız, o özgür ruhlu kelebek, ipekten kanatlarıyla kocaman bir delik açıvermişti kalede...

"Ne demek kızım, cevap ne demek; önüne içimdeki tüm kitapları sereyim!" diyebilmek geçti içimden, diyemedim. Yarı buruk, yarı mütebessim cevap verdim; oturdu yerine... O günü, meslek hayatımın en değerli dersi kabul ederim hâlâ...

Ertesi gün; karizması çizilmiş bir külhane, bir de psikopat gezinip durdu sessiz sedasız, okulda...

Gelincikler

Sınıfla muhabbetimizi bir nebze düzeltmiş olsak da, ikisiyle aramızdaki soğukluk sürdü durdu yıl boyu.

Biri Cahit, babayığit; diğeri Selim, kaçık ve uçarı...

Sabrın tükendiği sıralarda pedagojinin de dışına çıkıldığına, eve gidilirken kirli sakallı, gözü kara kabadayılardan ön yargılı efelenişlerine de şahit oldum buralarda... Geri dönüş hazırlıkları başlayıp da yola koyulduğumda, iri bir elin taşıdığı valizlere uzandı-

đını görünce, saçlarımdaki akların çetelesini tutmaktan vazgeçtim bir anda:

– Hoca nasılsan, gurbanın olam ben taşıyam!..

Karşımdaki Cahit’ ti... Gözlerindeki ışılı ve hareketlerindeki mahcubiyeti yadırgamıştım ama uzatıverdim valizi; utangaç bakışlar ve kaçamak cümlelerle otogara doğru yürümeye başladık. Yol on dakikalık...

Bir buçuk senelik macera, bir film şeridi gibi geçti gözlerimin önünden. Aslında cevabını bildiğim halde yönelteceğim çok soru vardı ona. Bunu kendim için değil, kendi kendisiyle yüzleşmesi için istiyordum belki de. “Sana yaban mıydım be Cahit?” diye başlayacaktım; kıyamadım. Havadan sudan bir soru soruverdim. Rahatladı, mimikleriyle karşılık verdi.

Gözler kalbin aynasıdır ya, bakışlarımdaki manayı hissetmiş olacak ki, her adım atışta kolları biraz daha çöküyor mahcubiyeti bir kat daha artıyordu sanki... Dayanamadı, yükü omzuna ağır gelen bulutlar gibi, önce gözleri buğulandı, dilinden sağanak yağmurlar boşalıverdi sonra. İsyankr duygular tellendirdi... Nifak tohumlarından bahsetti... İmknsizliklerden, kadersizlikten dert yandı... İki arada bir dereye kalmanın ne demek olduğunu anlattı uzun uzun...

Bekledik, ismarlaştık, helalleştik ve ayrıldık. Otobüs sokakları arşınlarken, arkada bıraktığım birçok anıyı albüm sayfaları gibi hayalimden bir bir geçirmiş, geleceğe dair daha çok mit beslemeye başlamıştım artık...

Birkaç ay sonra...

Elime bir mektup geçti... “Beş Minareli şehir”den, esmer krizantemden geliyordu. En kalbi duygularla başlıyordu, anlatıyordu;

Mutsuzlardı, gariplerdi ve Allah'ım bu ne saadet:
Özlemişlerdi!..

Ve devam ediyordu;

“Baba Hoca” takmışlardı adımları. Mektubun arkasına da bir bir kaydetmişlerdi meğer Psikopat Selim'in gizli gizli yazdıklarını; hem Mevlânâ'dan hem de Yunus'tan mı?..

Hangi dertli rüzgâr ruhunuzu aldıydı çocuklarım; gözlerinizi dikiverdiniz uzaklara? Hangi saatlerde bir kıvılcım belirdi dudaklarınızda? Anlatın çocuklarım bana, anlatın bana...

“Hocam, bir de Cahit vardı ya hani, sınıfımızın babayiğidi, saçlarınızdaki taze akların sebebi... İlgilenirseniz... Trafik kazası geçirdi ve vefat etti...”

* * *

İçime paslı bir hançer soktunuz çocuğum!

Ruhumu bir zelzele yıkıntısının altında bıraktınız çocuğum!

Beni neden mavi hülyalara daldırıp, daha kanmadan kara bulutlara saldınız be çocuğum!

Ah, kıraç topraklarımın gelincikleri!

Taze boy vermiş fidanlarım!

Ben, o koca çocuğun mahcup bakışlarıyla, bir akşamüstü okunan ilahi kelamın altında helalleştim ve kucaklaştım doya doya...

Sitem bile etmedim ona, sitem bile...

Hem, kaval kemiklerim de acımıyor daha!.. Yemin ederim... Yemin...

Ve çiçek tarlası

Şimdi...

Gün gün bakarım karşısına geçip de, zümrüt ovaların...

Çiçekler biter mi?

Bitmez...

Ve seslenmek lâzım bütün öğretmenlere:

– Anlatın ey kardelenler, menekşeler; fetihlerinizi!..

Yürekler biter mi?

Bitmez...

2008 Türkiye İkincisi - 2 / Adıyaman

YÜREĞİMİN VADİSİNDEKİ ÇIĞLIK

İbrahim KAYA*

Ayşe'm; seni yazmak, bahar yüzlü memleketimde soğuk bir bıçak yarasıdır, yüreğimin en mahşer yerinde. Tut ki "yitip giden düşünüy" yazdım bir şiirde suyun üstünde çekilmez esintiler bırakır gibi. Olmadı, titrek ellerimle "hatıranı" depreştirdim bu afat, bu yokluk ikliminde yangınlar içinde kalarak. O zaman gelincik tarlasında, o güleç yüzünle, dönüp koşar mısın bana tüm benliğimle? Yeniden "öğretmenim!" der misin, öldüren suskunluğunla? Ya da tüm bunlara aldırmadan, süzülüp gider misin yine dağların doruğundan ışıltıyla doğan güneşe kardeşçe göz kırparak?

Biliyorum Ayşe'm; seni yazmak, terli ve yoksul bir coğrafyanın hasretlik çocuklarından yükselen sessiz çığlığa bıkıp usanmadan, yorulmadan kulak vermektir. Dahası başı dimdik hiç utanmadan; üstelik tüm tehlikeleri göze alarak hiç korkmadan zifiri karanlıklarda yola düşmektir; halden anlayana...

"Oh be! Artık öğretmen oldum!" diye Anadolu'nun tozlu topraklı yollarına düştüğüm gün, doğanın ve in-

* 1974 yılında Erzurum'un Karayazı İlçesi'nde doğdu. Uludağ Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nden mezuniyetinin ardından Siverek Hatundere İlköğretim Okulu'na atandı. Burada 5 yıl görev yaptıktan sonra 2005 yılında halen öğretmeni olduğu Kahta Akıncılar İlköğretim Okulu'na atandı. Tutuşur Yüreğimde Çaresizliklerin ve Ağıt Yüklü Bir Ezgiyim adında yayınlanmış iki şiir kitabı bulunmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

sanların, sıcak olan her Şeye y6neldiği mevsimdi. Ben de y6reğimdeki sıcaklıkla uzak, ıssız, yolsuz, susuz, elektriksiz, ha varmış ha yokmuŐ tadında bir k6ye doğru hızla yol alıyordum. Zaman, 6ekilmez ayrılıklar biriktiriyordu gen6 6mr6m6n en g6zel vaktinde. Sonra akşam karanlığının korkun6 yalnızlığında alıyordum soluğu, yoksulluğu insan y6z6ne derin izler bırakan bu harabe k6yde.

İlk g6n, soğuk taş mektebinin sımsıcak 6ocuklarıyla buluŐtuđumda, y6reğimde reng6renk 6i6ekler tomurcuklanmıŐtı; baharın yemyeşil dudağında a6an 6i6ekler gibi. İŞte o zaman anlamıştım; kupkuru bir kelimedenden ibaret olan “6đretmen” den 6te “umut” olmalıydı adım, Ayşe ve onun gibi binlercesi i6in...

Sonra naylon kaplı bir pencerenin yırtık yerinden Karacadağ eteklerine mantar gibi yayılmıŐ kara taşlar i6inde koyunların, kuzuların peşinde d6Őe kalka y6r6meleri g6z6me iliŐmiŐti. Bilseniz o an y6reğimde tutuŐan Ayşe’nin hasretlikleriydi. O g6n o naylonla kapatılmıŐ pencerenin, yırtık yerinden g6rd6đ6m, bu k6yl6 kızın kalem tutacak 6atlamıŐ ve ırgalanmıŐ ellerinin s6sl6 hayalleriydi.

Yıl 2006, aylardan mayıs, g6nlerden pazardı...

6đretmenliđimin ilk g6rev yeri olan; 6mr6m6n en gen6 zamanında taptaze hayallerimi ger6ekleŐtirme umuduyla yola d6Őt6đ6m, devamında beş yıl boyunca bu karanfil y6rekli 6ocuklar i6in t6m zorluklara katlandığım k6yden ayrıralı tam bir yıl olmuştu. Ama daha fazla dayanamamıŐtım onlardan ayrı ge6en g6nlere, en 6ok da Ayşe’nin son yalvarmaları yıl boyunca bir an olsun beni hi6 yalnız bırakmamıŐtı. Derinlemesine merak etmiŐtım onu. 66nk6 onu kırlarda koyunların peşinde g6rd6đ6m ve oradan alıp sınıfa getirerek yaŐıtlarının arasına kattığım g6n, hem d6nyalar benim olmuş, hem

de yüreğim denizler kadar engin, yüreğim ağustoslarda akan nehirler kadar serin olmuştu...

Poyraz esintilerinin hükmettiği bu sert, bu amansız coğrafyada kardeşe berdel olan, dışlanan, değeri başlık parasıyla ölçülen, ezilen, sevdalarına, hayallerine yasak konan, yazın pamuk tarlalarında işçi, kışın kendi evinde hizmetçiymiş gibi yaşayan binlerce kızdaki yalnızca biriydi Ayşe.

Babasını bin bir güçlkle ikna edip onu karşı yamaçta tek sınıflı, tek öğretmenli yalnız ve uzak köy okulunun seyrine dalmaktan kurtarıp, okulda cıvıl cıvıl bir halde kendi yaşitlarıyla oyun oynarken, koşup eğlenirken görmek tarifi imkânsız bir duyguydu. Hele o güneşte pişmiş yanaklarındaki sımsıcak ve gamzeli gü-lücükle, yuttuğu harflere hiç aldırmandan "örtmenim" deyişi, kulağımda ömür boyu çınlayacak olan, umut yüklü bir ezgi gibiydi.

Aradan geçen dört-beş aydan sonra Ayşe'nin kurduğu kırık dökük cümlelerle hayallerini, umutlarını ak sayfalara döktüğü günleri görünce çocuklar gibi sevinmiş, dünyalar benim olmuştu. Sonra bunu, Anadolu'daki binlerce köy öğretmenine anlatmanın benim için ne kadar büyük bir sevinç olacağını düşünüp durdum hep. Hayalleri gerçekleştirmenin ne demek olduğunu kocaman yüreğiyle Ayşe'nden öğrenmiş-tim çünkü. "O" bana insan olmayı, başkasının derdiyle dertlenmeyi ve dahası yoksulla, gariple, çaresiz olanla hemhal olmayı öğretmişti. En önemlisi de zorluklara karşı direnme gücünü kazandırmıştı.

Ne var ki insan hayatla yan yana koşmak zorundadır çoğu zaman, bu tatsız-tuzsuz, bu fani dünyada. Ya bir adım önde, ya bir adım geride olma koşulunu dayatır en olmadık zamanlarda. Ama hep nefes nefese mi olmalı böyle? Çoğu zaman ayrılık rüzgârları hiç

ummadığınız bir anda yakalar sizi. Bir anda gelip çalar demir kapı, taş duvar, kırık camlı kör pencerenizi. İşte o zaman başlarsınız yaşadıklarınızı özlemeye ki bu özlem çoğu zaman hasretlerle doludur. Hele güzel anılarınız varsa, daha çok özlemeye başlarsınız o sonu gelmez karanlıklarda güneşi, usulca beklediğiniz ıssız yalnızlıklarınızı.

Evet; köyden ayrıralı neredeyse bir yıl olmuştu ve Ayşe de o olağanüstü gayretleriyle gittiği ilçedeki taşıma merkezi okulunda harikalar yaratıyor olmalıydı. Çünkü daha 1. sınıfta kırdan kopup okula geldiği gün bile, ayazlarda çatlamış ellerinden dökülen kıpkırmızı kan damlacıklarına hiç aldırmadan, söylediklerimin tümünü eksiksiz yerine getirerek kendisine uzatılan bir el bulduğunda ona tutunup neleri başarabileceğini anlatıyordu duru bakışları.

Ondan ayrıldığım ana kadar, “Öğretmenim ne olur babamı ikna edin beni ilçedeki okula göndersin. Belki köyümüzde ilk defa bir kız olarak ben 5. sınıftan sonra 6. sınıfa devam eden biri olacağım. Belki sırf bundan dolayı hem köylüler ve hem de onları dinleyen babam, geleceğimi, özlemlerimi hiç hesaba katmayıp, “Kız çocuğudur. Hiç o kadar erkek içinde aynı arabada ilçeye gönderilir mi? Kim görmüş bugüne kadar bir kız çocuğunun ortaokula devam ettiğini? Allah yazdıysa bozsun, hele bir de maaşı olursa kim bilir başımıza neler getirecek?” diyecekler. Ama ne olur siz en başta babam olmak üzere hepsiyle konuşun öğretmenim. Ne olur son bir kez daha dolaşın köyün içinde kim var, kim yok hepsine anlatın içime düşen bu iflah olmaz okuma arzusunu.”

Ve yalvarmalarına devam ediyordu yüreği okuma aşkıyla dolan Ayşe’ m...

“Ama öğretmemin siz de biliyorsunuz ki bu köyde yabancı hiç kimse yoktur. O dolmuşta gidecek tüm ço-

cuklar akrabalarımıdır. Ya kardeşimdir, ya amca çocukları. Ya yeğen, ya hısım, en uzak olanı ise kirvemdir öğretmenim. Hani bilirsiniz çoğu zaman kardeşten öte gördüğümüz. Buralarda kirve olmak, kardeş olmak gibidir. Kirve kızı alınmaz, kirveye kız verilmez, o kadar yakınız öğretmenim. Babamı bir ikna etseniz, bir anlasa beni. Köyüme birkaç beden büyük gelen hayallerimi bir dinlese. Buralardan uzak, buralardan daha güzel olan, bir kaleme muhtaç olunmayan yerlerde yaşama-ya olan büyük isteğimi. Sahi öğretmenim, var mıdır bu dünyada kimsenin kimseye el açıp yalvarmadığı bir yer? Bir süslü eşyaya, bir zengin sofraya değil, herkesin umutlarına kavuşabildiği bilmediğim bir yer? Ne olur öğretmenim dönüp son bir kez daha söyleyin babama, köylüme; mümkünse bu dünyaya.” diye nefes almaksızın ardı ardına sözcükleri sıralıyordu köylü kızı Ayşe. Onun bitmek bilmeyen çırpınılarıyla beynimde adını unuttuğum şairler dilleniyordu.

“Bir asi at gibi şahlan, vurulan gemleri kır.

Bir kerecik olsun Ayşe’ m, nerde hakkım diye haykır”

O gün, adeta tüm hayallerini avuçlarında sımsıkı tutarak her türlü zorluğa karşı meydan okuyan tavrı, beni hayli etkilemişti. Oysa ben onu en olmadık anda ona çok kötü bir sürpriz yaparak, “Ayrılık vakti gelince durmak olmaz bu yerde, durduramazsın içinde yanan bir ateş gibi alevlenen bu yüreği” deyip, çekip gitmiştim.

Hâlbuki o köy ilk göz ağrımdı. İlk görev yerim, tüm acemiliğimle, yüzünde yara bereler, burnunda akan sümük olsa bile bir sebep aramadan her renkteki çocukların, insanların sevilebileceğini öğrendiğim ilk yerdi. Ayşe ise köy okulunda dev gibi düşleriyle, üstüne usulca titrediğim, yoksul ve sevgiye muhtaç öğrencile-

rimden biriydi. Dahası bu köyde okul bahçesinde beş yıl boyunca gördüğüm kocaman bir yılanın sokulganlığına, duvarımda akrebin sinsi ısırğanlığına, yaşanan onca eziyete, karanlık gecelerde yapayalnızlığımın inat, bir an olsun hiç umutsuzluğa düşmemiştim. Her zaman bu uzak, ıssız ve soğuk taş mektepte tan ağarırken Karacadağ doruklarında doğan, o sınımsız güneş misali kırlardan kopup gelen çocukların yolunu gözlemiş; ilgiye, sevgiye, aydınlık yarınlar için bilgiye aç beyinlerle birlikte olmayı hep heyecanla beklemiştim.

Ama dedim ya ayrılık vakti gelmişti ve durmak olmazdı bu yerde... Ardımda bıraktığım onca hayallere basa basa yürüyor gibiydim son bir kez daha, köyün tozlu topraklı yolunda...

İki kilometrelik toprak yolu hızlı adımlarla yürüyüp asfalt yola nasıl geldiğimi bugün bile hatırlayamıyorum. Yürürken Ayşe'nin o çaresiz yalvarmaları boğazımda düğümleniyor, kahrediyordu beni. "Bu köyde belki tüm bu zorluklara bir yıl daha katlanabilirdim." diye söylenerek yürüyordum bu sonu gelmez, uzağa düşenin hatırlanamadığını kanıtlarcasına uzayan toprak yolda. Hatta gitgide kendime yönelttiğim bu suçlamalar, vicdanımda türlü yaralar açmaktaydı. Gerçi babası uzak bir yerde çoban olduğundan, annesine sıkı sıkıya tembihlemiş, "Ayşe okuyacak, okuyarak sizi bu yoksul yerden kurtaracak, sizlere daha insanca yaşama fırsatını sunacaktır." diye uzun uzun anlatmışım. Yine de sanki bir şeyler eksik kalmıştı, görevimi tam anlamıyla yerine getiremediğim hissi sarmıştı her yanımlı. Annesi de sadece başıyla onaylayabilmişti kurduğum cümlelerden kendi payına düşeni, ya da anlamını bildiği birkaç kelimenin içinden geçtiği cümleleri duyunca...

Yıl 2006, aylardan mayıs, günlerden pazardı...

Unutulur mu bugün? Ya da insan unutulabilir mi böyle yürek kanatan bir günü?

Aradan geçen bir yıl sonunda köye ziyaret için önce önüne çekilen sete hiç aldırmadan bulduğu her vadiye yayılan Fırat'ı derme çatma bir feribotla geçip, tekrar o taşlarla örülmüş coğrafyaya yöneldiğim an, yüreğimin derinliklerinde bambaşka bir heyecan yaşıyordum.

Yaklaşık beş saat süren yolculuk sonunda tam bir yıldır uzak kaldığım, o hoyrat bakışlı canların, meslek hayatımın ilk öğrencilerinin köyündeydim... Köy meydanında soluklandığım sırada, her yerden çocuklar akıyordu bana yüzlerinde tarifi imkânsız duygularla. Ama gözlerim Ayşe'yi aradı hep, istem dışı da olsa içimde hep onun adını sayıklar gibiydim. Fakat hayli zaman geçmesine rağmen ne yığma taşlarla örülmüş evlerin duvar diplerinde sırtında kardeşi, ne de çocuklar içinde çocukluğunu yaşayan biri olarak, gözümün görebildiği hiçbir yerde yoktu aklıma takılı kalan güleç yüzlü Ayşe'm. Nedendir bilmem içimde bir anda sevinçten eser kalmadı oturduğum dut ağacı dibinde... Anlam veremediğim bambaşka bir durum hâsıl oldu hem ruhumda hem de tüm bedenimde. Çok yönlü bir duygu yoğunluğu yaşıyordum o anda. Buna belki de korkudan öte endişe diyebiliriz, üzüntüden öte anlamlı bir öfke ve bekleyişten öte, sonsuz bir yok oluş hali...

Dönüş vakti iyice yaklaşmıştı. Ayşe'den eser yoktu. Dönüş hazırlıklarına başlarken köy meydanında annesiyle karşılaştık. Hiç vakit kaybetmeden ve "o" bana yakalanma şaşkınlığını üstünden atmadan ilk hamle benden geldi. Aramızda şu diyalog yaşandı.

– Yenge Hanım Ayşe 6. sınıfa kaydedildi mi?

– Hocam babası daha çobanlıktan dönmedi. Köye sizden sonra iki hoca geldi ama köyde hiç kalmadıkları için onları tanımıyorum. Onlar da yardımcı olmadı, çaresizlik, sahipsizlik işte hocam...

Gözleri doldu, ağlayacak, çok şey söyleyecek gibi oldu, söylemedi ya da söyleyemedi ama hep alışık olduğu şeyi yaptı, ağladı. Orada gördüğüm gözlerden dökülen iri yaş damlacıkları, tüm çaresizliğiyle yoksulluğun ağır, can dayanmaz fukaralığı rengindeydi.

– Ama nasıl olur? Hani giderken size tembihlemiştim. Yapamazsanız beni arayın demiştim. Babası bir yıldır hiç mi gelmedi? Kaydı yapacak başka hiç kimse yok muydu? Hani hem bana hem de Ayşe'ye söz vermiştiniz, niçin bana haber vermediniz?

Giderek ses tonumu ayarlayamaz haldeydim, kendimden nefret etmişim. Tam ayrılacakken sesi kulağında belki bin yıldır sürüp gelen ağıt yüklü bir türkü misali yankılanan bu köylü anne, nihayet asıl gerçeği yarım yamalak Türkçesiyle ve mağrur bir bakışla dilinden döküveriyordu:

– Şey, Hocam nasıl desem!

Önce yutkunup, söylesem mi, söylemesem mi diye kararsızlık kısılcacında biraz düşündü. Yüreğini basan heyecanı sakinleştirmeye çalıştığını her haliyle belli eden bir tavırla, söyleyeceklerini toparlayıp:

– Bu köyde kimse kız çocuklarının okumasını istemiyor, buna razı olmuyor ki! deyip, uzaklardaki köy çeşmesinden akan ve yüreği kadar berrak suyla doldurduğu bidonları yüklediği at arabasını hızlıca sürüp gözden kayboldu.

Evet, aslında dört yanı hüsrana, dört yanı hüznü, durmadan insan doğuran, çoğu zaman kederi içimize dolan bu köylü annenin dilinden dökülen bıçak yarası tek

bir cümle, her şeyi anlatmaya yetmişti. Hiç kimse kız çocuklarının okumasını istemezdi buralarda. Okusun, kendi hayallerini gerçekleştirsin, başlık parası ikelliği olmadan evlensin, bir meslek edinsin, belki de kendi sevdiğine varsın istemezdi bu taş gibi katı coğrafyada! Öyle de oluyor zaten.

Şimdi öğretmen olarak her şeyden mahrum bu yerde görev yaptığım süre içerisinde ilk kez bu kadar umutsuz, bu kadar yalnız kalmıştım. Beni tepeden tırnağa ateşler içinde bırakan belki de hiç tadılmamış bir özlem, kelimelere hiç dökülmemiş bir duygu, hayali bile kurulmamış bambaşka bir hayat için bana uzatılan eli, elimin tersiyle geri çevirmiş bir haldeydim. "Kahretsin! Onun çok istediği hayallerine kavuşmasına nasıl yardımcı olamadım" diye tüm öfkemle kendimi suçlamıştım. Her şeye göğüs germiştim, belki susuz, çoğu zaman ekmezsiz, sonu gelmez zifiri karanlıklarda yapayalnız kalmıştım ama elimde bağlamam, ezberimdeki lirik türküleri hep söylemiş bu kadar sessiz kalmamıştım. Bu kadar yılgın ve yüreğimden kopan bin parçayla bu kadar kanamamıştım.

Bu köydeki öğretmenliğimin beşinci yılının sonunda tayininin başka bir ile çıktığını, karne dağıtacağım gün tüm cesaretimi toparlayıp boğazımda tıkanmayı her an ihtimal dâhilinde tutan bir iki kelimelik söz ile nihayet söyleyebilmişim. "Hoşça kalın" sözüne tam da hazırlık yaparken, köylü kızı Ayşe, gözlerimin ta içine bakarak biraz ağlamaklı, bir o kadar kızgın bir tavırla, "Öğretmenim bari ilçeye çıksaydı tayininiz, istediğimizde size ulaşabileceğimiz yerde olsaydınız? Niye o kadar uzaklara gittiniz ki?" deyivermişti. Ayşe'nin yüreğimi parçalayan bu sorusu önce soğuk taş mektebinin dört duvarında, sonra beynimin tam orta yerinde öyle bir yankılandı ki, felaketler yaşadım, dahası bir ağrı her yanıma sarmıştı o an. Pişmanlık desem, ama gitme vak-

ti gelmişti, ya da sabır taşı misali, susuz, yolsuz kalma, yaşamdan uzak, yaşayamama dayanıklılığı biraz daha olabilir miydi? Hayır, o da olmazdı, çünkü vakti gelip yola düşmek gerekti, gayrı durmak olmazdı buralarda, durmayı gerektirecek çok Şey olsa dahi, deyip çekip gitmiştim o gün...

Köylü annenin, buğulu gözlerle, tüm kırılmalığı, tüm incinmişliğıyla bana asıl gerçeği söylediği anda, yüreğim burkulmuş, acı, keder, kalbime kurşun gibi saplanmıştı. Araba lastiklerinin tozu dumana kattığı köy yolunu belki de son bir kez daha ama bu sefer hiç ardına bakmadan geçiyordum.

Tam da toprak yolu bitirip asfalt yola gireceğimiz noktada, arabanın sağ dikiz aynasından uzaktaki dağın yamacında baharda türlü renk tonlarıyla her yeri süsleyen gelincikler içinde, birkaç koyun peşinde öylece bize bakan, saçları darmadağın bir çocuk takıldı hem yüreğimin kanayan yerine, hem de gözlerimin ağlamaklı seyrine.

Birden irkildim, sıcak bir kan tüm damarlarıma aktı, göl oldu ve içimden bir Şeylerin koptuğunu hissettim o an. Ağrılar yüzünden mideme kramplar girmişti. Kendimden kaçarken içimde bitimsiz bir ilk yaz çıkmaz sokakları yitirmiş, kendime yakalanmış gibiydim.

Arabayı hemen sağa çekip güçlükle de olsa inebildim. Kim olduğunu tam kestiremediğim, daha küçücük yaşında yüzündeki bin yıllık çileyle hayvan otlatan çocuk, durduğu yerde hiç gözünü kırpmadan sebezice öylece bakıyordu bana.

Acaba beni tanıyan öğrencilerimden biri miydi bu? Toprağı çatlatan bu kurak yerde, suyun tadı gibi yüreğimde doyumsuz hatıralar bırakan çocuklardan hangisiydi? Bire bin veren sapsarı buğday başaklarını yara yara biraz daha ilerledim. Evet, gülen gözleriyle, taru-

mar ama kıvrıkcık saçlarıyla, gözümün dilini bilen, sormadan dinleyen, söylemeden anlayan Ayşe olmalıydı “o”.

Hem yürüyor, hem kanıyor, hem de sesimin çıktığı kadar bağıryordum.

– Ayşe kızım sen misin? Bana ses versene?

Derken bir çığlık tüm vadide yankılandı.

– Öğretmeniiiiim!

Bu çığlık önce yüreğimin derinliklerinde binlerce kez yankılanıyor sonra dev gibi düşleri yutan bu renksiz coğrafyayı baştan sona boyuyor gibiydi. Yüzü solgun, ruhu kederli ve yaşama küskündü. Öyle içten, öyle gevrek, öyle sevecen, öyle hatırlanmaya muhtaç, öyle çaresiz bir o kadar da acemiydi bu ses.

Ayşe, tek kelime konuşmadan, suskunluğunda çok şey anlatan haliyle uzun uzun vadideki boşluğa dikti o güleç gözlerini. Elinin tersiyle gözyaşlarını sildi, kirpiklerine sinen ıslaklığı eliyle temizledi, burnunu çekti, sildi. Dağların ardında kaybolan koyunları, kuzuları çağırıyordu onu. Ağlamaklı bir halde, çalınan hayalleriyle yaşadığı acıyı içinde duyumsadı, yazgısına lanet okur gibi, öylece bana baktı. Sonra tıpkı benim bir yıl önce ona yaptığım gibi, hiç ardına bakmadan güneşin bereketli sofrasını yeryüzünden toplayıp ateş renginde Nemrut’un doruklarında battığı gibi tepenin ardından süzülüp gitti. Dünyasını değiştiremediğim Ayşe’ım, kendi dünyasına, kendi ufkuna doğru yol aldı.

Bense; yığılıp kalmıştım buğday tarlasındaki kocaman taş dibinde, feci şekilde kanıyordum... Şimdi her yerden akıyordu hayat, rüzgârlara karışıyordu kalbim. Hani baharlarda gökyüzü fırtınalara yakalanır, şimşek çakmalarıyla su olup taşar ya her yer, gözlerimdeki öz-

lem de Ayşe'nin o öksedeki serçeler gibi sessiz çığlığına yakalanmıştı o an, ürperiyordum...

şimdi sisler içinde bulanık bir yanılısamaydı derin vadide gördüğüm her ne varsa. Gözyaşlarım aktı buğ-day tanesini ıslattı, kim bilir belki daha bir gür yeşermesine sebep olacaktı.

Ayşe'm,

Kalemimi kalbime batırarak yazıyorum bu satırları sana. Bir bilsen, kurduğun düşler kanatırken yaralarımı, senin resmini çiziyorum gözümün görebildiği uzaklara, bulutlara... şu anda "Mum misali erime pahasına etrafına ışık olduğum" yüzlerce "Ayşe'ye" borcumu ödeyerek kendimi affettirmeye çalışıyorum iç mahkemelerimde, ama ne yapsam hep gözlerin geliyor hatırıma...

Ayşe'm, gözlerine yetişemiyorum...

2008 Türkiye Üçüncüsü / Adana-1

PERYAVŞAN

Alişen AVCI*

*“Bir hırsız girdi çocukluğuma
Kucağımda soğuklar yetiştirdi
Eksildi adımlarım”*

Züleyhan derin bir nefes aldı, önünde uzayıp giden uçsuz bucaksız karın göz kamaştırıcı beyazlığına baktı. Bir ürperti yokladı bedenini. Hava puslu ve kasvetliydi. Rüzgâr ürkütücü bir şekilde uğuldarken, gökyüzündeki kalın grilik her an üstüne devrilecek gibi duruyordu. Bu geniş arazide yapayalnız olma düşüncesi daha da korkmasına neden oldu. Yağan karın şiddetine aldırmadan güçlkle ilerlemeye devam etti. Gökten pamuk gibi süzülerek, önünde santim santim büyüyen kar tanecikleri yürümesini bir hayli zorlaştırıyordu. Çok üşüyordu, beyaz elleri soğuktan mosmor olmuş ve çatlaklarla dolmuştu. Arada bir nefesiyle avucunu hohlaması, yenleri içinde ısıtmaya çalışması pek bir işe yaramıyordu. Evden telâşla çıkarken üzerine daha kalın bir şeyler almadığına yakındı. Sirtında çivit mavisi kadife bir elbise, onun üstünde ise zemheri zürefası bir kaban, ayaklarında iğreti bir potin ve başında uzun bir şal vardı.

* 1973 yılında Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nin Başak Köyü'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kızıltepe'de tamamladıktan sonra, 1998'de D.Ü. Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. Eserleriyle üç adet kişisel resim sergisi açtı, on bir karma sergiye katıldı. Halen Adana'da Dede Korkut İlköğretim Okulu'nda Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Züleyhan henüz on üçünde bir kız çocuğuydu, ince uzun boyu ve güneşin doğuşuyla boyanan kızıl saçları vardı. Işıklı bakışıyla insanlara gülümserdi, zümrüt yeşili gözlerine bir parıltı düştüğü zaman sağanak yağmurun ardından güneş açtı zannedilirdi. Uzun siyah kirpikleri perçemlerinin altında birer zıpkın gibi açılıp kapanırdı.

Annesi “Peryavşan” derdi ona. Al yanaklarını avucunun içine alır, saçlarını bir karanfilmiş gibi okşayarak yatırırdı geceleri. Ona çok güvenirdi annesi. Çok şeyler beklerdi ondan:

“Peryavşan’ım benim, güzel kızım. Okuyacak, devletin sorunlarını çözecek benim beyaz çiçeğim. Bütün genç kızlara örnek olacak.” derdi.

Annesi Sultan, sarp kayalıkların yamacında kurulan bir köyde doğup büyümüşü. Kız çocuğu olduğu için okula gönderilmemiş, ancak okuma yazmayı erkek kardeşlerinin kitap ve defterlerinden öğrenmişti. Kardeşlerinin okul dönüşlerini heyecanla bekler, sonra da onlarla birlikte gaz lambasının ışığında ders çalışırdı. Ailesi küçük kızlarının bu denli inatçı olmasını bir türlü anlayamamıştı.

Okuyamaması bir ukde bırakmıştı Sultan’ın içinde. Onun için ne yapıp edip kızını okutmalıydı. Tüm karşı çıkmalara rağmen kızını okula yazdırmıştı. O sene okullarına atanan başarılı kadın öğretmeni de tanıyınca Züleyhan’ı okutma isteği iki katına çıkmıştı. Her gün derslerini çalışması için onu heveslendirmiş, ona derslerinin dışında başka hiçbir iş yaptırmamıştı. Genç yaşta kanserden ölene kadar da Züleyhan’ın başarılarıyla gurur duymuştu hep. Hiç erkek çocuğu olmamıştı Sultan’ın. Ölmeden evvel kocasına bıraktığı en büyük vasiyeti başta Züleyhan olmak üzere dört kızını da

okutması yönündeydi. Ona söz vermişti kocası, kızlarını okutacaktı ama zamanla bu sözünü çok fazla önemsemeyecek ve unutacaktı.

Kanatlı Şahin

Parıltılı zekâsı ve öğrenme azmi ile Züleyhan çok özel bir çocuktur. Bölge yarışmalarında okulunu şampiyonluğa taşır ve her sene okulu birincilikle bitirirdi. Okulda kanatlı bir şahindi; hedefine kilitlenir, heyecanla çalışır, tuttuğunu koparırdı; ancak eve gittiği zaman kanatlarını söker ve yastığının altına yerleştirirdi. Ürkek bir güvercin gibi köşesine çekilir, suskunlaşırdı. Babası onun derslerindeki başarılarıyla ilgilenmezdi. Zaten annesinin yoğun ısrarı olmasa okula bile yazdırmazdı. Mutlu, neşeli bir çocuktur Züleyhan; ama çoğu zaman gülüşleri üvey annesinin yüzündeki sert bariyerlere çarpar dağılırdı. Yine de uyumlu bir çocuktur, üvey annesinin her türlü olumsuz davranışına rağmen “arpa samanı ile kömür dumanı ile” deyip öyle kabullenmişti onu. Evin neredeyse bütün işleri onun sırtındaydı. Daha üstüne güneş doğmadan uyanır; evi düzenler, sobayı yakar, kahvaltı hazırlar ve ailenin diğer fertlerini uyandırır. Üç kız kardeşinin bütün bakımını da o üstlenmişti.

Bulutların gökleri kararttığı çamurlu bir cuma günü, akşam saatlerine yakın, öğretmeni Züleyhan’ı karşısına alıp, sevinç içinde müjdeli haberi verdi:

“Çok çalışmanın karşılığını almak üzeresin kızım, emeklerin boşa gitmeyecek. Dün Ankara’daki önemli bir okuldan geldiler, başarılarını duymuşlar. Her türlü masrafını karşılamak üzere seni burslu ve yatılı olarak okullarına almak istiyorlar.”

Züleyhan şaşırды, bunun ne anlama geldiğini sordu öğretmenine.

“Bak kızım bu tür okullar her türlü olanağa sahip okullardır, çok özel eğitim verirler, öğrencileri ile birlikte muhakkak başarılı olurlar, yani sen bu okula gidersen ilerde istediğin bölümde okuyabilirsin. Senin kapasiteni ancak böyle bir okul karşılayabilir. Geleceğine yön vermek istiyorsan bu teklifi değerlendirmelisin. Biz de sonuna kadar senin yanında olacağız merak etme.”

Duyduklarına inanamadı Züleyhan, sevinçten ağzı kulaklarına vardı. Artık daha iyi şartlarda okuyabilecek ve rahatlıkla meslek sahibi olabilecekti. Annesinin kendisi ile ilgili beklentilerini hatırladı. Hedefine bir adım daha yaklaştığını hissetti.

“Sen hemen bu hafta sonu ailenle de görüş çünkü onların onayını da almamız lazım, ben yarın şehre gidip daha geniş bilgi alacağım pazartesi yine konuşuruz.” diye ekledi öğretmeni.

Züleyhan sevinç içinde okuldan ayrıldı, kendinden son derece emin bir şekilde ilerledi. Bütün coşkusunu gölgeleyecek olan o hafta sonunu karşılamaya gitti. Okul ile evinin arasındaki o dar sokakları bir çırpıda geçiverdi. Yol boyunca gideceği yeni okulu ve kurmak istediği geleceğini düşündü. Evin sıvasız dış duvarlarına yaklaştığında avludan gelen gürültülerden evde olağanüstü bir hareketliliğin olduğunu anladı. Bahçe kapısından içeriye girdiğinde daha önce hiç görmediği, tanımadığı bazı kişilerin sundurmanın altında oturduğunu gördü. Bazı bayanlar onu karşılamak için ayağa kalktı ve onu öptü. Züleyhan tırazanın başında durdu kaldı, olanlara pek bir anlam veremedi.

Evlerinin küçük mutfağında üvey annesi söyledi olacakları. Hayırlı bir işti olan, hayırlı uğurlu olsundu, Allah tamamına erdirdi, Allah utandırmasındı.

Züleyhan duydukları karşısında bir anda donup kaldı, ne yapacağını şaşırды. Yeşil gözlerindeki kırık siyah hareler ışıltısını kaybetti. Ruhunun acıdığını hissetti. O an dünyanın daha hızlı dönmeye başladığını sandı, sersemledi, düşmemek için beyaz kireç badanalı duvara yaslandı. Bir müddet sonra boğazındaki düğümü çözebilmek için boş yutkundu, güçlkle konuşabildi.

“Ama ben okumak istiyorum.” diyebildi ancak. Sesinin tonu içinin dalga dalga titrediğini belli ediyordu.

Üst perdeden konuşan üvey annesi, çopurlu yüzünü ekşiterek cevap verdi.

“Al takke ver külah pazarlık mı edeceğiz kızım olmaz öyle şey! Bak, biz senin iyiliğini istiyoruz, boş ver okulu, bu kısmet kaçmaz. Hem okuyanlar ne yaptı bu güne kadar Allah aşkına, eninde sonunda kocaya varmadılar mı? Hale yola koyduk bu pazar gidiyorsun.”

Sancı Çiçeği

O gün derste sınıftaki bütün öğrenciler büyük bir dikkatle öğretmenlerinin akıcı konuşmasını dinliyordu.

“Büyük başarılarla ulaşmak için asla pes etmemeli insan. Biliyorum içinde yaşadığınız şartlar çok zor. Birçoğunuz derslerinin dışında hayatın başka alanlarında da çalışmak zorunda. İklim ve doğa koşulları çok çetin burada. Okulunuzun imkânları da çok sınırlı. Ama unutmayın şartlar ne denli zor olursa olsun inançla, azimle istediğiniz şeyi başarabilirsiniz. Çünkü insanoğlu istediği her şeyi yapabilmek özelliğine sahip tek canlıdır. Bir perıavşanı düşünün, nasıl zor şartlarda yeşerir...”

Züleyhan'ın algısı bir anda “Peryavşan” kelimesi üzerinde yoğunlaştı. Belleği onu annesinin ses tonuyla buluşturdu.

“Öğretmenim ne demek Peryavşan?” diye soruverdi birden.

Öğretmeni bu sorudan memnun kalmıştı, başını çevirdi, Züleyhan'ın pırıl pırıl parlayan gözlerine baktı. İçtenlikle cevaplamaya başladı:

“Peryavşan açık kahverengimsi, güzel kokulu bir çiçektir. Çoğu zaman zor şartlarda dahi göverir. Mesela taşın üstüne bile savrulan tohumu rüzgârın sürüklediği topluiğne başı kadar toprağa dahi tutunarak büyür. Mavi ya da beyaz renkli çiçekler açar. Zamanla üstünde yeşerdiği taşın içine nüfuz eder ve incecik kökleri ile taşı çatlatır, hatta bu yüzden “taş çatlatan” da denir. Kimilerinin de sancı çiçeği dediği bu çiçek yara iyileştirci ve ağrı giderici olarak kullanılır.

Peryavşan umudu kaybetmemenin ve kararlılığın sembolüdür aynı zamanda. En zor, en umutsuz durumlarda bir taşa dahi tutunarak yeşermeyi başardığı için ve acılara ilaç olduğu için insanlara ilham kaynağı olmuştur.”

Karda Kına Kokusu

Züleyhan pencereden dışarı doğru bakarken zamanın koyu ve yoğun ağırlığını tüm vücudunda hissediyordu. Yağan kar tanelerinin havada asılı kaldığını ve bütün vücudunu soğuttuğunu sandı. Daha iki gün önce büyük bir hayal kırıklığı ile sarsılmıştı. Her ne kadar babasını ikna etmeye çalışsa da bir türlü başarılı olamamıştı, fazladan bir sürü azar işitmiş ve bütün umudunu kaybetmişti.

Birkaç saat sonra kendisini almaya geleceklerdi, onu alıp hiç bilmediği bir yere hiç bilmediği insanların arasına götüreceklerdi. Sadece bir günde başka birilerine ait olacak ve bütün geçmişini unutacaktı. Sadece bir günde bütün çocukluğundan kopacak ve başka birisi olacak-

tı. Davul, zurna ve silah sesleri ile örülmüş töresel bir düğün, kendisinden oldukça büyük bir koca, gelenek ve göreneklerini hiç bilmediği, hiç tanımadığı yeni bir aile ne verebilirdi ki ona. Ama bunu kabul etmemeliydi, kendisi yön vermeliydi hayatına, çalınmış geleceğini geri almalıydı bu insanlardan. Küçücük omuzlarına yüklenen bu ağır yükten kurtulması gerektiğini düşündü bir an. Pencereyi açsa, şu asma ağacının gövdesine tutunup aşağı inse sonra koşa koşa öğretmenine gitse kurtulur muydu acaba bu sıkıntıdan? Bu fikir beyninde parlak bir kıvılcıma neden oldu. Yüreğinin üstüne çökmüş olan ağırlığın biraz olsun hafiflediğini hissetti.

Bir süre pencerenin önünde dolanıp durdu. Hâlen ifildemekte olan beyaz ellerini kaldırarak, uzun parmaklarıyla saçını kulaklarının arkasına attı. Geçmeyi düşündüğü yollara baktı, lapa lapa yağan kar ve pusuda bekleyen soğuk, işini biraz zorlaştıracaktı fakat birkaç saatlik bir yolculuktan sonra amacına ulaşabilecekti.

Titreyen elleriyle tahta çerçeveli pencereyi nasıl açtı, o uzun asma ağacının gövdesine tutunup ikinci kattan aşağıya nasıl indi kendisi bile fark etmedi. İnerken karların üzerine sırt üstü devrilmişti. Hemen doğrularak briketlerle örülü bahçe duvarını da aştı, çetrefil yolda ilerlemeye başladı. Kuzguni siyah, çamurlu yolda kaymamaya çalışarak enikonu hızlandı.

Evlerden iyice uzaklaşana kadar böyle saatlerce yürüdü, hava gittikçe soğumaya başlamıştı sanki. Bu da işini zorlaştırıyordu. Aslında soğuğun yabancıysa değil, Züleyhan az mı damda biriken karları temizlemişti, az mı sabahın köründe uyanıp buz gibi suda halıları yıkamıştı. Ama bu ıssız yerde üstünde gittikçe biriken soğuk onu ziyadesiyle etkiliyordu.

Kaybolduđunu dűşündüđü bir anda karřılařtıđı ayak izlerini takip etmeye bařlamıřtı. Bűyle daha kolay yol alabileceđini sanmıřtı ama saatlerdir řu karřıki tepeyi ařamadıđını, hatta tepenin gittikçe kendinden uzaklařtıđını dűřünműřtü. Kendi izine dűřtűđünün farkında deđildi. Bilmediđi bir uzaklıđın içinde geniř daireler çizerek yűrűmeye devam etti. Buraları avucunun içi gibi bilirdi aslında, bilmediđi yerler deđildi. Baharda nergisler, papatyalar, menevřeler toplardı buralarda. Yűzűnű okřayan serin yayla rűzgűrları petunya kokusu tařırdı burnuna. Ebemkuřađının altında kořar, tepelere tırmanırdı. Ne var ki řimdi bir tűrlű mesafe alamıyordu. nűndeki mesafeler adım attıkça daha da uzuyordu. řu zorlu tepeyi ařabilseydi tamamdı, ah bir ulařabilseydi đretmenine. Aıverirdi kanatlarını đretmeni, sarar, ısıtırdı onu, kurda kuřa yem etmezdi elbet. Korurdu, kollardı onu, gűcű yeterdi tabii ki, Ankaralardaki okullara yazdıracaktı onu, kolay mı?

Tutunacak bir topluiđne bařı kadar bile toprak yoktu. Her řey kalın kar perdesinin altında sessizce yatıyordu. Ayaklarının gűműldűđű çukurlar yűrűyűřűnű bozduđu gibi daha fazla yorulup takatten dűřmesine de neden oluyordu. Bir sűre sonra kara bata çıka artık dizlerinde derman kalmadıđını hissetti. Hiç susmayan rűzgűrın uđultusu sersemletmiřti onu. Yolculuđun bařından beri kesilmeyen rűzgűr ince narin bedenini dűvűp duruyordu. Ancak hiçbir řey kararlı duruřunu sarsamamıřtı. Geri dűnmeyi hiç dűřűnmemiř, aklının ucundan bile geçirmemiřti.

Az ilerde bođunuk bir akřaműřtű bekliliyordu onu, sonra gece inecekti. Belki de biraz dinlenmeliydi, o zaman daha seri yol alabilirdi. Karřılařtıđı kuru bir ađacın yosunlu gűvdesine verdi sırtını. Belindeki peřtamalla yűzűnű kapatmaya çalıřtı. İřte o an annesinin saçlarından kopan kesif bir kına kokusu yayıldı zihninin içi-

ne. Annesi sıcak kollarını açıp sımsıkı sardı onu. Öptü, kokladı. Ama yoğun tipi bir çırpıda dağıttıverdi olanları. Züleyhan o anı tekrar yaşamak için bir kez daha derince soluyup kokuyu ciğerlerine çekti. İçinin biraz olsun ısındığını hissetti. Daha bir umutlandı. Üşüyen bir sesle: “Başaracağım.” diye mırıldandı kendi kendine. Göz kapaklarını açmakta zorlanıyordu artık. Doğrulmaya çalıştığında vücudunun isyanını hissetti. Daha gidecek epey bir yolu vardı, biraz güç toplayıp yoluna devam edecekti. Yaralı bir kuğu gibi kendini karın sıcak kollarına bıraktı. Bir müddet sonra kına kokusunu duymamaya başladı. Derisi kızarmıştı, vücudunda yoğun bir sıcaklık hissetti. Tatlı tatlı ısınmıştı. Birkaç kez daha mırıldandı: “Başaracağım... Başara... Baş...”

Aralıksız yağan kar Züleyhan’ın ince zayıf bedeninin üzerinde toplandı. Kızıl saçları bembeyaz bir duvak gibi kara belendi. Islak pürçekleri al yanağının üzerine düştü. Üstünde uçuşup duran kar tanecikleri beyaz bir gelinlik gibi sarmıştı her tarafını. Karlar saatlerce beyazlar içinde kıpırtısız uzanan ince narin bedenini seyretti. Gece ağır ağır yayılarak üzerini örttü.

2008 Mansiyon Ödülü / İstanbul-4

SONSUZA UÇAN UÇURTMALAR

Soner CAN*

– *Gittin çocuk, griler giyerek ötelere...
Hüsrev Hatemi*

Biliyorum duyuyorsun beni.

...

Başımı öne eğip susunca anlardın beni. Ben de bir insandım. Evet, karanlığa bir kibrit çakmaya gelmiştim. Evet, doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, güzeli çirkinden ayırmaya gelmiştim. Bir işaret, bir ses, bir yol olmalıydım. Doğru. Fakat yüzümde sürekli gülümseyen bir maskeyle dolaşamıyordum her zaman. Maskemin düştüğü zamanlar oluyordu. Teklediğim, topalladığım, düştüğüm zamanlar oluyordu. Karanlıklara düştüğüm, umutsuzluğa düştüğüm, uykusuzluğa düştüğüm zamanlar... Ve zaman çarkının dişlilerinin kırıldığı zamanlar... Kendimle baş başa kaldığım zamanlar... Kendimle kanlı çatışmalara girdiğim zamanlar... Kendimi azarladığım, kendimi küçümsediğim, kendimi kendimden kovduğum zamanlar... Kendime küstüğüm, kendimden kaçtığım ve yine kendime kaldığım zamanlar... Daha düne kadar Salacak'tan Sarayburnu'na bakarken, şimdi denizden bin sekiz

* 12 Mayıs 1981'de Denizli'nin Çameli İlçesi'ne bağlı Kolak Köyü'nde doğdu. İlköğrenimini köyünde, ortaokulu Denizli-Acıpayam Ortaokulu'nda, liseyi de Denizli Cumhuriyet Lisesi'nde okudu. 1998'de girdiği Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nden 2002 yılında mezun oldu. Halen İstanbul Pendik'te öğretmenlik yapmaktadır.

yüz metre yüksekte bir dağın yamacındayım. İstanbul yurdun öte ucunda kalmıştı. Dün bir tepeden baktığım aziz İstanbul yoktu artık. Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar yoktu. Öksüz Eyüp, süslü Kadıköy, kurumlu Moda yoktu. Usulcacık okşayınca Nâzım'ın ellerini yakan vapurlar da yoktu. Martılar, iskeleler, minareler de...

Gözlerimi açtığımda karanlık bir odanın içindeydim. Kulaklarımın içi bile ter dolmuştu. Lojmanın hemen yakınından geçen derenin şırıltısını duyuyordum. Doğrudum. Pencereden baktım. Kocaman karanlık bir yamaç. Yamacın bir kısmında bodur çalılar, tek tük meşeler... Yamacın bittiği yerde bir parça gökyüzü. Ancak başını pencerenin altına iyice uzatınca görülebilecek kadar ama. O an kapı çalınıyor. İrkiliyorum birden. Bir anlık korkuyla mutluluk karışımı tuhaf bir duygu. Kimi bekliyorum ki?.. Kimi tanıyorum burada?... Üzerime montumu alıp kapıya yöneliyorum. Yapay bir normalleşme çabasıyla "Geldim." diyorum yüksek sesle. Ve daha kapıyı açar açmaz:

– Öğretmenim suyunuz var mı?

Aklım bir an mutfaktaki plastik şişelere gidip geliyor. Öyle ya hepsi de boş. İçecek bir damla su kalmamış.

– Yok, diyorum sanki geleceğini biliyormuşum gibi.

– O zaman kabınızı verin, ben doldurup geleyim.

Bu nasıl bir ağız! Ne kadar düzgün bir diksiyon. Bu çocuk İstanbul'dan mı gelmiş buraya diye düşünüyorum bir an. Ben ki on yıl İstanbul'da yaşamama rağmen dikkat etmesem Ege ağızına dönüşüverir konuşmam.

– Bekle. Birlikte gidelim.

İçeri gidip boş su ve kola şişelerini alıp çıkıyoruz.

– Uzak mı gideceğimiz yer?

– Eh işte biraz...

Alacakaranlıkta ip gibi bir yoldan gidiyoruz. Sen önde ben arkada. Birçok soru soruyorum sana. Yeni konuşmaya başlayan bir çocuğun annesine yaptığı gibi. Sen hepsine içtenlikle ve sabırla cevap veriyorsun. Bir annenin çocuğuna yaptığı gibi... Ayağında ayakkabıdan bozma yeşil bir terlik var. Adımların sık ve hızlı. Bir taraftan "Öğretmenim dikkat edin, düşmeyin." diye uyarıyorsun beni. Bir taraftan da "Keşke siz gelmeseydiniz, yorulacaksınız şimdi." diye nazlandırıyor ve şımartıyorsun. Nihayet büyük bir kayanın dibinden fıskıran kaynak suyuna ulaşıyoruz. Bu su beni kendi çocukluğuma götürüyor. Çocukluğumun pınarlarına, kuzu otlattığım dağlarına, kiraz, badem, erik ağaçlarına, anneme, babama... Sularımızı dolduruyoruz. Dönüş yolunda daha çok konuşan ben oluyorum. Az önce geldiğimiz yol kısalmış sanki. Çabucak varıyoruz köyün içine. İçime bir ferahlık, bir rahatlama giriyor. Nasıl desem; canciğer arkadaş oluyoruz sanki seninle.

Okulumuz küçük. İki derslik var. Biri boş, diğer bütün sınıflar bir derslikte. Hepi topu otuz iki öğrenci. İlk gün hepsi pür heyecan okulun önünde sıra olmuşlar. Bir avuç çocuk. Bir tutam umut. Şehre çok uzak, gökyüzüne yakın bir yerdeler... Bayrak törenini yapıp içeri giriyoruz. Öğretmenliğimin ilk yıllarında, ilk derslerimde bile böyle heyecanlandığımı hatırlamıyorum. Otuz iki çift göz bana bakıyor. Heyecanımın sebebi işte bu bakışlar. Sorgulayan, merak eden, hiçbir şey söylemeyip çok şey anlatan bakışlar. Sınıfta çıt çıkmıyor. Güç bela "Günaydın" diyebiliyorum. İlk dersler her zaman olduğu gibi tanışmayla geçiyor. Sonra "Büyüyünce ne olmak istersiniz?" diye soruyorum. Sen bir kez daha dikkatleri üstüne çekmiştin ve:

– Şair! demiştin.

Haritada kaybolmuş bu dağ köyünde Şair olmayı da nereden bulmuş bu ocuk, diye düşünerek:

– Şair nasıl olunur ki, diye sormuştum.

– Şiir yazarak.

– Sen hiç Şiir yazdın mı?

– Evet, hem de çok. Eğer isterseniz okuldan sonra Şiir defterimi gösterebilirim size.

– İyi, göster bakalım, demiştim gülümseyerek. Sonra da, madem yle Őiirle başlayalım ilk derse.

“ İssız Bahçe”

Çocuktum/ Sapanla iki kuş vurdum/ Biri düştü, biri yaralı gitti/ Dallarda kuşların Şarkısı bitti... (Ali Akbaş)”

– Bu Şiiri defterinize yazın. İkinici ders okuyalım. Şair neler anlatmış bir bakalım.

İkinici ders ikinci Şaşkınlığımı yaşatmıştın sen bana. Şiirin tamamını teneffüste ezberleyivermiştin. Ve Şiirde anlatılanları öyle güzel aıklıyordun ki. Sen ğretmen, ben ğrencinmişim gibi dinliyordum seni. Sonbaharda kırkikindileri dinler gibi... Akşam karanlığında savrulan kar’ı dinler gibi... Şiir defterini de görünce hak verdim sana. Evet, Şair olmalıydın sen. Henüz on bir yaşındaydın ancak farklı duyuyor, farklı görüyor, farklı algılıyordun. O gün Ali Akbaş’ın ‘Kuş Sofrası’ isimli Şiir kitabını hediye etmiştim sana. Sevinçten gözlerinin içi gülmüştü.

Günler geçiyor ve alışıyordum bu coğrafyaya. Sen ve arkadaşların sayesinde İstanbul’u daha az hatırlar olmuştum. Her gün okuldan sonra yukarılara tırmanır, tepeden Hınıs’ı ve köylerini seyrederdik. Sen ağaçlı,

kuşlu, kelebekli şiirler okurdun. Hediye ettiğim kitap-taki şiirlerin tamamını ezberlemiştin. Sonbahar gelmiş-ti. Bingöl Dağları'nın yücelerinden esen rüzgâr gözleri-mize toz toprak doldurarak ovaya doğru süzülüyordu. Kökünden kopmuş gevenler sağımızdan solumuzdan yuvarlanıp gidiyor, uzakta bir yerlerde kayboluyor-du. Rüzgârla birlikte aklıma bir fikir geldi. "Şimdi bir uçurtma olsa ne güzel uçardı" dedim. Senin ve arka-daşlarının gözleri parlamıştı. Belli ki bu göklerde hiç uçurtma uçmamıştı.

Hafta sonu ilçeye indim. Yapayalnız bir köy öğret-meninin alabileceği şeyleri aldım. Ekmek, saralle, bir kutu peynir, yarım kilo zeytin, bir koli yumurta. Bir de uçurtma malzemesi. Kırtasiyedeki bütün malzemeyi aldım. Marangozdan yeteri kadar çıta. Köylülerin me-raklı bakışları arasında köyün minibüsüne koydum. Bir cuma günüydü. Köye varınca haber saldım. Ertesi gün bütün öğrencilerim okuldaydı. Başladık işe. Kutsal bir iş yapıyor gibi kendimizden geçerek uçurtma yapı-yorduk. Makas isteyen, ip isteyen, yardım isteyen... Bir hareket, bir kıpırtı, bir telaş... Sandığımız kadar kolay olmadı bu iş. Öğleye kadar sürdü. Tam otuz iki tane uçurtma yapmıştık. Öğleden sonra vakit kaybetmeden yola koyulduk. Köyün yukarısındaki tepeye tırman-dık. Burada bir futbol sahası kadar düzlük vardı. Ve uçurtmaları birbiri ardınca havalandırıyorlardık. Her ne kadar gizlemeye çalışsam da, ben de en az sizler kadar eğleniyor, heyecanlanıyordum. Köylülerden genç ihti-yar merak edip gelenler olmuştu. Tam bir şenlik havası vardı ortalıkta. Rüzgâr esiyor, uçurtmalar coşuyordu. Gözlerindeki pırıltı daha dün gibi aklımda.

Akşamüzeri uçurtmaları indirip dinlenmiştik. Siz benim etrafımda halka olmuştunuz. Uçurtmadan, uç-maktan, gökyüzünden konuşmuştuk. Ben:

“Tamam o zaman ‘uçurtma’ konulu bir Şiir ya da yazı yazsın herkes. En güzel Şiiri duvar gazetemize asalım.” demiştim. Tabi ki sen yazacaktın en güzel Şiiri. Şair olan sendin:

*“Senden önce ğretmenim,
Hiç uurtmam olmamıştı benim,
Artık olmasa da olur.
Sen varsın diye sevinçten,
Uurtmayım Şimdi ben...”*

Bu Şenlik her gün okul çıkışı devam ediyordu. Bir gün deli bir poyraz çıkmıştı. Uurtmanın ipi kayıvermiŐti elinden. Sen bir çığlık atmıştın. Uurtman hızla uzaklaŐmıŐtı. Göğün maviliklerinde klp klp kırmızı bir noktaya dönüŐmüŐ ve kaybolmuştu. Biz hepimiz ardından bakakalmıŐtık. ocuktun nihayetinde. AđlamıŐtın. Sana söz vermiştim. Daha güzelini yapacaktım. Ama olmadı. Dağlara kış erken gelir. Sana yeni bir uçurtma yapamadan kar yağmıştı. Doğu’da ilk kıŐımdı bu benim. O kar aylarca yerden kalkmayacaktı. Karla birlikte özgürlüğümüz iyice kısıtlanmıŐtı.

Aylardan aralıktı. Karın boyu belimizi geçiyordu. Günlerdir elektrikler kesikti. Öyle bir tipi vardı ki sanki gök yarılıyor içinde ne varsa üzerimize dökülüyordu. Müthiş bir uğultu. Dışarıda nefes almanın imkânı yok. Köylüler hayatımdan endişe ediyor, beni evlerine götürmek istiyorlardı. Ben yine de lojmanda kalıyordum. Son mumun karşısında glgemle baş başa otuyordum. Birazdan mum sönecek glgem de gidecekti. Ve ben zifiri karanlığın içinde yapayalnız kalacaktım. Vakit nereyi bulmuştu? Gece ne zaman bitecekti? Niye saklayayım, gözlerimden süzülüp yanaklarımdan damlayan yaşlar, aresizliğimin açık resmiydi. Ve sınırım uyumuŐtum.

Uyandığımda pencereden odama hafif bir aydınlık giriyordu. Gökler sesini kesmişti. Kar inceden inceye yağmaya devam ediyordu. Sanırım adam boyunu geçmişti. Lojmanla okul birleşikti ama bir haftadır okula gidemiyordum. Öğleye doğru kar durdu. Dışarı çıkmayı denedim. Kapıyı açtım. İnsanın gözlerini kör eden bir beyazlık. Her tarafta bir ölüm sessizliği. Sanki köyde herkes ölmüş bir ben kalmışım gibi. Tekrar içeri girdim. Birazdan kapı çaldı. Yüzüme hafifçe gülümseyen maskemi taktım ve heyecanla kapıyı açtım. Birkaç adamla birlikte baban gelmişti. Durumumu sordu. “İyiyim” dedim. “Hadi bize gidiyoruz. Hem sıcak bir yemek ye hem de biraz erzak götür.” Hemen kabul ettim. Paltomu alıp çıktık. Evinize ilk defa giriyordum. Ayakkabıdan bozma yeşil terliklerini tanımıştım. Küçük, alçak tavanlı, toprak kokan antreden geçip bir odaya girmiştik. Sen sobanın arkasında üzerinde iri mor güller olan bir yorganın altında yatıyordun. Dört kardeşin toprak sıvası yer yer dökülmüş duvarın dibinde boncuk gibi dizilmişlerdi. Babana baktım. “Hasta” dedi. Hemen yanına geldim. Elimini alına koydum. Yanıyordun. Ancak elimi tutabildin, “öğretmenim” diyebildin. Babanla göz göze geldik. Sonra çaresiz bir insanın yapacağı gibi yaptık. Bakışlarımızı yere çaktık. Yapacak tek şey vardı; beklemek ve dua etmek.

Ertesi gün okulu açtım. Sekiz on öğrenciyle eğitime başladık. Birkaç gün sonra senden başka bütün öğrencilerim gelmişlerdi. Soğuktan donan ellerimizle ilk birkaç ders hiçbir şey yazamıyorduk. Sobamız iyice tutuşunca elimize yüzümüze kan geliyordu.

Her gün senin yanına geliyordum. Elimden geldiğince bir şeyler yapmaya çalışıyordum. Kuş Sofrası’ndan şiirler okuyordum başucunda.

*“Yuvada kuşların uyuduğu an,
Bir yiğit çıkmalı koç burcundan,
Tutmalı geceyi bir ucundan,
Silmeli bütün korkuları.*

*Ve elinde bir devin yuları,
Gezmeli kapı kapı,
Özür dilesin bütün çocuklardan,
Çıkmasın hiç masallardan dışarı.”*

Sen gülümsüyordun. Sen hep gülümsüyordun. Sen gülümseyince dünya biraz ısınıyordu sanki.

Günler böyle geçti. Ocak ayı geldi. Ben karneni sana elimle vermek istemiştim. Oysa karnene bakamadın bile. Öksürürken ciğerlerin sökölüyor gibiydi. O gün baban seni ilçeye götürmeye karar vermişti. Ben de sırt çantamı almış yola çıkmıştım. Seni babanın sırtına sarmışlardı. Bir ayağın öylece sallanıp duruyordu. Yola çıktık. Önümüzde arkamızda bizi kurtlardan koruyacak silahlı adamlar vardı. Ve yürüdük beyaz bir denize... Akşama doğru ilçeye varmıştık. Seni hemen hastaneye yatırdık. Doktorlar, hemşireler başına üşüşmüşü. İğne yaptılar, serum taktılar. “Henüz belli değil” dediler. Seni o gece hastanede babana emanet edip çıkmıştım. Öğretmenevi dolu olduğu için Kent Otel’de kaldım. Yorgunluktan ayaklarımı hissetmiyordum. Yatağa uzandım. Çatlayan dudaklarımdan akan kan çarşafı kirletmesin diye mendil basıyordum dudağıma. Hiç uyumadım o gece. Köye geldiğim ilk gün suya gidişimizi düşündüm. Parlayan gözlerini, simli sarı saçlarını, bir İstanbul hanımefendisi gibi kelimelerin ağzından dökölüşünü düşündüm. Yazdığın ‘uçurtma’ şiirinin mısralarını hatırlamaya çalıştım, hatırlayamadım...

Sabah olunca hemen yanına gitmiştim. Gözlerini açmıştın. Gülümsüyordun bana. Baban seviniyordu.

Rahatlamıştım. Birazdan memleketime gidecektim. Konuşmuştuk ordan burdan. Sana Cemal Süreya'nın 'Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi' isimli kitabını bırakmıştım. Elini tutmuş, başını sıvazlamıştım. Yanağından öpüp vedalaştım. Tam kapıdan çıkarken:

- Öğretmenim, demiştin.
- Efendim!
- Hiç!

Bir an duraklamıştın. Tekrar bakışmıştık.

- Güle güle.

Ve çıktım. Bana neden öyle bakmıştın. Ben giderken niye gülümsememiştin? Bir şey mi diyecektin?.. Ne diyecektin?.. Niye diyemedin?..

Otobüs yavaş yavaş hareket etti. Seni bıraktığım hastane, karşıda beyaz dağlar, ovalar geride kalıyordu. Başım otobüsün camında içimde bir burukluk... Gidiyordum. O sene yarıyıl tatilini seni düşünmekle geçirmiştim. Kardan, tipiden, kurt ulumasından, karanlıktan ziyade senin alnındaki ateş düşündürüyordu beni.

Tatil daha bitmeden dönüş biletimi almıştım. Arkadaşlarım tatilimi bitirmeden dönmeme bir anlam veremiyorlardı. Eli yüzü morartan soğuk bir sabah Erzurum'a inmiştim. Hemen ilçeye geldim. Çok heyecanlıydım. Hastaneye koşup seni sordum. "Taburcu" dediler. Derin bir nefes aldım. Rahatladım. Ne var ki köyün yolları hâlâ açılmamıştı. Öğretmenevi yine doluydu ve yine Kent Otel'e yerleştim. Bir an önce köye gitmek istiyordum. Ancak tek başıma yürüyerek gitmem imkânsızdı. Yolun açılmasını beklemekten başka çarem yoktu. Bu arada sana verdiğim söz gelmişti aklıma. Hatırlıyor musun? Uçurtmayı elinden kaçırdığın gün söz vermiştim sana. "Daha güzelini yapacağım"

demiştim. İlçede kaldığım sürede Kent Otel'in kirli odalarında kocaman bir uçurtma yaptım sana. Kocaman bir kuyruk taktım uçurtmaya...

Nihayet yollar açılmıştı. Ben köyün minibüsünü beklemeden otel sahibinin aracıyla yola çıkmıştım. Otel ve bu uzayan yollar beni 'Han Duvarları' şiirinin mısraları arasında gezdirip duruyordu kaç zamandır. Ve köy gözükmişti işte. Bacalarda hafif hafif tüten dumanlar ve köpek havlamaları... Araçtan indim. Bak tuhaf bir yalnızlığa düştüm yine. Yine yüzümdeki maske düştü asık bir surat çıktı ortaya. Her yanımda pus ve duman oldu yine...

Lojmana uğrayıp eşyalarımı bıraktığım gibi sizin eve gelmiştim. Annen açmıştı kapıyı. Açar açmaz boynuma sarılıp ağlamıştı.

Bir çığlık, bir feryat dağlarda yankılanan...

Karşı yamaçtaki meşelikten gürültüyle bir karga sü-rüsü havalandı gökyüzüne...

Kollarım yana düşmüş, elimdeki uçurtma kayıp kara gömülmüştü.

Anlamıştım.

Sen beni bırakıp gitmiştin.

Sen beni bitirmiştin.

'Griler giyerek' gitmiştin ötelere...

Ve biliyordum;

Elinden kaçırdığın uçurtma gibi bir daha geri gelmeyecektin.

2008 Mansiyon Ödülü / İstanbul-1

ELMA ŞEKERİ

Ayhan ARI*

“Ben böyle hayal etmemiştim, hayır düşlediğim bu değildi.” Her güzel başlangıcın sonunda neden söylenir ki bu cümle? Neden küçük büyük tüm hayallerimizin üstüne bir karabasan gibi çöker. O güzelim umutları soldurup, toza bular. Ve o an, istediğim bu değildi dersiniz. Bir film olsa hayat, zamanı geri sarıp bir yerlerde durdurma şansımız olsa diye düşünürsünüz.

Ah o çocukluk yok mu? İnsana her defasında ben küçükken dedirten, büyümeyi, büyük adam olmayı düşlerken, ne kadar büyüsünüz de her yaşta kendini özleten o çocukluk. Kâh bir yara izidir bir yerinizde; kâh bir parça salıncak ipidir, bahçedeki yaşlı dut ağacının dalında. Bazen de siyah beyaz ve solgun bir fotoğraftır, bir yerlerde bakılmak için sırasını bekleyen. An olur, hatırlanınca bir tatlı tebessüm ve derin bir ah çekişe döner. An olur hıçkırıklara boğar, gırtlığınızı düğümler. Ya da bir elma şekeri veya bir serçe cıvıltısı oluverir çocukluk.

Her defasında tokasından kopan ve annemin dikerek onardığı kırmızı, yeşil ve daha bir sürü renkteki naylon ayakkabılarımızı düşündükçe, kederli bir tebessüm belirir yüzümde. İki katlı, geniş balkonlu ve duvarlarını

* 1975 yılında Elazığ'da doğdu. 1999 yılında Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl edebiyat öğretmeni olarak İstanbul'a atandı. Halen Bakırköy Lisesi'nde Edebiyat Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

serçelerin delik deşik ettiği dik çatılı kerpiç evimiz, hemen yandaki boş arsa, kısacası çocukluğumun geçtiği Zafran Mahallesi bir sis dumanı ardında belirir. Ve eski bir çeyiz sandığı gibi bütün güzel anılarımı saklamak üzere içine alır. Belki de adını safran çiçeğinden almıştı, sokaklarında koşan sefil çocuklar ne kadar bilmesede çiçek adlarını...

Neyi bildiler ki onlar, çikolatayı mı? Bisikleti mi? Oyuncakları mı? Hiç birini... Ama onlar için çikolata olmasa da elmalı şeker vardı. Tahta çöplere saplanmış, kırmızı şeker kaplı elmalar... Elmaları ben ve kardeşim, kısaca mahallenin tüm çocukları sevmezdik, şekerini severdik sadece. Hele bir de sıcacık olursa tadına doyulmazdı; sekerini kemir, elmasını at gitsin. Eee! Her bahçede bir elma ağacı ve en kolay hırsızlık elma çalma olursa, elmanın pek de rağbet görmemesi gayet doğaldı bizim için.

En kocaman ve lezzetli elmalar da Arif Amca'nın bahçesindeydi, Muallim Arif derlerdi ona. Yıllarca o kocaman evde yalnız yaşadı. Ona göre Hafize Hanım'ı, biricik aşkını; hayırsız evlatları alıp götürmüştü. Her sabah tekrar gelip, evine döner diye beklemişse de ne Hafize Hanım ne de iki oğlu bir daha gelmemişlerdi. Bir trafik kazasıyla her şey yerle bir olmuştu hayatında. Çok sevdiği öğretmenlikten de malulen emekli edilmiş ve hayatındaki tek ailesi olan minik öğrencilerine de veda etmişti. Yıllarca en ücra köylerde öğretmenlik yapmış; fakat bu canı kadar sevdiği mesleğe doyamadan minik yavrularından koparılmıştı. Çok sonra öğrenecektik onun bir aşiret kavgasında araya girdiğini ve kafasına gelen bir taşla bilincini yitirdiğini. Her şeyini almıştı o taş; hatıralarını, canından çok sevdiği Hafize Hanım'ın ve minik yavrularının adlarını bile. Ve gidenler bir daha gelmeyecekti. Yıllar sonra düzelse de Arif

Amca, vefasız dünyada hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Hep anlatırdı ya aşkı sevdayı. Nerden bilecektim ben aşkı? Acaba tadı elma şekeri gibi miydi aşkın, sevdanın? Hele duvardaki Hafize Hanım'la birlikte çekilen gençlik fotoğraflarına bakıp anlatırken geçmiş, o sönmüş gözleri bir acayip parlıyordu. Kalın kaşları düşüyor, bir mutluluk yerleşiyordu gerilen dudakıyla beraber yüzünde. Hikâyelerini en çok Erdem dinler, onu en iyi Erdem anlardı. Ben de büyüyünce bir öğretmen olacağım derdi ona.

Yıllar sonra, kaybettiği yavrularının neşesini bizde bulmuştu. İçindeki öğretme, yetiştirme arzusunu yeniden bizde tatmıştı. O küf kokulu kitaplar arasında; tebeşir yerine, elinde püsküllü, esans kokulu doksan dokuzluk tespihle saatlerce bize alfabeyi öğretmişti. Ve zamanla verdiği hikâyeleri okumaya başlayınca, bir çocuk gibi sevinmişti. Erdem, okuma yazmayı daha dört yaşındayken öğrenmişti. Mahalleli her ne kadar onu deli gibi görse de onda insanı çeken bir âlimlik, bir sıcaklık vardı. İlk kez okuduğum küflü kitapların ardına gizlenmiş, belki de talihsiz bir kazada bir silgiyle silinmişçesine yitirilmiş yarım asırlık bir ömür; kocaman evin tek odasına sıkıştırılmıştı. Bu oda, bana ve Erdem'e bir mabet olmuştu sanki. Arif Amca'nın okuduğu her hikâyede türlü hayallere dalardık. Kalın parmaklarına sinmiş esans kokusu ile hipnoz olurduk sanki. Harfleri ezber ederken, bir çeşit huzur içimize akar ve bitmeyen öğrenme arzusu ile dolardık. Bize öğrencilerini anlatırken; gözleri ninemin dua edişindeki gibi yaşarır, ağlamaklı olurdu. İşte o zaman o kocaman kalın parmaklar titremeye başlar ve püsküllü tespihin tanelerinde hızlı hızlı dönerdi. Nedenini bilmediğimiz bir acı dalgası odaya hâkim olurken, o dayanamaz başımızı okşardı.

Arif Amca elmalı Şeker yapardı. Her sabah bahçeye kurduğu bir kazanda, o kırmızı bulamacı kaynatırdı. Kardeşim, benden çok severdi elmalı Şekeri. Çok kı-zardım ona; hele bir defasında, “Yalama bu Şekerleri, kötü çocuklara benziyorsun. Onlar senin değil, satılık onlar. Söz, büyüyünce sana bir sürü Şeker alacağım, hepsini yersin.” deyince. Erdem heyecanla, “Doğru mu söylüyorsun? Alacak mısın? Peki, tamam, yapmam bir daha.” demişti.

Annemden aldığımız birkaç kuruŐla, her sabah elimizde alüminyum tepsilerle, Şekerleri satmaya çıkar-dık. Erdem her defasında hepsini satar, bense bir gün bile tümünü satmayı beceremezdim. Kalanların da Şekerlerini kemirir, elmalarını atardık. Akşamı iple çekerdim. AkŐamın serinliğiyle, bahçemizdeki kocaman iğde ağacına serçeler gelirlerdi. Onlara sapanla taş atar; ama bir türlü onları vurmayı beceremezdim. Dedem alıŐtırmıŐtı beni sapanla taş atmaya.

Dedemin serçelere duyduğu nefret o kadardı ki en sevdiği ceviz ağacının canım dalını kesmiş ve bana sa-pan yapmıştı. Nerden gelirdi bu kini, duvarımıza yu-valar yaptıkları için mi? Kardeşim sevmezdi, sapanı da kuş avlamayı da; o sürekli Arif Amca’nın yanında olurdu. “Vurma ağabey ne olur, Arif Amca onların da anneleri, çocukları var diyor, çok günah olduğunu söy-lüyor.” deyince ben umursamaz, bildiğimi yapardım. Ben zamanla Arif Amca’nın yanına gidiŐlerimi seyrelt-miŐken, aksine Erdem zamanının büyük kısmını onun-la geçirmeye başlamıştı.

Mahallede günlerimiz hep evimizin yanındaki boş arsada geçerdi. Her günümüz bin türlü yaramazlıkla doluydu, bizim yüzümüzden mahallenin kadınları saç saça baş başa girerlerdi. Çocuk olan biz miydik? Yoksa onlar mı? Anlamazdım.

Bahçenin nemli toprağından çıkardığımız solucanları, Fatma Teyze'nin kapısının altından atıp kaçışımızı; her gün elmalı şeker aldığımız Arif Amca'nın kocaman ahşap kapısının gömme kilidine soktuğumuz çöpleri ve tıkadığımız kilit deliğini unutamam. Zavallı Arif Amca, bazen gece gelir ve anahtarı kilide sokmak ister; ama kilidi o halde görünce kim bilir neler yapar, nasıl kızardı. Fakat her defasında kapıyı açmayı nasıl becerirdi, anlamazdık? Yaptıklarımın pişmanlık duysam da mahalledeki çocuklara uyar, onlar gibi davranırdım. Belki de onların beni aralarına almama korkusuna kurban etmiştim Arif Amca'yı.

Güz gelmiş, okullar açılmıştı. Artık arsada çocuk sesleri sona ermiş, sokağa bir ıssızlık egemen olmuştu. Erdem birinci sınıfa yeni başlamış, bense beşinci sınıftaydım. Arif Amca, elinden tutup getirmişti. Erdem o kadar sıkı kavramıştı ki onun kocaman ellerini, öğretmen zorla sınıfa almıştı kardeşimi. Okulumuz bizim mahalleden birkaç kilometre yukarıda, eskiden köy olan bir başka mahallede; şirin, ufak bir okuldu. Arif Amca, annemlerden çok ilgilenirdi Erdem'le. Bizimkiler de ona emanet etmişlerdi sanki çocuklarını. Dedem her zaman kızar, hatta bazen kıskanırdı Arif Amca'yı; "Parmak kadar çocuk ne bulur o yaştaki adamda anlamıyorum. Zaten deli, çocuğu da etkileyecek" dese de evdekiler onu ciddiye almazdı.

Sıcak bir eylül günü okul dağılmış, sırtımızda ağır çantalarımızla, beyaz yakalıklarımızın tek düğmelerini çözmüş, Hüseyin Amca'nın bağının hemen kenarındaki dik yoldan mahalleye iniyorduk. Her zamanki gibi yol kenarındaki eski teneke sobanın içine sakladığımız sapanlarımızı elimize aldık. Fethi içimizde en iyi kuş avlayanımızdı, çok gaddardı.

Sararmaya başlamış yapraklar arasında onlarca serçe dallara tünemişti. Sapanlara hemencecik taşlar konul-

muş ve lastikler gerilmişti. Erdem gözlerini yummuş ve arkasını dönmüştü. Rüzgârı yaran sapan vızıltıları arasında kuş cıvıltıları ve havada uçuşan serçe kümesi içerisinde, yere düşen sarımsı, kırmızımsı yapraklar. Fethi "Aha vurdum, valla vurdum, düştü bak." diye heyecanla bağıırken, kanadı kırılmış kuş, sekerek kaçıyordu dalların arasından. Erdem gözlerini açmış, bizimle koşmaya başlamıştı. Şaşmışım; her zaman bu vahşetten uzak kalan Erdem, ağaçların arasına bizden önce daldı ve birden elinde kanadı kırık serçeyle çıkıverdi. Heyecandan nefes nefese, "Bak ağabey ölmemiş, canlı hala, kanadı kırılmış sadece." diyerek geldi. Minik hayvanı o kadar sıkı kavramış olmasına rağmen; zavallı serçecik her nefes alış verişinde, Erdem'in sıkıca yumulan avuçları geriliyor, korku hayvanın nefesinde ve gözlerinde beliriyordu.

Erdem bir hediye almanın sevinciyle yalvaran gözlerle Fethi'ye dönerek: "Fethi Ağabey, benim olsun mu? N'olur." dedi. Fethi: "Tamam, senin olsun; ama kanadı kırık iyileşmez ki bu." diye samimiyetsiz bir ifadeyle karşılık verince, Erdem gene bütün saflığıyla, "Arif Amca iyileştirir onu, o her şeyi bilir. Öğle değil mi ağabey? Uçacak bu kuş, tekrar annesine gidecek." dedi. Ben kardeşimi rahatlatmak adına, "Tabii ki iyileşecek. Arif Amca'ya götürürüz, sarar yarasını." dedim. Fethi kuşa uzanarak "Bakayım kanadı nerden kırılmış?" deyince, Erdem elinden alınacak korkusuyla, belki de uzun zamandır Fethi'yi tanımanın vermiş olduğu güvensizlikle kuşu uzatırken, Fethi; pençesini iyi kullanan sinsi bir kedi hamlesiyle, iki minik avuçtan dışarı çıkmış minicik başı koparıverdi. O an Erdem'in o sımsıkı kapanmış elleri yavaşça gevşedi ve bir topak kan içinde, başsız bir çift kanat kayarak yere düştü. Erdem kaskatı kesilmiş, avuçlarındaki kana donuk gözlerle

bakarken; ben öfkeyle, “Bunu neden yaptın, canlıydı o, hem Erdem’e vermiştin onu!” diye, Fethi’ye bağırdım.

Fethi gaddar bir ses tonuyla, “Hayır yaşamazdı zaten. Hem biz avcıyız, avcı avını yaşatmak için değil, öldürmek için vurur.” dedi. Ben ve Fethi’nin bu bağrışmaları arasında Erdem, eve gidinceye kadar konuşmadı. Evde de o gün hiç konuşmadı, ertesi gün, daha sonraki gün hep sustu.

Okula gitmek istemiyor, sürekli Arif Amca’ya koşup onunla kalmak istiyordu. Arif Amca her defasında onu ikna edip, eliyle okula getiriyordu. Annemi ve babamı dinlemeyen ufaklık, onun her dediğini kabul ediyordu. Bir gün okul çıkışı, Arif Amca kocaman bir elma şekeri yaptı. Sevinçle eve geldim ve “Erdem bak sana ne aldım.” diye seslendim. Elimdeki elma şekerini görünce birden yüzü sarardı, eliyle ağzını tuttu, koşup bahçe kapısını açarak kasmaya başladı. Yanına gittim, ne olduğunu anlamamıştım ki Erdem bana dönerek, “Ağabey ne olur at onu, sevmiyorum ben elmalı şekeri, kuş kanı var onda, kuş kanı!” diye bağırmaya başladı. Şaşırmıştım; elmalı sekeri istememişti Erdem, oysa en sevdiği şeydi. Onun için elmalı şekerin bir kuşun ölümünü anımsattığını zamanla anlamıştım. Ölümün soğukluğunu, acı verici tadını, bir serçenin cansız cesedinde tatmıştı. O çok sevdiği elmalı şekerden bile nefret etmişti. Ben de severdim elmalı şekeri, hiçbir şey elmalı şekeri sevmeme mani olamazdı, hiçbir şey...

* * *

Annemi arayamamıştım birkaç gündür, burada telefon hatlarında sorun vardı ve günlerdir kötü rüyalar görüyordum. Karakoldan ilçeye inemeyeli on üç gün olmuştu. O sabah ilçeye indim ve evi aradım. Annemin her zamanki heyecanlı sesi, “Ne oldu iyi misin? Sesin kötü” ve daha bir sürü sorular, ana yüreği işte. Zaval-

lı annemin TV’de her g¼n Şehit haberleri duyarken, benden çok uykusuz kaldığı bir gerçekti. Telefon fazla yazmasın diye her defasında hızlı konuŐur, lafları birbirine karıŐtırırdı. Asteğmen olarak askere gidiŐimden bu yana diken ¼st¼ndeydi. Edebiyat Fak¼ltesi’nden mezun oluŐumun ¼zerinden tam ¼ç sene geçmiş ve atamam yapılmamıŐtı. BoŐta kalmak ve parasızlık ağırımaya gitmiş, tecilimi bozup doğuda iyi bir maaŐla r¼tbeli subay olmak istemiştim. Ve kararımı evdekilere bildirince en çok annem ¼z¼lm¼Ő, karşı çıkmıştı bu karara. Fakat babam ve dedemin baskın çıkmaları ile sınava girmiş ve genç bir asteğmen olarak g¼reve başlamıştım. Kura sonucu Pervari’ye bir dağ karakoluna gelmiştim. Erdem ise sınıf ¼đretmenliđini okumuş ve çok sevdiği bu mesleğe kavuŐmuŐtu, zaten avı da kanı da sevmezdi, yufka y¼rekliydi. Bu yıl okulu bitirmiŐti ve atanmak için g¼n sayıyordu.

Annem t¼m bu konuşmalar arasında o acı haberi vermişti: “Arif Amca’n ¼ld¼ oğlum, birkaç g¼n sonra duyduk. Kapıyı zorladılar, kırıp girdiler. Rahmetli sersefil ¼ld¼.” Arif Amca, “Ajansları dinlerken senin oğlanı d¼Ő¼n¼yorum. O eŐkıyanın hakkından inşallah o gelecek, merak etme, Allah’ın izniyle bir Şey olmaz ona” diyerek hep benden bahsetmiŐ son g¼nlerinde... Erdem’in ¼z¼nt¼s¼n¼ tahmin bile edemiyordum. Onun için Arif Amca hepimizden ¼nce gelirdi. Elmalı Şekerleri d¼Ő¼nd¼m, Arif Amca’yı, ocukluğumuzu. Ve o huzur bulduğumuz odadaki k¼fl¼ kitapları, karanfilleri... ¼zg¼nd¼m yaptığım yaramazlıklar için, onu ¼zd¼đ¼m için. O an dudaklarımdan bir kaç kelime d¼k¼l¼verdi: “Affet beni, hakkını helal et Arif Amca. Ruhun Őad olsun!” Ben bu d¼Ő¼nceler içine dalmıŐken, annem en başta diyeceğini aceleciliğinden en sona bıraktı. “Oğlum, Erdem’in ataması yapıldı, senin oraya geliyor muş.”

Şaşırmıştım birden; yüreğimdaki acı yangını, yerini şaşkınlıkla yüklü bir korku dalgasına bırakıyor ve üzüntüyle endişe yer değiştiriyordu. Nasıl yani, koca memlekette yer kalmadı da iki kardeşin görev yerleri de mi aynı olacaktı? Telefon kesilmiş, konuşmamız yarım kalmıştı. Sıkıntılı bir ruh hali ve derin düşüncelerle merkez komutanlığından çıkarken, yanlış mı anladım diye düşündüm. Her şey arka arkaya gelmişti.

Bir sevdiğimi yitirip bir daha görmemek üzere uğurlarken, başka bir sevdiğimi tekrar görecektim. Ama ne gariptir ki gidene üzülen yüreğim gelene sevinemiyordu, sevinmek istemiyordu. Karakola geldiğimde telefonlar çalışmaya başlamıştı. Akşam ilk işim evi aramak oldu, telefonu Erdem açtı. Sesimi duyunca heyecanlanmış, “Ağabey ağabey, görev yerim belli oldu. Senin ilçeye geliyorum, çok mutluyum, abimle gene beraberiz.” Evde buruk bir sevinç vardı. Babam metindi her zamanki gibi, dedemse telefonu aldığı anda ağlamaklı bir sesle, “Yavrum bak, sen gelmeyince Erdem’i yolladık yanına. Sizi Allah’ın izniyle kimse ayıramaz.” Annem, babaannem ağlıyor, bir sevinç ve hüznün kargaşası yaşıyordu evde. İki oğulları da okumuş, büyük adam olmuşlardı gözlerinde.

Dedem ve babam için ben bir gurur kaynağıydım, onların komutan olmuş çocuğuydum. “Vatana bin evlat versem kılım kıpırdamaz” derdi, yaşlı dedem. Zafran’da da bir övünçtü bu, yoksul, bakımsız, gariban insanların yaşadığı bir kenar mahalleden, bir komutan ve öğretmen çıkmıştı. Annemin gözünde Erdem’in yeri başkaydı. Ve o da bir eğitim neferiydi, binlerce filiz yeşerecekti elinde. Belki evlatlarının öğretmen olmasıyla bir nebze teselli olmuşken, bilmediği ve her gün onlarca şehit haberi gelen bir yere göndereceği için içi yanıyordu. Dedem kadar metin değildi; evlat, vatan sevgisinin üstündeydi onun için.

Haftalar geçmiş, Erdem nihayet gelmişti ilçeye. Altı buçuk ay olmuştu görüşmeyeli, sanki altı buçuk yıld. Ne kadar değişmişti gözümde. Onu bir ğretmen olarak karşımda görünce büyüdüğünü o an anladım. O kırılğan, hassas Erdem dağ gibi olmuştu gözümde. Arif Amca'ya verdiği sözü tutmuş, ikimiz de onun mesleğini seçmiştik. Fakat o, ne benim ne de Erdem'in ğretmen oluşunu görebilmişti. Ürkek bir sevinç dalgası kaplarken içimi; gururlu gözlerle, belki de Arif Amca'nın gözleriyle baktım ona. En sevdiği işi, en sevdiğinin yanında yapacaktı. O an içimden, "Bana emanetsin ufaklık, bizinkilerin emaneti. Abin seni her zaman korur." diye, sözler veriyordum. Bu cümleler bir teselli meltemi halinde yanan yüreğime eserken, kendimce belki de biraz ferahlamaya çalışıyordum. Görev yerini biliyordum, birkaç kez o bölgeye operasyona gitmiştik. İleden karakola beraber geldik. "Biraz gezelim, okuluna sonra gideriz." dedim.

Gözcüler Köyü Yatılı Bölge Okulu'nda göreve başlayacaktı. Köy, Pervari'ye yaklaşık beş kilometre uzaklıkta dağlık bir arazideydi. Birçok ğretmen gelip giderdi buraya; ama hiçbiri kalıcı olmamıştı. O sabah, kahvaltıyı karakolun bahçesinde yaptık. Sıcak bir eylül sabahu... Karakolun altındaki dereye, dut yaprakları sarı ve kırmızının tonlarına bürünmüş. Derenin şırlıtısı karakola kadar geliyordu. Hava bir garipti gene, güzün o buruk tadı her yana sinmiş, bir hüznü kaplamıştı her yanı. Ben de Erdem de sevmezdik bu mevsimi; eylül bizim için yıllarca bir ayrılık, bir hüznü olmuştu. Okulların açılışı ve o çok sevdiğimiz tatilden, sokaktan, oyunlardan ayrılmak olmuştu. Birden bu sessiz hüznü bozan bir gürlütü oldu, bir serçe sürüsü üzerimizden geçip dutlara kondu. Cıvıl cıvıl sesler derenin sesine karışıyorken, Erdem'le, bir an göz göze geldik. Bir şeyler demek ister oldu, dudakları titredi ve sustu...

Günler sonra Erdem göreve başlamış, yerine de alışmıştı. Onu hiç bu kadar mutlu görmemiştim. Bazen habersizce köye gider, uzaktan onu izlerdim. Çocuklarla oyun oynayışına, başlarını okşayışına bakar, gurur duyardım. Bir keresinde, “Ağabey onların başını her okşayışında garip bir esans kokusu elime sınıyor, pamuk saçları Arif Amca’nın tespih püskülü oluyor.” demişti. İlk zamanlar sıklıkla yanıma gelirken, sonraları ben onun yanına gitmeye başlamıştım. Okuluna ve öğrencilerine kendini o kadar kaptırmıştı ki beni de unutmuştu sanki. Minik serçelerim diyormuş öğrencilere, çocuklar çok sevmişti onu. Kiskanmaya başlamıştım. Bana olan ilgisi kaybolmuştu sanki.

Her arayışında okulun, öğrencilerinin sorunlarını anlatıyor, nerdeyse hatırımı bile sormuyordu. Son aradığımda bana kızmıştı, sesinden anlamıştım. “Ağabey sık sık gelme, ben gelirim. Herkes komutanın kardeşi diye çağırıyor beni, ben öğretmenim, komutanın kardeşi değil.” Şaşırmış, biraz da kırılmıştım ona. Fakat sevgisi o kadardı ki yüreğimde. “Kerata” dedim, “taktığı şeye bak.” Haklıydı kendince, artık kendi ayakları üzerinde duruyor, kendi kanatlarıyla uçmak istiyordu. Onu buraya getiren ona maaş veren devlete layık olmak istiyordu. Dedem böyle anlatmıştı, ailemden bunu görmüştü. “Vatana en iyi hizmet, görevini en iyi yapmaktır.” derdi, Arif Amca. Ama bilmediği bir şey vardı. Burada, kendilerini bu toprakların sahibi gibi gören kanlı eller izin vermezdi ona. Bilmiyordu ki her telefon açışım, her gelişimin bir nedeni var. Her gece bir korku ve endişeyle girerken yatağıma, yarın sesini duymak için Allah’a dualar ederdim. Bu dağlarda kanun, kinin, ihanetin barındığını benim kadar bilmiyordu. Korkumu bilemiyordu.

Dolambaçlı yolların etrafında, meşe ağaçlarıyla kaplı, sarp kayalıklarla örülü kalyonların altındaki derin

vadiden akan Botan ayı; yıllarca trklere, ağıtlara konu olmuştu. Sevda türküsü olup yanmış bir yürekte, ayrılık olup gurbete akmış, ölüm olmuş zılgıtlara karışmıştı. Ve bu dağlarda bazen hain pusuları görmüş, bir sevdalı yüreğin ihanet kurşunuyla kanadığını izlemiş, şahadete şahit olmuştu kaç gece.

Tüm hırınlığıyla kayalara çarparken Botan, bu doğa harikasını sessiz çığlıklar yarar. Ölüm bazen bir oban kavalında, bazen bir seher yelinde; stleğenlere, oban yastıklarına, dağ sarımsaklarına karışır. An olur bir mayın piminde, an olur bir mermi vızılısında hedefini bulur, Botan ayı'nın gürültülü sesinde kaybolurdu. Gerideyse yürek dağlayan çığlıklar, yetim kalan bebeler, dul gelinler bırakırdı. Ve bu kalyonlar Botan ayı'nın haykırışını alır; serçe sesleriyle beraber bir örtü gibi kahpe pusuların, hain saldırıların kanlı izlerinin üzerini rterdi...

Güneş sarp kayalardan henüz doğarken, merkez jandarma çatışmayı sonlandırmış ve araziden dönüş başlamıştı. Baskın dün gece olmuştu, önce okul lojmanına girilmiş, sonra bir tek ğretmen çıkarılmıştı. Komutanın kardeşi olduğu için, Erdem okul bahçesine alınmıştı. Çok mağrurmuş, hiç konuşmamış, hiç rpermemiş, sanki ölümü daha önce tanımışçasına başi dimdik gitmiş lme. İçinde olamadığım bir çatışmada vurulmuştum ta ciğerimden; bir parçam, diğer yarım bir şarapnelle gitmişti sanki. Son kez sarılamamış, kucaklayamamışken; soğuk bedenine dokunuyordum şimdi. Emaneti koruyamamıştım. Annemim, dedemin, Arif Amca'nın emanetiydi o bana.

lm ilk kez tanıyordum, acımsı bir tat ağzımı yakarken, midem bulanıyordu. şekeri bitmiş bir elmanın ekşimsi tadı, ağzımda kol gezerken nabzımın kulak altımda iniş kalkışını hissediyordum. Kanadı kırık bir kuş son nefesini soluyordu kulak mememe. Ses

tellerim bir sapan lastiği gibi gerilmiş, bir avuç çığlığı fırlatmak isterken karşı tepelere, teller kopuyordu. Dudaklarım bükülüyor, yüreğimdeki çığlık bir damla yağ olup yanağımdaki alev koruna karışıyor ve Erdem'in kanlı boynuna düşüyordu. Kinim volkanlar gibi taşarken yüreğimde yangınlar başlıyordu. Ve bu yangın kim bilir nereleri yakacaktı daha. Hele zavallı anamın yüreğine nasıl düşecekti.

Son kez dokunurken o güzelim boynuna, bir kan pıhtısı bulaşıyor şahadet parmağıma. Ben böyle hayal etmemiştim; kimin hakkı vardı hayallerimizi soldurmaya, kim vermişti bu hakkı onlara. Umutlarımız vardı seninle, umutların vardı. Öğretmen olmak istedin, bu yüzden bilyeleri seçtin. Vurmayı değil, kırık kanadı sarıp uçurmayı seçtin. Bir sürü öğrencin vardı uçmayı bekleyen, uçmayı isteyen bir sürü serçeçik vardı.

Bak gene bir serçe sürüsü geçiyor tepeden, kim bilir belki sen de takılıp onların kanat çırpıntılarıyla sonsuzluğa uçtun. Şehitler kuşlar gibiymiş, cennette uçarlarmış sürekli, öyle derdi ya Arif Amca. Ya ben; ben ne yaparım şimdi, bir kanadım kırık artık. Beni kim teselli edecek, bana kim destek olacak, kim anlayacak beni? Benle olmaktansa, öğrencilerinle olmaktansa, uçmayı seçtin. Arif Amca'yla olmayı seçtin. Hani söz vermiştim ya sana, bir gün elmalı şekerlerin hepsini alacağım diye. Söz verdi Arif Amca, hepsini verecek, ama sen sevmiyorsun ki elmalı şekeri. Kan var onda, ben de sevmiyorum, sevmiyorum. Kana bulanmış her şey. Parmağımda, yeni doğan güneşte, serçelerin gagasında...

2008 Mansiyon Ödülü / Erzurum-1

GARİBİM GARİPSİN GARİP

Tacettin ŞİMŞEK*

24 Kasımlar yaklaştığında sağ avucumda bir yanğın başlar. Son yirmi yılım bu muhasebeyle geçmiştir. Ömer Seyfettin'ce söylersem, "...daima ıstırap içinde yaşayan bir adamım... Hatıram sanki yalnız elem için yapılmış."

Toydum elbette. Farz et ki çift çubuk bilmeyen bir çiftçiydim. Sabır eğitimim henüz tamamlanmamıştı.

(Tamamlanmamıştı, sözün gelişi. O eğitimi tamamlamanın zorluğunu iyi bilirim. Eyyup Peygamber'in kıssası hariç tabii.)

Oysa ne denli sınanmıştım öyle. Acıların terbiyesinden geçmiştim. Önceleri suskunluğa sıvanmıştım. Üzerinden eylül fırtınaları esen bir kuşak içinde kâh

* Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Altınpınar beldesinde doğdu. Konya İvriz Öğretmen Lisesi ve Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Siirt-Eruh Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak görev yaptı. 1990'da Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi'ne araştırma görevlisi olarak girdi. 1993'te yüksek lisansını, 1999'da doktorasını tamamladı. Hâlen aynı fakültenin Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Akademik araştırmaları ve makaleleri yanında şiir, hikâye, deneme, tiyatro gibi türlerle ilgilendi. Şiir ve yazıları çeşitli dergilerde yayımlandı. "Türkçem Eyvah!" adlı tiyatro eseriyle Türk Dil Kurumu 2004 Onur Ödülü'nü kazandı. Çocuk Edebiyatı, İlköğretimde Drama, Teoriden Uygulamaya Okul Tiyatrosu, Eylülce (Şiir) yayımlanmış kitaplarından birkaçı.

isyanlara bulanmış kâh kahırlara boyanmış, ama hep-sine inat yalınkılıç sözcükler kuşanmışım. Stuttgart, İstanbul, Gümüşhane, Ereğli, Konya, Erzurum, tekrar Ereğli çokgeninde çarmıhlara gerilmişim. Boykotlar, kavgalar, ölümler, tehditler, sürgünler arasından sıyrı-lıp çıkmışım. Okuyabilmek, “adam olabilmek” uğruna oradan oraya savrulmuşum. Okuduğum, yazdığım, konuştuğum için Yunusleyin sigaya çekilmişim. Be-şeri güçle değil, ilahi lütufla aşılabilecek nice engelleri aşıp gelmişim. Olgunlaştım sanıyordum. Vicdan mah-kemesinde bu türlü bir yargılanma da mukaddermiş.

Bir öğretmenler günü öncesi. Nöbetçi öğretmenim. İlk dersten teneffüse çıkmışız. Koridorda Garip’i görü-yorum. Sirasının altından söktüğü tahta ile arkadaşını kovalıyor.

Bir damla bir bardağı taşırır mı? Taşırır elbette. Zaten aklım fikrim az önceki edebiyat dersinde. Garip’in ta-hammül edilmez hâllerinde. Leyla vü Mecnun mesne-visini işlerken dersin huzurunu bozan tavırlarında...

Eruh Lisesi’nde bir ana başlıktır Garip, bir temel figürdür. Her teneffüs, öğretmenler odasının demir-baş izleğidir. Tarihçi yakınır ondan, matematikçi yaka silker; coğrafyacı beddua eder ona, beden eğitimi “illallah” der adını duyunca. Herkesin Garip’e dair söylenecek birkaç sözü vardır. Garip, kimseye ders iş-letmez. “Haylazdır”, “serseridir”, “küstahtır”, “denge-sizdir...”

Az önceki edebiyat dersindeyim ben. Önümde Banarlı’nın Edebiyat’ı...

(Elinizde ya Ünlü-Özcan olurdu o zamanlar yahut Banarlı. Bizimki Banarlı’ydı. Okuttuğunuz kitap dü-şüncenizin rengini yansıtıyordu.)

Fuzulî ne diyor?
Gördü ki bir avcı dâm kurmuş
Dâmına gazâller yüz urmuş

Bakın arkadaşlar. Kays, yani Mecnun çölde avare dolaşmakta. Her kum tanesinde Leyla'nın yüzünü görmekte. Çöle boydan boya Leyla resimleri çizilmekte. Bir yere geliyor Mecnun, bakıyor ki, bir avcı tuzak kurmuş. Tuzağın başına da ceylanlar üşüşmüş... Tuzak... Garip! Rahat dur lütfen!

(Ah Garip! Sen de bana tuzak kuruyorsun galiba. Biliyor musun, ben de garibim. "Dünyada tıpkı bir garip hatta bir yolcu gibi ol!" buyurmuş Nebiler Nebisi. Bu nasıl bir talihtir, Garip? O mübarek dudaklardan isminin dökülmesi... Bense garip bir yolcuym sadece. Buraya gelirken ardımda şefkat sultanı bir anne, telefonun diğer ucunda gönlü kırık bir baba bıraktım. Say ki ben de bu dünyada garibim. Olur mu Garip? Garip Garibe tuzak kurar mı hiç? Nerede vefa? Boşuna mı okuttum ben size Ömer Seyfettinleri, Necip Fazılları?)

– Evet arkadaşlar! Tuzağın etrafına ceylanlar üşüşmüş. Niçin acaba?

– ...

– Bakalım niçinmiş?

*Bir âhu esir-i dâmu olmuş
Kan yaşı kara gözüne dolmuş
Boynu burulu ayağı bağlı
Şehlâ gözü nemli canı dağlı*

Niçinmiş? Bir ceylan tuzağa düşmüş, zavallı ceylanın kara gözleri kanlı yaşla dolmuş. Boynu bükük, ayakları tuzağa bağlı, çaresiz. Güzel gözleri nemli, yaralı bir ceylan. Gözlerinizin önüne geliyor mu?

– Evet, hocam, çok yazık.

– Gerçekten de yazık. Ama bir de avcıya sormalı. Neyse... Garip! Ne yaptığını sanıyorsun sen? Nerde kalmıştık? Mecnun bu gözü yaşlı ceylana bakıyor ve acıyor. Kendi ruh hâliyle ceylanın hâli arasında benzer-

lik kuruyor. Ceylan avcının tuzađına dűşműş, ya Mecnun? O da bir tuzađa dűşműş aslında. Ne tuzađdır bu arkadaşlar?

– Aşık tuzağı, hocam.

– Aferin, Ayşe. Peki, kim kurmuştur bu tuzağı?

– Leyla tabii, hocam.

– Yaşa Vatan! Demek ki neymiş? Leylâ Mecnun’a aşık tuzađını kurmuş, Mecnun da bu tuzađa dűşműş. Öyleyse ceylanla Mecnun...

– Ahh!

– Ne var? Ne oldu?

Garip’in önünde oturan çocuk.

– Hocam, Garip...

– Bence de... Garip! Bu konu ilgini çekmiyor anlaşılın. Niye rahat durmuyorsun oğlum? Canımı sıkma benim.

(Garip ders dinlemiyor, dinletmiyor da... “Aşık imiş her ne var âlemde, / İlm bir kıyl ü kal imiş ancak” demişti Fuzulî. Doğruydü; aslolan aşkı. Aşkın yorumu da bir “kıyl ü kal”di sonuçta. Yalnız ben zannedirdim ki konu aşık olunca herkes ve her şey susar. Garipler de susar ve dinler. Yanılmışım.)

Devam edelim şimdi... Hay Allah! Zil çaldı. İkinci ders devam ederiz artık.

İşte o teneffüsteyiz. Garip elinde o kocaman tahta ile koridoru boydan boya geçiyor. Önünde can havliyle kaçan bir öğrenci. Tahta, çocuğun başına ha indi ha incek... Merdiven başında karşı karşıya geliyoruz.

– Ne yapıyorsun Garip?

Garip o kocaman tahtayı arkasına saklamaya çalışıyor.

– Hiç...

– Ne demek hiç? O elindeki ne?

“Bunu elime kim tutuşturdu?” der gibi bir bakış.

– Allah, kitap, Kur’an... Ben bir şey yapmadım, hocam.

O an Garip’in gözbebeklerini görüyorum. “Beni fark ettiniz nihayet...” der gibi bakıyor. İstedğini elde etmiş olmanın gururuyla sinsice gülümsüyor mu, yoksa bana mı öyle geliyor, bilmiyorum. Öfkeden başım dönüyor, gözlerim kararıyor.

– Gel peşime! diyor, öğretmenler odasına yürüyorum.

Garip niye peşime gelecektir/gelmelidir? Gelince ne olacaktır, ne olmalıdır?

Burnumdan soluyarak hızla adımlarla öğretmenler odasına giriyorum. Garip de peşimden. Öğretmenler odası hayli kalabalık. Dönüyor, müdür yardımcısı odasına yöneliyorum. Garip de peşimden. Odaya giriyorum; Ali Bey yoklama defterlerine boğulmuş.

– İzin verir misiniz, hocam? Bir öğrenciyle görüşmem lâzım.

Usluca kalkıyor Ali Bey, odadan çıkıyor. Garip’i içeri alıyor, kapıyı kapatıyorum.

– Belâ mısın lan? diye bağıriyorum.

Ve sağ avcum işte o an tutuşuyor.

– Defol git! Gözüm görmesin seni.

Garip, geldiği gibi yine öyle muti çıkıp gidiyor. Diklenmiyor, dişlerini sıkıp avurtlarını şişirmiyor, derin derin nefes almıyor, gözlerinde öfke ateşleri yakmıyor, kapıyı hızla çarpmıyor... Beni öyle bir başıma bırakıp... Beni bana terk edip... Sağ elimi bana düşman kılıp... Öylece çıkıp gidiyor. O günden sonra kalem tutmak elimin aybını örtmeye yetmiyor.

“Vur fakat dinle!” uyarılarıyla büyümüştüm oysa. Nasıl da belleğimiz bir anda bir tabula rasaya dönüşebiliyordu. Nasıl oluyor da bildiklerimiz yapabildiklerimiz olmuyordu. “Gençler bilebilseydi, yaşlılar yapabiliydi” diyenler bunu mu kastediyorlardı?

Garip bana kızmış olmalıydı. Kızmakta haklıydı. Yerinde olsam ben de kızardım çünkü. İlköğretim dördüncü sınıftayken “Tarih neyle başlar?” sorusuna cevap bulamadığım için boş bulunup “T ile başlar öğretmenim” deyince “Benimle dalga mı geçiyorsun?” diye öfkelenip beni tokatlayan Hamdi öğretmene kızmıştım çünkü. Allah biliyor, dalga aklımın ucundan geçmezdi. Çaresizdim. Saatler kadar uzayan dakikalar boyunca sınıftan medet ummuştum. “T” harfi başvurduğum son çareydi.

Ortaokul birde sözlü sınavda istediği cevapları veremediğim için beni döven Sosyalci Mevlüt Bey’e de çok kızmıştım. On iki Eylül’ün ertesinde Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencisiyken saçım üç numara değil diye elime değnekle vuran Okul Müdürü Ahmet Bey’e de çok kızmıştım.

Eli sopalı öğretmenlere hep kızdım. Öğrencilik yıllarımda bir şekilde dayak yemiş öğretmenlerin geliştirdiği iki savunma biçimi vardı. 1. Ben dayakla adam oldum, öyleyse dayak gerekli. 2. Ben dayak yedim. Onur kırıcı bir şeydi. Öyleyse dayak yanlış.

Birinci yolu seçenler, bir bakıma rövanşı almış oluyorlardı. Kendi geçmişleriyle ödeşiyorlardı. Birinin suçuyla bir başkası yargılanamazdı ama bu kimin umurundaydı? İnsanlar öç duygusu içinde kendilerince bir arınma gerçekleştiriyorlardı. Neredesin Aristoteles? Hani tragedyanın işleviydi katharsis? Biz ne katharsisler icat etmiştik böyle...

Bir sonraki teneffüste Garip yanıma geldi.

İçten içe keşkelerim çoktan başlamıştı. Keşke kendime hâkim olabilseydim. Keşke daha sabırlı olabilseydim. Keşke... Keşke... İçim böyle keşkeler ormanırken dışım hâlâ zehir zemberek:

- Yine ne var? diye bağırdım.
- Yok bir şey, hocam, dedi Garip, teşekkür için.

Durakladım.

- Nasıl yani?
- Ben, hocam, dayağı hak ettim hocam. Beni dövün diye yaptım, hocam. Ama sınıfta, hocam, koridorda hocam, arkadaşlarımın yanında dövmediniz, hocam. Sağ olun hocam.

Bir öğretmen, bir öğrencinin tuzağına nasıl düşer? Ben düşmüştüm.

Sonra öğrendim ki, Garip evde üç öğün yemek yiyemez ama beş öğün dayak yer. Garip'te tuhaf bir bağımlılık oluşmuştur. O yüzden kara tahtaları yumruklamakta, camları kırmakta, elektrik düğmelerini ayaklarıyla açıp kapamaya çalışmakta, arkadaşlarına saldırmaktadır.

Meslek hayatımın ikinci öğretmenler günüydü. Garip, elinde gazete kâğıdına sarılmış küçük bir paketle çıkageldi.

- Şey, hocam, dedi, öğretmenler gününüz kutlu olsun, hocam.

Elindeki paketi masanın üzerine bırakıp kaçır gibi uzaklaştı.

Gözlerime laf anlatmak ne mümkün! Paketi titreyen ellerimle açtım. İçinden bir kalıp sabun, bir de kırmızı pembe ipliklerle örülmüş bir lif çıktı. Garip, bu hediyelerin simgesel anlamlarını düşünmüş müydü, hiç sanmıyorum. Ben düşündüm. Garip, vicdanımı yıkamam için bir kalıp sabun, ruhumu kirden arındırmam için

de lif getirmişti. Ne var ki üstadın mısraları benim için de geçerliydi. “Seni buldum bulduysam; / Gökten bir davet duysam! / Ben ki suçumu yuysam, / Su biter kurnalarda.” ...

Öğretmen arkadaşların “Hayırdır, kötü bir haber mi aldın yoksa?” sorularına cevap olarak bir ara hıçkırıklarımı aralayıp,

– Garip... diyebildim.

– Ne oldu gene? O serseri seni üzecek bir şey mi yaptı?

– El mi kaldırdı yoksa?

– O haylazdan her şey beklenir, hocam.

– Problem yahu, tam problem.

– Ne problemi, hocam, çibanbaşı, çibanbaşı...

– Okuldan uzaklaştırmalı böylelerini... Kes tasdiknamesini, ver eline, kardeşim... Defolsun gitsin. Ana babasının terbiye edemediğini biz mi terbiye edeceğiz?

– Zannettiğiniz gibi değil arkadaşlar, dedim. Garip, Öğretmenler Günü’ mü kutladı benim.

Hediyeyi gösterdim.

– Şaka mı ediyorsun dediler? Garip... Öğretmenler Günü’ nü kutlamak... Hediyeye...

* * *

– Bir ismi bildirme kipinde çekimleyelim şimdi. Evet Tarık! Sen! “Garip” kelimesini çekimle bakalım.

Tarık, Garip’in sıra arkadaşı. Başlıyor çekimlemeye:

– Garibim, garipsin... Ahh!

– N’oldu Tarık?

Tarık’a kalmadan Garip’in itirazı yükseliyor:

– Hocam, o Garip değil ki... Garip benim...

– Olmadı, diyorum. “Ben Garip’im” diyecektin.

Hadi sen devam et şimdi!

– Ben Garip'im, sen Garip'sin, o Garip, biz Garip'iz, siz Garip'siniz, onlar Garipler...

– Aferin sana! Böylece ne olmuş oluyor?

– ...

– Hepimiz Garip olmuş oluyoruz...

Tarık'ın ürkek sesi:

– Allah göstermesin, hocam. Ben Tarık olarak kalamayım.

– Peki, nasıl istersen... Yalnız "o Garip" kısmı var ya, "o Gariptir" demek lâzım. "Onlar Garipler" yerine de "Onlar Gariptirler." Anlaşıldı mı?

– Anlaşıldı, hocam...

Garip'in de bir kalbi vardır ve siz Garip'in kalbine kalbinizle dokunursanız onu fethetmeniz mümkündür.

* * *

Garip, öğretmenler odasının demirbaş konusu olmaktan çıkıyor. Arkadaşları gelip "Hocam, Garip sizi çok seviyor." diyorlar. Gülümsüyorum.

Birinci dönem bitiyor. Bayrak töreni sonrası karne dağıtmaktayız. Garip'in sınıfına karneleri ben dağıtıyorum. Garip'in karnesini uzatıyor, diğer öğrenciye geçiyorum. Kulağım Garip'te. Garip karneyi açıp bakmış, edebiyat ve tarih derslerinin zayıf olduğunu görmüştür.

– Hoca, senin kanını içerim, cümlesi dökülüyor dişlerinin arasından.

Hızla dönüyorum.

– Ne dedin Garip? diyorum.

Garip telaşlı.

– Yok, hocam, size değil, vallah değil... Allah, kitap, Kur'an... Size değil, hocam. tarihçiye...

– Hiçbir hocan için böyle konuşamazsın. Senin edebiyatın da zayıf. Demek ki benim için de böyle düşünüyorsun.

– Yok hocam. Allah, kitap, Kur’an... Siz deyin ki, hocam, şu emniyet binasına çık atla, deyin hocam, vallah atlarım, hocam.

* * *

15 Eylül 1990 Cumartesi. On altı mevsim boyunca, körpe yüreklere sevgi tohumları ekmek ve genç dimağlara bilgi kırıntıları serpmek için çırpındığın Eruh’tan ayrılıyorum. İstanbul rüyası görürken nasibim Erzurum’a çekiyor beni.

Yolculamaya gelenler arasında Garip yok.

– Garip nerde? diyorum. Garip’i bulun bana!

– Hocam diyor, Bülent, Garip, inekleri otlatmaya götürdü. Gitmek istememiş. Sizi yolculamak için. Ama babası yine dövmüş onu. Ağlaya ağlaya dağa gitti.

Ağlamak bahtımıza yazılmış soylu bir kaderdir şimdi. Sen orda ağla Garip, ben burada ağlayayım. “Gitme ey yolcu beraber oturup ağlaşalım / Elemim bir yüreğin kârı değil, paylaşalım” diyordu ya koca Âkif. Ağlamak da bir erdemdir. Gözyaşlarımız nasılsa bulur birbirini; karışır birbirine.

Oğlu kızı gibi sevmek, nasıl bir şeydir? Yeni yeni öğreniyordum. Kundakta bir gonca gülüm vardı çünkü. Bülent, Sabahat, Nafiz, Fadime, Nihat, Hayriye, Suat, Ayşe, Behzat, Nurcan, Reyhan, Vatan... Ve Garip... Sanki gonca gülümün öz kardeşıydiler. Ve ben hepsine birden bağrımı açıyordum. Kuşkum yok, onların gönül kapıları da ardına kadar açıldı. Biliyorum ki, hâlâ açık...

Ama Garip... Garip, o tokat olmadan sevmeliydi beni...

2008 Jüri Özel Ödülü / Aydın

ÖNCE ÇOCUK DÜŞLERİ ÜŞÜDÜ

Sevcan POLAT*

Erzincan kışa hazırlanıyordu. Sıcak bir yaz ve onu takip eden ılık sonbaharın cıvıl cıvıl ve kalabalık sokakları bomboştı. Sevimsiz bir misafir gibi sokaklara yerleşen sert ayaz, çocukları evlere hapsedmenin cezasını boş sokaklarda eski bir poşeti oradan oraya savurmakla ödüyordu. Giydiğim el dokuması kazak bile bu sevimsiz misafirin tenime konuk olmasını engelleyemiyordu.

Tabelasında “Kurtuluş İlköğretim Okulu” yazan, eskimeye yüz tutmuş okulun önüne geldiğimde dışarıdaki ayaza inat ellerimin içi terlemişti.

Birbirine bitişik üç binadan oluşan okulun etrafındaki evler ve okulun bahçesinin dağınıklığı bu okulun yoksul mahalle çocuklarının okuduğu bir okul olduğunu fısıldıyor gibiydi kulağıma. Kapısında “müdür” yazan kapıdan içeri girdim. Kısa bir tanışmadan sonra müdür bey okul ve öğrenciler hakkında kısa bilgiler verdi. Söyledikleri okulun çevresindeki evleri yalancı çıkarmıyordu.

* 15 Eylül 1970 tarihinde Iğdır’da doğdu. Kars Kazım Karabekir Öğretmen Lisesi’nin ardından 1992 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kimya Öğretmenliği Bölümü’nü bitirdi. Erzincan’da, Trabzon’da ve İstanbul’da görev yaptı. 2008 yılından itibaren Aydın Anadolu Teknik ve Teknik Lisesi’nde İngilizce öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

Demek ki ilk bu okulda okul deneyimimi yaşıyacam. Demek ki ilk defa bu okulda dokunacaktım çocuk gülüşlerine. Demek ki beni yıllarca esareti altına alacak tebeşir tozunu ilk bu okulda yutacaktım...

Okula başladığımın ikinci günüydü. 5-A sınıfına girdiğimde sınıfın minikleri merak ve sevgi dolu gözlerle bana bakıyorlardı. Ağzımdan ilk kelime çıkana kadar heyecandan titriyordum. Titreyerek söylediğim ilk sözcüklerden sonra birbirimizi tanımaya başlamıştık.

Biraz sonra derse başladık İlk ders matematik. Ben hem sınıfın durumunu öğrenmek hem de öğrencileri yavaş yavaş tanımak için geçmiş konulardan sorular yazıyordum tahtaya. Çocuklar bu soruları önce defterlerinde çözüyorlardı sonra tahtada. Ben de sınıfın içinde gezerek göz kontrolü yapıyordum.

Orta sıranın en arkasında oturan, esmer, zayıf ve kısa saçlı çocuk defterine hiçbir şey yazmıyordu. Belli etmeden defteri, kalemi var mı diye sırasına baktım. Sıranın üzerinde kenarları kıvrılmış bir defter ve arkasından ısırılarak eskitilmiş bir kalem vardı. Bunlarla yazabilirdi ama yazmıyordu çocuk. "Sanırım bilmediği konular bunlar" deyip daha eski konulara geçtim. Tahtaya yazdığım soru iki basamaklı sayıların iki basamaklı sayılarla çarpımı ile ilgili bir soru idi. Arka sıradaki çocuğu kontrol etmek maksadıyla tekrar sınıfta gezmeye başladım. Sınıf hemen çözmüş olmasına rağmen o yine yazmamıştı. Sınıfta çocuklar tahtaya kalkmak için parmak kaldırıyorlardı. Sınıfa dönüp;

– Parmakları indirin. Ben kaldıracığım, deyip en arka sıradaki çocuğun yanına gittim.

– Sen yapar mısın oğlum? Çocuk hiçbir şey demedi. Yüzüme bile bakmadı. Sorumu tekrarladım.

– Sen yapar mısın oğlum? Çocuk susuyordu. Sınıf cevap verdi:

– Öğretmenim o hiç tahtaya kalkmaz. Çözemez de, o hiçbir şey bilmiyor, dediler. Zayıf, esmer ve kısa saçlı çocuk en utangaç haliyle sıranın üzerine doğru eğilmişti.

– Olur mu öyle şey? Tabii ki yapabilir. Neden yapmamasın? Sonra çocuğa dönüp, “Hadi kalk yap da arkadaşların görsün.” dedim. Çocuk isteksiz isteksiz tahtaya kalktı. Tahtada yazılı problemi silip kolay olsun diye onbir ile onbiri çarpmasını istedim. Elindeki tebeşir ile bana bakıyordu. Üstünde çok eski bir önlük ve önlüğün üzerinde kenarları sökülmeğe başlamış, kararmaya yüz tutmuş bir yakalılık vardı. Gözleri kâh kullanılmaktan eskimiş, burunları açılmış ayakkabılarına; kâh bana bakıyordu.

– Adın ne senin?

– Resul

– Hadi Resul, istersen beraber çözelim.

Resul önünde dikildiği kara tahtaya dönüp yazmaya başladı. Birden gözüm kara tahtaya beyaz tebeşirle yazı yazan siyah parmaklara takıldı. Resul ayakkabı boyacılığı yapıyordu. Tahtadaki boyalı parmaklı çocuk için yüreğimin en anne tarafından bir merhamet ırmağı akmaya başlamıştı.

Sorduğum sorunun cevabını kendim söyleyip Resul’e yazdırıyordum. Evet, sınıf haklıydı. Çocuk hiçbir şey bilmiyordu. Değil soruyu çözmek yazarken bile zorlanıyordu. Problemi bitirdikten sonra Resul, elindeki tebeşiri tahtanın kenarına koyup bana döndü. Sus-tu... Elimi saçına götürüp başını okşadım.

– Aferin Resul. Bak demek ki sen de pekâlâ çözebilirmişsin. Aferin sana. Şimdi yerine otur ve bundan sonra sorduğum soruları defterine yaz ve çözüp bana göster. O ders boyunca Resul sorduğum her soruyu defterine yazıp çözemeden bana getirdi. Ve ben her seferinde, “Aferin oğlum!” deyip sevindirdim Resul’ü.

Günlerden cumaydı. Bayrak töreninden sonra çocuklar evlerine dağıldığında ben de rahatlamıştım artık.

Erzincan’ın kışı çok serttir. Sağlam bir palto ya da montunuz yoksa kesinlikle dışarı çıkamazsınız. Yürüdüğünüzde soğuk sizi geri iter gibi olur. Gözleriniz yaşarır, kulak uçlarınız ve burununuz kızarır, elleriniz dışarıda kalmış ise çatlamaya can atar sanki.

Akşam saat sekiz sularında eşim ve kızım ile alışveriş yapmış eve gitmek için otobüs durağına doğru yürüyorduk. Tam durağa gelmiştim ki biri ayağıma sarıldı. Hoyratça değildi bu sarılış. Sanki kızım sarılmıştı. Şaşkınlıkla ayağıma sarılan çocuğa baktım.

– Öğretmenim iyi akşamlar

– İyi akşamlar Resul. Sen ne yapıyorsun bu saatte burada? Arkada duvar dibinde duran boya sandığını gösterip

– Çalışıyam öğretmenim.

– İyi de oğlum bu saatte ne işi bu. Anan, baban kızmaz mı sana?

– Babam gitmiş. Annem de kızmaz

– Baban nereye gitti ki? Bu soru Resul’ü çok mutlu etmemişti.

– Babam çalışmaya İstanbul’a gitmiş daha dönmedi.

– Eve sen mi bakıyorsun?

– Annem de temizlik yapar beraber bakarız işte.

Elimi çantama soktum. Bozuklukları çıkarıp Resul'e verdim. Resul kafasını yüzüme çevirip paraya bakmadan yüzüme baktı.

– Ben dilenci değilim öğretmenim. O soğukta, o caddenin ortasında suratımın tam ortasına bir tokat yedim sanki. Yüreğim yandı, utandım, küçüldüm, içim sızladı sanki. Karşımdaki öğrencim bana müthiş bir hayat dersi vermişti. Yüzüne bakamadım.

– Özür dilerim oğlum. Hadi getir de ağabeyinin ayakkabılarını boya bakalım. Resul hemen sandığı getirip boyamaya başlamıştı. Benimse yüzüm hala kızarmaya devam ediyordu.

O hafta sonunu bu olayı düşünerek geçirdim. Pazartesi günü Resul'e nasıl davranacağımı, onun kalbini nasıl kazanacağımı düşündüm.

Sınıfa girdiğimde çocukların cıvıltıları ve haftanın ilk gününün enerjisi karşıladı beni. Çocuklar yerlerine oturdular. Gözüm Resul'ün sırasına kaydı. Sırada bir kişi oturuyordu ve o da Resul değildi. Çantamı sıraya koyup sınıfa sordum.

– Çocuklar Resul yok mu?

Öğretmenim o bazen geç gelir bazen de hiç gelmez. Bir taraftan ders anlatıyor bir taraftan da kapıya bakıyordum. Resul birinci derse gelmedi, ikinci derse ve üçüncü derse de. Son derste çocuklara ödevlerini yazdırıp sınıfa sordum.

– Çocuklar Resul'ün evini bilen var mı içinizde?

– Eren biliyor öğretmenim.

– Eren kim?

Eren, Resul ile oturan, boyca Resul'den uzun zayıf ve onun gibi esmer bir çocuktı.

– Eren Resuller size yakın mı?

– Evet öğretmenim. Aynı sokakta oturuyoruz.

– O zaman bugün evlerine git bak bakalım niye gelmemiş Resul?

Sabah derse girdiğimde Resul yine gelmemiştı. Eren'e dönüp sordum.

– Gittin mi Eren Resullere?

– Evet öğretmenim. Annesi, Resul hasta dedi. Ben de gördüm zaten, yatıyordu.

– Tamam, sağ ol oğlum. Teşekkür ederim.

Derslerden sonra Eren ile birlikte Resullere gitmeye karar verdim. Eren önde, ben arkada yürüyorduk. Gittiğimiz mahalle oldukça yoksul bir mahalleydi. Evlerin çoğu eski yapı idi. Evlerin çoğunun penceresinde teneke çakılıydı. Yürüdüğüm yolda çamur sefa sürüyordu adeta. İlk başlarda çamurdan kaçmak için çabalarken sonra bu çabamızın boşuna olduğunu anlayıp kaderime razı oluyordum.

Eren bir evin önünde durdu. Çatısı sacı kaplı, ön duvarları kireçle boyanmış penceresinin sağ alt köşesi teneke çakılı bir ev. Maviye boyanmış ahşap bir kapının önünde durduk. Eren kapıyı aceleyle çaldı. Ben biraz daha geride durmuş kapıya bakıyordum. Kapıyı başında beyaz bir tülbent olan, saçının yarısı açılmış yorgun ve bitkin yüzlü bir kadın açtı. Beni görünce saçının diğer kısmını da kapattı. Tülbentinin çenesinin altından bağlanmış uçlarından birini ağzına aldı. Eren'e baktı, soru sormadan Eren konuştu:

– Fatma Teyze, öğretmenim Resul'ü görmeye geldi! Kadın başını saygı ile eğip sonra içeri seslendi. İçer-

dekiler hazırlansın diye yavaştan alıyordum içeri girmeyi.

Evin kapısı salona açılıyordu. Girişte yerden yarım metre yüksekliğinde bir sedir vardı. Sedir odanın içinde “u” şeklinde yerleştirilmişti. Resul başı kapıya doğru gelecek şekilde yatmıştı. Beni gördü, sevindi. Evin içi kalabalıktı. Resul’ün yanı başında amcası ya da dayısı olabilecek yaşta bir bey oturuyordu. Misafirler meraklı bakışlarla beni süzüyorlardı. Biraz sonra salon boşaldı. Önce yaşlı adama sonra da Resul’ün annesine geçmiş olsun dedim. Geçip Resul’e yakın bir yere oturdum. Resul’ün yanakları kızarmıştı. Elimi alınına götürüp ateşine baktım. Resul adeta yanıyordu.

– Çok ateşi var. Doktora gittiniz mi?

– Götürdük öğretmenim, bu ilaçları verip gönderdiler, dedi annesi, elindeki ilaç poşetini göstererek.

Kaç gündür böyle bu çocuk?

Pazar sabahından beri böyle yatıyor işte.

– Ateşi hiç düşmedi mi?

– Sanki ara ara düşüyor ama kulak asma. Resul’ün ateşi gerçekten çok fazlaydı.

– Bir şeyler yiyor mu bari?

– Eh işte az biraz yiyor.

Elimi yorganın altına sokup elini tuttum Resul’ün. Yüzüne bakıp sordum:

– Söyle bakayım Resul var mı benden bir istediğin? Ne canın çekiyorsa söyle alayım ye.

– Sağ ol öğretmenim. Hiçbir şey istemem. Zaten babam gelecekti. O zaman her şey alır o. Babasının gelecek olmasına çok sevinmiştim.

– Tamam, o zaman. Ben Şimdi gideyim sonra yine gelirim. Sen de iyileŐ ħabucak okula gel tamam mı?

– Tamam öğretmenim.

Kapıdan ħıktım ayakkabılarımı giyerken annesine dönüp:

– Babası mı gelecek? Ĉok sevindim valla. Kadın fı-sıldar gibi konuştu:

– Yok öğretmenim. Babasının yerini bile bilmiyoruz. Resul ħok ağlıyordu, ateşi ħıkınca babasını sayıklı-yordu. Üzülmesin diye yalan söyledim. İyeleŐince unu-tur nasılsa. Ĉocuk değil mi?

Derin bir uğurumdan aşağı düştü neŐem. Her paręası bir hüzün giydi üzerine.

ĈarŐamba günü ħocuklara;

– Ĉocuklar, Resul bugün de gelmezse ziyaretine gi-delim mi? Ĉocuklar sevinęle kabul ettiler. Son derste karar aldık yarın Resul'ü ziyarete gidiyoruz. Müdürle de konuştum son derste gideceğiz.

Dersten sonra Eren ile birlikte sınıfa rehberlik edip Resullerin eve gittik. Eve girmeden önce ħocuklarla evde nasıl davranacaklarını konuŐtuk. Kapının hemen yanındaki pencereden bizi görenler kapıyı açıp bizi karşıladı. İçeri girdiğimde başını kaldırmıŐ kapıya ba-kıyordu. Bizi görünce başını tekrar yastığa koydu. Ga-rip bir sevinę vardı yüzünde. Sanki beklediği biz değil-dik. Annesi bana:

– Babası geldi sandı

– Yaa.

Odanın içini dolduran ħocuklar sırayla Resul'e geç-miŐ olsun diyorlardı. GeęmiŐ olsun diyen arkaya geği-yordu. Odanın içi geręekten ħok kalabalıktı. Öğrencile-rime:

– Çocuklar hasta ziyareti kısa olur değil mi? Şimdi siz arkadaşınızla vedalaşın ve onun için çok dua edin ki Allah onu çabucak iyileştirsin. İnşallah arkadaşınız da kısa zamanda iyileşip okula gelecek. Tamam mı? dedim.

– Tamaaam.

Odadan çıkarken resul arkamızda hüznünlü bakıyordu. Canlı cansız el salladı.

Bu akşam nereye baksam Resul bana bakıyordu. Hem de en yalnız ve zavallı haliyle. Umudun ve düş kırıklılığının vesikası gibi karşımda duran o bakışlar beni çocukluğuma götürüyor. Babamın sürekli gitmek zorunda olduğu zehir zıkkım gecelere. Ve yaşlı babaannemin perşembe gecesine neden “Bugün cuma akşamı” dediği ve benim hiç anlamadığım gecelere. Karayollarında çalışan babam, başka babalar başka çocuklarına kavuşsun diye sürekli kar kürediği, benim sürekli penceremize vuracak bir çift far ışığını beklediğim ve babaannemin yüzünü karanlığa dönüp başını gökteki aya yaslayarak mırıldanır gibi sessizce, “Ey akşam darları, ey gecenin sahibi! Sen bu gece karda kışta kalanları koru, sen darda olanın yardımcısı ol, sen herkesin evladını koruya bekleyesin. Ey gece melekeleri! Sen hiç kimsenin boynunu bükük koyma!” diyerek dua ettiği geceler, geldi yüreğimin ortasına oturdu. Balkona çıktım. Ay gökyüzünde asılı bir tabak gibiydi. Ellerimi açıp Allah’ımdan çaresiz bir çocuk için şifa diledim.

Perşembe akşamıydı, babaannemin cuma akşamı yani babamın her geri gelişinde şükran duyduğum gece. Şimdi yine ona sığınmış yardım dilenmişim.

İçeri girdim. Kızımın yanına gittim. Başını göğsüme yaslayıp saçlarını kokladım.

Cuma günü ilk saat resim dersiydi ve dersi branş öğretmeni kullanıyordu, dolayısıyla ben boştum. Müdür Bey'den izin alıp Resullere gittim. Ev bugün çok kalabalıktı. Resul'ün yanında ilk defa gördüğüm biri daha vardı.

İçeri girdiğimde Resul bu sefer başını kaldırmadı. Baş pencereye dönüktü. Pencereden dışarı bakıyor ama sanki görmüyordu. Yüzü, yanakları al al idi.

- Durumu nasıl dedim. Başındaki adam sessizce:
- İyi değil, dedi.

Al al olmuş yanaklarında bir tebessüm vardı ama gözleri gülmüyordu. O kadar uzun aralıklarla nefes alıyordu ki korkuyordum. Resul'ün bir eli ilk kez gördüğüm adamın elindeydi. Annesi sürekli ağlıyor insanların yüzüne bakıyordu.

Gözümü kırpmadan Resul'ün gülen yanaklarına bakıyordum. İstiyordum ki gözleri de gülsün. İstiyordum ki yine soğuk bir akşam gelip ayağıma sarılsın. Ama ne gülüyor ne de ayağıma sarılıyordu.

Birden yanağında bir serçenin kanat çırpması gibi bir titreme oldu. Gülümsemesi uçtu gitti. Bakışları dondu. Hemen yaşlı adamın yüzüne baktım. Yaşlı adamın dudakları kıpırdıyordu. Gözleriye odadaki kadınlara Resul'ün annesini işaret edip "Dışarı çıkarın" dedi. Yaşlı adam duayı bitirip elini Resul'ün gözlerine götürüp kapattı. Gözlerim kapandı. Taş kesildim. Uyanmasını bekledim, boşa bekledim... Yaşlı adam:

– Allah rahmet etsin, dedi. Ne kadar kolay dedi. İnanamadım elimi uzatıp Resul'ün hala boyalı duran ellini tuttum. Buz gibiydi... Öptüm, dışarı çıktım. Okula doğru hızla yürüdüm. Suların ve çamurların göz bebeğine basıyordum. Okuldan içeri girdiğimde Resul'ün annesinin ağıdı hala kulaklarımdaydı. Müdürün oda-

sına girdiğimde cuma ezanı okunmak üzereydi. Ve Cuma ezanından önce Resul'ün salasını okudular. Sınıfıma koştum. Çocuklarım ağlıyordu.

– Ama biz çok dua ettik öğretmenim, dedi içlerinden biri.

– Biliyorum çocuklar biliyorum. Demek ki dualarımızla yalvardığımız Allah, onu bizden daha çok sevmiş. Ve daha çok sevdiği için de yanına aldı onu, deyip pencereden dışarı bakmaya başladım. Arkama dönüp onun sırasına bakmaya cesaretim yoktu. Biliyordum ki dönsem, baksam içimdeki nehirlere taşacaktı. Öğretmen olmam set olmuştu içimin deli nehirlere, sustum...

Cuma öğlenden sonra Resul'ü defnettiler.

Erzincan'a kış erken gelmişti, ellerim ve yüreğim üşüyordu.

Erzincan'da çok kalmadım. Birkaç ay sonra atamam yapıldı Trabzon'a gittim.

Otobüsün koltuğuna oturduğumda yüreğimde derin bir acı, ayaklarımda Resul'ün ellerinin izi vardı. Camdan dışarı baktım, karşımda uzayıp giden Kazan-kaya Dağları kalın bir kar tabakasını yorgan gibi üstüne örtmüştü. Ve o yorganın bir ucunu da Resul'ün mezarının üzerine çekmişti.

İstedik ki;

*işini, her zaman iyi yapma gayreti
üzere olan öğretmenlerimizin*

önemli hatıraları unutulup gitmesin.

*Hatıraları bizlerin, hepimizin, tüm öğretmenlerin,
tüm okurların da hatırası olsun.*

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU

EĞİTİM-BİR-SEN

EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

ISBN : 978-975-6153-20-8

www.egitimbirsen.org.tr